

BPL Pensioen

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen
Verslag 2025

Inhoud

1.	Kerncijfers	03
2.	Inleiding	04
3.	ESG karakteristieken portefeuille	09
4.	Uitsluitingsbeleid	14
5.	Engagement	34
6.	Collectief engagement	137
7.	Corporate Governance en stemmen	139
8.	Bijlagen	146
8.1.	Thematische dialoog	146
8.2.	Normatieve dialoog	150
8.3.	Lijst van ondernemingen	159
8.4.	Afkortingenlijst	165

1. Kerncijfers

Kerncijfers MVB-rapport BPL Pensioen

Klimaatdoelstellingen

Lange termijn doelstelling
BPL Pensioen heeft een beleggingsportefeuille die netto emissieneutraal is.

Middellange termijn doelstellingen 2030

Voor de aandelen- en vastrentende waardenportefeuilles is een broeikasgasreductie gerealiseerd die afgestemd is op een door de EU gedefinieerd reductiepad. Deze doelstelling ligt in lijn met het akkoord van Parijs om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5°C opwarming ten opzichte van het pre-industrieële niveau.

Voor de woningportefeuille zijn in lijn met het akkoord van Parijs in 2030 de broeikasgasemissies ten opzichte van 1990 gehalveerd.

Kortetermijn doelstellingen

Met onze vermogensbeheerders zijn concrete afspraken gemaakt om de broeikasgasreductie in lijn te houden met het reductiepad dat afgestemd is op het akkoord van Parijs. Dit betekent dat de reeds behaalde prestaties ten aanzien van broeikasgasreductie minimaal gecontinueerd worden.

5.324

aandeelhoudersvergaderingen waarop actief gestemd is

Stemcijfers 2025

58.954 Agendapunten

5.324 Aandeelhoudersvergaderingen

2

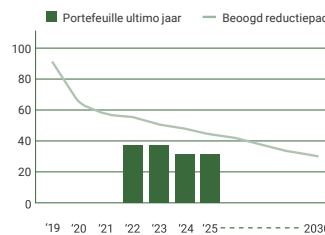
Speerpuntthema's

BPL Pensioen hanteert de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO-richtlijnen) als handvatten voor kwesties als ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid of milieu. En richt zich daarnaast op en 2 specifieke speerpuntthema's: Klimaatverandering en Water.

Wij willen in 2030 onze CO₂-voetafdruk verlagen met 50%

Wij financieren steeds minder CO₂-uitstoot. Dit in lijn met onze doelstelling.

Gefinancierde emissies in CO₂ per miljoen euro belegd vermogen

62
DIALOGEN

Thematische engagement

Ontbossing	9
Reductie CO ₂ uitstoot	9
Nature Action	8
Goede Voeding	7
Preventie Mensenrechtenrisico's	7
Klimaattransitie Chemie	6
Klimaattransitie Luchtvaart	6
Just Transition	5
Water impact en afhankelijkheid	5

157

DIALOGEN MET 113 ONDERNEMINGEN

Normatieve engagement

Arbeidsnormen	55
Mensenrechten	46
Milieu	45
Corruptie	11

1.149

UITGEVENDE INSTELLINGEN EN 39 LANDEN WAARIN WIJ NIET INVESTEREN

Uitsluiten

506	Staatsbedrijven
277	Fossiele brandstoffen
124	Controversiële wapens
77	Normschenders
73	Klimaatbeleid
50	SFDR good governance
42	Tabak
41	Landen

Nieuwe thema's

- Uitbreiding thema Reductie CO₂-uitstoot

2. Inleiding

BPL Pensioen past sinds 2008 instrumenten van verantwoord beleggen toe bij het beheer van zijn vermogen. In deze halfjaarlijkse rapportage leest u over de laatste stand van zaken met betrekking tot deze instrumenten en vindt u terug welke activiteiten BPL Pensioen recent heeft ondernomen. Op de website www.bplpensioen.nl vindt u de beleidsdocumenten en rapportages waarnaar in dit rapport wordt verwezen. Deze inleiding geeft een overzicht van de achtergrond van het BPL Pensioen verantwoord beleggen beleid.

2.1. Wat houdt verantwoord beleggen in?

BPL Pensioen heeft de overtuiging dat verantwoord beleggen bijdraagt aan het realiseren van een goed en betaalbaar pensioen voor huidige en toekomstige generaties. Daarom besteedt BPL Pensioen in het beleggingsbeleid waar nodig en mogelijk aandacht aan duurzaamheid en houden we rekening met ecologische, sociale en governance (ESG)-informatie. Maatschappelijk verantwoord ondernemen door ondernemingen waarin belegd wordt speelt hierbij een belangrijke rol.

2.2. Wat zijn de uitgangspunten?

Bij het in praktijk brengen van het verantwoord beleggen beleid hanteert BPL Pensioen de volgende internationale standaarden voor verantwoord beleggen als richtsnoeren:

OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen

De OESO-richtlijnen zijn aanbevelingen aan ondernemingen waarin verwachtingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) uiteengezet zijn. Ze bieden daarmee een handvat voor ondernemingen om met maatschappelijke kwesties als kinderarbeid, milieu en corruptie om te gaan. Maar ook met kwesties als consumentenbelangen, concurrentiebeperkende afspraken en het afdragen van belastingen aan een gastland. Uitgangspunt is dat ondernemingen bijdragen bij aan de economische, sociale en ecologische vooruitgang van een gastland, door:

- zich aan de lokale wet- en regelgeving te houden;
- in kaart te brengen welke MVO-risico's er spelen in de keten;
- lokale economische en sociale ontwikkeling te bevorderen;
- gedragsregels na te leven op het gebied van MVO zich niet op ongepaste wijze te mengen in politieke aangelegenheden.

De uitgangspunten van de OESO-richtlijnen komen met name tot uiting in het engagementbeleid van BPL Pensioen.

VN Global Compact principes

BPL Pensioen besteedt in zijn engagement en uitsluitingsbeleid bijzondere aandacht aan kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie. BPL Pensioen hanteert hierbij als minimum richtlijn de uitgangspunten van het Global Compact van de Verenigde Naties. BPL Pensioen ziet in de Global Compact minimum normen en waarden waaraan beleggingen moeten voldoen. Het VN Global Compact bestaat uit tien breed geaccepteerde principes. Deze zijn gebaseerd op internationale verdragen, zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en principes van de International Labour Organisation (ILO) (zie bijlage 1).

Het VN Global Compact verlangt van ondernemingen dat zij binnen hun eigen invloedssfeer de kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen.

Hierbij is ten aanzien van mensenrechtenschendingen het Ruggie-beleidskader een belangrijk referentiekader voor het bepalen van de betrokkenheid van ondernemingen. Het Ruggie-beleidskader omschrijft onder meer:

- De maatschappelijke verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven om mensenrechten te respecteren (responsibility to respect).
- Het recht van slachtoffers op toegang tot rechtsmiddelen bij schending (access to remedy).

Aanvullend introduceert het beleidskader het concept 'due diligence' ofwel dat ondernemingen ook de mensenrechtenrisico's in hun keten in kaart dienen te brengen en te verminderen.

2.3. Speerpunten

Naast de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de uitgangsprincipes van het VN Global Compact hanteert BPL Pensioen specifieke speerpunten voor de verdere verankering van duurzaamheid in zijn beleggingsactiviteiten. Dit vanuit de overtuiging dat een heldere focus bijdraagt aan het vergroten van de impact die BPL Pensioen via deze activiteiten kan bereiken en dat de speerpunten bijdragen aan de herkenbaarheid van het BPL Pensioen - beleid bij de eigen deelnemers. De speerpunten van BPL Pensioen zijn nader vormgegeven rond de thema's klimaatverandering en water.

2.4. Wat doet BPL Pensioen?

Voor het verantwoord beleggen beleid hanteert BPL Pensioen een generieke aanpak waarbij gebruik wordt gemaakt van drie instrumenten:

1. Uitsluiting, van producenten van controversiële wapens en structurele schenders van het VN Global Compact;
2. Engagement, het aangaan van de dialoog met ondernemingen;
3. Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

Om deze instrumenten in de praktijk doeltreffend toe te passen kiest BPL Pensioen ervoor zijn beleggingen zo veel als mogelijk onder te brengen in discretionaire mandaten.

Aanvullend past BPL Pensioen waar mogelijk en specifiek afgestemd op de strategie de volgende instrumenten toe:

1. ESG-integratie
2. CO₂-optimalisatie
3. Beleggen in green bonds

2.5. Reikwijdte van het MVB Beleid

Aandelen

BPL Pensioen belegt direct in aandelen, waarbij de aandelenportefeuille is gespreid over stijl, regio, grootte en manager. Het BPL Pensioen MVB-beleid is van toepassing op 100% van de totale aandelenportefeuille.

Vastrentende waarden

BPL Pensioen heeft eigen beleggingsmandaten voor het beheer van de *investment grade* staats- en bedrijfsobligatieportefeuilles evenals het beheer van de opkomende markten obligatieportefeuilles. Op deze mandaten is het BPL Pensioen MVB beleid zoals in de voorgaande paragrafen is beschreven volledig van toepassing. Aanvullend participeert BPL Pensioen in een high yield fonds, op dit fonds is het MVB beleid van de beheerder van toepassing. BPL Pensioen is actief in gesprek met deze beheerder en het gehanteerde MVB beleid sluit momenteel goed aan bij de MVB-visie van BPL Pensioen.

Alternatieve beleggingen

Private equity

BPL Pensioen belegt in het Interpolis Pensioenen Private Equity II fonds. Voor dit fonds worden duurzaamheidscriteria gehanteerd zoals het respecteren van de uitgangspunten van het VN Global Compact en worden beleggingen in ondernemingen die wapens produceren uitgesloten.

Infrastructuur

BPL Pensioen geeft zijn beleggingen in infrastructuur volgens de volgende normen vorm. Deze normen gebruiken we naast het generieke uitsluitingsbeleid.

- BPL Pensioen streeft naar een gebalanceerde infrastructuurportefeuille met een verdeling over meer sectoren. Dat zijn onder meer de sectoren transport (havens en vliegvelden), waterdistributie en - hergebruik en de energiesector. Binnen de infrastructuurportefeuille streeft BPL naar een passende allocatie in herwinbare energieprojecten.
- BPL Pensioen doet beleggingen in gereguleerde infrastructuurprojecten die al bestaan. Het uitvoeren van: economische-, milieu- en sociale impactanalyses is onderdeel van de projectanalyses.

BPL Pensioen geeft de voorkeur aan investeringen in OESO-landen.

Kenmerken van de projecten zijn hierdoor:

- een hoge mate van bescherming door stringente wet- en regelgeving;
- onafhankelijke rechtspraak voor mensen die worden gedupeerd door activiteiten gerelateerd aan de projecten.

Vastgoed

In 2030 zijn de CO₂ emissies van de woningportefeuille BPL Pensioen gehalveerd ten opzichte van 1990

BPL Pensioen investeert in het minimaliseren van de impact van de gebouwde omgeving op klimaatverandering. Daarmee kan er een verschil gemaakt worden voor toekomstige generaties. Het doel is om de CO₂-uitstoot van de woningportefeuille in 2030 ten opzichte van 1990 gehalveerd te hebben. Dit in aansluiting op het Klimaatakkoord. Inmiddels zijn de CO₂ emissies met 49,0% gereduceerd. Belangrijke stappen om dit verder te reduceren zijn:

- Een aankoop- en verkoopstrategie die hieraan bijdraagt;
- De introductie van een houtbouw acquisitiestrategie;
- Het verduurzamingsprogramma voor de type 570/600 woningen;
- Een plan van aanpak naar groene daken binnen de bestaande woningportefeuille

Alle te acquireren nieuwbouwobjecten hebben energielabel A. Grondgebonden woningen voldoen aan BENG-eisen¹

Alle te acquireren nieuwbouwobjecten hebben energielabel A. Grondgebonden woningen hebben minimaal een EPC² van 0,0 of voldoen aan BENG-eisen. Alle acquisities van de afgelopen jaren zijn voorzien van minimaal een energielabel A.

¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/wetten-en-regels-gebouwen/beng>

² Vanaf 1 januari 2021 gelden er nieuwe energieprestatie-eisen voor nieuwbouw. De energieprestatiecoëfficiënt (EPC) is daarbij vervangen door de eisen voor 'bijna energieneutrale gebouwen' (Beng).

TABEL 2.5.1 OVERZICHT MVB-INSTRUMENTEN PER BELEGGINGSCATEGORIE (31-12-2024)

Strategie	Stembeleid	Uitsluitingen	Engagement	ESG-integratie	CO ₂ -reductie	Green bonds	Impact beleggen
Robeco / aandelen opkomende markten	X ¹	X	X	X	X		
Axa SC / Aandelen Wereld	X	X	X	X	X		
UBS Small Cap / Aandelen Wereld	X	X	X	X	X		
Blackrock Multi Factor ESG(EDHEC)/ Aandelen Wereld	X	X	X	X	X		
Blackrock MF ESG (FTSE) Low Carbon/Aandelen Wereld	X	X	X	X	X		
Achmea IM staat / investment grade		X	Nee	X	Nee	X	
Achmea IM niet-staat / investment grade		X	X	X	X	X	
Achmea IM / high yield		X ²	X ²	X	X	Nee	
Legal & General Local Currency/ opkomende markten		X		X	Nee	Nee	
Legal & General Em. Mkts. Debt / opkomende markten		X		X	Nee	Nee	
Ninety One Em.Mkts Dyn. Debt/ opkomende markten		X		X	Nee	Nee	
ANNO SUS INVEST / alternatives							X
FAIR ACC FD / alternatives							X
ASR Farmland Fund							X
Direct vastgoed				X	X		X
Indirect vastgoed				X	X		X

¹ Een actief stembeleid wordt gevoerd voor de aandelenbeleggingen in opkomende markten. Dit stemrecht wordt voor deze specifieke portefeuille momenteel uitgevoerd door de fondsmanager. Voor de overige mandaten wordt het stemrecht uitgevoerd door Achmea Investment Management.

² Op deze portefeuille is het engagementbeleid van de fondsmanager van toepassing. Dit beleid komt overeen met het BPL Pensioen engagementbeleid.

2.6. Hoe legt BPL Pensioen verantwoording af?

Transparantie is onafscheidelijk verbonden aan een goed verantwoord beleggen beleid. BPL Pensioen rapporteert daarom tweemaal per jaar hoe zij de afgelopen periode invulling gaf aan het beleid. Ook wordt er gerapporteerd over de wijze waarop instrumenten zijn ingezet op sociale, governance en milieuthema's. BPL Pensioen rapporteert via een verantwoord beleggen rapportage en het jaarverslag. Met behulp van een zogenoemd 'VDS' wordt inzicht in het stemgedrag gegeven. De rapportages, het systeem en bijbehorende beleidsdocumenten zijn toegankelijk via deze rapportage. De gekozen instrumenten, gemaakte keuzes en recente ontwikkelingen worden in het vervolg van dit verslag in afzonderlijke hoofdstukken besproken. Dit is een geïntegreerde rapportage, de informatie met betrekking tot verantwoord beleggen in dit rapport heeft derhalve betrekking op de beleggingen van BPL Pensioen.

3. ESG karakteristieken portefeuille

3.1. ESG integratie

Multifactor aandelenportefeuilles

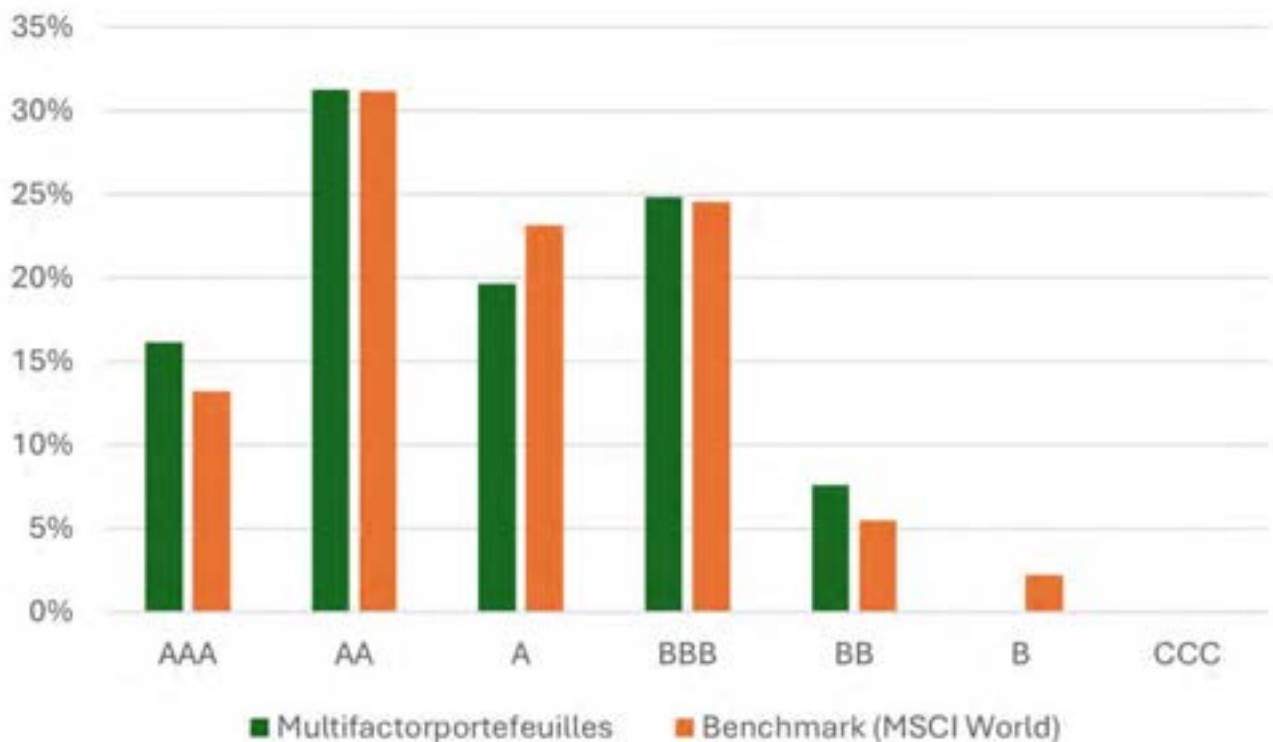
BPL Pensioen belegt in een multifactorportefeuille waarbij onze overtuigingen ten aanzien van ESG en factorpremies samenkomen.

Best-in-class

BPL Pensioen ziet in een best-in-class benadering een strategie die passend is om zijn MVB overtuigingen op structurele en prudente wijze in de praktijk te brengen. Daarbij beoordeelt BPL Pensioen voor de best-in-class benadering ondernemingsspecifieke ESG-informatie vanuit een financieel perspectief. Oftewel welk effect hebben factoren op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur op de concurrentiepositie of het bedrijfsmodel van een onderneming? De best-in-class aanpak leidt er toe dat per sector achterblijvers niet in de benchmark worden opgenomen.

Onze aanpak via de rule-based benadering leidt tot een maatwerkindex. Waarbij wij kiezen voor een passief beheerde portefeuille op basis van deze maatwerk index. Op deze wijze kan objectief de invloed van onze ESG keuzes op de rendementen gemonitord en verantwoord worden.

FIGUUR 3.1.1 VERDELING ESG RATINGS MULTIFACTOR AANDELENPORTEFEUILLES 31-12-2025

TABEL 3.1.1 BIJDRAGE ESG BELEID AAN RENDEMENT AANDELEN ONTWIKKELDE MARKTEN (31-12-2025)

Index	YtD	Sinds 30/4/2017 ¹
MSCI World	6,8%	11,3%
MSCI World met BPL Pensioen ESG beleid	6,4%	11,5%

¹ Dit zijn geannualiseerde rendementen

CO₂-emissiereductie

TABEL 3.1.2 OVERZICHT VAN AFSPRAKEN PER BELEGGINGSMANDAAT VOOR CO₂-REDUCTIE

Strategie	Maatstaf voor sturing	Doelstelling	Referentie
AXA Small cap	CO ₂ -emissies	Streven 70%	Benchmark
UBS Small cap	CO ₂ -emissies	Streven 70%	Benchmark
FTSE Multifactor ESG	CO ₂ -emissies	Streven 50%	Portefeuille 2016
EDHEC Multifactor ESG	CO ₂ -emissies	Streven 50%	Portefeuille 2016
Robeco EM	CO ₂ -intensiteit	Streven 20%	Benchmark
Achmea IM niet-staat	CO ₂ -emissies	Streven 30%	Benchmark

Wereldwijde portefeuille aandelen ontwikkelde markten

Met de multifactor aandelenportefeuilles is BPL Pensioen er aanvullend in geslaagd om gestelde financiële doelstellingen te verenigen met een sterke CO₂-emissiereductie. Dit door het toepassen van een CO₂-filter en een optimalisatie. Deze optimalisatie zorgt dat er op individueel aandeelniveau maxima worden toegepast. Waarbij vervolgens met in achtneming van het streven naar CO₂-emissiereductie over de factoren wordt belegd. Met de multifactor aandelenportefeuille heeft BPL Pensioen de CO₂-emissies (tCO₂/mio EUR belegd vermogen) met ruim 70% gereduceerd ten opzichte van de aandelenportefeuille op 1-1-2016. Dit met behoud van de gewenste blootstelling aan bewezen factorpremies en een passend niveau van diversificatie. BPL Pensioen blijft de komende jaren monitoren of een verdere reductie opportuun is.

Aanvullend hebben de emissiereductiemaatregelen ook geleid tot een forse reductie van de CO₂-intensiteit (de ratio tussen de CO₂-emissies en de omzet van een onderneming.) De CO₂-intensiteit wordt bepaald op basis van de gewogen gemiddelde CO₂-intensiteit van de portefeuille ('weighted average carbon intensity'). Deze maatstaf kan eenvoudiger toegepast worden in verschillende beleggingscategorieën omdat deze niet afhankelijk is van eigenaarschap.

Focus op scope 1 en scope 2 CO₂-emissies

Op basis van het Greenhouse Gas (GHG) Protocol zijn de bronnen voor CO₂-emissie per onderneming onderverdeeld in drie 'scopes' (reikwijdtes). Scope 1 en 2 emissies hebben betrekking op emissies waar een onderneming direct voor verantwoordelijk is en indirecte broeikasgasemissies door verbruik van gekochte elektriciteit, warmte of stoom. Scope 3 emissies dekken alle indirecte emissies als gevolg van de activiteiten van een onderneming.

BPL Pensioen baseert de berekeningen voor de CO₂-voetafdruk op scope 1 en scope 2 emissies. BPL Pensioen signaleert dat scope 3 emissies nog onvoldoende en op verschillende manieren door bedrijven worden gerapporteerd. De kwaliteit van deze gegevens is daardoor van een lager niveau. Ook leiden deze scope 3 CO₂-emissies tot dubbeltellingen in de voetafdruk. BPL Pensioen laat de scope 3 CO₂-emissies daarom voorlopig buiten beschouwing.

Bron en reikwijdte van CO₂-data

Voor de berekening van de voetafdruk is gebruik gemaakt van CO₂-data van MSCI ESG Research. Voor de aandelenportefeuilles zijn deze CO₂-data voor ruim 99% beschikbaar. Voor de creditportefeuille is dit ruim boven de 90%.

TABEL 3.1.3 OVERZICHT CO2-INTENSITEIT PORTEFEUILLES PER 31-12-2025

Portefeuille	Gefinancierde emissies	Doelstelling voor 2025
FTSE Low Carbon/Aandelen Wereld	28,30	Behaald
EDHEC/Aandelen Wereld	30,77	Behaald
AXA/Small cap Wereld	31,65	Behaald
UBS/Small cap Wereld	23,26	Behaald
Robeco/Aandelen opkomende markten	52,44	Behaald
Achmea IM/Credits	26,07	Behaald

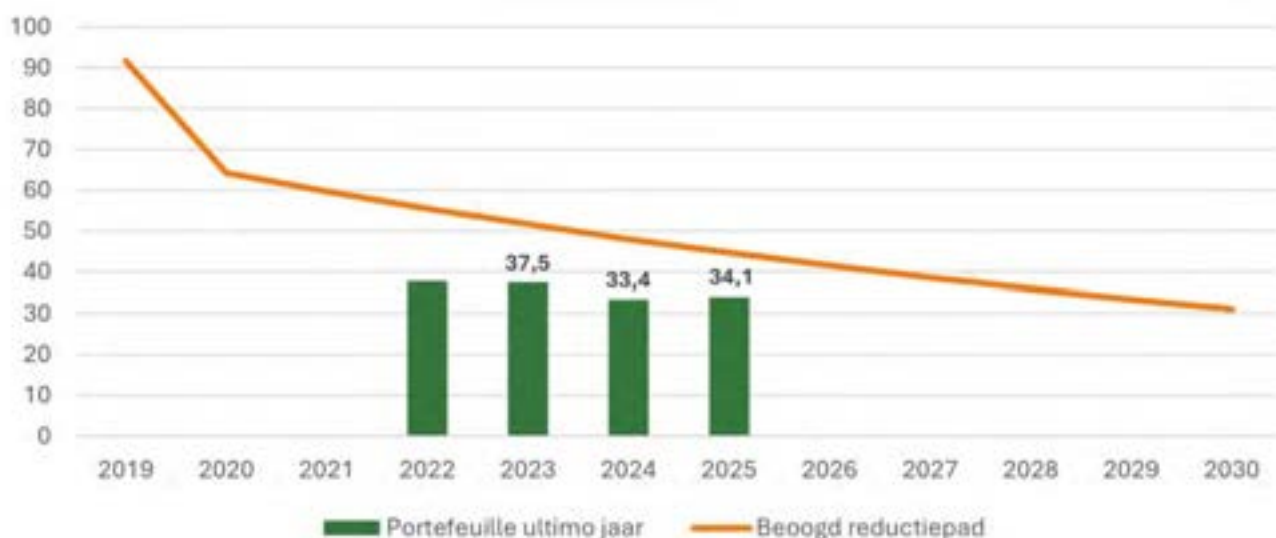
Afstemming op doelstellingen uit klimaatakkoord van Parijs

BPL Pensioen heeft zich eind 2021 aangemeld bij het commitment van de financiële sector aan het klimaatakkoord en al eerder in 2021 in het eigen overkoepelend beleid de ambitie opgenomen om reductiedoelstellingen voor de eigen portefeuilles nader af te stemmen op de minimum standaarden voor de EU klimaatbenchmarks.

De EU hanteert als belangrijkste CO₂-maatstaf de broeikasgasintensiteit, die wordt gedefinieerd als 'ton CO₂ - equivalent gedeeld door ondernemingswaarde inclusief kasmiddelen in miljoenen euro'. De veel gehanteerde Engelse term daarvoor is "Enterprise Value Including Cash (EVIC)". De gewenste situatie is dat alle operationeel vermogensbeheerders op deze maatstaf gaan sturen. Dit betekent dat er met de operationeel vermogensbeheerders nieuwe afspraken gemaakt gaan worden ten aanzien van de maatstaf en wijze waarop zij sturing geven aan CO₂-reductie.

Ook indien de huidige BPL Pensioen portefeuilles aan de hand van deze maatstaf worden doorgerekend en afgezet worden tegen de vereiste reductiepaden van de EU Climate Transition Benchmark klimaatbenchmark, zijn de prestaties goed. Onderstaande figuur toont aan dat de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille ruim voldoen aan de vereisten passend bij een CTB-reductiepad zitten.

FIGUUR 3.1.2 GEFINCIEERDE BROEIKASGASEMISSIES (OP BASIS VAN CO₂ /EVIC ATTRIBUTIEFACTOR) VAN DE AANDELEN- EN BEDRIJFSOBLIGATIESPORTEFEUILLES OP 31-12-2025 AFGEZET TEGEN HET BEOOGDE CTB-REDUCTIEPAD

Wereldwijde portefeuille small caps aandelen

BPL Pensioen belegt in een small cap aandelenportefeuille. Op deze portefeuille is het BPL Pensioen uitsluitingsbeleid van toepassing en wordt stemrecht actief uitgevoerd. Met de beheerder van deze portefeuille zijn aanvullend afspraken gemaakt over het actief meewegen van ESG-factoren in de aandelenkeuzemodellen. Ook spant de beheerder zich in om de CO₂-voetafdruk van

de portefeuille aanzienlijk te verminderen ten opzichte van zijn benchmark zonder dat de risico-rendementskarakteristieken van de portefeuille wezenlijk worden beïnvloed.

Ontwikkelde markten bedrijfsobligaties

Een ESG-factor is integraal onderdeel van de beheerstrategie voor de bedrijfsobligatieportefeuille. De portefeuille wordt gestuurd op kwantitatieve en kwalitatieve factoren. De ESG-factor is onderdeel van de kwalitatieve factoren (naast informatie over bijvoorbeeld kostenefficiëntie, geografische spreiding en managementstrategie) en draagt bij aan een kwalitatief betere beoordeling van de risicovergoeding op een obligatie. Dit doordat er een vollediger beeld van de risico's van een obligatie uitgevende instelling ontstaat. Het gewicht van de ESG factor verschilt per sector en uitgevende instelling, de sectorspecialist bepaalt deze via een beoordelingsmatrix.

Ontwikkelde markten staatsobligaties

Aan de hand van macro-economische- en ESG-factoren, de rentetermijnstructuur en de marktomstandigheden ontstaat in binnen het beleggingsproces voor de ontwikkelde markten staatsobligatieportefeuille een visie op toekomstige renteontwikkelingen. Vanuit de overtuiging dat een afgewogen combinatie van macro-economische cijfers en ESG-factoren het meest betrouwbare beeld van de risico's en kredietwaardigheid van landen wordt ESG-informatie ook volledig geïntegreerd bij het beheer van de staatsobligatieportefeuille.

Opkomende markten staatsobligaties

BPL Pensioen belegt een deel van zijn vermogen in staatsobligaties van opkomende landen. BPL Pensioen hanteert voor deze beleggingen een maatwerk benchmark waarbij ESG-factoren een belangrijk gewicht hebben bij het bepalen van het benchmarkgewicht voor de individuele landen. De ESG-factoren die worden gebruikt hebben een sterk maatschappelijk karakter en zijn gebaseerd op onder meer: energieafhankelijkheid, vervuiling, uitputting van grondstoffen, onderwijs, economische ongelijkheid, mate van sociale bescherming, het democratisch bestel, politieke effectiviteit en zakelijke rechten. Deze factoren zijn van meerwaarde omdat zij inzicht geven in de mate waarin landen een duurzame economische ontwikkeling nastreven. Dit wordt van belang geacht vanuit de overtuiging dat productieve landen en landen die tekortkomingen in het politieke en sociale kader beheersen beter in staat zijn om aan hun soevereine verplichtingen op de lange termijn te voldoen. Waaronder ook het maken van periodieke rentebetalingen en de aflossing op staatsobligaties. Hoewel de ESG-factoren een sterk maatschappelijk karakter hebben zijn deze factoren in eerste instantie bedoeld om risico te beheersen en niet om een normatieve ondergrens te bepalen.

Klimaatplan en -rapport

BPL Pensioen gelooft dat duurzaamheid kan bijdragen aan het behalen van een beter rendement. En dat door duurzaam te beleggen specifieke risico's verlaagd kunnen worden. Klimaatrisico's zijn specifieke duurzaamheidsrisico's waar wij rekening mee houden. Deze risico's kunnen op verschillende wijze van invloed zijn op onze portefeuilles. Bijvoorbeeld omdat bedrijven waar wij in beleggen meer moeten gaan betalen voor CO₂-uitstoot. Dit is een specifiek transitierisico. Of dat onze vastgoedbeleggingen in waarde dalen omdat door dalend grondwaterpeil er funderingsproblemen ontstaan door paalrot. Dit is een specifiek fysiek risico.

Om de impact van de transitie- en de fysieke klimaatrisico's op onze portefeuille te beheersen nemen we specifieke maatregelen en hanteren we doelstellingen. Deze liggen vast in ons klimaatplan welk wij als apart document hebben gepubliceerd op onze website. In het klimaatplan staan de klimaatdoelen van BPL Pensioen en wat het fonds doet om die doelen te bereiken. Daarnaast rapporteren wij jaarlijks een klimaatrapport. In dit rapport leggen we verantwoording af voor de behaalde resultaten in en laten we zien waar we staan ten aanzien van onze doelstellingen.

Hoofddoel is een klimaatneutrale (net zero) portefeuille in 2050. De portefeuille is afgestemd op het EU-doel van maximaal 1,5 graden opwarming van de aarde. Om dit hoofddoel te bereiken, heeft BPL Pensioen een aantal subdoelen, namelijk:

- verlaging van broeikasgasemissies in de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille met 50% in 2030 ten opzichte van 2019;
- halvering van de broeikasgasemissies in de woningportefeuille in 2030 ten opzichte van 1990;
- het steunen van de energietransitie door de energiebedrijven aan te sporen die transitie te verwezenlijken. Beleggingen in bedrijven die geen bijdrage leveren aan de transitie worden vervroegd afgebouwd.

3.2. Doelinvesteringen

Green bonds

Green Bonds zijn obligaties die zijn uitgegeven door overheden, internationale instellingen of ondernemingen, waarbij de opbrengsten expliciet worden gebruikt voor (her)financiering van milieuvriendelijke (ook wel 'groene') projecten. Veelal leveren zij hiermee een directe bijdrage aan een verminderde belasting van het klimaat, bijvoorbeeld door verbeteren van energie-efficiëntie van producten, het op hernieuwbare wijze genereren van energie, of het doorvoeren van veranderingen in de bestaande energie infrastructuur zodat deze beter aansluit op de energietransitie. Opbrengsten van deze obligaties moeten specifiek aan dergelijke projecten worden besteed.

De typering green bond is echter niet beschermd en iedere emittent mag zijn obligatie het predicaat green bond geven. BPL Pensioen toetst green bonds op naleving van de Green Bond Principles (GBP). De richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative (CBI) worden hierbij gehanteerd om een inhoudelijk 'duurzaamheid'-afweging te maken ten aanzien van de gefinancierde projecten. Door het uitvoeren van additionele controles waarborgt BPL Pensioen dat de opbrengsten van green bonds waarin wordt belegd daadwerkelijk ten goede komen aan groene projecten.

TABEL 3.2.1 BELEGGINGEN IN GREEN BONDS (OP BASIS VAN DE MARKTWAARDE VAN DE PORTEFEUILLE)

Portefeuille	31-12-2025	31-12-2024	31-12-2023
Bedrijfsobligaties	12,06%	12,30%	11,53%
Staatsobligaties	9,96%	6,85%	6,33%

Impactbeleggen

BPL Pensioen investeert in innovatieve en/of duurzame projecten of ondernemingen. Dit noemen we impactbeleggen. Bij impact beleggen wordt gestreefd naar een evenwichtige combinatie van financiële én maatschappelijke resultaten. De maatschappelijke doelstellingen van de projecten en ondernemingen waarin wordt belegd wordt voortdurend voor ogen gehouden. Er wordt alleen geïnvesteerd in projecten of ondernemingen waarvan aannemelijk is dat deze een positieve maatschappelijke impact hebben.

BPL Pensioen heeft hiervoor een speciale impactportefeuille opgezet. Hierin wordt de komende jaren in totaal ongeveer €1 miljard belegd. Deze impactbeleggingen beslaan dan ongeveer 4% van ons totale belegde vermogen. We trachten op die manier een directe, positieve bijdrage te leveren aan het verbeteren van de leefomgeving en de maatschappij. De opbouw van de portefeuille duurt zo'n 3 tot 5 jaar.

4. Uitsluitingsbeleid

De keuze om niet te beleggen in ondernemingen of landen is afhankelijk van diverse factoren. Een factor waar BPL Pensioen rekening mee houdt is dat investeringen geen negatieve gevolgen voor de samenleving mogen hebben. Concreet betekent dit dat BPL Pensioen niet belegt in ondernemingen als deze controversiële producten produceren of structureel ongewenst gedrag vertonen. Voor beleggingen in staatsobligaties wordt een landenbeleid gehanteerd.

Wanneer een onderneming betrokken is bij een controversieel product, veelal een kernactiviteit van de onderneming, hanteert BPL Pensioen op voorhand een uitsluitingsbeleid. Een engagementbeleid is dan niet reëel, het is immers lastig de onderneming over te halen een ander product te produceren. Het uitsluitingsbeleid van BPL Pensioen richt zich hier op de producten controversiële wapens en tabak. Ten aanzien van steenkool hanteert BPL Pensioen een restrictief beleid. Daarnaast is ervoor gekozen niet te beleggen in ondernemingen die de uitgangspunten van het VN Global Compact structureel schenden. Voordat ondernemingen op dit criterium daadwerkelijk worden uitgesloten wordt eerst getracht een constructieve dialoog te starten met ondernemingen die het VN Global Compact (dreigen te) schenden. Dit met de intentie een positieve gedragsverandering te bereiken.

4.1. Controversiële wapens

Wat zijn de criteria?

Voor BPL Pensioen zijn wapens controversieel wanneer deze wapens onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken en geen onderscheid maken tussen burger- en militaire doelen. Ook na afloop van een conflict veroorzaken deze wapens nog op aanzienlijke schaal slachtoffers en ontwrichten deze de maatschappij en de economie. In de praktijk gaat het om de volgende typen wapens:

- Nucleaire wapens
- Biologische wapens
- Chemische wapens
- Antipersoonsmijnen
- Clustermunitie
- Munitie met verarmd uranium
- Witte fosfor bommen

Bij het bepalen van de definitie van controversiële wapens zoekt het pensioenfonds aansluiting bij internationale verdragen die door Nederland zijn ondertekend en bij het beleid van de Nederlandse overheid. Het volledige uitsluitingsbeleid kunt u terugvinden op de website.

Hoe wordt de uitsluitingslijst samengesteld?

Het onafhankelijke Zweedse onderzoeksbureau ISS ESG stelt ieder halfjaar vast welke ondernemingen betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens (tabel 3.6.1). Daartoe bekijkt het onderzoeksbureau het gehele BPL Pensioen beleggingsuniversum. Wanneer het onderzoeksbureau betrokkenheid bij productie van controversiële wapens vaststelt leidt dat tot uitsluiting.

4.2. Tabak

Wat zijn de criteria?

BPL Pensioen hanteert een uitsluitingsbeleid ten aanzien van tabak. Het BPL Pensioen tabaksbeleid is gericht op de directe vervaardiging van tabaksproducten (waaronder sigaretten, sigaren, pijp en/of losse tabak, pruimtabak en/of snuiftabak, rookloze tabak en rauwe, bewerkte, gereconstitueerde en/of geëxpandeerde tabak).

Het BPL Pensioen tabaksbeleid is primair van toepassing op ondernemingen waar tabaksgerelateerde activiteiten de belangrijkste bedrijfsactiviteit zijn. In specifieke omstandigheden komt een bedrijf dat indirect betrokken is bij de 'vervaardiging, distributie en verkoop' van tabaksproducten ook in aanmerking voor uitsluiting. BPL Pensioen toetst deze bedrijven aan de hand van de principes van essentiële en significante betrokkenheid.

1. Essentiële betrokkenheid
Het betrokken bedrijf heeft een essentieel vermogen of specifieke vaardigheden of kennis, voor het vervaardigen van tabaksproducten.
2. Significante betrokkenheid
Een onderneming speelt een substantiële rol bij de vervaardiging en/of levering van tabaksproducten.

Onder deze omstandigheden sluiten we uit: een distributiebedrijf dat is gespecialiseerd in de distributie van tabaksproducten; of een groothandel of detailhandelaar die gespecialiseerd is in de verkoop van tabak. Waar het aanbieden van niet-tabaksproducten de voornaamste activiteiten zijn, bijvoorbeeld bij supermarkten, wordt uitsluiting niet overwogen.

Hoe wordt de uitsluitingslijst samengesteld?

Voor het identificeren van de tabaksbedrijven zijn de classificaties van GICS (Global Industry Classification Standaard), BICS (Bloomberg Industry Classification System) en de Market Sub-Sector van de iBoxx in aanvang leidend voor het samenstellen van de uitsluitingslijst. De lijst wordt jaarlijks herzien.

4.3. Fossiele brandstoffen

4.3.1. Thermisch steenkool

Wat zijn de criteria?

BPL Pensioen hanteert een uitsluitingsbeleid ten aanzien van steenkool. Het BPL Pensioen steenkoolbeleid is gericht op het delven en het gebruik van thermisch steenkool (inclusief bruinkool, bitumen, antraciet en stoomkolen). Ondernemingen worden uitgesloten van belegging indien:

1. De omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit steenkool gerelateerde activiteiten. De winning van thermische steenkool (inclusief bruinkool, bitumineuze, antraciet en stoomkolen) en de verkoop ervan aan externe partijen zijn relevant bij het bepalen van de aan steenkool gerelateerde omzet. Inkomsten uit kolenhandel worden vanwege databeperkingen vooralsnog niet meegenomen in deze berekening.
2. De omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is van elektriciteitsopwekking uit thermische steenkool (inclusief bruinkool, bitumineuze, antraciet en stoomkolen).

Hoe wordt de uitsluitingslijst samengesteld?

De gegevens voor het in praktijk brengen van het steenkool beleid zijn afkomstig van de onafhankelijke dienstverlener MSCI ESG. MSCI ESG baseert de gegevens ten aanzien van steenkool uitsluitend op data gerapporteerd door de ondernemingen. Het beleggingsuniversum wordt jaarlijks getoetst aan de hand van de BPL Pensioen beleidscriteria. Ondernemingen worden uitgesloten van belegging en posities in ondernemingen worden verkocht indien er een aantoonbare betrokkenheid bij thermische steenkool is.

4.3.2. Teerzanden

Wat zijn de criteria?

BPL Pensioen hanteert een uitsluitingsbeleid ten aanzien van teerzanden. Ondernemingen worden uitgesloten van belegging indien de omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit teerzanden gerelateerde activiteiten.

Hoe wordt de uitsluitingslijst samengesteld?

De gegevens voor het in praktijk brengen van het steenkool beleid zijn afkomstig van de onafhankelijke dienstverlener MSCI ESG. MSCI ESG baseert de gegevens ten aanzien van teerzanden uitsluitend op data gerapporteerd door de ondernemingen. Het beleggingsuniversum wordt jaarlijks getoetst aan de hand van de BPL Pensioen beleidscriteria. Ondernemingen worden uitgesloten van belegging en posities in ondernemingen worden verkocht indien er een aantoonbare betrokkenheid bij teerzanden is.

4.4. Structurele VN Global Compact schenders

Wat zijn de criteria?

Indien een onderneming gedurende twee jaar het VN Global Compact schendt kan BPL Pensioen beslissen een onderneming uit te sluiten van het beleggingsuniversum. Bij dit besluit worden eventuele inzichten verkregen uit onder meer het engagementprogramma meegewogen. Als BPL Pensioen tot uitsluiting overgaat worden alle beleggingen in desbetreffende entiteit verkocht. De vaststelling van de lijst van schenders van het VN Global Compact vindt eenmaal per jaar plaats.

Hoe wordt de uitsluitingslijst samengesteld?

Het onafhankelijke onderzoeksbureau ISS ESG toetst tevens het hele beleggingsuniversum op structurele schendingen van het VN Global Compact en stelt vast of een onderneming een of meerdere principes van het VN Global Compact schendt. De beleggingsadviescommissie van BPL Pensioen brengt aan de hand van de ISS ESG analyses en inzichten uit het engagementprogramma een advies uit of op basis van het MVB beleid een onderneming uitgesloten dient te worden. Dit advies wordt bekrachtigd door het BPL Pensioen bestuur. Een lijst van uitgesloten ondernemingen wordt halfjaarlijks in dit rapport gepubliceerd (tabel 3.6.5).

4.5. Klimaat

Voor de invulling van het klimaatrisico-beleid kiest BPL Pensioen er voor om niet te beleggen in ondernemingen die slecht presteren op het gebied van klimaatbeleid. Voor de beoordeling in hoeverre ondernemingen de bereidheid en bekwaamheid hebben voor de overgang naar een koolstof arme economie maakt BPL Pensioen van gebruik van de tooling van The Transition Pathway Initiative (TPI). De ondernemingen in de portefeuille wordt door TPI gescreend op de managementkwaliteit en CO2-prestaties gericht zijn op de overgang naar een koolstofarme economie conform het Klimaatakkoord van Parijs. TPI hanteert voor de managementkwaliteit 5 tredes van beoordeling voor ondernemingen. BPL Pensioen kiest er voor om ondernemingen die een TPI score hebben van ≤ 2 uit te sluiten uit de aandelen en de bedrijfsobligatie portefeuilles.

4.6. Goed Bestuur

BPL Pensioen belegt in ondernemingen die voldoen aan de praktijken van goed bestuur (good governance). Ondernemingen die op dit vlak zeer slecht presteren, worden op voorhand uitgesloten. Daarbij wordt minimaal gekeken naar de wettelijke vereisten op het gebied van:

- ✓ Goede managementstructuren;
- ✓ Betrekkingen met werknemers;
- ✓ Beloning van het betrokken personeel;

- ✓ Naleving van de belastingwetgeving.

Hier bovenop wordt, zowel vóór als na het aankopen van beleggingen, het MVB-beleid toegepast. Bij het bepalen of ondernemingen goed presteren op het gebied van goed bestuur, maakt BPL Pensioen gebruik van ESG-data van derden. Mocht een onderneming waarin wordt belegd na verloop van tijd niet goed presteren, dan wordt deze alsnog uitgesloten volgens het gestandaardiseerde uitsluitingsproces.

4.7. Landenbeleid

Wat zijn de criteria?

BPL Pensioen past op de gehele staatsobligatieportefeuille, ontwikkelde en opkomende landen, een landenbeleid in de vorm van een uitsluitings- en selectiebeleid toe. Landen die op voorhand zijn uitgesloten evenals landen die niet voldoen aan de selectiecriteria vormen tezamen de lijst van uitgesloten landen.

Uitsluitingsbeleid

Landen worden op voorhand uitgesloten wanneer aannemelijk is dat:

- Er een schending is van het non-proliferatieverdrag;
- Machthebbers op systematische wijze de fundamentele mensenrechten van (hun) burgers schenden op grove wijze schenden;

- Vanwege een hoge mate van corruptie toevertrouwde middelen in dergelijke landen niet ten goede komen aan duurzame ontwikkeling van de economische situatie en welvaart van de bevolking.
- Door de ernst van opgelegde economische sancties de stabiliteit van de waarde van beleggingen in dat land serieus worden bedreigd.

Een belangrijk handvat bij het uitvoeren van het uitsluitingsbeleid is de Sanctiewet 1977. BPL Pensioen hanteert de Sanctiewet 1977 als signaalfunctie om te bepalen of landen voldoen aan bovenstaande uitgangspunten en in aanmerking komen voor uitsluiting op voorhand.

Selectiebeleid

BPL Pensioen stelt eisen aan landen wat betreft duurzaamheidsprestaties. Prestaties van landen inzake bescherming mensenrechten, bescherming arbeidsrechten, naleven milieuafspraken en corruptiebestrijding worden hiervoor getoetst. Opname van een staatsobligatie in portefeuille wordt alleen overwogen indien duurzaamheidsprestaties van het uitgevende land voldoen aan een vooraf gestelde ondergrens. Deze ondergrens staat symbool voor de verantwoord beleggen uitgangsprincipes van BPL Pensioen.

De onderzoeksresultaten van de volgende instituten worden gebruikt om de landenprestaties inzichtelijk te maken:

- Freedom House met de Freedom in the World index,
- ITUC met de ITUC Global Rights index;
- EPI (Yale) met de Environmental Performance Index en
- Transparency International met de Corruption Perception Index.

Hoe wordt de uitsluitingslijst samengesteld?

BPL Pensioen toetst of landen uit zijn beleggingsuniversum voldoen aan:

1. De gestelde normatieve ondergrens (uitsluitingsbeleid),
2. Voldoen aan ESG-selectiecriteria (selectiebeleid)

De uitkomsten van de analyses worden jaarlijks besproken in de beleggingsadviescommissie van BPL Pensioen en met een advies voorgelegd aan het bestuur. Het bestuur van het pensioenfonds bekrachtigt jaarlijks de wijzigingen in de landenlijst en bepaalt daardoor de samenstelling van de landenlijst (tabel 3.6.6).

4.8. Staatsbedrijven

In het verlengde van het landenbeleid sluit BPL Pensioen ook staatsbedrijven gelieerd aan de uitgesloten landen uit van belegging. Een onderneming wordt als staatsbedrijf aangemerkt indien de staat meer dan 50% van de aandelen bezit.

4.9. Uitsluitingslijsten

TABEL 4.9.1 UITSLUITINGSLIJST CONTROVERSIËLE WAPENS 2025

Adecco Group AG	ICL Group Ltd.
Adecco International Financial Services BV	IHO Verwaltungs GmbH
AECOM	Israel Corporation Ltd.
Airbus Finance B.V.	Jacobs Engineering Group, Inc.
Airbus SE	Jacobs Solutions Inc.
Alexandrite Monnet UK Holdco Plc	Johns Hopkins University
ALTEN SA	Kanadevia Corporation
Anhui GreatWall Military Industry Co., Ltd	KBR, Inc.
ArcelorMittal SA	Kier Group plc
Aryt Industries Ltd	Komatsu Finance America, Inc.
Assystem S.A.	Komatsu Ltd.

Austal Limited	Kongsberg Gruppen ASA
Babcock International Group PLC	Kratos Defense & Security Solutions, Inc.
BAE Systems (Finance) Ltd.	L3Harris Technologies, Inc.
BAE Systems Holdings, Inc.	Larsen & Toubro Limited
BAE Systems plc	Leidos Holdings, Inc.
Bayer AG	Leidos, Inc.
Bayer Capital Corp. BV	Leonardo DRS, Inc.
Bayer Corporation	Leonardo SpA
Bayer US Finance II LLC	Lievre Power Financing Corp.
Bayer US Finance LLC	LIG Nex1 Co., Ltd.
Bharat Dynamics Limited	Lockheed Martin Corporation
Boeing Company	Lumibird S.A.
Booz Allen Hamilton Holding Corporation	Moog Inc.
Booz Allen Hamilton, Inc.	Morgan Sindall Group plc
Brookfield Asset Management Ltd.	MTAR Technologies Limited
Brookfield Capital Finance LLC	Northrop Grumman Corporation
Brookfield Corporation	NRM Cabin Intermediate # 2 Limited Partnership
Brookfield Finance I (UK) Plc	Parsons Corporation
Brookfield Finance II, Inc.	Poongsan Corporation
Brookfield Finance LLC	Poongsan Holdings Corporation
Brookfield Finance, Inc.	Premier Explosives Limited
Brookfield Property REIT, Inc.	QinetiQ Group plc
Brookfield Renewable Partners ULC	Rheinmetall AG
BWX Technologies, Inc.	Rolls-Royce Holdings plc
CACI International Inc	Rolls-Royce Plc
CAE Inc.	RTX Corporation
Cameco Corporation	Safran SA
Capita Plc	Sandhar Technologies Limited
China Aerospace Science and Industry Corporation Limited	Schaeffler AG
China Aerospace Science and Technology Corporation	Science Applications International Corporation
China North Industries Corporation	Sec LP
China North Industries Group Corporation Limited.	Serco Group plc
China Poly Group Corporation Limited	SGL Carbon SE
China Shipbuilding Industry Company Limited	SNT Dynamics Co., Ltd.
Cohort plc	SNT Holdings Co., Ltd.
Costain Group PLC	Solar Industries India Limited
Curtiss-Wright Corporation	Special Machine Building & Metallurgy PJSC
Daikin Industries, Ltd.	Steel Partners Holdings L.P.
Eaton Capital Unlimited Company	Tennessee Valley Authority
Eaton Corporation	Textron Inc.

Eaton Corporation plc	Thales SA
Elbit Systems Ltd	TotalEnergies Capital Canada Ltd.
Exail Technologies SA	TotalEnergies Capital International SA
Fluor Corporation	TotalEnergies Capital SA
Fortive Corporation	TotalEnergies SE
Fujitsu Limited	TransDigm Group Incorporated
General Dynamics Corporation	TransDigm Inc.
Harris Corporation	United Technologies Corporation
HEICO Corporation	Veolia Environnement SA
Honeywell International Inc.	Walchandnagar Industries Limited
Huntington Ingalls Industries, Inc.	Wartsila Oyj Abp

TABEL 4.9.2 UITSLUITINGSLIJST TABAK 2025

22nd Century Group, Inc.	Logista Integral, S.A.
Al-Eqbal Company for Investment PLC	Miquel y Costas & Miquel, S.A.
Altria Group, Inc.	Ngan Son JSC
B.A.T Capital Corporation	NTC Industries Limited
B.A.T. International Finance Plc	Philip Morris International Inc.
B.A.T. Netherlands Finance BV	PT Gudang Garam Tbk
BADECO ADRIA d.d.	PT Wismilak Inti Makmur Tbk
British American Tobacco (Malaysia) Berhad	Pyxus International, Inc.
British American Tobacco Holdings (The Netherlands) BV	Reinet Investments S.C.A.
British American Tobacco p.l.c.	Reynolds American Inc.
Duvanska Industrija Coka AD	RLX Technology Inc.
Eastern Company	Scandinavian Tobacco Group A/S
Godfrey Phillips India Ltd.	Sinnar Bidi Udyog Limited
Imperial Brands Finance Netherlands BV	Smooere International Holdings Limited
Imperial Brands Finance Plc	Societe Ivoirienne des Tabacs (SITAB)
Imperial Brands PLC	Swedish Match AB
Japan Tobacco Inc.	Torii Pharmaceutical Co., Ltd.
JT International Financial Services BV	Union Tobacco & Cigarette Industries Co.
Karelia Tobacco Company Inc.	Universal Corporation
Khyber Tobacco Company Limited	Vector Group Ltd.
KT&G Corporation	VST Industries Limited

TABEL 4.9.3 UITSLUITINGSLIJST STEENKOOL EN TEERZANDEN 2025

Aboitiz Equity Ventures Inc.	JSW Energy Limited
Adani Enterprises Limited	Kansai Electric Power Company, Incorporated
Adani Power Limited	Kentucky Power Company
AEP Texas, Inc.	Kentucky Utilities Company
AEP Transmission Company, LLC	Kobe Steel, Ltd.

AES Andes S.A.	Korea East-West Power Co., Ltd.
AES Corporation	Korea Electric Power Corporation
AES Panama Generation Holdings SRL	Korea Midland Power co., Ltd.
African Rainbow Minerals Limited	Korea National Oil Corporation
AGL Energy Limited	Korea South-East Power Co., Ltd.
Aksa Enerji Uretim A.S.	Korea Southern Power Co.,Ltd
Alabama Power Company	Kyushu Electric Power Company,Incorporated
ALLETE, Inc.	Louisville Gas and Electric Company
Alliance Resource Partners, L.P.	LX International Corp.
Alliant Energy Corporation	Manila Electric Company
Alliant Energy Finance LLC	MDU Resources Group, Inc.
Ameren Corporation	MEG Energy Corp.
Ameren Illinois Company	Metropolitan Edison Company
American Electric Power Company, Inc.	MGE Energy, Inc.
American Transmission Systems, Incorporated	MidAmerican Energy Company
Appalachian Power Company	MidAmerican Energy Holdings Company
Arizona Public Service Company	Mid-Atlantic Interstate Transmission, LLC
Athabasca Oil Corporation	Mississippi Power Company
Banpu Public Company Limited	Monongahela Power Company
Basin Electric Power Cooperative	Narragansett Electric Co.
Berkshire Hathaway Energy Company	Nevada Power Company
Black Hills Corporation	New Hope Corporation Limited
Brickworks Limited	Northern Natural Gas Co.
Bulgarian Energy Holding EAD	Northern Powergrid (Northeast) Plc
Canadian Natural Resources Limited	Northern Powergrid (Yorkshire) plc
Capital Power Corporation	Northern States Power Company
Cenovus Energy Inc.	NorthWestern Corporation
CenterPoint Energy Houston Electric, LLC	NorthWestern Energy Group, Inc.
CenterPoint Energy Resources Corp.	Nova Scotia Power Incorporated
CenterPoint Energy, Inc.	NTPC Limited
CESC Limited	OCI Holdings Company Ltd.
CEZ, a. s.	OGE Energy Corp.
China Coal Energy Company Limited	Oglethorpe Power Corporation
China Huadian Overseas Development 2018 Ltd.	Ohio Edison Company
China Longyuan Power Group Corp. Ltd.	Ohio Power Company
China Power International Development Limited	Okinawa Electric Power Company, Incorporated
China Resources Power Holdings Co., Limited	Oklahoma Gas and Electric Company
China Shenhua Energy Company Limited	Origin Energy Finance Ltd.
Chubu Electric Power Company,Incorporated	Origin Energy Limited
Chugoku Electric Power Co., Inc.	Otter Tail Corporation

Cleco Corporate Holdings LLC	PacifiCorp
Cleveland Electric Illuminating Company	Peabody Energy Corporation
CLP Holdings Limited	Pennsylvania Electric Company
CLP Power HK Finance Ltd.	Petro-Canada
CLP Power Hong Kong Financing Ltd.	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.
CMS Energy Corporation	Piedmont Natural Gas Company, Inc.
Coal India Limited	Pingdingshan Tianan Coal.Mining Co.,Ltd.
Colbun S.A.	Pinnacle West Capital Corporation
Consumers 2023 Securitization Funding LLC	Portland General Electric Company
Consumers Energy Company	Power Assets Holdings Limited
Core Natural Resources, Inc.	PPL Capital Funding, Inc.
Coronado Finance Pty Ltd	PPL Corporation
Coronado Global Resources Inc.	PPL Electric Utilities Corporation
Datang International Power Generation Co., Ltd.	PrairieSky Royalty Ltd.
Dayton Power & Light Company	Progress Energy, Inc.
DMCI Holdings, Inc.	PT Alamtri Resources Indonesia Tbk
Dominion Energy South Carolina, Inc.	PT Astra International Tbk
Dominion Energy, Inc.	PT Bukit Asam Tbk
DPL Inc.	PT Cikarang Listrindo Tbk
DTE Electric Company	PT Harum Energy Tbk
DTE Electric Securitization Funding II LLC	PT Indika Energy Tbk
DTE Energy Company	PT Indo Tambangraya Megah Tbk.
Duke Energy Carolinas, LLC	PT Perusahaan Listrik Negar (Persero)
Duke Energy Corporation	PT United Tractors Tbk
Duke Energy Florida Project Finance LLC	Public Power Corporation S.A.
Duke Energy Florida, LLC	Public Service Company of Colorado
Duke Energy Indiana, LLC	Public Service Company of Oklahoma
Duke Energy Ohio, Inc.	Puget Energy, Inc.
Duke Energy Progress NC Storm Funding LLC	Puget Sound Energy, Inc.
Duke Energy Progress, LLC	Reliance Power Limited
Eastern Energy Gas Holdings, LLC	RWE AG
Eastern Gas Transmission and Storage, Inc.	RWE Finance US, LLC
Electric Power Development Co., Ltd.	San Miguel Corporation
Electricity Generating Public Company Limited	San Miguel Global Power Holdings Corp.
Emera Incorporated	SDIC Power Holdings Co., Ltd.
Emera US Finance LP	Shaanxi Coal Industry Co., Ltd.
Enea SA	Shan Xi Hua Yang Group New Energy Co., Ltd.
Eneva S.A.	Shanghai Electric Power Co., Ltd.
Engie Energia Chile S.A.	Shanxi Coal International Energy Group Co., Ltd.
Entergy Arkansas, LLC	Shanxi Coking Coal Energy Group Co., Ltd.

Entergy Corporation	Shanxi Lu'an Environmental Energy Development Co., Ltd.
Entergy Louisiana, LLC	Shenergy Co., Ltd.
Entergy Mississippi, LLC	Shenzhen Energy Group Co., Ltd.
Entergy Texas, Inc.	Shikoku Electric Power Company, Incorporated
Entergy Utility Property, Inc.	Sierra Pacific Power Company
Eskom Holdings SOC Ltd	Sinosing Services Pte Ltd.
Eushi Finance, Inc.	Solar Star Funding LLC
Evergy Kansas Central, Inc.	Southern Company
Evergy Metro, Inc.	Southern Company Gas Capital Corp.
Evergy Missouri West, Inc.	Southern Power Company
Evergy, Inc.	Southwestern Electric Power Company
EWE Aktiengesellschaft	Southwestern Public Service Company
Exxaro Resources Limited	Strathcona Resources Ltd.
FirstEnergy Corp.	Sumiseki Holdings, Inc.
FirstEnergy Transmission, LLC	Suncor Energy Inc.
Florida Power Corporation	System Energy Resources, Inc.
Fortis Inc.	Talen Energy Corporation
FortisAlberta Inc.	Talen Energy Supply, LLC
FortisBC Energy Inc.	Tata Power Company Limited
FortisBC Inc.	TAURON Polska Energia S.A.
GD Power Development Co., Ltd.	TBEA Co., Ltd.
Geo Energy Resources Limited	TCC Group Holdings CO., LTD.
Georgia Power Company	Tenaga Nasional Berhad
Glencore Capital Finance DAC	Tennessee Valley Authority
Glencore Finance (Canada) Ltd.	Terasen Gas, Inc.
Glencore Finance (Europe) Limited	TerraCom Limited
Glencore Funding LLC	Tiandi Science & Technology Co., Ltd.
Glencore plc	TNB Global Ventures Capital Bhd.
Global Power Synergy Public Company Limited	Tohoku Electric Power Company, Incorporated
Great River Energy	Tokyo Electric Power Company Holdings, Incorporated
Guangdong Investment Limited	Toledo Edison Company
Guanghui Energy Co., Ltd.	Topaz Solar Farms LLC
Guangzhou Development District Holding Group Limited	Trans-Allegheny Interstate Line Company
Gujarat Mineral Development Corporation Limited	TransAlta Corporation
HK Electric Investments Limited	Tri-State Generation and Transmission Association, Inc.
Hokkaido Electric Power Company, Incorporated	Tucson Electric Power Company
Hokuriku Electric Power Company	TXNM Energy, Inc.
Huadian Power International Corporation Limited	Union Electric Company
Huaneng Power International, Inc.	Virginia Electric and Power Company
IDACORP, Inc.	Vistra Corp.

Idaho Power Company	Vistra Operations Co. LLC
Indiana Michigan Power Company	Washington H. Soul Pattinson and Company Limited
Indianapolis Power & Light Company	WEC Energy Group, Inc.
Inner Mongolia Dian Tou Energy Corporation Limited	Whitehaven Coal Limited
Inner Mongolia Junzheng Energy & Chemical Group Co., Ltd.	Wintime Energy Group Co., Ltd.
Inner Mongolia Yitai Coal Company Limited	Wisconsin Electric Power Company
Interstate Power and Light Company	Wisconsin Power and Light Company
IPALCO Enterprises, Inc.	Wisconsin Public Service Corporation
Israel Electric Corp. Ltd.	Xcel Energy Inc.
Itochu Enex Co., Ltd.	Yancoal Australia Limited
Jardine Matheson Holdings Limited	Yankuang Energy Group Co., Ltd.
Jastrzebska Spolka Weglowa S.A.	Yorkshire Power Finance Ltd.
JERA Co., Inc.	Zhejiang Zheneng Electric Power Co., Ltd.
Jersey Central Power & Light Company	

TABEL 4.9.4 UITSLUITINGSLIJST STRUCTURELE NORMSCHENDERS 2025

Altice Financing SA	Korea East-West Power Co., Ltd.
Altice Finco SA	Korea Electric Power Corporation
Athabasca Indigenous Midstream LP	Korea Hydro & Nuclear Power Co., Ltd.
AviChina Industry & Technology Company Limited	Korea Midland Power co., Ltd.
B Communications Ltd.	Korea South-East Power Co., Ltd.
Bank Hapoalim B.M.	Korea Southern Power Co.,Ltd
Bank Leumi Le-Israel B.M.	Korea Western Power Co., Ltd.
Bezeq The Israel Telecommunication Corp. Ltd.	Marathon Petroleum Corporation
BG Energy Capital Plc	Midwest Connector Capital Co. LLC
BHP Billiton Finance (USA) Ltd.	Mizrahi Tefahot Bank, Ltd.
BHP Billiton Finance Ltd.	MPLX LP
BHP Group Limited	NTPC Limited
Cellcom Israel Ltd.	Partner Communications Company Ltd.
Centrais Eletricas Brasileiras S.A.	Petroleos de Venezuela, S.A.
Companhia de Saneamento do Parana	Phillips 66
Companhia Energetica de Minas Gerais SA	Phillips 66 Company
Crestwood Midstream Partners LP	Pilgrim's Pride Corporation
DCP Midstream LLC (Old)	POSCO Corporation
DCP Midstream Operating LP	POSCO Future M Co., Ltd.
Dianjian Haiyu Ltd.	POSCO Holdings Inc.
Duke Energy Field Services LLC	Power Construction Corporation of China, Ltd.
East Ohio Gas Company	Powerchina Roadbridge Group (British Virgin Islands) Ltd.
EL Sewedy Electric Company	PT Krakatau Posco
Elbit Systems Ltd	RATCH Group Public Co., Ltd.
Enable Midstream Partners, LP	Red Rock Resorts, Inc.

Enbridge Energy Partners, L.P.	RH International (Singapore) Corporation Pte. Ltd.
Enbridge Gas Inc.	RTX Corporation
Enbridge Inc.	Samarco Mineracao S.A.
Enbridge Pipelines, Inc.	Serco Group plc
Energy Transfer LP	Shell International Finance BV
Energy Transfer Operating, L.P.	Shell plc
ETP Legacy LP	SK Biopharmaceuticals Co., Ltd.
Fertitta Entertainment, LLC	SK Inc.
First International Bank of Israel Ltd.	Spectra Energy Partners, LP
Florida Gas Transmission Co. LLC	Station Casinos LLC
General Dynamics Corporation	Sunoco Logistics Partners Operations L.P.
Gray Oak Pipeline, LLC	Tesla, Inc.
Inco Ltd.	Texas Eastern Transmission, LP
Israel Discount Bank Limited	United Technologies Corporation
JBS S.A.	Vale Overseas Ltd.
JBS USA Food Company	Vale S.A.
JBS USA Lux S.A.	Westcoast Energy Inc.

TABEL 4.9.5 UITSLUITINGSLIJST KLIMAAT 2025

Alleghany Corporation	Northern Electric Finance Plc
Allegiant Travel Company	Northern Natural Gas Co.
AltaLink, L.P.	Northern Powergrid (Northeast) Plc
Berkshire Hathaway Energy Company	Northern Powergrid (Yorkshire) plc
Berkshire Hathaway Finance Corp.	O'Reilly Automotive, Inc.
Berkshire Hathaway Inc.	PacifiCorp
BNSF Funding Trust I	Precision Castparts Corp.
Brilliance China Automotive Holdings Limited	PT Indah Kiat Pulp & Paper Tbk
Burlington Northern Santa Fe Corp.	PTT Exploration and Production Public Company Limited
Burlington Northern Santa Fe, LLC	Qatar Electricity & Water Company
BYD Company Limited	Qatar Gas Transport Company
China Northern Rare Earth (Group) High-Tech Co., Ltd.	Reliance, Inc.
China Southern Airlines Company Limited	Sahara International Petrochemical Company
Chongqing Changan Automobile Company Limited	SAIC Motor Corporation Limited
CITIC Limited	Saudi Industrial Investment Group
Coal India Limited	Saudi Kayan Petrochemical Company
Compania Sud Americana de Vapores S.A.	Shaanxi Coal Industry Co., Ltd.
CSI MTN Ltd.	Shanghai Construction Group Co., Ltd.
D.R. Horton, Inc.	Shanxi Coking Coal Energy Group Co., Ltd.
DMCI Holdings, Inc.	Shanxi Lu'an Environmental Energy Development Co., Ltd.
Eastern Energy Gas Holdings, LLC	Shanxi Meijin Energy Co.,Ltd
Eastern Gas Transmission and Storage, Inc.	Sierra Pacific Power Company
Foshan Haitian Flavouring and Food Company Ltd.	Solar Star Funding LLC
Grupo Carso, S.A.B. de C.V.	Spirit Airlines, Inc.
Guanghui Energy Co., Ltd.	Spring Airlines Co., Ltd.
Huadian Power International Corporation Limited	Tangshan Jidong Cement Co. Ltd.
Huaibei Mining Holdings Co., Ltd.	TBEA Co., Ltd.
Industries Qatar Q.P.S.C.	Tianshan Aluminum Group Co., Ltd.
Jizhong Energy Resources Co., Ltd.	Topaz Solar Farms LLC
Juneyao Airlines Co., Ltd.	Torrent Power Limited
Lubrizol Corporation	Transatlantic Holdings, Inc.
MidAmerican Energy Company	Wanhua Chemical Group Co.,Ltd.
MidAmerican Energy Holdings Company	Yanbu National Petrochemical Company
MMG Limited	YONGDA Investment Limited
Nakilat, Inc.	Yorkshire Power Finance Ltd.
Nevada Power Company	Yunnan Aluminum Co., Ltd.
NHPC Limited	

TABEL 4.9.6 UITSLUITINGSLIJST SFDR GOED BESTUUR 2025

Athabasca Indigenous Midstream LP	Korea Hydro & Nuclear Power Co., Ltd.
Crestwood Midstream Partners LP	Korea Midland Power co., Ltd.
DCP Midstream LLC (Old)	Korea South-East Power Co., Ltd.
DCP Midstream Operating LP	Korea Southern Power Co.,Ltd
Duke Energy Field Services LLC	Korea Western Power Co., Ltd.
East Ohio Gas Company	Marathon Petroleum Corporation
Enable Midstream Partners, LP	Midwest Connector Capital Co. LLC
Enbridge Energy Partners, L.P.	MPLX LP
Enbridge Gas Inc.	Phillips 66
Enbridge Inc.	Phillips 66 Company
Enbridge Pipelines, Inc.	POSCO Corporation
Energy Transfer LP	Posco International Corporation
Energy Transfer Operating, L.P.	Red Rock Resorts, Inc.
ETP Legacy LP	RH International (Singapore) Corporation Pte. Ltd.
Fertitta Entertainment, LLC	RTX Corporation
General Dynamics Corporation	Serco Group plc
Gray Oak Pipeline, LLC	SK Inc.
JBS Luxembourg Co. SARL	Spectra Energy Partners, LP
JBS S.A.	Station Casinos LLC
JBS USA Finance, Inc.	Sunoco Logistics Partners Operations L.P.
JBS USA Food Company	Tesla, Inc.
JBS USA Holding Lux SARL	Texas Eastern Transmission, LP
JBS USA Lux S.A.	Union Gas Limited
Korea East-West Power Co., Ltd.	United Technologies Corporation
Korea Electric Power Corporation	Westcoast Energy Inc.

TABEL 4.9.7 UITSLUITINGSLIJST STAATSBEDRIJVEN 2025

Abu Dhabi Commercial Bank	Industrial & Commercial Bank of China Ltd. /New York Branch/
Abu Dhabi Crude Oil Pipeline LLC	Industrial and Commercial Bank of China Limited
Abu Dhabi National Energy Company PJSC	Industries Qatar Q.P.S.C.
Abu Dhabi National Oil Company for Distribution PJSC	Inner Mongolia Baotou Steel Union Co. Ltd.
Abu Dhabi Ports PSJC	Inner Mongolia Dian Tou Energy Corporation Limited
ADNOC Drilling Company P.J.S.C.	Inter RAO UES PJSC
ADNOC Murban RSC Ltd	International Bank of the Republic of Azerbaijan
ADNOC Murban Sukuk Limited	International Public Joint-Stock Company T-Technologies
AECC Aviation Power Co,Ltd	Inventive Global Investments Ltd.
Agricultural Bank of China (New York Branch)	Jiangsu Expressway Company Limited
Agricultural Bank of China Limited	Jiangsu Phoenix Publishing & Media Corporation Limited
Agricultural Bank of China Ltd. (Hong Kong Branch)	JIC Zhixin Ltd.
Agricultural Development Bank of China	Jinduicheng Molybdenum Co., Ltd.

Airport Authority Hong Kong	Jizhong Energy Resources Co., Ltd.
Airports of Thailand PublicCompany Limited	Joy Treasure Assets Holdings, Inc.
Al Rajhi Bank	JSC Development Bank of Kazakhstan
Al Rajhi Sukuk Limited	JSC National Company KazMunayGas
Al Rajhi Tier 1 Sukuk Limited	Krung Thai Bank Public Company Limited
ALROSA Capitals JSC	KSA Sukuk Ltd.
Aluminum Corporation of China Limited	KunLun Energy Company Limited
Amipeace Limited	Kweichow Moutai Co., Ltd.
Anhui Gujing Distillery Co., Ltd.	Liaoning Port Company Limited
Arabian Internet and Communication Services Company	Logicor Financing SARL
ASELSAN Elektronik Sanayi veTicaret A.S.	Lunar Funding V Public Limited Company
Avi Funding Co. Ltd.	Luzhou Laojiao Company Limited
AVIC Airborne Systems Co., Ltd.	Ma'aden Sukuk Ltd.
AviChina Industry & Technology Company Limited	Maanshan Iron & Steel Company Limited
AVICOPTER PLC	Magnit PJSC
Bank of Baroda	Magnitogorsk Iron & Steel Works PJSC
Bank of China	Mango Excellent Media Co., Ltd
Bank of China Limited	Mazoon Assets Co. Saoc
Bank of China Ltd. (Luxembourg Branch)	MDGH GMTN (RSC) Ltd
Baoshan Iron & Steel Co., Ltd.	MDGH Sukuk Ltd.
Bapco Energies B.S.C. Closed	MDGH-GMTN BV
Bapco Energies Sukuk Ltd.	Mega Advance Investments Ltd.
Beijing Capital International Airport Company Limited	Mesaieed Petrochemical Holding Company Q.P.S.C.
Beijing Capital Land Ltd.	Metalloinvest Finance DAC
Beijing Enterprises Holdings Limited	Metallurgical Corporation of China Ltd.
Beijing Gas Singapore Capital Corp.	Mining and Metallurgical Company NORILSK NICKEL PJSC
Beijing Tiantan Biological Products Corporation Limited	Minmetals Bounteous Finance (BVI) Limited
Beijing Tong RenTang Co., Ltd.	Minmetals New Energy Materials (Hunan) Co., Ltd.
Beijing Yanjing Brewery Co., Ltd.	MMG Limited
Beijing-Shanghai High-Speed Railway Co., Ltd.	Mobile TeleSystems PJSC
Bharat Electronics Limited	Moscow Exchange MICEX-RTS PJSC
Bharat Heavy Electricals Limited	Motiva Enterprises LLC
Bharat Petroleum Corporation Limited	MTR Corporation (C.I.) Ltd.
Blossom Joy Ltd.	MTR Corporation Limited
Blue Bright Limited	MTS International Funding Ltd.
BOC Aviation (USA) Corp.	Mumtalakat Sukuk Holding Co.
BOC Aviation Limited	Nanjing Securities Co., Ltd.
BOC Hong Kong (Holdings) Limited	Nanyang Commercial Bank, Limited.
BOC International (China) Co., Ltd.	NARI Technology Co., Ltd.
BOCOM International Blossom Limited	National Bank of Ras Al-Khainah PSC

BPRL International Singapore Pte Ltd.	National Central Cooling Company PJSC
C&D International Investment Group Limited	National Silicon Industry Group Co.,Ltd.
Canara Bank	NAURA Technology Group Co.,Ltd
Capital Securities Corporation Limited	Navoi Mining and Metallurgical Combine JSC
CBB International Sukuk Programme Co. SPC	NCB Tier 1 Sukuk Ltd.
CBB International Sukuk Programme Co. WII	NHPC Limited
CCBL (Cayman) 1 Corp. Ltd.	NMDC Limited
CCCI Treasure Ltd.	NOVATEK JSC
CCTHK 2021 Ltd.	Novolipetsk Steel
CDBL Funding 1	NTPC Limited
CDBL Funding 2	Ocean Laurel Co.Limited
CECEP Wind-Power Corporation	Oil and Natural Gas Corporation Limited
Central Plaza Development Ltd.	Oil Co. LUKOIL PJSC
CFAMC II Co., Ltd..	Oil India International Pte Ltd.
Cfamc Iii Co. Ltd.	Oil India Limited
Cfamc Iv Co. Ltd.	OmGrid Funding Ltd.
CGN Power Co., Ltd.	ONGC Videsh Vankorneft Pte. Ltd.
CGNPC International Limited	Ooredoo QPSC
Chalco Hong Kong Investment Co. Ltd.	Open Joint Stock Company Russian Railway
Charming Light Investments Ltd.	OQ SAOC
China Cinda (2020) I Management Ltd.	Orient Overseas (International) Limited
China Cinda Finance (2017) I Ltd.	Orient Securities Co., Ltd.
China CITIC Bank Corporation Limited	OTEL Sukuk Limited
China CITIC Bank International Limited	Ozon Holdings Plc Sponsored ADR
China CITIC Financial Asset Management Co., Ltd.	Oztel Holdings SPC Limited
China Coal Energy Company Limited	Pakistan Water & Power Development Authority
China Communications Services Corp. Ltd.	Pangang Group Vanadium and Titanium Resources Co., Ltd.
China Construction Bank (Asia) Corporation Limited	People.cn Co., Ltd.
China Construction Bank Corp.	People's Insurance Company (Group) of China Limited
China Construction Bank Corporation	PetroChina Company Limited
China CSSC Holdings Limited	Petroleos de Venezuela, S.A.
China Development Bank	Phosagro Bond Funding DAC
China Development Bank Corp. (Hong Kong)	PhosAgro PJSC
China Development Bank Financial Leasing Co. Ltd.	PICC Property and Casualty Company Limited
China Energy Engineering Corporation Limited	Power Construction Corporation of China, Ltd.
China Everbright Bank Company Limited	Power Finance Corporation Limited
China Everbright Environment Group Limited	Power Grid Corporation of India Limited
China Film Co., Ltd.	Powerchina Roadbridge Group (British Virgin Islands) Ltd.
China Galaxy Securities Co., Ltd.	Promsvyazbank PJSC
China Great Wall International Holdings III Ltd.	PTT Exploration and Production Public Company Limited

China Great Wall International Holdings V Ltd.	PTT Global Chemical Public Limited Company
China Great Wall International Holdings VI Ltd.	PTT Public Company Limited
China Great Wall Securities Co.,Ltd.	PTT Treasury Center Co., Ltd.
China Huadian Overseas Development 2018 Ltd.	Public Joint Stock Company Polyus
China Huaneng Group Treasury Management (Hong Kong) Ltd.	Public Joint Stock Company Transneft
China Life Insurance Company Limited	Public Joint-Stock Company Gazprom
China Longyuan Power Group Corp. Ltd.	Punjab National Bank
China Meheco Group Co., Ltd.	Qatar Electricity & Water Company
China Merchants Energy Shipping Co., Ltd.	QatarEnergy Corp.
China Merchants Expressway Network & Technology Holdings Co., Ltd.	QazaqGaz National Co. JSC
China Merchants Port Holdings Company Limited	Qinghai Salt Lake Industry Co., Ltd.
China Merchants Securities Co., Ltd.	Qtel International Finance Ltd.
China Merchants Shekou Industrial Zone Holdings Co., Ltd.	Rail Vikas Nigam Limited
China National Chemical Engineering co., Ltd	RAK Capital
China National Medicines Corporation Ltd.	REC Limited
China National Nuclear Power Co., Ltd.	Riyad Bank
China Oilfield Services Limited	Riyad Tier 1 Sukuk Ltd.
China Overseas Finance (Cayman) III Ltd.	Rongshi International Finance Ltd.
China Overseas Finance (Cayman) V Ltd.	Rosneft Oil Co.
China Overseas Finance (Cayman) VI Ltd.	Russian Agricultural Bank OJSC
China Overseas Finance (Cayman) VII Ltd.	Ruwais Power Company PJSC
China Overseas Finance (Cayman) VIII Ltd.	SA Global Sukuk Ltd.
China Overseas Land & Investment Limited	SABIC Agri-Nutrients Co.
China Pacific Insurance (Group) Co., Ltd.	SABIC Capital I BV
China Petroleum & Chemical Corporation	SABIC Capital II B.V.
China Postal Savings Bank Co. Ltd.	SAIC Motor Corporation Limited
China Power International Development Limited	Samba Funding Ltd.
China Railway Group Limited	Samruk-Kazyna Sovereign Wealth Fund JSC
China Railway Signal & Communication Corporation Limited	Saudi Arabian Mining Co.
China Railway Xunjie Co. Ltd.	Saudi Arabian Oil Company
China Resources Beer (Holdings) Co. Ltd.	Saudi Aramco Base Oil Company- Luberef
China Resources Building Materials Technology Holdings Limited	Saudi Basic Industries Corporation
China Resources Gas Group Limited	Saudi Electricity Company
China Resources Land Limited	Saudi Electricity Global Sukuk Co. - 2
China Resources Microelectronics Limited	Saudi Electricity Global Sukuk Co. - 3
China Resources Pharmaceutical Group Limited	Saudi Electricity Global Sukuk Co. - 5
China Resources Power Holdings Co., Limited	Saudi Electricity Sukuk Programme Company
China Resources Sanjiu Medical & Pharmaceutical Co., Ltd.	Saudi National Bank
China Shenhua Energy Company Limited	Saudi Tadawul Group Holding Company
China Shipbuilding Industry Company Limited	Saudi Telecom Company

China Southern Airlines Company Limited	Sberbank Russia PJSC
China Southern Power Grid International Finance BVI Co., Ltd.	SBI Life Insurance Company Limited
China Spacesat Co., Ltd.	SCF Capital Ltd.
China State Construction Engineering Corporation Limited	SDG Finance Ltd.
China State Construction Finance (Cayman) I Ltd.	SDIC Capital Co., Ltd.
China State Construction International Holdings Limited	SDIC Power Holdings Co., Ltd.
China Taiping Insurance Holdings Company Limited	Second Generation Company of the Wholesale Power Market Public Joint Stock Company
China Three Gorges Renewables (Group) Co., Ltd.	SEPCO Virgin Ltd.
China Tourism Group Duty Free Corporation Limited	Severstal PAO
China Tower Corporation Limited	Shaanxi Coal Industry Co., Ltd.
China XD Electric Co., Ltd.	Shan Xi Hua Yang Group New Energy Co., Ltd.
China Yangtze Power Co., Ltd.	Shandong Gold Mining Co., Ltd.
Chinalco Capital Holdings Ltd.	Shanghai Baosight Software Co., Ltd.
CITIC Limited	Shanghai Construction Group Co., Ltd.
Citic Pacific Special Steel Group Co., Ltd.	Shanghai Electric Group Co., Ltd.
CITIC Securities Company Limited	Shanghai Electric Power Co., Ltd.
CITIC Telecom International Holdings Limited	Shanghai Industrial Holdings Limited
CMHI Finance (BVI) Co. Ltd.	Shanghai International Airport Co., Ltd.
CMS International Gemstone Limited	Shanghai Lingang Holdings Co., Ltd.
CNAC (HK) Finbridge Co. Ltd.	Shanghai Lujiazui Finance & Trade Zone Development Co., Ltd.
CNCBINV 1 (BVI) Limited	Shanghai Pharmaceuticals Holding Co., Ltd.
CNOOC Energy Technology and Services Limited	Shanghai Port Group (BVI) Development 2 Co., Limited
CNOOC Finance (2003) Ltd.	Shanghai Port Group (BVI) Development Co. Ltd.
CNOOC Finance (2011) Ltd.	Shanghai Pudong Development Bank Co., Ltd.
CNOOC Finance (2012) Limited	Shanghai Rural Commercial Bank Co., Ltd.
CNOOC Finance (2013) Ltd.	Shanghai Zhangjiang Hi-Tech Park Development Co., Ltd.
CNOOC Finance (2014) ULC	Shanxi Coal International Energy Group Co., Ltd.
CNOOC Finance (2015) Australia Pty Ltd.	Shanxi Coking Coal Energy Group Co., Ltd.
CNOOC Finance (2015) U.S.A. LLC	Shanxi Lu'an Environmental Energy Development Co., Ltd.
CNOOC Petroleum North America ULC	Shanxi Securities Co., Ltd.
CNPC (HK) Overseas Capital Ltd.	Shanxi Taigang Stainless Steel Co., Ltd.
CNPC Capital Company Limited	Shanxi Xinghuacun Fen Wine Factory Co., Ltd.
CNPC Global Capital Ltd.	Shenergy Co., Ltd.
Coal India Limited	Shennan Circuits Co., Ltd.
Container Corporation of India Limited	Shenwan Hongyuan Group Co., Ltd.
COSCO SHIPPING Holdings Co., Ltd.	Shenwan Hongyuan International Finance Ltd.
COSCO SHIPPING Ports Limited	Shenzhen Energy Group Co., Ltd.
COSL Singapore Capital Ltd.	Shenzhen Overseas Chinese Town Co.,Ltd.
CRCC Hean Ltd.	Sibur Holding PAO
CRRC Corporation Limited	Sichuan Chuantou Energy Co.Ltd

CSC Financial Co., Ltd.	Sichuan New Energy Power Company Limited
CSCEC Finance (Cayman) II Ltd.	Sichuan Road & Bridge Co., Ltd.
CSI MTN Ltd.	Sinochem Offshore Capital Company Limited
CSSC Capital 2015 Ltd.	Sinochem Overseas Capital Co. Ltd.
DAE Funding LLC	Sinoma International Engineering Co., Ltd.
DAE Sukuk (DIFC) Ltd	Sinoma Science & Technology Co., Ltd.
Daqin Railway Co., Ltd.	Sino-Ocean Group Holding Limited
Datang International Power Generation Co., Ltd.	Sinopec Capital (2013) Ltd.
Development Bank of The Republic of Belarus	Sinopec Group Overseas Development (2012) Ltd.
Dianjian Haiyu Ltd.	Sinopec Group Overseas Development (2013) Ltd.
Dongfang Electric Corporation Limited	Sinopec Group Overseas Development (2015) Ltd.
Dongfeng Motor Group Company Limited	Sinopec Group Overseas Development (2016) Ltd.
Dongxing Securities Corporation Limited	Sinopec Group Overseas Development (2017) Ltd.
Dongxing Voyage Company Limited	Sinopec Group Overseas Development (2018) Ltd.
DP World Crescent Ltd.	Sinopec Group Overseas Development Ltd.
DP World Limited	Sinopec Shanghai Petrochemical Company Limited
Eastern Company	Sinopharm Group Co., Ltd.
EDO Sukuk Limited	Sinosing Services Pte Ltd.
EEW Energy from Waste GmbH	Sinotrans Limited
EI Sukuk Co. Ltd.	Sinotruk Hong Kong Ltd.
Elm Company	SNB Sukuk Ltd.
Emirates Development Bank	Soar Wise Ltd.
Emirates NBD Bank (P.J.S.C)	Solidcore Resources plc
Emirates SembCorp Water & Power Co. PJSC	Southern Gas Corridor CJSC
Emirates Telecommunications Group Company PJSC	Southwest Securities Co.,Ltd.
Everdisplay Optronics (Shanghai) Co., Ltd.	SPIC 2016 US Dollar Bond Co. Ltd.
Export Credit Bank of Turkey, Inc.	State Bank of India
Export-Import Bank of China	State Bank of India (London Branch)
Export-Import Bank of India	State Elite Global Ltd.
Export-Import Bank of Thailand	State Grid Europe Development (2014) Plc
Faw Jiefang Group Co., Ltd.	State Grid Overseas Investment (2013) Ltd.
Federal Hydro-Generating Co. RusHydro PJSC	State Grid Overseas Investment (2014) Ltd.
Franshion Brilliant Ltd.	State Grid Overseas Investment BVI Ltd.
GACI First Investment Co.	State Oil Company of the Azerbaijan Republic
GAIL (India) Limited	STC Sukuk Company Limited
Gansu Provincial Highway Aviation Tourism Investment Group Co., Ltd.	SUCI Second Investment Company
Gazprom Neft PJSC	Sunny Express Enterprises Corp.
GC Treasury Center Co., Ltd.	Surgutneftegas PJSC
GD Power Development Co., Ltd.	Sweihan PV Power Co. PJSC
General Holding Corporation PJSC	Syngenta Group Finance Ltd.

Gosudarstvennaya Transportnaya Lizingovaya Kompaniya OJSC	Tabreed Sukuk Programme Limited
GRG Banking Equipment Co., Ltd.	Talent Yield International Ltd.
Guangdong Investment Limited	Tatneft PJSC
Guangzhou Automobile Group Co., Ltd.	Thai Oil Public Company Limited
Guangzhou Baiyun International Airport Company Limited	Thaioil Treasury Center Co., Ltd.
Guangzhou Development District Holding Group Limited	Three Gorges Finance I (Cayman Islands) Ltd.
Guangzhou Yuexiu Capital Holdings Group Co., Ltd.	Tiandi Science & Technology Co., Ltd.
Gulf International Bank B.S.C.	Tianma Microelectronics Co., Ltd
Guolian Minsheng Securities Company Limited	Turk Telekomunikasyon A.S.
Guosen Securities Co., Ltd.	Turkcell Iletisim Hizmetleri A.S
Guotai Junan Holdings Ltd.	Turkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasi A.S.
Guotai Junan International Holdings Limited	Turkiye Varlik Fonu Yonetimi AS
Guotai Junan Securities Co., Ltd.	Union Bank of India Limited
Guoyuan Securities Company Limited	United Company RUSAL, international public joint-stock company
Haitong International Securities Group Limited	Unity 1 Sukuk Ltd.
Haitong Securities Co., Ltd.	Uzbekneftegaz National Holding Co.
Hangzhou Oxygen Plant Group Co., Ltd.	VEB Finance Plc
Haohua Chemical Science & Technology Corp. Ltd.	VK Company Limited Sponsored GDR
HBIS Company Limited	VTB Bank PJSC
Heilongjiang Agriculture Company Limited	Western Securities Co., Ltd.
Hindustan Aeronautics Limite	Wuchan Zhongda Group Co., Ltd.
Hindustan Petroleum Corporation Limited	Wuliangye Yibin Co., Ltd.
Horse Gallop Finance Ltd.	X5 Retail Group N.V. Sponsored GDR RegS
Hua Hong Semiconductor Limited	Xiamen Tungsten Co.,Ltd.
Hua Xia Bank Co., Limited	Xingcheng (BVI) Limited
Huadian Power International Corporation Limited	Yanbu National Petrochemical Company
Huaibei Mining Holdings Co., Ltd.	YONGDA Investment Limited
Huaneng Lancang River Hydropower Inc.	Yuexiu Property Company Limited
Huaneng Power International, Inc.	Yuexiu Real Estate Investment Trust
Huayu Automotive Systems Company Limited	Yuexiu Reit MTN Co. Ltd.
Hygon Information Technology Co., Ltd.	Zhangzhou Pientzhuang Pharmaceutical Co., Ltd.
ICBCIL Finance Co. Limited	Zhejiang China Commodities City Group Co.,Ltd
ICD Funding Ltd.	Zhejiang Expressway Co., Ltd.
ICD Sukuk Co. Ltd.	Zhejiang Juhua Co., Ltd.
Indian Oil Corporation Limited	Zhejiang Zheneng Electric Power Co., Ltd.
Indian Railway Catering and Tourism Corporation Limited	Zheshang Securities Co., Ltd.
Indian Railway Finance Corporation Limited	Zhongjin Gold Corporation Limited
Indraprastha Gas Limited	Zhongtai Securities Co., Ltd.
Industrial & Commercial Bank of China /Luxembourg Branch/	Zhuzhou CRRC Times Electric Co., Ltd.
Industrial & Commercial Bank of China Ltd. (London Branch)	Ziraat Katilim Varlik Kiralama AS

TABEL 4.9.8 UITGESLOTEN LANDEN PER 2025

Afghanistan	North Korea
Angola	Oman
Azerbaijan	Pakistan
Bahrain	Papua New Guinea
Belarus	Qatar
Cameroon	Russia
Central African Republic	Rwanda
China	Saudi Arabia
Egypt	Somalia
Ethiopia	Sudan
Gabon	Syria
Guatemala	Tajikistan
Honduras	Thailand
India	Turkey
Iran	UAE
Iraq	Uzbekistan
Jordan	Venezuela
Kazakhstan	Viet Nam
Myanmar	Zimbabwe
Nigeria	

5. Engagement

Het streven van een onderneming naar winstmaximalisatie kan op gespannen voet staan met internationale richtlijnen voor verantwoord ondernemen, zoals het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen of de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Daarmee ontstaat er een risico voor de continuïteit van de onderneming en houdbaarheid van winstrealisatie op de langetermijn. Daarom is het in het voordeel van de onderneming en haar belanghebbenden dat richtlijnen voor verantwoord ondernemen worden gerespecteerd. Om die reden gaat Achmea IM in dialoog met deze ondernemingen. Inzet: het duidelijk stellen van kaders, het ontwikkelen van kennis en het definiëren van 'good practices'. Zo draagt Achmea IM bij aan het bewaken van het juiste evenwicht, aan langetermijnwaardecreeatie en beschermt het haar belangen en die van haar klanten.

5.1. BPL Pensioen en de dialoog

Engagement is een centraal middel in het MVB-beleid van BPL Pensioen. Met het aangaan van de dialoog willen we het duurzame gedrag van ondernemingen verbeteren, langetermijnwaardecreeatie stimuleren en aandeelhouderswaarde vergroten. We voeren de dialoog op meerdere vlakken:

1. We spreken ondernemingen aan die in verband worden gebracht met controverses ten aanzien van internationaal breed gedragen normen over mensenrechten, arbeidsnormen, milieu of anti-corruptie schenden. Dit noemen we **Normatief engagement**.
2. We spreken ondernemingen aan ter bevordering van specifieke governance- of duurzaamheidsthema's. Dit noemen we **Thematisch engagement**.
3. We spreken met Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen over Ecologische, Sociale en Governance (ESG)kwesties. Dit doen we veelal in collectief verband. Dit noemen we **ESG Nederland engagement**.
4. We spreken ondernemingen in collectief verband, wanneer de situatie erom vraagt en het onderwerp past binnen de speerpunthema's van Achmea IM. Dit noemen we **Collectief engagement**.

Andere focus en doelstelling

De verschillende typen engagement hebben elk een andere focus en doelstelling. Voor elk van de vormen geldt dat het een zaak van een lange adem is. Anders dan bij uitsluiting,

als pensioenfondsen of beleggingsfondsen op voorhand niet beleggen in ondernemingen, geldt voor engagement dat er wel belegd wordt in ondernemingen die ter discussie staan, maar we als aandeelhouder het management actief aansporen om het beleid of de activiteiten te verbeteren.

Het **Normatieve engagement** heeft als doel controverses ten aanzien van UN Global Compact principes, OESO-richtlijnen voor Multinationale ondernemingen of UN Guiding Principles on Business and Human Rights te stoppen en te voorkomen. Controverses ten aanzien van deze normen vergroten het risico op nadelige gevolgen voor de onderneming, haar directe omgeving zoals lokale gemeenschappen of het milieu en voor andere belanghebbenden. Activiteiten die mogelijk leiden tot een controverser staan veelal in de belangstelling van niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en de media. In de praktijk leiden deze controverses vaak tot rechtszaken, die boetes of schadeclaims voor de ondernemingen tot gevolg kunnen hebben. Dit zijn directe negatieve financiële effecten, die de belangen van aandeelhouders schaden. Normatief engagement voeren we uit in samenwerking met ISS ESG.

Om tot een selectie van de ondernemingen te komen die vallen binnen het Normatief engagementprogramma wordt een due diligenceproces uitgevoerd. Het beleggingsuniversum wordt doorlopend gescreend op controverses ten aanzien van 1 of meerdere principes van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen of UN Guiding Principles on Business and Human Rights door het onderzoeksbureau ISS ESG. Bij vermoedens van een controverser wordt een dialoog gestart om deze vermoedens te verifiëren en, wanneer deze vermoeden correct zijn, te zorgen dat de onderneming actie onderneemt. Ook bij een vastgestelde controverser wordt de dialoog met deze bedrijven gestart met als doel deze op te heffen en nieuwe controverses te voorkomen. Daarbij zal ook herstel van de situatie en

mogelijke schadevergoedingen voor bijvoorbeeld de lokale bevolking ter sprake komen.

Bij **Thematische engagement** staan niet de bedrijven die in verband worden gebracht met controverses centraal, maar juist bedrijven die zowel financieel als maatschappelijk op bepaalde thema's hun prestaties verder kunnen verbeteren. De thema's worden gekozen in samenspraak met klanten en binnen de speerpunten van het MVB-beleid. Bij de keuze spelen de volgende overwegingen een rol:

- Materialiteit van het thema;
- Sociale of ecologische relevantie van het thema;
- Omvang van de onderneming in de beleggingsportefeuille (zowel aandelen als bedrijfsobligaties);
- Succeskans van de dialoog.

De uitvoering van het Thematische engagement wordt gedaan door het Team MVB van Achmea IM.

TABEL 5.1.1

In het **ESG Nederland engagement** is Achmea IM in gesprek met belangrijke Nederlandse ondernemingen. Dit valt veelal samen met het aandeelhoudervergaderingenseizoen. Deze dialogen vinden veelal plaats in samenwerking met andere Nederlandse institutionele beleggers en Eumedion, het Nederlandse Corporate Governance Platform voor institutionele beleggers. Het gezamenlijke doel is het beïnvloeden van governance- en duurzaamheidsthema's, veelal ingegeven door de actualiteit van de aandeelhoudervergadering. Te denken valt aan beloningsbeleid, benoeming van bestuurders, fusies & overnames en sociaal- en milieubeleid.

Binnen **Collectief engagement** trekt Achmea IM mede namens BPL Pensioen samen op met andere institutionele beleggers waar het effectief is en past binnen de kernthema's van ons en onze klanten. Ook steunen we publiekelijk initiatieven indien dit de belangen van ons en onze klanten goed vertegenwoordigt.

Escalatiestrategie

Achmea IM hanteert een escalatiestrategie als de dialogen met ondernemingen uit de engagementprogramma's onvoldoende voortgang boeken. Als eerste wordt gekeken of de dialoog geïntensiveerd kan worden met andere (hogergeplaatste) afgevaardigden of door het versturen (al dan niet met andere beleggers) van een urgentiebrief aan het bestuur. Mocht dit geen effect hebben dan kan Achmea IM haar aandeelhoudersrechten inzetten, zoals:

- Tegenstemmen op bepaalde agendapunten bij onvoldoende openheid en voortgang bij het engagement. Zo kan tegen het remuneratiebeleid worden gestemd als ESG onderbelicht is of tegen benoemingen worden gestemd als de ESG-kennis bij het bestuur onder de maat is. De onderneming kan over de voorgenomen steminstructie actief worden geïnformeerd om ons standpunt kracht bij te zetten;
- Vragen stellen op de aandeelhoudersvergaderingen;
- Het plaatsen van resoluties op de agenda van de aandeelhoudersvergadering.

De inzet van aandeelhoudersrechten bij ondernemingen waarmee de dialoog stagneert gebeurt op een case-by-case basis. Hierbij wordt meegewogen of het opportuun en effectief is. Aandeelhoudersrechten worden alleen ingezet als deze een duidelijke link hebben met en bijdragen aan de thema's en prioriteiten, zoals geïdentificeerd in dit MVB-beleid. Wanneer er wordt tegengestemd op een van de relevante agendapunten wordt de reden vastgelegd. Dit is terug te vinden op de website van Achmea IM. Wanneer er na verloop van tijd en na meerdere escalatiestappen onvoldoende resultaat is, wordt uitsluiting een reële optie.

Vermeldenswaardige ontwikkelingen binnen het engagementprogramma worden op de komende pagina's toegelicht.

5.2. Managementsamenvatting

In 2025 was er sprake van een aanhoudende stroom van maatregelen en berichten uit de Verenigde Staten die onrust veroorzaakten op de internationale markten. Europa was vooral op zoek naar het juiste antwoord op de koerswijziging van de VS. Zo beïnvloedde de toenemende druk uit de VS de herziening van belangrijke richtlijnen op gebied van duurzaamheid en verslaglegging. Afzwakking van duurzaamheidsbeleid remt duurzaam ondernemerschap en beperkt ondernemingen in hun mogelijkheden om adequaat op duurzaamheidsuitdagingen zoals klimaatverandering en verlies van biodiversiteit te anticiperen. Voor duurzame beleggers is het daarom van belang dat Europa koers houdt wat betreft de duurzame ambities.

Aanhoudende tegenwind voor ESG in de VS

In de tweede helft van 2025 kwam de Amerikaanse beurswaakhond SEC met een rigoureuze beslissing om zich, in ieder geval voor komend stemseizoen, afzijdig te houden van de 'no-action' procedure. Deze procedure is een cruciaal onderdeel van het proces om een aandeelhoudersresolutie in te dienen. Normaal gesproken toetst de SEC op objectieve wijze of aandeelhoudersvoorstellen volgens de juridische kaders rechtmatig zijn ingediend. Daarmee voorkomt de SEC dat bedrijven resoluties onterecht kunnen uitsluiten. Het wegvallen van deze objectieve toets geeft bedrijven nu de directe vrijheid om zelf te bepalen of zij aandeelhoudersvoorstellen weren, zonder dat de SEC hen daarop kan corrigeren. In eerste instantie lijkt dit ongunstig voor actieve aandeelhouders die via resoluties druk willen uitoefenen op bedrijven met zwakke ESG-prestaties. Maar het negeren van aandeelhoudersresoluties kan ook een extra juridisch – of reputatie risico zijn en de relatie met aandeelhouders op scherp zetten. Als blijkt dat veel ondernemingen de relatie met hun aandeelhouders niet op de spits willen drijven, valt het effect van dit SEC besluit wellicht mee. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwgezet en zijn benieuwd hoe dit zich zal uitwerken in het komende stemseizoen.

Ook vaardigde de Amerikaanse overheid in december 2025 een decreet uit dat toezichthouders oproept de regels voor 'proxy voting' adviseurs te herzien. De mogelijke gevolgen hiervan zijn nog niet bekend omdat de regels nog worden uitgewerkt. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwgezet. Verder wordt in 2026 de indieningsdrempel verhoogd. Vooral kleinere beleggers kunnen minder snel voorstellen indienen of her-indienen. Kortom, dit betekent meer tegenwind voor ESG-beleggers.

Ook in de EU staat ESG-regelgeving onder druk

De recent voorgestelde wijzigingen binnen de EU zetten de eerder ingezette duurzaamheidsregulering onder druk. Hoewel de Corporate Social Responsibility Directive (CSRD) al tot duidelijk betere duurzaamheidsrapportages leidde en zelfs voor ondernemingen van buiten Europa als leidraad moet gaan gelden, kiest de EU nu voor het verlichten van administratieve lasten. Het zogenaamde Omnibus-pakket

beperkt de reikwijdte van deze rapportage richtlijn tot een kleiner aantal vooral grotere ondernemingen. En ook de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) wordt sterk ingeperkt en geldt alleen nog voor zeer grote ondernemingen. Met daarnaast ook een beoogde afzwakking en vertraging van de EU-ontbossingsrichtlijn staat het ambitieniveau voor het EU-duurzaamheidsbeleid duidelijk onder druk.

Afgesloten en nieuw opgestarte thema's

Het eerste afgeronde thema is het thema 'Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen'. Hierbij hebben we ondernemingen aangemoedigd tot meer acties en ambitie in de aanpak om het gebruik van single-use plastic verpakkingen te beperken. De aanpak is bij de meeste ondernemingen gedurende de engagementperiode versterkt. We merkten wel dat ondernemingen nog sterk afhankelijk zijn van marktomstandigheden en vooral van de prijs van gerecycled materiaal versus nieuwe plastics.

Bij het afgesloten thema 'Reductie van CO₂-uitstoot' is er redelijke vooruitgang geboekt. Verschillende ondernemingen hebben klimaatdoelstellingen aangescherpt, met name op het gebied van scope 3-emissies, hun transparantie vergroot en wordt er ingezet op technologieën zoals 'Carbon Capture & Storage' (CCS) en groene waterstof. Tegelijkertijd blijven er zorgen over de haalbaarheid van doelen, inconsistenties in lobbyactiviteiten en het ontbreken van concrete implementatieplannen bij sommige ondernemingen.

In het afgesloten thema 'Mensenrechten & Governance' toonden ondernemingen een groeiende bereidheid om mensenrechtenrisico's structureel aan te pakken, mede onder invloed van nieuwe regelgeving zoals de EU CSRD en CSDDD. Terwijl klokkenluidersmechanismen steeds verder worden geprofessionaliseerd, blijft het uitvoeren van mensenrechten due diligence in de toeleveringsketen een uitdaging.

We startten ook 3 nieuwe engagementthema's: 'Aanpak Ontbossing', 'Klimaattransitie Chemie' en 'Preventie Mensenrechtenrisico's'. Er zijn in deze periode geen thema's afgesloten. Met deze nieuwe thema's adresseren we wederom relevante duurzaamheidsrisico's in de beleggingsportefeuille. Meer over deze thema's in de afzonderlijke thematische engagementhoofdstukken.

Koers houden

Kortom, er zijn veel ontwikkelingen op het gebied van verantwoord beleggen en verantwoord ondernemen. In Europa, maar vooral in de VS. Daar staat tegenover dat de risico's rond klimaat, biodiversiteit maar ook mensenrechten en gezondheid niet afnemen, maar eerder aan urgentie winnen. Dat maakt een stevig stembeleid en actief engagement belangrijker dan ooit. We blijven de ontwikkelingen op de voet volgen en de actief aandeelhoudersschapsstrategie waar nodig aanpassen om koers te kunnen houden in uitdagende omstandigheden.

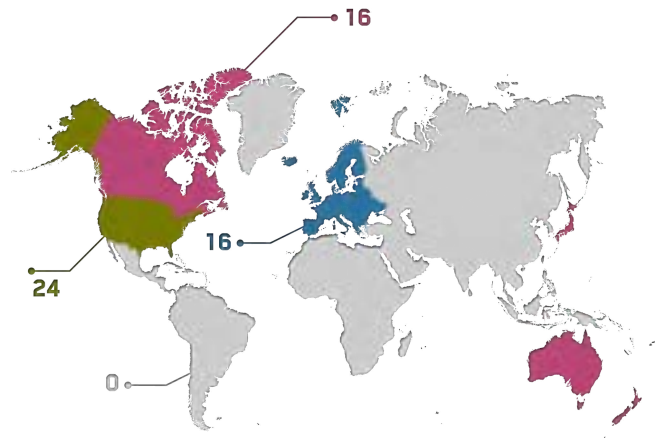
5.2.1. Overzicht thematisch engagementprogramma

Het thematische engagementprogramma van BPL Pensioen is gericht op het verhogen van sociale, milieu- en governancestandaarden in sectoren, ketens of bij ondernemingen, die deel uitmaken van het beleggingsuniversum. Het engagementprogramma sluit aan bij de speerpunten en MVB-strategie van BPL Pensioen. We doen gedegen onderzoek om ondernemingen te selecteren waarmee de dialoog het meest kansrijk is.

Aan het eind van 2025 bestond het thematische engagementprogramma uit 9 lopende thema's en 56 ondernemingen opgenomen. Halverwege het jaar werden er 3 thema's afgesloten. In de onderstaande tabel is de opbouw van het programma weergegeven. In de thematische sub-hoofdstukken wordt voor elk thema nader ingegaan op de doelstellingen, gesprekken en uitkomsten.

De ondernemingen zijn verspreid over verschillende regio's en markten. De focus van het programma ligt op de ontwikkelde markten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen Europa, Verenigde Staten en Wereld overig (Japan, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland). De wereldkaart geeft de regionale verdeling weer van ondernemingen in het thematische engagementprogramma per eind december 2025.

FIGUUR 5.2.1.1 REGIOVERDELING

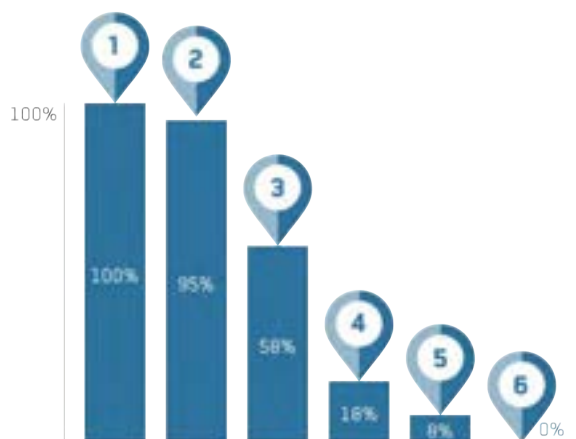
TABEL 5.2.1.1 ENGAGEMENTTHEMA'S

Thema	Speerpunt	Gestart	Beëindigd	Sectoren/ketens
Aanpak Ontbossing		2025 H2		Ontbossingsgevoelige sectoren
Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen		2022 H2	2025 H1	Supermarktketens en producenten van huishoudelijke en persoonlijke producten
Goede Voeding		2024 H1		Restaurants/supermarkten/producten voeding en dranken
Just Transition		2025 H1		Autofabrikanten en mijnbouw
Klimaattransitie Chemie		2025 H2		Chemiesector
Klimaattransitie Luchtvaart		2025 H1		Luchtvaartmaatschappijen en luchtvrachtovervoerders
Mensenrechten en Governance		2022 H2	2025 H1	Grondstoffensector, ICT- sector en de elektronische goederen sector
Nature Action		2024 H1		Nature Action 100 benchmark
Preventie Mensenrechtenrisico's		2025 H2		Ondernemingen met een hoge blootstelling aan mensen- of arbeidsrechtencontroverses
Reductie CO ₂ uitstoot		2022 H2	2025 H1	CO ₂ -intensieve sectoren
Reductie CO ₂ uitstoot PLUS		2022 H2		CO ₂ -intensieve sectoren
Waterimpact en -afhankelijkheid		2025 H1		Chemische industrie

Voortgang wordt gerapporteerd aan de hand van mijlpalen. Deze worden nader toegelicht in de [bijlage: Thematische dialoog](#).

Per eind december 2025 is de voortgang van het thematisch engagementprogramma als volgt:

FIGUUR 5.2.1.2 MIJLPAALVERDELING

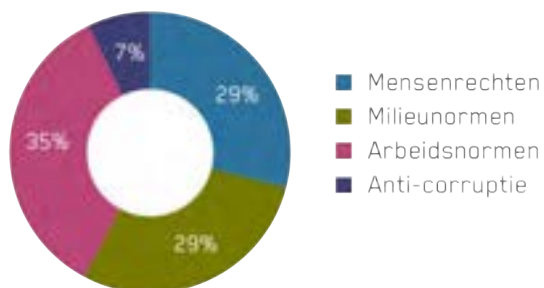
1. Analyse van het bedrijf
2. Het initiëren van de dialoog
3. Het voeren van de dialoog
4. De toezegging van de onderneming
5. Het aanpassen van het beleid en proces
6. Het afronden van de dialoog

Vanwege de korte looptijd van een aantal relatief nieuwe engagementthema's hebben veel ondernemingen mijlpaal 4 en de daaropvolgende mijlpalen nog niet behaald. Toezeggingen met betrekking tot beleidsaanpassingen en de implementatie daarvan verwachten we in de tweede helft van het engagementtraject.

5.2.2. Overzicht normatief engagementprogramma

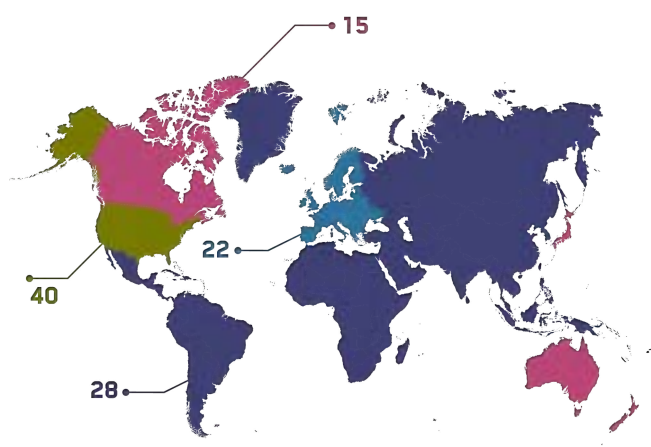
BPL Pensioen vindt het belangrijk om in gesprek te gaan met ondernemingen, die internationaal breed gedragen normen schenden. We noemen dit Normatief engagement. Per eind december 2025 maken 113 ondernemingen deel uit van het normatieve engagementprogramma. Met deze ondernemingen spreken we over 1 of meerdere norm-gerelateerde controveres. Het aantal controveres waarover we spreken kan daarom afwijken van het aantal ondernemingen in het normatieve engagementprogramma. In totaal lopen er 157 dialogen. In het afgelopen jaar is met 46 ondernemingen een nieuwe dialoog (opnieuw) gestart. De ringdiagram toont hoe het programma is opgebouwd.

FIGUUR 5.2.2.1 NORMGEBIED

De ondernemingen zijn verspreid over verschillende regio's en markten. De focus van het programma ligt op de ontwikkelde markten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen Europa, Verenigde Staten en Wereld overig (Japan, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland). De wereldkaart geeft de regionale verdeling weer van ondernemingen in het normatief engagementprogramma per eind december 2025.

FIGUUR 5.2.2.2 ONDERNEMINGEN NAAR REGIO

Voortgang lopende dialogen

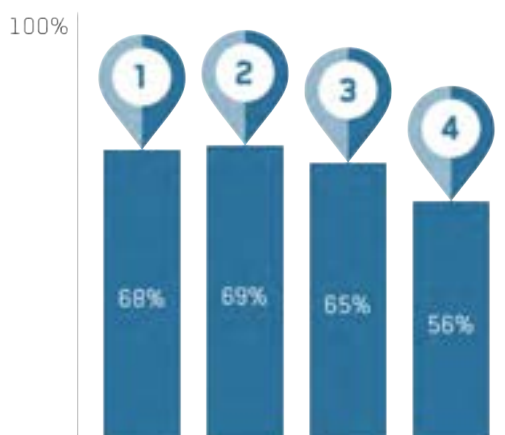
Voor normatieve dialogen onderscheiden we 4 mijlpalen, zoals weergegeven in de onderstaande tabel. De voortgang per mijlpaal wordt vervolgens in iedere dialoog getoetst aan de hand van 4 indicatoren: (1) er zijn geen maatregelen genomen, (2) er zijn maatregelen geïnitieerd, (3) er is een toezegging gedaan en (4) een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd. De methodologie voor normatief engagement wordt verder toegelicht in de bijlage: Normatieve dialoog.

TABEL 5.2.2.1 MIJLPALEN

Mijlpalen	
1	Het delen van relevante informatie
2	Implementatie van beleid
3	Herstel en verhaal
4	Opheffen en/of voorkomen

De statistieken over de voortgang hebben betrekking op het volledige normatieve engagementprogramma. Per eind december 2025 is de voortgang van het normatief engagementprogramma als volgt:

FIGUUR 5.2.2.3 MIJLPAALVERDELING³

1. Het delen van relevante informatie
2. Implementatie van beleid
3. Herstel en verhaal
4. Opheffen en/ of voorkomen

TABEL 5.2.2.2 AFGESLOTEN DIALOGEN

Onderneming	Normgebied
ABB Ltd.	Anti-corruptie
PG&E Corporation	Mensenrechten
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	Anti-corruptie
Eni SpA	Milieu
The Coca-Cola Company	Arbeidsnormen (2x)
Woolworths Group Limited	Mensenrechten

Afgesloten en geëscaleerde dialogen

Over de gehele looptijd van het normatief engagementprogramma zijn 83 dialogen succesvol afgesloten. Dat betekent dat de ondernemingen niet langer betrokken zijn bij de controverses. Met 7 ondernemingen is gedurende de gehele looptijd van het normatief engagementprogramma de dialoog voortijdig afgesloten, vanwege gebrek aan reactie en/of samenwerking.

In de rapportageperiode zijn de in de onderstaande tabel genoemde dialogen (succesvol) afgesloten. In sommige dialogen werden escalatiemaatregelen toegepast. Dit wordt besproken in het [Escalatieoverzicht](#).

³ De staven in de diagram weergeven het percentage dialogen waarin stappen zijn gezet (indicator 2, 3 en 4) op de mijlpalen. Wanneer een mijlpaal niet relevant is voor een dialoog, is de dialoog buiten beschouwing gehouden.

5.3. Thematisch: Aanpak Ontbossing

Ontbossing is wereldwijd een van de grootste oorzaken van biodiversiteitsverlies. Vooral tropische en subtropische bossen in landen als Brazilië, Congo en Indonesië worden zwaar getroffen. In deze gebieden vindt tweederde van de ontbossing plaats. De belangrijkste oorzaak is landbouw, zowel grootschalig als kleinschalig, en bosbouwplantages. Bossen worden vooral gekapt voor de productie van palmolie, soja, rundvlees, koffie, cacao, rubber en hout. Rundvlees, soja en palmolie nemen het grootste aandeel voor hun rekening. Ongerepte tropische bossen zijn cruciaal voor biodiversiteit. Ze dragen bij aan gezonde ecosystemen, klimaatregulatie, koolstofopslag, waterzuivering en schone lucht. Ook bieden ze bestaansmiddelen aan lokale gemeenschappen. Grootschalige ontbossing vormt niet alleen een lokaal risico, maar heeft ook wereldwijde gevolgen voor maatschappij en economie. Ondanks jarenlange inspanningen om ontbossing te verminderen, blijft het probleem urgent. Ook blijkt uit analyses van de biodiversiteitsvoetafdruk van beleggingsfondsen dat ontbossing in tropische gebieden een belangrijke oorzaak is van biodiversiteitsverlies. Daarom starten we dit nieuwe engagement thema Aanpak Ontbossing.

5.3.1. Overzicht

Doel van het thema

Het doel van dit engagementprogramma is om geselecteerde ondernemingen aan te sporen om ontbossing te stoppen. We vragen van ondernemingen om beleid te ontwikkelen of te

versterken en maatregelen in te voeren die bijdragen aan het behoud en duurzaam beheer van bossen wereldwijd. Dit omvat onder andere het verduurzamen van toeleveringsketens, het vermijden van inkoop van grondstoffen uit hoogrisico-gebieden voor ontbossing en het bevorderen van transparante rapportage over beleid, doelen en resultaat⁴.

TABEL 5.3.1.1 DOELSTELLINGEN AANPAK ONTBOSSING

Categorie	Indicatoren
Governance	<ul style="list-style-type: none">Het bestuur van de onderneming erkent ontbossing als risico, en spreekt zich publiekelijk uit over de noodzaak om ontbossing te stoppen;De onderneming heeft een bestuurslid of commissie die verantwoordelijk is voor het ontbossingsbeleid.De onderneming is niet verbonden aan (branche-) organisaties die pleiten voor het stopzetten of verzwakken van klimaat- en natuurbeleid en weerhoudt zich van lobbyactiviteiten om nieuw beleid af te zwakken of te voorkomen, maar steunt overheden in de aanpak van ontbossingsrisico's.
Beleid	<ul style="list-style-type: none">Ontbossingsbeleid: de onderneming heeft adequaat beleid gericht op het stoppen van ontbossing, in lijn met internationale standaarden, inclusief:<ul style="list-style-type: none">het werken aan een volledig ontbossings- en conversievrije toeleveringsketen uiterlijk vóór 2030, inclusief gehanteerde 'cut-off date' van uiterlijk eind 2020;respect voor - en waarborgen van de rechten en het levensonderhoud van lokale gemeenschappen en inheemse volkeren;aandacht voor verbetering van biodiversiteit met betrekking tot het gebruik van bestaande landbouwgrond en bodemkwaliteit;
Implementatie & monitoring	<ul style="list-style-type: none">De onderneming heeft concrete programma's en actieplannen om het beleid uit te voeren en de doelen binnen de gestelde termijnen te behalen. De programma's zijn concreet, uitvoerbaar en specifiek voor bepaalde grondstoffen/toeleveringsketens;De onderneming meet en rapporteert de voortgang op deze doelen;
Samenwerking in de keten	<ul style="list-style-type: none">De onderneming is actief betrokken bij relevante sectorinitiatieven, toeleveringsketen- en/of multi-stakeholder initiatieven gericht op het realiseren van ontbossingsvrije productieketens;
Transparantie	<ul style="list-style-type: none">De onderneming rapporteert over beleid, commitment, doelen en voortgang, inclusief:<ul style="list-style-type: none">een risico-, afhankelijkheids- en impactanalyse;inzet, doelen en tijdslijnen;maatregelen per relevante keten/grondstof.

Sustainable Development Goals

Het engagementthema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2)
- SDG 15: Leven op het land (15.2 en 15.b)

Samenwerking

De afgelopen jaren zijn er verschillende internationale investor engagementinitiatieven gestart, gericht op het

stoppen van ontbossing. Op de VN-klimaatop in 2021 in Glasgow (COP26) werd het 'Finance Sector Deforestation Action' (FSDA) gestart, een initiatief van financiële instellingen die zich inzetten om ontbossing als gevolg van de grondstoffenproductie in hun beleggings- en kredietportefeuilles te beëindigen. Gezamenlijk engagement met ondernemingen is een belangrijke pijler van dit initiatief. Eind vorig jaar heeft het FSDA-initiatief aangekondigd de naam te veranderen in de 'Deforestation Investor Group' (DIG) en dat het vanaf 2026 ondersteund wordt door de 'Institutional

⁴ Onze engagement doelen sluiten aan bij internationale standaarden zoals het accountability framework: www.accountability-framework.org.

Investors Group on Climate Change' (IIGCC). Deze organisatie ondersteunt ook het Nature Action 100 programma. Voor ons nieuwe engagementthema Aanpak Ontbossing willen we de samenwerking zoeken met de 'Deforestation Investor Group'. Als deze groep al engagement voert met de ondernemingen die wij hebben geselecteerd, kunnen we ons daar wellicht bij aansluiten. Ook kijken we naar mogelijke samenwerking met het Nature Action 100 programma.

Voortgang

Het afgelopen halfjaar hebben we onderzoek gedaan ter voorbereiding van dit nieuwe engagementthema. We hebben daartoe ook met relevante experts, waaronder het WNF, en collega's bij andere institutionele beleggers gesproken. Op basis van een sectorrisico-analyse, MSCI-data over het risico van betrokkenheid bij ontbossing en de overzichten van de beleggingsportefeuilles van onze klanten hebben we de selectie van te engagen ondernemingen gemaakt. Het engagement richt zich op de sectoren die direct of indirect gerelateerd zijn aan land-, en bosbouw. De ondernemingen worden hieronder kort beschreven. In december hebben we aan alle geselecteerde ondernemingen een brief gestuurd ter aankondiging van dit engagementprogramma. En met enkele ondernemingen is al contact geweest over het plannen van een eerste gesprek.

Bunge Global

Bunge Global is een landbouw - en voedingsmiddelen onderneming met het hoofdkantoor in Genève, Zwitserland. Bunge heeft circa 23.000 medewerkers en verwerkt en verhandelt landbouwgrondstoffen als soja en palmolie, die sterk gelinkt zijn aan ontbossings- en conversierisico's, vooral in Zuid-Amerika. Bunge zet zich in voor duurzame inkoop van palmolie en streeft naar productieketens vrij van ontbossing (deforestation and conversion free (DCF)) voor soja en palmolie, uiterlijk in 2025. Bunge kan de aanpak en beleid nog versterken, bijvoorbeeld door het uitbreiden van het werk aan terugdringen van ontbossing in andere relevante ketens, en het verbeteren van rapportage over voortgang en afspraken met leveranciers.

Bunzl

Bunzl is een internationaal distributiebedrijf met het hoofdkantoor in Londen en circa 24.000 medewerkers. Bunzl levert producten zoals verpakkingen, hygiëneproducten, persoonlijke beschermingsmiddelen en cateringbenodigdheden aan diverse sectoren. In de productieketen van Bunzl zijn grondstoffen zoals papier, karton, houtproducten, palmolie en katoen van belang voor engagement over ontbossingsrisico's. Bunzl past 'Forest Stewardship Council' (FSC) en 'Programme for the Endorsement of Forest Certification' (PEFC) certificering toe voor papier en hout, en streeft naar verduurzaming van verpakkingen. Toch ontbreekt een groeps-brede DCF-commitment met deadline. De aanpak van Bunzl is gefragmenteerd en transparantie over volumes, herkomstlanden en certificeringsstatus is beperkt. Traceerbaarheid tot de bron ontbreekt vooral voor palmolie en katoen. Ook is er geen publiek beleid voor non-compliance

of sancties. Bunzl is daarom geselecteerd voor engagement, met name om te stimuleren dat het bedrijf een integrale DCF-strategie en transparante rapportage ontwikkelt.

Clorox

Clorox is een Amerikaanse producent van consumenten- en huishoudelijke producten met circa 7.600 medewerkers. Het bedrijf gebruikt diverse grondstoffen met ontbossingsrisico's, zoals palmolie en hout- en vezelmateriaal. Clorox heeft duurzaamheidsprogramma's voor palmolie en verpakkingen: 98% van de vezels is gerecycled of gecertificeerd, en voor palmolie geldt een publiek 'no deforestation and no peat' beleid met jaarlijkse rapportages. Toch ontbreken elementen die essentieel zijn voor een robuust DCF-beleid. Clorox heeft geen volledig DCF-commitment, geen publiek vastgestelde 'cut-off date' en beperkte traceerbaarheid, vooral bij palmolie en hout. Leveranciersverplichtingen zijn beperkt en contractueel niet stevig geborgd. Ook beleid voor soja ontbreekt.

Coles Group

Coles Group is een van de grootste supermarktketens in Australië, met circa 120.000 medewerkers. Coles verkoopt een breed scala aan voedingsmiddelen en huishoudelijke producten, waarbij grondstoffen zoals palmolie, rundvlees, soja, papier en cacao gepaard gaan met een verhoogd risico op ontbossing. Het bedrijf werkt aan certificeringsprogramma's zoals de 'Roundtable for Sustainable Palm Oil' (RSPO) certificering voor palmolie en FSC/PEFC voor papier. Maar een groeps-breed DCF-commitment ontbreekt. Voor huismerkproducten is palmolie 100% RSPO-gecertificeerd, en voor koffie en cacao worden certificeringen als 'Rainforest Alliance' toegepast. Toch blijft volledige traceerbaarheid, vooral voor rundvlees en soja, een uitdaging. Coles publiceert geen volledige herkomstinformatie en heeft geen publiek beleid voor non-compliance. Om deze redenen is Coles een relevante partij voor engagement, gericht op het versterken van beleid, transparantie en het stellen van harde deadlines voor DCF-doelstellingen.

Compass Group

Compass Group is een aanbieder van catering- en facilitaire diensten. Met meer dan 500.000 medewerkers wereldwijd levert de onderneming catering- en ondersteunende diensten zoals logistieke ondersteuning aan ondernemingen in diverse sectoren waaronder de gezondheidszorg. Volgens een interne risicobeoordeling van Compass Group zijn rundvlees, koffie, palmolie en wegwerp papier- en houtproducten de 4 grondstoffen met het hoogste ontbossingsrisico. Compass Group heeft zich gecommitteerd aan het realiseren van ontbossings- en conversievrije (DCF) toeleveringsketens voor deze risicovolle grondstoffen, voor de activiteiten in Noord-Amerika, Europa en het Verenigd Koninkrijk, uiterlijk per 31 december 2025. Maar er zijn nog verbeterpunten. Zo ontbreekt een duidelijke aanpak met tussentijdse mijlpalen en keten-specifieke actieplannen en ook zijn er geen expliciete sancties bij non-compliance beschreven.

Dollar General

Dollar General is een grote Amerikaanse detailhandelaar met het hoofdkantoor in Tennessee. De onderneming heeft ruim 170.000 medewerkers. Het bedrijf exploiteert duizenden discountwinkels en verkoopt vooral voedingsmiddelen, textiel en huishoudelijke artikelen. Via producten zoals vlees, papier, palmolie en katoen is de onderneming ook blootgesteld aan ontbossingsrisico's. Dollar General heeft geen overkoepelend DCF-beleid, maar werkt wel aan initiatieven zoals FSC-certificering voor papier en RSPO-gecertificeerde palmolie in sommige huiskamerproducten. Voor katoen, leer, soja en rundvlees is er geen specifiek beleid gevonden. In de dialoog willen we Dollar General aanmoedigen om een integrale DCF-aanpak te ontwikkelen en transparante rapportage over aanpak en resultaat.

Kraft Heinz

Kraft Heinz is een wereldwijde voedingsmiddelenmultinational met circa 36.000 medewerkers. Het bedrijf erkent de risico's van ontbossing en conversie bij de inkoop van grondstoffen als palmolie, soja, rundvlees, zuivel, cacao en papier. Kraft Heinz heeft een DCF beleid en streeft naar ontbossingsvrije ketens voor primaire grondstoffen in 2025 en een volledig conversie vrije keten in (uiterlijk) 2030. Voor palmolie en soja zijn er specifieke doelen en certificeringen en het bedrijf werkt aan transparantie in de keten en risicobeoordelingen. Toch zijn er ook nog verbeterpunten: volledige traceerbaarheid tot aan de oorsprong ontbreekt, evenals tijdgebonden herstelplannen bij non-compliance en transparante rapportage over indirecte volumes. Dat er nog verbetering mogelijk is wordt onderstreept door de lage score (43%) die Forest 500 gaf aan Kraft Heinz in 2025.

UPM-Kymmene

UPM-Kymmene Oyj is een Fins bosbouw- en papierbedrijf met het hoofdkantoor in Helsinki. Wereldwijd heeft UPM ongeveer 17.000 medewerkers in dienst. UPM produceert papier, pulp, houtproducten en biobrandstoffen en is daarmee ook blootgesteld aan risico's rond ontbossing en landconversie. De onderneming werkt aan het elimineren van ontbossingsrisico's in de productieketen en zet daarvoor in op FSC- en PEFC-certificering. UPM heeft een 'Zero Deforestation Policy' voor eigen operaties en directe leveranciers en stelt dat inmiddels 100% traceerbaarheid van houtstromen is gerealiseerd. Toch ontbreekt nog een expliciet publiek commitment om uiterlijk 2030 volledig DCF te zijn voor de hele toeleveringsketen, inclusief indirecte ketens. Ook kan de onderneming het % certificering door de hoogste duurzaamheidsstandaard (FSC) nog verbeteren. En we willen we met de onderneming bespreken wat ze nog meer kunnen doen om het management van productiebossen verder te verduurzamen.

Wesfarmers

Wesfarmers is een groot Australisch conglomeraat met het hoofdkantoor in Perth. De onderneming heeft meer dan 120.000 medewerkers en is actief in sectoren zoals detailhandel (Bunnings, Kmart), kantoorartikelen (Officeworks), industriële producten, chemie en energie.

Wesfarmers gebruikt grondstoffen als hout, papier, katoen, leer en palmolie, die allen gelinkt zijn aan ontbossingsrisico's, vooral in tropische regio's. Hoewel het bedrijf inzet op certificering (FSC/PEFC voor hout/papier, BCI voor katoen) en traceerbaarheid, ontbreekt een groeps-brede, tijdgebonden DCF-commitment voor de hele toeleveringsketen. De initiatieven zijn vooral commodity-specifiek en missen een overkoepelende strategie. Wesfarmers is daarom een belangrijke partij voor engagement, met als doel het bedrijf te stimuleren om een geïntegreerde DCF-aanpak te hanteren en duidelijke doelstellingen vast te stellen.

Vervolg

Het komende halfjaar gaan we de eerste gesprekken met de ondernemingen voeren. We zoeken daarbij waar mogelijk de samenwerking met bovengenoemde samenwerkingsinitiatieven.

5.3.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 5.3.2.1 MIJLPALEN AANPAK ONTBOSSING

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Compass Group PLC	Verenigd Koninkrijk	Hotels, restuarants en vrije tijd	4,5						
2 Wesfarmers Limited	Australië	Algemene detailhandel	5,5						
3 Clorox Company	Verenigde Staten	Huishoudelijke producten	5,2						
4 Coles Group Ltd	Australië	Consumentengoederen Distributie & Retail	5,8						
5 Dollar General Corporation	Verenigde Staten	Consumentengoederen Distributie & Retail	1,4						
6 UPM-Kymmene Oyj	Finland	Papier- en hout-producten	4,4						
7 Bunzl plc	Verenigd Koninkrijk	Handelsbedrijven & Distributeurs	0,5						
8 Kraft Heinz Company	Verenigde Staten	Voedselproducten	5						
9 Bunge Global SA	Verenigde Staten	Voedselproducten	1,4						

¹ MSCI score 'Raw Materials Sourcing' (score voor duurzaamheidsbeleid t.a.v. inkoop grondstoffen); voor Bunge is deze score niet beschikbaar en is de score 'Biodiversity & Land Use' (management van biodiversiteitsrisico's) gebruikt.

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

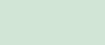

5.3.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geïdentificeerd aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een andere.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 5.3.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 5.3.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

5.4. Thematisch: Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen

Plastic wordt gebruikt in vele toepassingen, van verpakkingsmateriaal, kleding, plastic flessen tot speelgoed, koelkasten en auto's. Het gebruik van plastics biedt veel voordelen. Het materiaal is sterk, weegt weinig en is als verpakking van voedsel zeer geschikt vanwege de goede hygiëne-barrière. Zo helpt plastic verpakking bijvoorbeeld de houdbaarheid van het voedsel te verlengen. Echter, door de lange levensduur van het materiaal en de chemische stoffen in plastics, leidt het gebruik van de grote hoeveelheid plastics wereldwijd ook tot grote milieuvuiling en zoals uit steeds meer onderzoek blijkt, ook tot gezondheidsrisico's. Vervuiling van land en water, onder andere door plastic, is inmiddels één van de vijf belangrijkste oorzaken voor verlies van biodiversiteit. Enerzijds wordt verwacht dat de plasticproductie nog enorm zal groeien. Anderzijds groeit ook het inzicht dat deze groei zeer onwenselijk is vanwege de genoemde risico's voor milieu en gezondheid. Daarom zijn de ontwikkelingen in de plastic waardeketen ook van belang voor beleggers die in veel ondernemingen in deze keten beleggen. Achmea IM zet engagement over gebruik van plastic daarom voort, nu gericht op producenten en retailers van consumentengoederen.

5.4.1. Introductie thema

Doel van het thema

TABEL 5.4.1.1 DOELSTELLINGEN AFBOW PLASTIC IN VERPAKKING VAN CONSUMENTENGOEDEREN

Doelstelling	Indicatoren
Governance	<ul style="list-style-type: none">Het bestuur van de onderneming erkent de ESG-risico's van plastic als materieel, steunt¹ overheden in de aanpak van deze risico's;De onderneming weerhoudt zich van lobbyactiviteiten om nieuw beleid af te zwakken of te voorkomen;
Beleid	<ul style="list-style-type: none">ESG-risico's van plastic worden als materieel erkend, analyse van technische mogelijkheden.Marktonwikkelingen en regelgeving dienen als input voor de strategie;
Implementatie & monitoring	<ul style="list-style-type: none">De onderneming stelt ambitieuze doelen², bijvoorbeeld voor:<ul style="list-style-type: none">reductie van gebruik van plastic verpakkingen (in absoluut volume);reductie van het % gebruikt plastic uit fossiele grondstoffen;reductie van plastic afval³;De onderneming meet en rapporteert de voortgang op deze doelen;
Samenwerking in de keten	<ul style="list-style-type: none">De onderneming werkt samen met relevante partijen in de plastic keten aan het vinden en implementeren van oplossingen die de plastic transitie kunnen versnellen;
Transparantie	De onderneming rapporteert over de voortgang op bovengenoemde doelen en kpi's en over: <ul style="list-style-type: none">de maatschappelijke impact van geproduceerde plastic op de gezondheid en op het milieu;het beleid en maatregelen om de negatieve gevolgen van gebruik van plastic te verminderen;hoe regelgeving en marktontwikkelingen met name gericht op de plastic transitie, invloed kunnen hebben op de resultaten van de onderneming;

- 1 De onderneming steunt publiekelijk regelgeving die tot doel heeft om gebruik van plastic verpakking terug te dringen en de 'business case' voor circulaire economie te versterken.
- 2 Deze doelen zijn bij voorkeur in lijn met het klimaatbeleid (het streven naar netto-nul uitstoot uiterlijk in 2050, op basis van 'science-based targets' voor scope 1-3) en beleid om de impact op verlies van biodiversiteit te stoppen.
- 3 Met het reduceren van plastic afval wordt hier niet alleen het afval van de onderneming bedoeld, maar ook het plastic afval veroorzaakt door consumenten als gevolg van het gebruik van de producten / verpakkingen geproduceerd door de onderneming en de industrie.

Sustainable Development Goals

Het engagementthema sluit aan bij verschillende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2-6)

Samenwerking

In de eerste helft van 2025 werkte Achmea IM samen met VBDO, Planet Tracker, UNEP-FI en de Business Coalition for a Global Plastic Treaty aan de aanpak van plasticvervuiling. Na nog enkele laatste gezamenlijke engagementgesprekken besloten we in overleg met de VBDO om de gesprekken naar aanleiding van het investor statement uit 2023 af te ronden. En in de aanloop naar de volgende VN-top over het plastic verdrag,

die in augustus plaatsvindt in Genève, zal Planet Tracker in juli het investor statement gericht aan de petrochemische sector nogmaals open stellen voor nieuwe ondertekenaars. Zo krijgt ook dit belangrijke signaal aan ondernemingen die grondstoffen voor plastic produceren opnieuw aandacht. Het statement roept de petrochemische sector op om te accepteren dat de hele plastic-keten, van productie, tot recycling onderdeel wordt van het VN-verdrag. Achmea IM ondertekende dit statement al vorig jaar. Een engagement specialist van Achmea IM zal in samenwerking met UNEP-FI en de Business Coalition for a Global Plastic Treaty deelnemen aan deze VN-top over het plasticverdrag. Met onze actieve bijdrage in genoemde samenwerkingen hebben we de afgelopen jaren nadrukkelijk bijgedragen aan de zichtbaarheid van de financiële sector in het maatschappelijk debat over de schadelijke impact

van single-use plastics. Dit kwam onder andere tot uiting in de verschillende investor statements die we ondersteunde en de groeiende coalitie van institutionele beleggers en banken die hun steun uitspreken voor een ambitieus VN plastic verdrag.

Conclusie

Eind juni hebben we het engagementthema over de afbouw van plastic gebruik in verpakking van consumentengoederen afgerond. In het eerste halfjaar van 2025 spraken we nogmaals met de meeste ondernemingen in het thema.

Ahold Delhaize

In juni hadden we een laatste gesprek met Ahold Delhaize. De onderneming blijft zich inzetten om plastic verpakking te reduceren. Met het toepassen van de CSRD regels voor rapportage is de kwaliteit van de rapportage, ook over plastic als verpakkingsmateriaal, verder verbeterd. Wel gaat de voortgang ten aanzien van gestelde doelen langzamer dan gepland. Dit heeft te maken met omstandigheden in de markt, zoals de relatief hoge prijs en beperkte beschikbaarheid van gerecycled plastic. Positief is dat de onderneming werkt aan nieuwe doelen voor de periode na 2025, een belangrijk onderdeel van onze engagementdoelen. Ook overweegt de onderneming serieus om zich weer aan te sluiten bij het 'Global Commitment' van de EllenMcArthur foundation. Dit is een samenwerkingsverband waarin ondernemers in de hele plastic keten werken aan reductie van single-use plastic gebruik en het bevorderen van meer circulariteit. Samenvattend beschouwen we de dialoog met Ahold als succesvol afgerond.

Carrefour

In juni spraken we nog een laatste keer met Carrefour. De onderneming heeft goede voortgang gerealiseerd wat betreft de reductie van plastic verpakking. In april van dit jaar stelde Carrefour nieuwe doelen voor reductie van plastic gebruik richting 2030. De onderneming kwam daarmee tegemoet aan een van onze engagementdoelen. Ook zal Carrefour deelnemen aan de volgende fase van het 'Global Commitment' geleid door de EllenMcArthur Foundation. Verder heeft de onderneming met diverse grote A-merk producenten, waaronder Coca-Cola, afspraken gemaakt over het reduceren van plastic verpakkingen. Voor Coca-Cola gaat het om het introduceren van een recyclesysteem via statiegeld, in de winkels van Carrefour. Carrefour verwacht ook van de grote merken dat ze zich (opnieuw) aansluiten bij het 'Global Commitment'. Gezien de voortgang beschouwen we de dialoog met Carrefour als succesvol afgerond.

Henkel

In april 2025 vond het laatste gesprek met Henkel plaats. We bespraken de laatste ontwikkelingen, de voortgang sinds het begin van de dialoog en verwachtingen voor de periode na 2025. Henkel heeft zich gedurende de engagementperiode aangesloten bij Business Coalition die zich inzet voor een sterk VN plastic verdrag. Ook werkte de onderneming hard aan het beperken en vervangen van plastic verpakkingsmaterialen. De rapportage over materiaalgebruik en voortgang ten aanzien van gestelde doelen is ook verbeterd. En in 2024

was het percentage gerecycled plastic in verpakkingen zelfs onderdeel van de prestatiebeloning voor het bestuur. In het laatste gesprek gaf Henkel aan dat het streven naar verdere reductie van single-use plastic, inclusief het gebruik van nieuwe plastics uit fossiele brandstoffen, wordt voortgezet. De onderneming blijft ook samenwerken met diverse relevante initiatieven. Vanwege de genoemde voortgang bij Henkel beschouwen we de dialoog als succesvol afgerond.

Jeronimo Martins

In mei 2025 spraken we nogmaals met Jeronimo Martins. De onderneming gaf aan dat er voortgang is ten aanzien van het doel om het gebruik van plastic in verpakkingen te beperken. Het totaal volume aan plastic verpakking daalt, en het percentage gerecycled materiaal dat gebruikt wordt neemt toe, hoewel niet zo snel als nodig om de doelen voor eind 2025 te halen. Dit heeft vooral te maken met de kosten en beschikbaarheid van goede kwaliteit gerecycled plastic. De onderneming heeft de afgelopen jaren de rapportage over plastic verpakkingen en het terugdringen daarvan, flink verbeterd. De onderneming geeft in de rapportage duidelijk aan wat de voortgang is ten aanzien van gestelde doelen en geeft daarbij ook toelichting op de voortgang. In het laatste gesprek gaf de onderneming aan de ingezette strategie te blijven voortzetten en daartoe ook te werken aan nieuwe doelen voor de periode tot 2030. Op basis van vastgestelde voortgang sluiten we de dialoog succesvol af.

Kimberly Clark

Eind juni hadden we een laatste gesprek met Kimberly Clark. Voor deze producent van persoonlijke hygiëne producten ligt de uitdaging wat betreft reductie van single-use plastic vooral bij het gebruik van plastic in de producten. Op gebied van verpakkingen heeft de onderneming al veel reductie van plasticgebruik gerealiseerd. Bijvoorbeeld door over te stappen naar papier en karton als verpakkingsmateriaal. In het laatste gesprek deed de onderneming de toezegging om nieuwe doelen te stellen voor meer gebruik van gerecycled plastic in verpakkingen. De termijn voor het huidige doel loopt af per einde 2025. De onderneming sprak ook de verwachting uit dit jaar nog een forse stap te maken in de toename van gebruik van gerecycled materiaal en daarmee dichterbij het doel voor 2025 te komen. De hoge kosten en de beperkte beschikbaarheid van gerecycled materiaal verhinderen een snellere groei in gebruik van gerecycled plastic. Op basis van de gevoerde gesprekken, de gerapporteerde voortgang en de bereidheid om nieuwe doelen te stellen, beschouwen we de dialoog als succesvol afgerond.

L'Oréal

In juni spraken we nogmaals met L'Oréal. De onderneming laat goede voortgang zien in de reductie van plasticgebruik en heeft recent nieuwe doelen bekend gemaakt. Ook gaat de onderneming de samenwerking met partners in de plastic keten via het 'Global Commitment' voortzetten. Als een van de oplossingen voor reductie van plastic verpakkingen zet L'Oréal stevig in op gebruik van navulverpakking. Vooral in de zakelijke markt, zoals de verkoop van producten aan kappers en schoonheidssalons, is de navulverpakking heel

succesvol. In de consumentenmarkt moet er nog gewerkt worden aan de acceptatie van navulverpakkingen als logische en duurzame keuze. De inzet van bekende persoonlijkheden kan daarbij helpen. Zo maakte een bekend parfum merk recent een reclamefilm waarin een bekende actrice uitlegt hoe ze haar parfumflesje hergebruikt. Zo wil L'Oréal hergebruik het 'nieuwe cool' maken. Op basis van de getoonde voortgang, de nieuwe doelen en de inzichten uit gevoerde gesprekken, hebben we er vertrouwen in dat L'Oréal zich blijft inzetten om het gebruik van plastic verpakkingen verder terug te dringen. We beschouwen ook deze dialoog als succesvol afgerond.

Marks & Spencer

In juni hadden we ook met Marks & Spencer een laatste gesprek. De onderneming liet weten dat er voortgang is in het reduceren van plastic verpakkingen. Marks & Spencer verkoopt bijvoorbeeld steeds meer groente en fruit zonder verpakking. En bij kledingverkoop vervangt de onderneming plastic hangers door hangers van gerecycled plastic of van karton. Ook introduceerde de supermarktketen een proef met navulbare blikken voor schoonmaakmiddelen. En als gevolg van verpakkingswetgeving in het Verenigd Koninkrijk bevatten veel plastic verpakkingen inmiddels tenminste 30 procent gerecycled plastic. In het gesprek zegde de onderneming nog toe om te werken aan betere rapportage. Zo gaat Marks & Spencer meer data verzamelen over materiaalgebruik, inclusief verpakkingsmaterialen. De komende jaren gaat de onderneming deze data in de jaarverslagen verwerken. Dit betekent ook meer inzicht in de voortgang ten aanzien van de doelen voor het terugdringen van plastic verpakkingen. Daarnaast blijft de onderneming samenwerken met wetenschappers en organisaties waaronder het UK Plastic Pact, om plasticgebruik verder terug te dringen. Hoewel Marks & Spencer nog wat achter loopt bij de andere supermarktketens in dit engagement, zien we toch vooruitgang. Gezien de openheid van de dialoog, de toewijding aan het thema die bleek uit de gesprekken en de toezegging aangaande verbetering van de rapportage, sluiten we de dialoog succesvol af.

Procter & Gamble

In mei spraken we nog een laatste keer met Procter & Gamble. De onderneming boekt voortgang richting de doelen voor reductie van plastic verpakkingen. Zo is het gebruik van nieuwe, fossiele plastics, per productverpakking al met 21 procent gedaald ten opzichte van 2017. Het doel is om een reductie van 50 procent te behalen in 2030. Daarvoor moet de onderneming bijvoorbeeld meer gerecycled plastic gebruiken, of andere materialen dan plastic gebruiken. In 2024 gebruikte de onderneming al 17 procent gerecycled plastic voor verpakkingen. Toch gaat de voortgang niet zo snel als de onderneming hoopte. En vooral in markten met meer wetgeving op gebied van duurzame verpakking gaat de voortgang sneller, zoals in Europa. De hogere kosten en (daardoor) beperkte beschikbaarheid van gerecycled plastic zijn een barrière voor snellere voortgang richting de gestelde doelen. Procter & Gamble ziet dat ook de staat Californië nu werkt aan strengere verpakkingswetgeving. Dit

⁵ <https://planet-tracker.org/petchem-investors/>

zal ook buiten Californië impact hebben omdat producenten dezelfde verpakking in de gehele Verenigde Staten willen gebruiken. Hoewel we voortgang zien bij Procter & Gamble en de onderneming zich duidelijk committeert aan het terugdringen van plastic verpakkingen, hebben we geen concrete toezegging gekregen en beschouwen we deze dialoog daarom als beperkt succesvol.

Repsol

Het lukte helaas niet om in de eerste helft van 2025 nogmaals met Repsol te spreken. De onderneming was niet in de gelegenheid om ons te woord te staan. Wel beantwoordde Repsol nog een aantal schriftelijke vragen. Uit de recente duurzaamheidsrapportage en de reactie op onze vragen, blijkt dat Repsol goede ambities had om de productie van circulaire materialen zoals gerecycled plastic of biobased plastics op te schalen. Echter, door marktontwikkelingen zoals de lage prijs voor plastic uit fossiele brandstoffen (virgin plastics) en vertraagde in werking treding van Europese regels over gebruik van gerecycled plastic, kon de onderneming deze ambities niet tijdig waarmaken. Afrondend stellen we vast dat we in het contact met Repsol duidelijk onze zorgen kenbaar hebben gemaakt over de verwachte groei van de wereldwijde plastic productie en Repsol's rol daarin. We deelden ook het investor statement van Planet Tracker⁵ dat Achmea IM met ruim 80 andere institutionele beleggers ondersteunde. Met dit statement lieten we Repsol zien dat onze zorgen breed gedeeld worden. Het statement riep de onderneming op om meer vaart te maken met de circulaire strategie. Helaas lukte het niet om de onderneming tot concrete uitspraken over nieuwe ambities of acties te bewegen.

5.4.2. Voortgang thema

Per eind juni 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 5.4.2.1 MIJLPALLEN GOEDE VOEDING

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Henkel AG & Co. KGaA	Duitsland	Huishoudelijke en persoonlijke producten	4,7						
2 Kimberly-Clark Corp	Verenigde Staten	Huishoudelijke en persoonlijke producten	4,7						
3 L'Oreal SA	Frankrijk	Persoonlijke producten	5,5						
4 Procter & Gamble Company	Verenigde Staten	Huishoudelijke en persoonlijke producten	4,7						
5 Jeronimo Martins, SGPS S.A.	Portugal	Supermarktketens	2,5						
6 Carrefour SA	Frankrijk	Supermarktketens	2,5						
7 Marks and Spencer Group plc	Verenigd Koninkrijk	Winkelketen	n.a.						
8 Repsol SA	Spanje	Olie en gas	n.a.						
9 Royal Ahold Delhaize N.V.	Nederland	Supermarktketens	2,5						

¹ Reductiedoel 'nieuw plastic': Dit doel betreft het terugdringen van gebruik van nieuwe plastic grondstof uit fossiele brandstoffen, ook wel 'virgin plastic' genoemd (% reductie per jaar).

LEGENDA MIJLPALLEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

TABEL 5.4.2.2 TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
Kimberly-Clark Corp.	<ul style="list-style-type: none"> Implementatie & monitoring: De onderneming stelt ambitieuze doelen. 	<ul style="list-style-type: none"> In het laatste gesprek deed de onderneming de toezegging om nieuwe doelen te stellen voor de toename van het gebruik van gerecycled plastic in verpakkingen.
Marks & Spencer	<ul style="list-style-type: none"> Transparantie: De onderneming rapporteert transparant aan investeerders en andere belanghebbenden over kansen, risico's en de concrete voortgang naar een meer circulair business model en bedrijfsvoering. 	<ul style="list-style-type: none"> In het gesprek zegde de onderneming toe om meer data te verzamelen over materiaalgebruik, inclusief verpakkingsmaterialen. Daarmee krijgt de onderneming meer inzicht in de voortgang ten aanzien van gestelde doelen en kan ze daarover ook beter rapporteren.

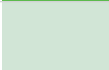

5.4.3. Eindevaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van drie onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geïdentificeerd aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we vier kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 5.4.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 5.4.3.2 EVALUATIE

KPI	Toelichting		Doelstellingen		
	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	100%	ja
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	78%	ja

Kwalitatieve duiding

- De meeste ondernemingen benoemen de risico's van het gebruik van single-use plastics en de maatregelen die de onderneming neemt om die risico's te reduceren. De introductie van de nieuwe Europese duurzaamheidsrapportage wetgeving (CSRD) heeft hierin verdere verbetering gebracht, met de introductie van het begrip dubbele materialiteit. We vroegen ondernemingen ook om zich te onthouden van lobby tegen nieuw plasticbeleid en juist steun uit te spreken voor nieuw beleid, waaronder het VN plasticverdrag. Op onze suggestie heeft een aantal ondernemingen zich aangesloten bij de Business Coalition for an Ambitious Plastic Treaty.
- De aanpak van het terugdringen van gebruik van plastic verpakkingen is bij veel van de ondernemingen gedurende de engagementperiode verder versterkt. Wel bleek in veel gesprekken dat de ondernemingen sterk afhankelijk zijn van marktomstandigheden, vooral de petrochemie en de supermarkten. Ook bleek uit de gesprekken dat strengere verpakkingswetgeving, met bijvoorbeeld quota voor gebruik van duurzame materialen, ondernemingen helpt om de introductie van duurzame oplossingen te versnellen.
- Voor de meeste ondernemingen bleken de voor 2025 gestelde doelen te ambitieus of in een enkel geval juist te voorzichtig. Veel gesprekken gingen dan ook over het ontwikkelen van een concreter plan van aanpak, per type plastic en product, met duidelijkere, realistische doelen. De ondernemingen met doelen voor 2025 waren in ieder geval bereid nieuwe doelen te stellen, bijvoorbeeld voor 2030.
- Sommige ondernemingen namen deel aan de 'Global Commitment', een samenwerkingsverband van de EllenMcArthur Foundation, gericht op het versnellen van de circulaire economie en reductie van plasticgebruik. In 2026 start een nieuw termijn van dit initiatief en we hebben de ondernemingen aangespoord om ook aan die nieuwe termijn deel te nemen. Dit betekent bijvoorbeeld dat alle deelnemers zich committeren aan een gezamenlijk doel om het gebruik van plastic uit fossiele brandstoffen te verminderen. Ook sloten ondernemingen zich aan bij de Business Coalition.
- We spraken ook veel over het verbeteren van de rapportage over inzet en voortgang op gebied van reductie van single-use plastics. Gedurende de engagementperiode lieten de meeste ondernemingen duidelijk verbetering zien in de rapportage. Zowel wat betreft het benoemen van de relevante risico's als wat betreft de details over materiaalgebruik en de voortgang ten aanzien van gestelde doelen. In de recent gepubliceerde rapportages van Europese ondernemingen was ook een positief effect te zien van de introductie van de CSRD.

Samenvattend concluderen we dat we de ondernemingen hebben aangemoedigd tot meer acties en ambitie aangaande de reductie van single-use plastics. We hebben daarnaast ook effectief gebruik gemaakt van samenwerking met andere stakeholders en institutionele beleggers. Duidelijk is ook dat de ondernemingen voor snellere implementatie en opschaling van duurzame oplossingen de overheid nodig hebben om een eerlijk speelveld te creëren. Dat is nodig om oneerlijke prijs-/ concurrentie voordelen van achterblijvers ongedaan te maken. De investor statements die we steunden bevatten ook een oproep aan beleidsmakers om met beter beleid te komen.

5.5. Thematisch: Goede Voeding

Ondanks dat het recht op een goede gezondheid is benoemd in artikel 25 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, is een goede gezondheid wereldwijd niet vanzelfsprekend. Eén van de thema's die cruciaal is voor een goede gezondheid is voeding. Zowel goede - als voldoende voeding zijn van groot belang voor een gezonde samenleving. Zo is enerzijds 1 op de 9 mensen wereldwijd ondervoed en hebben anderzijds ook meer dan 650 miljoen mensen juist obesitas. Om gezondere voedingspatronen mogelijk te maken zijn niet alleen individuele keuzes van belang. Zo is het van belang dat gezonde voeding ook daadwerkelijk beschikbaar is, tegen betaalbare prijzen. Ook is het belangrijk dat consumenten goede informatie kunnen krijgen over de gezondheid van de producten die zij kopen en dat aanbieders terughoudend zijn in marketing van ongezonde producten. Kortom, juist ondernemingen zijn aan zet om betaalbare gezondere opties aan te bieden, te promoten en duidelijke informatie te geven.

Bij dit engagementthema bouwen we voort op het eerdere engagementthema 'Access to Nutrition' dat we tot 2023 hebben gevoerd met de voedingsmiddelenindustrie. Echter, voegen we nu andere sectoren toe die een belangrijke rol spelen in het beschikbaar maken van (on)gezonde voeding, zoals de supermarktsector en brouwerijen. Ook verbreden we onze doelstellingen om zo de verschillende mogelijkheden die ondernemingen hebben om gezondere voedingspatronen te stimuleren in ons engagement te adresseren. Het gaat dan om het gezonder maken van de productenportefeuille, het betaalbaarder maken van gezonde voeding, het beleid rondom de marketing van ongezonde voeding, lobbyactiviteiten, maar ook om het verbeteren van de rapportages van ondernemingen over deze onderwerpen.

5.5.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 5.5.1.1 DOELSTELLINGEN GOEDE VOEDING

Categorie	Indicatoren
Governance	<ul style="list-style-type: none">De onderneming heeft publieke doelstellingen die SMART zijn geformuleerd, om de gezondheidsimpact van hun productenportefeuille te vergroten.De onderneming integreert het thema "Gezonde Voeding" in de corporate governance, bijvoorbeeld:<ul style="list-style-type: none">Door doelen op gebied van gezonde voeding te integreren in haar beloningsbeleid.Door het thema aantoonbaar te beleggen en te bespreken binnen de relevante commissies van het bestuur.
Beleid	<ul style="list-style-type: none">De onderneming heeft publiek beschikbaar beleid om:<ul style="list-style-type: none">Geen marketing van ongezonde voeding te richten op kinderen;Wanneer de onderneming alcoholische dranken produceert, verantwoord alcoholgebruik tegen te gaan en de marketing daarop aan te passen;Wanneer de onderneming babyvoeding produceert, publiekelijk kenbaar te maken dat het "The International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes" respecteert.
Implementatie & monitoring	<ul style="list-style-type: none">De onderneming boekt aantoonbaar vooruitgang op haar doelstellingen. Bijvoorbeeld via:<ul style="list-style-type: none">Het gezonder maken van bestaande producten;Het introduceren van gezondere producten en/of menu-opties;Het betaalbaar en breder beschikbaar maken van gezonde voeding;Het beter informeren van klanten wat betreft de voedingswaarde van haar producten;Het actief promoten en stimuleren van gezondere opties.
Samenwerking in de keten	<ul style="list-style-type: none">De onderneming werkt actief samen met andere belanghebbenden op het gebied van goede voeding.De onderneming neemt publiekelijk op een positieve manier een standpunt in op het thema "Gezonde Voeding". Bijvoorbeeld via haar lobby-beleid en openbare standpunten.
Transparantie	<ul style="list-style-type: none">De onderneming meet de gezondheid van haar productenportefeuille en rapporteert hierover, bijvoorbeeld via een zogenaamd 'Nutrient Profiling System' dat de gezondheid van producten in kaart brengt.De onderneming is transparant over haar lobbyactiviteiten op het thema "Gezonde Voeding".

Sustainable Development Goals

Dit engagementthema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 2: Geen Honger
- SDG 3: Goede Gezondheid en Welzijn

Samenwerking

Bij dit engagement traject werken we samen met het 'Long-term Investors in People's Health' (LIPH) programma van 'ShareAction', het 'Interfaith Center on Corporate Responsibility' (ICCR), het 'Access to Nutrition Initiative' en de 'Health Engagement Alliance'.

LIPH

Het 'Long-term Investors in People's Health' (LIPH) programma van ShareAction is een samenwerkingsverband op het gebied van verantwoord beleggen en gezondheid. Het internationale initiatief richt zich op asset managers en asset owners die stappen willen zetten op het thema "Gezondheid". Binnen het thema "Gezondheid" wordt aandacht besteed aan toegang tot zorg (inclusief medicijnen), een gezond milieu (denk aan de gezondheidsimpact van luchtverontreiniging), gezonde voeding en gezonde werkomstandigheden. Doelen van het programma zijn o.a.

- Samenwerking bij engagement op het thema gezondheid;
- Kennis delen om de impact van beleggingen op het thema gezondheid beter in kaart te brengen;
- Inzicht krijgen in de belemmeringen die bedrijven ervaren, bijvoorbeeld op het gebied van regelgeving, om stappen te zetten naar een gezondere samenleving.

ICCR

Het Interfaith Center on Corporate Responsibility (ICCR) is een organisatie in de Verenigde Staten die in samenwerking met haar leden engagement voert en resoluties indient op diverse duurzaamheidsthema's, waaronder het thema "Gezonde Voeding". Deze samenwerking zullen we met name inzetten bij het escaleren wanneer engagement niet goed loopt, bijvoorbeeld door het indienen van resoluties.

Access to Nutrition Initiative

De 'Access to Nutrition Index' is een initiatief dat wereldwijd ondernemingen in de voedingssector rangschikt op basis van hun prestaties op onder andere de volgende thema's:

- Voorkomen van ondervoeding;
- Voorkomen van obesitas;
- Verantwoorde marketing richting kinderen;
- Het niet promoten van producten die borstvoeding kunnen vervangen.

De index is ontwikkeld op basis van kennis van investeerders, wetenschappers en relevante internationale organisaties zoals de 'United Nations World Health Organisation' (WHO). Er bestaat zowel een wereldwijde index, regionale indices die inzoomen op specifieke landen, als thematische indices. Voorbeelden van deze thematische indices zijn onderzoeken naar de marketing van vervangers van borstvoeding en de gezondheid van voeding voor jonge kinderen. De resultaten laten zien dat voedingsbedrijven nog belangrijke stappen op het thema Goede Voeding kunnen zetten. Zo blijkt dat slechts 1/3 van de onderzochte voedingsproducten als gezond kunnen worden gekwalificeerd.

Om de resultaten van het onderzoek via investeerders onder de aandacht te brengen bij ondernemingen, is er zowel een investor statement als een gezamenlijk engagement programma gelanceerd vanuit het Access to Nutrition Initiative. Aan beide initiatieven nemen we in het kader van dit engagementthema actief deel.

Health Engagement Alliance

In samenwerking met VGZ, A.S.R., Cardano en Achmea IM is de Health Engagement Alliance (HEAL) opgericht, een platform om samen te werken bij het engagement met fastfood ondernemingen. In eerste instantie zal dit gericht zijn op de bekendere fastfoodketens, waaronder Restaurant Brands International (o.a. Burger King), Yum!Brands (o.a. Pizzahut), McDonald's, Sodexo en Starbucks.

Voortgang

AB Inbev

Op 11 maart bezochten we het hoofdkantoor van AB Inbev in Leuven. We zijn in het gesprek dieper ingegaan op de groei van alcoholvrije producten. AB Inbev ziet een snelle groei van deze categorie, maar heeft in tegenstelling tot haar concurrenten geen doelstelling op dit thema. Daarnaast hebben we AB Inbev aanbevolen om Nutrient Profiling Models te gebruiken, deze informatie een plek te geven in haar productontwikkeling en hierover te rapporteren. Ook wat betreft lobbyactiviteiten is er meer transparantie nodig. Daarnaast spraken we over het beleid rondom alcoholvrije producten. AB Inbev ziet een grote groei van deze productcategorie en ziet op dit vlak commerciële kansen. We hebben met de onderneming gesproken over hoe het, net als haar concurrenten, een slimmere strategie hierover kan ontwikkelen. Zo hebben enkele concurrent de strategie om bij elk verkooppunt van alcoholische dranken ook altijd een alcoholvrije optie aan te bieden. De onderneming stond open voor deze suggesties, maar stelde ook dat wijzigingen in de strategie en rapportage pas in 2026 doorgevoerd kunnen worden vanwege de implementatie van de CSRD.

Domino's

Na een eerste verkennend gesprek in 2024 heeft Domino's in oktober 2025 het Stewardship Report gepubliceerd en met ons gedeeld. Hierin staat onder andere beschreven dat het bedrijf stappen zet om verschillende kunstmatige stoffen uit te faseren zoals transvetten en glucose-fructosestroop. Ook heeft Domino's informatie op de website uitgebreid over gezondheid van producten inclusief de toevoeging van Nutri-Scores per product. Hoewel wij deze ontwikkelingen aanmoedigen zullen wij blijven aandringen, in samenwerking met HEAL, op een gesprek met Domino's over vervolgstappen. Voorbeelden hiervan zijn het stellen van doelen op het gebied van goede voeding en het publiceren van een marketingbeleid.

Kellanova

In 2024 werd bekend dat Kellanova overgenomen zou worden door Mars. We hebben toch als investeerders besloten een brief te sturen naar Kellanova met de uitkomsten van de Access to Nutrition Index. In deze brief wordt Kellanova opgeroepen om extra stappen op het thema Goede Voeding te zetten. In het bijzonder wat betreft het gezonder maken van haar productenportefeuille en het aanscherpen van haar marketing beleid richting kinderen. We hebben tot nu toe nog echter geen reactie ontvangen op deze brief.. Vanwege de overname van Kellanova door Mars, een onderneming die niet aan de beurs is genoteerd, zullen we

Kellanova in dit engagementthema vervangen door een andere relevante onderneming.

McDonald's

Na enig aandringen vond in februari 2025 het eerste gesprek plaats. Tijdens dit gesprek heeft de onderneming meer verteld over haar aanpak van het thema gezonde voeding en aangegeven dat zij recent een nieuw team op dit thema heeft opgericht. In samenwerking met de andere leden van HEAL zijn we dieper ingegaan op de verbeterpunten voor de onderneming. Zo is een belangrijke stap die de onderneming kan zetten het vertalen van haar doelstellingen rondom gezonde voeding naar de gehele productportefeuille. Nu heeft McDonald's alleen doelstellingen voor Happy Meals. Daarnaast hebben we aangedrongen op het gebruik van Nutrient Profiling Models, een wetenschappelijke methode om de gezondheid van de productportefeuille in kaart te brengen en hierover te rapporteren. Hierdoor krijgt de onderneming zelf, maar ook investeerders meer inzicht in de voortgang op dit thema. Ook hebben we gesproken over hoe de onderneming de transparantie over haar lobbyactiviteiten kan vergroten en kan voorkomen dat het tegen regelgeving lobbyt die gezonde voeding stimuleert.

PepsiCo

Ook PepsiCo hebben we namens een brede groep van institutionele beleggers een brief gestuurd over de uitkomsten van de Access to Nutrition Index. De onderneming zet stappen, zo werkt het intern al met een Nutrient Profiling Model en werkt het aan het verlagen van het zout- en vetgehalte van haar producten. Echter, de onderneming kan zeker nog meer doen. Bijvoorbeeld door geen marketing richting kinderen in te zetten en ook publiekelijk beter te rapporteren over de gezondheid van haar productenportefeuille. De onderneming heeft schriftelijk op deze brief gereageerd. PepsiCo liet weten gezonde voeding een belangrijk thema te vinden en ook in de toekomst verdere stappen te willen zetten. De onderneming committeerde zich echter nog niet aan het aanscherpen van haar marketingstrategie of het publiekelijk rapporteren over de gezondheid van haar productenportefeuille. De onderneming hield een engagement gesprek voor nu nog af, maar we zullen inzetten om dit gesprek in de tweede helft van 2025 plaats te laten vinden.

The Coca-Cola Company

The Coca-Cola Company hebben we in samenwerking met een brede coalitie van institutionele beleggers een brief gestuurd naar aanleiding van de uitkomsten van de Access to Nutrition Index. Deze index laat zien dat er bij Coca-Cola enige vooruitgang is qua gezondheid van de productenportefeuille. Maar ook blijkt dat de onderneming nog vele stappen kan zetten om goede voeding beter in haar strategie en governance te integreren. Naar aanleiding van deze brief hebben we in mei een gesprek gehad met de onderneming. Dit gesprek was teleurstellend, onder andere, omdat in het nieuwe jaarverslag de transparantie over het thema gezonde voeding was verminderd. Tijdens het gesprek leek het dat dit een direct gevolg was van de politieke ontwikkelingen in de VS. Dit was een belangrijke reden om onze engagement kracht

bij te zetten door het indienen van een resolutie voor de aandeelhoudersvergadering. Deze resolutie richtte zich op het beter inzicht krijgen in de gezondheidseffecten van suikervervangers. Deze resolutie kreeg 11,3 procent van de stemmen, wat in het huidige klimaat een goede score is.

Vervolg

Begin 2026 spreken wij met **PepsiCo**. Ook proberen wij een gesprek in te plannen met **Coca-Cola** en **McDonalds**. Daarnaast hebben wij vragen gesteld aan **Associated British Foods**, **Anheuser Busch InBev** en **Woolworths** over hun voortgang op het thema gezonde voeding en verwachten we een reactie van deze ondernemingen in de eerste helft van 2026.

De dialoog met **Kellanova** is afgerond aangezien het bedrijf in december 2025 is overgenomen door Mars, een niet-beursgenoteerde onderneming. Gezien de looptijd van dit engagementthema zullen we geen vervanging voor Kellanova zoeken.

5.5.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 5.5.2.1 MIJLPALEN GOEDE VOEDING

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 The Coca-Cola Company	Verenigde Staten	Dranken	3,3/10						
2 PepsiCo, Inc.	Verenigde Staten	Dranken	4,5/10						
3 McDonald's Corp.	Verenigde Staten	Hotels, restaurants en vrije tijd	A*						
4 Domino's Pizza, Inc.	Verenigde Staten	Hotels, restaurants en vrije tijd	BBB*						
5 Woolworths Ltd	Australië	Consumentengoederen Distributie & Retail	AAA*						
6 Associated British Foods plc	Verenigd Koninkrijk	Voedselproducten	AA*						
7 Anheuser-Busch InBev	België	Dranken	AA*						

¹ Relatieve score in 'Access to Nutrition Global Index' (Voor de ondernemingen met * is de MSCI ESG Score weergegeven omdat de onderneming niet is opgenomen in de 'Access to Nutrition Global Index').

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

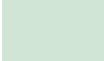

5.5.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordtaan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 5.5.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 5.5.3.2 EVALUATIE

KPI	Toelichting		Doelstellingen		
	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	57%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

5.6. Thematisch: Just Transition

De transitie naar een klimaatneutrale economie heeft ingrijpende gevolgen voor werkgelegenheid, gemeenschappen, waardeketens én het milieu wereldwijd. Een rechtvaardige transitie – ofwel Just Transition – betekent dat deze omschakeling sociaal en ecologisch verantwoord plaatsvindt. Werknemers, toeleveranciers en gemeenschappen die geraakt worden door de energietransitie moeten eerlijk worden behandeld, beschermd en ondersteund. En dat geldt ook voor het milieu. Dit vraagt om beleid van ondernemingen dat inzet op sociale dialoog, her- en bijscholing van werknemers, bescherming van arbeidsrechten, zorg voor leefomstandigheden in mijnbouwgebieden en het voorkomen van milieuschade in kwetsbare regio's.

Internationale richtlijnen zoals de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights onderstrepen het belang van een rechtvaardige transitie. Toch hebben veel ondernemingen nog onvoldoende beleid en maatregelen om negatieve sociale en ecologische gevolgen van de klimaattransitie te voorkomen of te verzachten. Vooral in sectoren als de auto-industrie en mijnbouw, waar herstructurering en verandering in relevante grondstoffen centraal staan, is het risico op sociale ontwrichting en milieuschade groot. In dit engagementthema gaan wij daarom in gesprek met ondernemingen in deze sectoren. Het doel is om beleid, uitvoering en transparantie rond Just Transition te versterken, zodat de energietransitie eerlijk en duurzaam verloopt voor alle betrokkenen.

5.6.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 5.6.1.1 DOELSTELLINGEN JUST TRANSITION

Categorie	Indicatoren
Governance	<ul style="list-style-type: none">Verantwoordelijkheid voor de just transition wordt op bestuursniveau belegd en de verantwoordelijke bestuurder heeft voldoende expertise op het thema.Het bestuur voert gestructureerd de dialoog met experts en belanghebbenden op het thema.Ondernemingen brengen hun just transition aanpak in lijn met de relevante internationale standaarden en richtlijnen op gebied van milieu, mensenrechten en arbeidsnormen.
Beleid	<ul style="list-style-type: none">De onderneming brengt de risico's voor, en impact op het milieu, werknemers en andere belanghebbenden als gevolg van de klimaattransitie in kaart en ontwikkelt beleid om die risico's aan te pakken.De onderneming stelt tijdsgebonden en meetbare indicatoren vast voor het mitigeren van de impact van de klimaattransitie op het milieu, haar werknemers en andere belanghebbenden.De onderneming identificeert grondstoffen en leveranciers waarvoor het verhoogde due diligence uitvoert.De onderneming stelt verwachtingen aan haar leveranciers ten aanzien van milieubescherming en sociale bescherming van werknemers en andere belanghebbenden.De onderneming brengt haar beleid voor directe en indirecte lobbyactiviteiten in lijn met de doelen van de just transition.
Implementatie	<ul style="list-style-type: none">De onderneming voert de sociale dialoog met werknemers, vakbonden en andere belanghebbenden over de just transition.De onderneming verschaft werknemers toegang tot groene en waardige banen en biedt werknemers om- en bijscholing aan.De onderneming waarborgt milieubescherming bij haar eigen activiteiten en in de waardeketen.De onderneming waarborgt de sociale bescherming van haar werknemers en andere belanghebbenden in de klimaattransitie.De onderneming houdt rekening met kanselijkheid bij de maatregelen die het neemt voor de just transition.
Monitoring & Transparantie	<ul style="list-style-type: none">De onderneming rapporteert over de risico's voor, en impact op het milieu, werknemers en andere belanghebbenden als gevolg van de klimaattransitie.De onderneming rapporteert over de impact van de just transition maatregelen die het neemt.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit het meeste aan bij de volgende Sustainable Development Goals (SDG's):

- SDG 8: Eerlijk werk en economische groei (8.5, 8.7)
- SDG 10: Ongelijkheid verminderen (10.1)
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.6)

Samenwerking

Voor het thema Just Transition werken we samen met verschillende internationale en nationale partners. Zo nemen we deel aan het Just Transition engagementinitiatief van

het Interfaith Center on Corporate Responsibility (ICCR) ter bevordering van verantwoorde lithiumwinning. Daarnaast zijn we betrokken bij het Investor Initiative on Responsible Nickel Supply Chains dat wordt gecoördineerd door de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) en Rainforest Foundation Norway. In dit initiatief werken we samen met andere beleggers aan engagement met autofabrikanten over verantwoorde toeleveringsketens van nikkel, een cruciaal metaal voor autobatterijen.

Voortgang

In de tweede helft van het jaar hebben we met ondergenoemde ondernemingen een eerste gesprek gevoerd.

BMW

BMW is een Duitse autofabrikant met een duidelijke strategische focus op elektrificatie, digitalisering en duurzaamheid. De onderneming produceert voertuigen onder de merken BMW, MINI en Rolls-Royce en beschikt over een wereldwijd netwerk van productielocaties en leveranciers van onderdelen. BMW speelt een centrale rol in de transitie naar duurzame mobiliteit en is daarmee een sleutelonderneming in de context van een rechtvaardige transitie. Vanwege de omvang van het personeelsbestand, de geografische spreiding van de activiteiten en de afhankelijkheid van kritieke grondstoffen zoals lithium, kobalt en nikkel, is BMW een relevante partij voor engagement op het thema Just Transition. Zowel de interne herstructurering van werkgelegenheid als de sociale en ecologische risico's in de toeleveringsketen maken de onderneming geschikt voor dialoog over dit onderwerp. In de eerste helft van 2025 is een engagementbrief gestuurd aan BMW. Daarin is de onderneming uitgenodigd voor een dialoog over Just Transition. In de brief is verwezen naar positieve stappen die BMW reeds heeft gezet, zoals de ontwikkeling van het Integrative Just Transition Approach en de betrokkenheid bij ketenstandaarden via de Initiative for Responsible Mining Assurance (IRMA) en de Responsible Minerals Initiative (RMI). Tegelijkertijd is het belang benadrukt van verdere verdieping en concretisering van beleid, uitvoering en rapportage. BMW heeft toegezegd om in september 2025 in gesprek te gaan over dit onderwerp.

In het eerste gesprek met BMW gaf de onderneming aan dat het thema Just Transition al enkele jaren op de agenda staat. BMW publiceerde deze zomer een nieuwe versie van het Just Transition beleid. De onderneming worstelt nog wel wat, zowel intern, als richting stakeholders, met de scope van het onderwerp en verwachtingen daarover. Voor BMW betekent het ook vooral verbanden leggen tussen aspecten van personeelsbeleid en strategie en milieu en sociale aspecten en risico's in de waardeketen. BMW gaf in het gesprek aan graag van beleggers te horen hoe zij de scope zien van het thema, welke aspecten zij vooral belangrijk vinden en op welke KPI's zij vooral rapportage verwachten. Wij spraken af dat we naar aanleiding van dit eerste gesprek BMW een aantal concrete suggesties voor verbetering van beleid en rapportage te zullen delen. Hierover zullen wij in 2026 verder spreken. Ook hebben we BMW geïnformeerd dat wij meedoen aan het 'Responsible Nickel Supply Chains' engagementinitiatief van VBDO.

Ford Motor Company

Ford is een Amerikaanse autofabrikant met wereldwijde activiteiten en een duidelijke focus op elektrificatie en herstructurering van de productielijnen. De onderneming heeft een grote maatschappelijke voetafdruk, zowel via het personeelsbestand als via de wereldwijde toeleveringsketen. Daarmee is Ford een relevante partij voor engagement op het thema Just Transition. Positieve signalen zijn onder meer de

oprichting van de Social Action Council, die sociale thema's agendeert richting het bestuur, en de eisen aan mijnbouw- en verwerkingsfaciliteiten in de Supplier Code of Conduct. In mei 2025 is een engagementbrief gestuurd aan Ford Motor Company. Daarin is de onderneming uitgenodigd voor een dialoog over Just Transition. In de brief is verwezen naar bestaande initiatieven, met daarbij de oproep tot verdere verdieping en transparantie. Ford heeft toegezegd om in september 2025 in gesprek te gaan over dit onderwerp.

Tijdens het eerste gesprek met Ford gaf de onderneming aan dat de recent uitgevoerde dubbele materialiteitsanalyse conform CSRD en mensenrechtenrisico-beoordeling ertoe heeft geleid dat Just Transition als materieel thema is geïdentificeerd. Ford zet in op het toekomstbestendig maken van werknemers via diverse trainingsprogramma's en werkt in regio's met nieuwe EV-fabrieken samen met lokale gemeenschappen om ook omwonenden voor te bereiden op nieuwe werkgelegenheid. Ford voert jaarlijks een risicoanalyse uit voor haar omvangrijke toeleveringsketen van ruim 4.800 directe toeleveranciers. De focus ligt primair op deze 'Tier 1' toeleveranciers, maar bij signalen van verhoogd risico wordt dieper in de keten gekeken. Ford heeft daarnaast 126 toeleveranciers verderop in de waardeketen, waaronder mijnlocaties, in kaart gebracht, waarvoor het zelf audits uitvoert. Daarnaast stimuleert Ford leveranciers van ruwe grondstoffen om zich te certificeren door standaarden voor verantwoorde mijnbouw. Het bedrijf erkent dat centralisatie van inkoop niet altijd haalbaar is, gezien de mondiale spreiding en schaarste van kritieke mineralen, en richt zich daarom op transparantie, audits en certificering.

Stellantis

Stellantis is een van de grootste autofabrikanten ter wereld. De onderneming heeft tegenwoordig het hoofdkantoor in Nederland, maar omvat veertien automerken met historie in diverse landen, waaronder Peugeot, Citroën, Fiat, Opel, Jeep en Maserati. Stellantis is actief in meer dan 130 markten. Stellantis heeft een uitgesproken strategie gericht op elektrificatie, met als doel om tegen 2030 uitsluitend emissievrije voertuigen te verkopen in Europa. De omvang van de onderneming, de wereldwijde aanwezigheid en afhankelijkheid van kritieke grondstoffen, maken Stellantis tot een relevante partij op het thema Just Transition. De onderneming heeft een omvangrijk personeelsbestand en een complexe, wereldwijde toeleveringsketen. Daarmee is zij blootgesteld aan sociale en ecologische risico's die samenhangen met de klimaattransitie. In de eerste rapportage onder de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) zijn onderwerpen als sociale dialoog en vaardigheden voor innovatie aangemerkt als materiële impacts, risico's en kansen. Daarnaast zijn er inspanningen geleverd om negatieve effecten op mens en milieu in de keten te beperken, onder meer via het Global Responsible Purchasing-beleid. Binnenkort wordt een engagementbrief gestuurd aan Stellantis. Daarin wordt de onderneming uitgenodigd voor een dialoog over Just Transition. In de brief wordt verwezen naar de stappen die reeds zijn gezet, met daarbij de oproep tot verdere integratie, concretisering en transparantie.

Tijdens het eerste gesprek met Stellantis over Just Transition gaf het bedrijf aan dat dit thema al jaren een strategische prioriteit is, nog vóór de dubbele materialiteitsanalyse het thema als materiaal identificeerde. Het bedrijf werkt nauw samen met vakbonden en gebruikt instrumenten zoals jaarlijkse evaluaties, bijscholingsprogramma's en vrijwillige vertrekregelingen. Voorbeelden zijn een omscholingsproject voor de overgang naar elektrische voertuigen en een data- en softwaretrainingsprogramma voor functies in software en AI. KPI's voor deze vaardighedentransitie omvatten onder andere trainingsuren per werknemer. In de keten ligt de grootste uitdaging bij de traceerbaarheid van kritieke mineralen. Stellantis werkt aan directe contracten voor duurzame grondstoffen, voert risicoanalyses en audits uit en actualiseerde in 2024 de inkooprichtlijnen. Het bedrijf onderzoekt hoe meer transparantie over auditresultaten kan worden geboden, maar wijst op juridische beperkingen. In het volgende gesprek met Stellantis zullen wij hen wijzen op best-practices omtrent transparantie en due diligence die wij bij branchegenoten in de auto-industrie zien.

Renault

Renault is een Franse autofabrikant met een sterke positie in Europa en opkomende markten. De onderneming maakt deel uit van de Renault-Nissan-Mitsubishi-alliantie en heeft een duidelijke strategische focus op elektrificatie en herstructurering van de activiteiten. Met een omvangrijk personeelsbestand en een internationale waardeketen is Renault een relevante partij voor engagement op het thema Just Transition. Renault adresseert het thema actief, onder meer via de ReKnow University, die inzet op het bij- en omscholen van medewerkers voor toekomstige mobiliteit. Ook het verantwoord inkoopbeleid in de keten is een stap in de goede richting. In de eerste helft van 2025 is een engagementbrief gestuurd aan Renault Group. Daarin is de onderneming uitgenodigd voor een dialoog over Just Transition. In de brief is verwezen naar de reeds genomen stappen, met daarbij de oproep tot verdere integratie, concretisering en transparantie. Renault heeft toegezegd om in september 2025 in gesprek te gaan over dit onderwerp.

Tijdens het eerste gesprek met Renault over het beleid rondom Just Transition gaf de onderneming aan dat de recent uitgevoerde dubbele materialiteitsanalyse ertoe heeft geleid dat het thema biodiversiteit hoger op de agenda van het bestuur is komen te staan. Dit is relevant, gezien de grote impact van mijnbouw voor batterijgrondstoffen op biodiversiteit. Dit biedt een aanknopingspunt voor verdere dialoog over dit onderwerp. Renault lichtte toe hoe het bedrijf inzet op het toekomstbestendig maken van werknemers via de eigen 'ReKnow' University. Daarbij werden voorbeelden genoemd van productielocaties die, nadat ze overbodig waren geworden, zijn getransformeerd voor nieuwe productieprocessen, waardoor werkgelegenheid behouden kon blijven. Opvallend is dat Renault een deel van de productie uitbesteedt, waardoor de directe verantwoordelijkheid voor arbeidsomstandigheden van werkers verschuift naar externe partijen. Hier zullen we in vervolggesprekken alert op blijven. Renault gaf verder aan dat het mitigeren van milieu- en

sociale impact van de klimaattransitie in de toeleveringsketen een grote uitdaging is. De onderneming werkt samen met toeleveranciers en stelt hoge standaarden, maar heeft beperkte controle over de mate waarin deze standaarden verder in de keten – tot op mijnbouwniveau – worden doorgegeven en nageleefd.

Rio Tinto

Rio Tinto is een Brits-Australische mijnbouwonderneming met activiteiten verspreid over de hele wereld, in onder meer ijzererts, aluminium, koper en lithium. De onderneming is actief in regio's met verhoogde sociale en ecologische risico's en speelt een belangrijke rol in de toelevering van grondstoffen voor de energietransitie. Daarmee is Rio Tinto een relevante partij voor engagement op het thema Just Transition. In de publieke communicatie erkent Rio Tinto dat mijnbouwactiviteiten impact hebben op lokale gemeenschappen. Daarbij geeft de onderneming ook aan dat ze zich inzet voor duurzame ontwikkeling in de mijngebieden. Tegelijkertijd laten benchmarks zoals de Corporate Human Rights Benchmark en het Net Zero Company Benchmark van Climate Action 100+ zien dat er ruimte is voor verbetering. Binnenkort wordt een engagementbrief gestuurd aan Rio Tinto. Daarin wordt het belang benadrukt van verdere versterking van beleid, uitvoering en transparantie.

In het eerste gesprek met Rio Tinto in december 2025 bespraken we de rol van het bedrijf in de energietransitie en de manier waarop het Just Transition-principes toepast. Rio Tinto benadrukte een case-by-case-aanpak, waarbij werknemers en gemeenschappen rond een mijn worden betrokken vanaf de exploratiefase tot en met de sluiting. Het bedrijf wees op verdere automatisering van mijnwerkzaamheden en de omscholing die medewerkers daarbij krijgen. Op onze vraag over het betalen van een leefbaar loon, stelde Rio Tinto dat lonen voor eigen personeel boven het lokale gemiddelde liggen, al blijft onduidelijk hoe dit zich verhoudt tot leveranciers en onderaannemers. Ondanks diverse voorbeelden blijft vanuit investeerdersperspectief onduidelijk hoe integraal Just Transition is verankerd in de bedrijfsstrategie. Voor het vervolg is daarom behoefte aan concrete casussen en meer transparante rapportage, zodat beter kan worden beoordeeld in hoeverre Rio Tinto de principes daadwerkelijk toepast.

Vervolg

In 2026 willen we weer met alle ondernemingen spreken. Bij de planning van gesprekken houden we onder andere rekening met publicatie van het nieuwe duurzaamheidsverslag van de onderneming.

5.6.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op de mijlpalen zien.

TABEL 5.6.2.1 MIJLPALLEN JUST TRANSITION

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt	1	2	3	4	5	6
1 BMW	Duitsland	Automobielen	1,3/20						
2 Stellantis NV	Nederland	Automobielen	3,8/20						
3 Ford Motor Company	Verenigde Staten	Automobielen	5/20						
4 Renault SA	Frankrijk	Automobielen	3,8/20						
5 Rio Tinto Limited	Australië	Metaal & Mijnbouw	14,7/25						

LEGENDA MIJLPALLEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

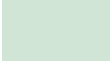

5.6.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 5.6.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 5.6.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

5.7. Thematisch: Klimaattransitie Luchtvaart

De luchtvaartsector staat voor een enorme uitdaging als het gaat om de klimaattransitie. Deze sector is verantwoordelijk voor ongeveer 2-3% van de wereldwijde CO₂-uitstoot, en de vraag naar luchtvervoer blijft groeien. Om de klimaatdoelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs te halen, moet de luchtvaartsector drastische maatregelen nemen om de uitstoot te verminderen. Eén van de belangrijkste strategieën is de ontwikkeling en inzet van duurzame vliegtuigbrandstoffen (SAF). Deze brandstoffen, gemaakt van hernieuwbare bronnen zoals plantaardige oliën en afval, kunnen de CO₂-uitstoot van vliegtuigen aanzienlijk verminderen. Een andere belangrijke maatregel is het verbeteren van de operationele efficiëntie. Dit omvat het optimaliseren van vluchtroutes en het moderniseren van de vloot met zuinigere vliegtuigen om brandstofverbruik en uitstoot te minimaliseren. Voor de langetermijn moet de sector ook kijken naar hybride en elektrische vliegtuigen. Tot slot speelt regelgeving – waar ondernemingen via hun lobbyactiviteiten invloed op uitoefenen – een cruciale rol. Overheden kunnen emissienormen stellen en de sector stimuleren om te investeren in groene technologieën.

5.7.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 5.7.1.1 DOELSTELLINGEN KLIMAATTRANSITIE LUCHTVAART

Categorie	Indicatoren
Governance	<ul style="list-style-type: none">De onderneming belegt verantwoordelijkheid voor klimaatbeleid op bestuursniveau.Beloningsbeleid voor bestuurders is gekoppeld aan klimaatdoelstellingen.
Beleid	<ul style="list-style-type: none">De onderneming heeft reductiedoelstellingen voor scope 1, 2 en 3-emissies.De onderneming heeft extern gevalideerde 'science-based' emissiereductie-doelstellingen.De onderneming heeft een doelstelling voor netto-nul uitstoot.De onderneming maakt onderscheid tussen emissiereductie en -compensatie in haar strategie en doelstellingen.De onderneming heeft een strategie en doelstellingen voor het beperken van condenssporen.De onderneming brengt haar lobbybeleid in lijn met de eigen klimaatambities.De onderneming voert een klimaatscenario-analyse uit.
Innovatie	<ul style="list-style-type: none">De onderneming ontwikkelt een plan voor de transitie van haar vloot.De onderneming ontwikkelt een inkoopbeleid voor duurzame vliegtuigbrandstof.De onderneming neemt maatregelen om route-efficiëntie te verbeteren.De onderneming brengt geplande investeringen in lijn met haar klimaatdoelstellingen.
Samenwerking	<ul style="list-style-type: none">De onderneming werkt samen met branchegeenoten en leveranciers voor het verbeteren van brandstofefficiëntie.De onderneming werkt samen met branchegeenoten en leveranciers voor de opschaling van duurzame vliegtuigbrandstof.De onderneming draagt bij aan wetenschappelijke onderzoek over de klimaateffecten van condenssporen.
Transparantie	<ul style="list-style-type: none">De onderneming rapporteert emissiedata voor scope 1, 2 en 3-emissies.De onderneming rapporteert over de klimaateffecten van condenssporen.De onderneming rapporteert over haar brandstofverbruik.De onderneming rapporteert aan CDP over haar klimaattransitieplan.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie (7.2 en 7.3)
- SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur (9.4)
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2, 12.4 en 12.6)
- SDG 13: Klimaatactie (13.2 en 13.3)

Voortgang

In de eerste helft van het jaar hebben we het voorbereidend onderzoek voor dit thema gedaan. Ook hebben we alle ondernemingen in het thema een brief gestuurd met een

introduce van onze zorgen rond het thema en het verzoek tot een dialoog daarover.

CH Robinson Worldwide

In onze eerste brief aan C.H. Robinson hebben wij onze waardering uitgesproken voor de reeds genomen stappen op het gebied van klimaatbeleid, waaronder een indrukwekkende 47 procent reductie in scope 1- en 2-emissie-intensiteit. Dit toont aan dat de onderneming zich bewust is van haar rol in het beperken van klimaatverandering en de noodzaak tot actie. Tegelijkertijd erkennen wij de structurele uitdagingen waarmee logistieke dienstverleners worden geconfronteerd bij het ontwikkelen van langetermijnstrategieën voor decarbonisatie, gezien hun coördinerende rol over verschillende transportmodaliteiten met uiteenlopende

verduurzamingspaden. In het engagementtraject willen wij met C.H. Robinson in gesprek over de verankering van klimaatbeleid in de governance, waaronder de verantwoordelijkheid op bestuursniveau en de koppeling van beloningsbeleid aan klimaatdoelen. Daarnaast vragen wij aandacht voor de volledigheid en transparantie van het klimaatbeleid, met name ten aanzien van scope 3-emissies uit uitbesteed transport, de aanpak van klimaat effecten van condenssporen, en de afstemming van lobbyactiviteiten met klimaatambities. Ook willen wij bespreken hoe innovatie en samenwerking met ketenpartners worden ingezet om emissies te reduceren, en hoe investeringen in digitale oplossingen en modal shift bijdragen aan het realiseren van netto-nul uitstoot doelstellingen.

CH Robinson gaf tijdens het eerste gesprek inzicht in hoe klimaatdoelstellingen en -risico's worden geïntegreerd in hun businessmodel. Ze erkenden tijdens het gesprek de uitdagingen rond het stellen van ambitieuze klimaatdoelen, vooral voor scope 3-emissies, en benadrukten het belang dat zij hechten aan realistische, haalbare doelen omdat ze geen beloften willen maken die ze niet kunnen waarmaken. Samenwerking met klanten en partners, inclusief MKB-bedrijven en sectorinitiatieven (zoals het Smart Freight Center), speelt een centrale rol in hun klimaataanpak. Daarnaast vormen scenarioanalyses de basis voor hun strategische besluitvorming. ESG is verankerd in hun governance-structuur, met betrokkenheid van de raad van bestuur en verschillende commissies, maar het behalen van klimaatdoelen is nog niet gekoppeld aan het beloningsbeleid van CH Robinson.

Deutsche Post DHL

In onze eerste brief aan Deutsche Post DHL (hierna: DHL) hebben wij onze waardering uitgesproken voor de reeds genomen stappen om de luchtvaartgerelateerde CO₂-uitstoot te reduceren, waaronder vlootoptimalisatie en netwerkverbeteringen. Deze initiatieven tonen aan dat DHL zich bewust is van zijn verantwoordelijkheid binnen de mondiale logistieke keten en de noodzaak om klimaatrisico's te beperken. Tegelijkertijd erkennen wij de structurele uitdagingen waarmee geïntegreerde luchtvrachtvervoerders worden geconfronteerd bij het realiseren van hun klimaatambities op de middellange en lange termijn. In het engagementtraject willen wij met DHL in gesprek over de verankering van klimaatbeleid in de governance, waaronder de verantwoordelijkheid op bestuursniveau en de koppeling van beloningsbeleid aan klimaatdoelen. Daarnaast vragen wij aandacht voor de volledigheid en transparantie van het klimaatbeleid, met name ten aanzien van scope 1, 2 en 3-emissies, het gebruik van duurzame vliegtuigbrandstoffen (SAF), en de afstemming van lobbyactiviteiten met klimaatambities. Ook willen wij bespreken hoe innovatie en samenwerking met ketenpartners worden ingezet om emissies te reduceren, en hoe investeringen in digitalisering en modal shift bijdragen aan de klimaatdoelstellingen.

In de tweede helft van 2025 spraken we voor het eerst met Deutsche Post DHL. DHL omvat meerdere divisies, waarvan luchtvaart gerelateerde emissies circa 70% van het totale emissieprofiel vertegenwoordigen. De onderneming erkent daarom het belang van substantiële CO₂-reductie binnen haar luchtvaartactiviteiten. Tijdens het gesprek gaf DHL aan dat Sustainable Aviation Fuel (SAF) een centrale rol speelt in de decarbonisatiestrategie, met als doelstelling 30% SAF in de brandstofmix tegen 2030. Hoewel DHL zich bewust is van de huidige uitdagingen in de SAF-markt, beschouwt zij deze doelstelling als haalbaar dankzij een inkoopbeleid gericht op langdurige samenwerking met producenten en flexibele afnameopties. Ook bespraken we niet-CO₂-klimaat effecten, zoals condenssporen. DHL bevindt zich hier nog in een leerfase en neemt deel aan pilots en simulaties, maar verwacht op korte termijn hierover nog geen nieuws te kunnen melden. In het vervolg willen we inzetten op een transparantere uitsplitsing van emissies, concretere en kwantificeerbare reductiestrategieën, en voortgang op niet-CO₂-klimaat effecten.

DSV

Onze dialoog met de onderneming ging van start via het delen van onze vragen en zorgen aan de onderneming per brief. DSV heeft reeds betekenisvolle stappen gezet op het gebied van klimaatbeleid, waaronder gevalideerde SBTi-doelstellingen voor netto-nul uitstoot in 2050 en een reductie van 30 procent in scope 3-emissies tegen 2030. Ook zijn er meer mogelijkheden ontstaan voor het gebruik van duurzame vliegtuigbrandstoffen (SAF) met de overname van Schenker en partnerschappen met onder andere Lufthansa Cargo, United Airlines en Finnair. Tegelijkertijd erkennen wij de aanzienlijke uitdagingen die gepaard gaan met het realiseren van de klimaatdoelstellingen, gezien het dominante aandeel van luchtvaartemissies en de complexiteit van de integratie van twee grote operaties. In het vervolgtraject willen wij met de onderneming in gesprek over de verankering van klimaatbeleid in de governance, de mate waarin klimaatdoelen zijn geïntegreerd in het beloningsbeleid, en de transparantie van rapportage over scope 3-emissies. Ook zullen wij aandacht besteden aan de wijze waarop DSV samenwerkt met luchtvaartpartners en klanten om emissies te reduceren, en hoe innovatie en scenarioanalyses worden ingezet om klimaatrisico's te beheersen. In een vervolggesprek in september zullen wij hierop terugkomen.

Wij hebben in het afgelopen najaar met DSV gesproken, met name over de gevolgen van de overname van Schenker. De integratie van Schenker vereist een herberekening van emissiebaselines en doelstellingen, maar de strategische aanpak blijft volgens DSV A/S ongewijzigd. Belangrijke uitdagingen voor DSV A/S zijn scope 3-emissies, de verdere adoptie van SAF en het opschalen van duurzame infrastructuur. DSV vertelde dat ze in zet op partnerships, innovatie en interne financiële mechanismen om voortgang te boeken op dit gebied. Wij plannen een nieuw gesprek met DSV/AS in, met de focus op nieuwe klimaatdoelen en de consolidatie van best practices tussen Schenker en DSV A/S.

Expeditors International

In onze eerste brief aan Expeditors International hebben wij onze waardering uitgesproken voor de inspanningen die de onderneming reeds levert op het gebied van duurzaamheid, waaronder negen jaar consistente rapportage en een top 3-ranking in het EPA SmartWay-programma onder 742 logistieke bedrijven. Deze prestaties tonen aan dat Expeditors zich bewust is van zijn rol in het beperken van klimaatverandering en de noodzaak tot actie. Tegelijkertijd erkennen wij de structurele uitdagingen waarmee logistieke dienstverleners worden geconfronteerd, met name rond het beheersen van scope 3-emissies uit uitbesteed transport en het ontwikkelen van 'science-based' emissiedoelstellingen. Wij willen met Expeditors in gesprek over de verankering van klimaatbeleid in de governance, waaronder de verantwoordelijkheid op bestuursniveau en de koppeling van beloningsbeleid aan klimaatdoelen. Daarnaast vragen wij aandacht voor de volledigheid en transparantie van het klimaatbeleid, met name ten aanzien van scope 3-emissies, de aanpak van klimaateffecten van condenssporen, en de afstemming van lobbyactiviteiten met klimaatambities. Ook willen wij bespreken hoe innovatie en samenwerking met ketenpartners worden ingezet om emissies te reduceren, en hoe investeringen in digitale oplossingen en modal shift-strategieën bijdragen aan een duurzamer logistiek netwerk.

Ondanks herhaalde contactpogingen, waaronder een poging gericht aan de CEO van Expeditors, is het niet gelukt om een reactie te krijgen van het bedrijf. We sluiten om deze reden de dialoog onsuccesvol af en voegen de onderneming toe aan de escalatielijst. In de eerste helft van 2026 selecteren we een nieuw luchtvaartbedrijf voor engagement.

FedEx

In onze eerste brief aan FedEx Corporation hebben wij onze waardering uitgesproken voor de reeds genomen stappen op het gebied van klimaatbeleid. FedEx heeft zich gecommitteerd aan klimaatneutrale operaties tegen 2040 en investeert aantoonbaar in vlootmodernisering en duurzame vliegtuigbrandstoffen (SAF). Tegelijkertijd blijven er aandachtspunten bestaan die wij in een vervolgspraak graag verder willen bespreken. Zo vragen wij aandacht voor de verankering van klimaatbeleid in de governance van de onderneming, waaronder de verantwoordelijkheid op bestuursniveau en de koppeling van beloningsbeleid aan klimaatdoelen. Daarnaast is het van belang dat FedEx duidelijke en extern gevalideerde reductiedoelstellingen formuleert voor scope 1, 2 en 3-emissies, met specifieke aandacht voor luchtvaart- en grondoperaties. Ook de transparantie over de voortgang, emissie-intensiteit per diensttype en het gebruik van SAF verdient verdere verdieping. Verder willen wij met FedEx in gesprek over de wijze waarop innovatie en samenwerking met ketenpartners worden ingezet om emissies te reduceren. Denk hierbij aan digitale oplossingen voor emissietracking, samenwerking met luchthavens en klanten voor efficiëntere logistiek, en betrokkenheid bij beleidsontwikkeling voor duurzame luchtvracht. Tot slot vragen wij aandacht voor de afstemming van lobbyactiviteiten met klimaatambities en het uitvoeren

van klimaatscenario-analyses die rekening houden met verstoringen in wereldwijde toeleveringsketens. Wij zien uit naar een open en constructieve dialoog in september om deze punten verder te bespreken.

Tijdens de rapportageperiode hebben we contact gelegd met FedEx en een afspraak voor een eerste gesprek is gemaakt. In dit gesprek zullen we verschillende onderwerpen bespreken, waaronder hun klimaatdoelstellingen en het indienen van deze doelstellingen aan het Science Based Targets initiative. Daarnaast staat hun ambitieuze Sustainable Aviation Fuel (SAF) doelstelling centraal, waarbij FedEx streeft naar 30% SAF-gebruik in 2030 en hopen we inzicht krijgen in hun voortgang en aanpak.

Qantas Airways

In onze eerste brief aan Qantas Airways Ltd. spraken wij onze waardering uit voor de reeds genomen stappen op het gebied van klimaatbeleid, zoals de toezegging tot netto-nul uitstoot in 2050, investeringen in duurzame vliegtuigbrandstoffen (SAF), vlootvernieuwing, en de integratie van ESG-doelstellingen in het beloningsbeleid. Uit deze maatregelen blijkt dat de onderneming zich bewust is van haar rol in de klimaattransitie en reeds concrete stappen heeft gezet richting verduurzaming van haar activiteiten. Tegelijkertijd blijven er belangrijke aandachtspunten bestaan. Zo willen wij met Qantas in gesprek over de verankering van klimaatbeleid in de governance, waaronder de verantwoordelijkheid op bestuursniveau en de mate waarin het beloningsbeleid daadwerkelijk gekoppeld is aan klimaatdoelen. Daarnaast vragen wij aandacht voor de volledigheid en transparantie van het klimaatbeleid, met name ten aanzien van scope 3-emissies, de aanpak van klimaateffecten van condenssporen, en de afstemming van lobbyactiviteiten met klimaatambities. Ook willen wij bespreken hoe innovatie en samenwerking met ketenpartners worden ingezet om emissies te reduceren –bijvoorbeeld via vloottransitie, SAF-inkoop en route-efficiëntie– en hoe investeringen worden afgestemd op klimaatdoelstellingen. Tot slot hechten wij waarde aan transparante rapportage, onder meer via CDP, over emissies, brandstofverbruik en klimaatplannen.

In de tweede helft van 2025 voerden wij ons eerste engagementgesprek met Qantas Airways. Tijdens dit gesprek kregen we een beter beeld van hun klimaatstrategie en de bijbehorende uitdagingen. Qantas gaf aan dat een belangrijke rol is weggelegd voor carbon credits vanwege beperkte decarbonisatieopties in de luchtvaart. Het gebruik van carbon credits is niet onomstreden, en hoewel Qantas een eigen ontwikkeld integriteitskader gebruikt om carbonprojecten te toetsen, blijft SBTi-validatie op dit moment niet mogelijk. Verder bespraken we reductietargets en de net zero-doelstelling, waarbij concrete targets voor scope 3 vooralsnog ontbreken door het uitblijven van betrouwbare data uit de supply chain. Tevens gaf Qantas meer inzicht in de huidige SAF-markt en werden kansen, risico's en beleidsbeïnvloeding besproken. Tot slot bevindt contrail-reductie zich bij Qantas nog in de onderzoeksfase; concrete doelstellingen of rapportages hierover ontbreken vooralsnog. In het vervolg

willen we verder in gaan op gestelde SAF-doelstellingen, scope 3 reducties, en verkregen inzichten van condenssporen-gerelateerd onderzoek.

Vervolg

In 2026 willen we weer met alle ondernemingen spreken. Bij de planning van gesprekken houden we onder andere rekening met publicatie van het nieuwe duurzaamheidsverslag van de onderneming.

5.7.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 5.7.2.1 MIJLPALEN KLIMAATTRANSITIE LUCHTVAART

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 C.H. Robinson Worldwide, Inc.	Verenigde Staten	Luchttransport & Logistiek	6,38						
2 DSV A/S	Denemarken	Luchttransport & Logistiek	6,34						
3 Expeditors International of Washington, Inc.	Verenigde Staten	Luchttransport & Logistiek	6,33						
4 FedEx Corporation	Verenigde Staten	Luchttransport & Logistiek	6,22						
5 Deutsche Post AG	Duitsland	Luchttransport & Logistiek	6,32						
6 Qantas Airways Limited	Australië	Luchtvaartmaatschappijen	5,43						

¹ De MSCI Low Carbon Transition Score meet de mate van afstemming van een onderneming met de 'Low Carbon Transition'. Ondernemingen met een hogere score zijn meer in lijn met de 'Low Carbon Transition' in vergelijking met ondernemingen met lagere scores. (Score: 0-10)

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

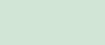

5.7.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geïdentificeerd aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een andere.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 5.7.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 5.7.3.2 EVALUATIE

KPI	Toelichting	Doelstellingen			
	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

5.8. Thematisch: Klimaattransitie Chemie

De chemiesector is een belangrijke pijler van de wereldeconomie en levert circa 2% van het mondiale BBP. De primaire chemicaliën – ammoniak, methanol en high-value chemicaliën – vormen de basis voor een breed scala aan producten. Tegelijkertijd veroorzaakt de sector aanzienlijke klimaatschade: ongeveer 4% van de wereldwijde CO₂-uitstoot komt uit chemische productie. Zonder verduurzaming zal de productie van primaire chemicaliën én de uitstoot tegen 2050 ruimschoots verdubbelen. Decarbonisering is daarom cruciaal, maar complex, omdat fossiele brandstoffen de benodigde koolstof en waterstof leveren en de diversiteit aan producten en processen het lastig maakt om het ambitieniveau van klimaatdoelen vast te stellen. Waterstofproductie voor ammoniak en methanol is een grote emissiebron waardoor opschaling van met hernieuwbare energie geproduceerde groene waterstof essentieel is. Ook koolstofafvang en -opslag (CCS) kan emissies verlagen, waarbij afgevangen CO₂ opnieuw kan dienen als grondstof. Toch zijn deze technologieën nog niet altijd economisch aantrekkelijk of eenvoudig op te schalen.

5.8.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 5.8.1.1 DOELSTELLINGEN KLIMAATTRANSITIE CHEMIE

Categorie	Indicatoren
Governance	<ul style="list-style-type: none">De onderneming stelt een bestuurder of bestuurscommissie aan met de verantwoordelijkheid voor het toezicht op het klimaatbeleid.Beloningsbeleid voor bestuurders is gekoppeld aan klimaatdoelstellingen.De verantwoordelijke bestuurders hebben voldoende en aantoonbare kennis op het gebied van klimaat.
Beleid	<ul style="list-style-type: none">De onderneming heeft reductiedoelstellingen voor scope 1, 2 en 3 emissies.De onderneming heeft extern gevalideerde 'science-based' emissiereductie-doelstellingen.De onderneming heeft een doelstelling voor netto nul uitstoot.De onderneming heeft een doelstelling voor volledige (hernieuwbare) elektrificatie in de productieprocessen.De onderneming voert een klimaatscenario-analyse uit die tenminste een 1.5°C scenario omvat.
Strategie	<ul style="list-style-type: none">De onderneming brengt geplande investeringen in lijn met haar klimaatdoelstellingen.De onderneming stelt een kapitaalallocatieplan op voor CCUS.De onderneming ontwikkelt een plan voor het uitfasen van langetermijn investeringen in koolstofintensieve activa.De onderneming ontwikkelt een plan voor het elektrificeren van haar productieprocessen.
Transparantie	<ul style="list-style-type: none">De onderneming rapporteert emissiedata voor scope 1, 2 en 3 emissies.De onderneming rapporteert aan CDP over haar klimaattransitieplan.De onderneming maakt onderscheid tussen emissiereductie en -compensatie in haar strategie en doelstellingen.De onderneming brengt haar lobbybeleid in lijn met de eigen klimaatambities en het Klimaatakkoord van Parijs.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie (7.2 en 7.3)
- SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur (9.4)
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2, 12.4 en 12.6)
- SDG 13: Klimaatactie (13.2 en 13.3)

Samenwerking

Via de Dutch Engagement Coalition (DEC)⁶ gaan we de samenwerking aan met onze Nederlandse branchegenoten. Waar ons engagement met de chemiesector overlapt, voeren we samen de dialoog. In alle dialogen nemen we een actieve rol. Dit kan, zoals bepaald in de 'Terms of Reference' van de DEC als "Lead" of "Active supporting investor". Daarnaast delen

we best-practices met elkaar en ontwikkelen we gezamenlijke engagementverwachtingen voor de sector.

Voortgang

Ecolab

Ecolab Inc. is een Amerikaanse multinational en wereldmarktleider op het gebied van water-, hygiëne- en infectiepreventieoplossingen. Het bedrijf is onderverdeeld in 3 divisies: Global Industry, Global Institutional & Specialty en Global Healthcare & Life Sciences. Via deze bedrijfssegmenten levert het chemische reinigings- en desinfectiemiddelen, systemen voor waterbeheer (Nalco Water) en ongediertebestrijding. Deze producten worden geleverd aan tal van sectoren, zoals de horeca, gezondheidszorg, voedingsmiddelenindustrie en zware industrie. Ecolab is een omvangrijke multinational die actief is in meer dan 170 landen. Ecolab erkent het belang van significante decarbonisatie om de gevolgen

⁶ De Dutch Engagement Coalition (DEC) is een groep gelijkgestemde Nederlandse investeerders bestaande uit Achmea IM, APG, a.s.r. asset management, MN, Pensioenfonds Rail & OV, PGGM en Van Lanschot Kempen.

van klimaatverandering zoveel mogelijk te mitigeren. De onderneming onderstreept deze commitment met door de SBTi gevalideerde reductiedoelstellingen voor de korte, middellange en lange termijn, waarbij zij streeft naar net-zero in 2050. Hoewel deze doelstellingen getuigen van goede intenties, is de haalbaarheid ervan onzeker, met name omdat ketenemissies 96% van het totale emissieprofiel beslaan en moeilijker te reduceren zijn dan emissies uit de eigen bedrijfsoperaties (scope 1 en 2). Uit de rapportage van Ecolab wordt niet duidelijk hoe de onderneming dit wil aanpakken. In onze engagement met Ecolab gaan we daarom verder in op de mogelijkheden voor scope 3-reductie en zullen we de onderneming vragen hierover helder te rapporteren. De dialoogreeks met Ecolab wordt gecoördineerd via het Dutch Engagement Coalition (DEC) verband. In januari 2026 wordt de brief naar de onderneming verstuurd, waarna we richten op het starten van de engagement in H1 2026.

Linde

Linde is een van oorsprong Duitse onderneming die in 2018 fuseerde met Praxair (VS) tot het huidige bedrijf Linde plc, met een statutaire zetel in Ierland. Het bedrijf is 's werelds grootste leverancier van industriële en medische gassen en gasmengsels. Het produceert en verkoopt gassen zoals zuurstof, stikstof, argon, waterstof en helium voor uiteenlopende sectoren, waaronder de staalindustrie, chemische industrie, gezondheidszorg en elektronica. Naast gaslevering ontwerpt en bouwt de engineeringdivisie grootschalige industriële installaties voor gasverwerking. Linde is actief in ongeveer 100 landen en speelt een belangrijke rol in de transitie naar schone energie via grootschalige waterstofprojecten en technologieën voor koolstofafvang. Linde is van plan fors te investeren in interne decarbonisatie, met als doel minstens USD 3 miljard tegen 2028. Mede hierdoor ligt het bedrijf op koers om zijn door de Science Based Targets initiative (SBTi) gevalideerde doelstelling van 35% emissiereductie in 2035 te halen. Hoewel dit investeringskapitaal onder andere moet worden ingezet om productielocaties te decarboniseren en het gebruik van groene brandstoffen en energie te stimuleren, is niet duidelijk waar deze middelen precies naartoe gaan. Daarnaast richt het bedrijf zich uitsluitend op scope 1- en 2-emissies, terwijl de ketenemissies (scope 3) minimaal de helft van het totale emissieprofiel vormen. In onze engagement met Linde zullen we daarom extra aandacht besteden aan het belang van het formuleren van scope 3-doelstellingen.

In het eerste gesprek met Linde, presenteerde het bedrijf een sterke vooruitgang op klimaattransitie met een 6,2% reductie van absolute broeikasgasemissies ten opzichte van 2021, waarmee het op koers ligt voor zijn door SBTi gevalideerde doelstelling van 35% emissiereductie in 2035. Het bedrijf heeft zijn duurzame elektriciteitsverbruik verhoogd naar 47%. Linde heeft een formeel Klimaattransitieplan gepubliceerd en streeft naar klimaatneutraliteit in 2050. Een belangrijk aandachtspunt voor het vervolg van onze dialoog betreft scope 3 emissiedoelstellingen. Het bedrijf geeft aan dat deze minder relevant zouden zijn, terwijl externe bronnen suggereren dat scope 3 emissies meer dan de helft van de

totale koolstofvoetafdruk bij Linde kunnen uitmaken. Hoewel de onderneming heeft aangekondigd dat scope 3 doelstellingen in 2026 zullen volgen, betekent dit wel enige vertraging ten opzichte van eerdere aankondigingen. Daarnaast bieden de rapporten van Linde nog beperkte informatie over fysieke klimaatsico's en concrete adaptatiemaatregelen. In ons volgende gesprek zullen we deze verbeterpunten adresseren.

Dow

Dow Inc. is een Amerikaanse multinational en een van de grootste chemische bedrijven ter wereld. Het concern, met hoofdkantoor in Michigan, ontwikkelt en produceert een breed scala aan plastics, industriële tussenproducten en coatings. De activiteiten zijn verdeeld over de segmenten verpakking en speciale producten, kunststoffen, industriële tussenproducten en infrastructuur, en prestatiematerialen en coatings. Dow is wereldwijd actief in meer dan 160 landen en heeft in de Benelux een belangrijke positie met grote productielocaties in Terneuzen en Antwerpen. Het bedrijf richt zich met zijn producten voornamelijk op de verpakking-, bouw- en consumentenindustrie. In haar duurzaamheidsrapportage geeft Dow aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs te ondersteunen, waaronder het streven om de mondiale temperatuurstijging ruim onder de 2°C te houden en inspanningen te leveren om deze te beperken tot 1,5°C. Dow stelt dat het uiterlijk in 2050 klimaatneutraal wil zijn voor zowel de eigen emissies als de emissies in de waardeketen. De onderliggende doelstellingen die dit moeten realiseren, zijn echter onvoldoende ambitieus en missen wetenschappelijke basis en externe validatie. De onderneming formuleert uitsluitend reductiedoelen voor scope 1 en 2. In onze engagementgesprekken met Dow zullen we daarom benadrukken dat geloofwaardige en klimaatambities alleen mogelijk zijn wanneer deze worden ondersteund door serieuze, transparante en wetenschappelijk gevalideerde reductiedoelstellingen – inclusief voor scope 3. Voor het engagement met Dow werken wij samen met andere Nederlandse vermogensbeheerders via de Dutch Engagement Coalition (DEC). In januari 2026 wordt de brief naar de onderneming verstuurd, waarin we de onderneming verzoeken om een meeting in de eerste helft van 2026.

Nitto Denko

Nitto Denko Corporation is een Japanse multinational die gespecialiseerd is in de ontwikkeling van hoogwaardige materialen en chemische producten. Het bedrijf levert een breed scala aan producten, verdeeld over 3 segmenten: optische films, kleefstoffen en medische technologie. Hiermee is Nitto wereldwijd actief in diverse sectoren, waaronder (consumenten)elektronica, automotive en gezondheidszorg. Het bedrijf telt meer dan 90 dochterondernemingen, verspreid over alle continenten. Nitto Denko erkent in haar rapportage het belang van emissiereductie, zowel in de eigen operaties (scope 1 en 2) als in de toeleveringsketen (scope 3). Hoewel de gestelde emissiereductiedoelen extern gevalideerd zijn door het Science Based Targets initiative, hebben deze uitsluitend betrekking op de korte en middellange termijn en ontbreekt een langetermijnvisie. Daarnaast is de rapportage op het gebied

van klimaatstrategie, beleid en governance zeer beperkt. Wij zullen daarom met de onderneming in gesprek gaan om een beter beeld te krijgen van de huidige positie en ambities van het bedrijf in de klimaattransitie, en deze gelegenheid benutten om deze ambities zo concreet en transparant mogelijk te maken. In december 2025 hebben wij een brief naar Nitto Denko gestuurd met het verzoek tot het opstarten van een dialoog over de klimaattransitie. We hebben een bevestiging ontvangen en verwachten begin 2026 een eerste gesprek te voeren.

Givaudan

PPG Industries is een Amerikaanse onderneming en een van 's werelds grootste leveranciers van coatings en verven. Het bedrijf rapporteert haar activiteiten over 3 bedrijfssegmenten: architectonische coatings, prestatiecoatings en industriële coatings. Via deze segmenten verkoopt PPG een breed scala aan producten, variërend van bekende consumentenmerken Sigma en Histor tot geavanceerde coatings voor de lucht- en ruimtevaart en de automobiellindustrie. Het concern is actief in meer dan 70 landen en richt zich op het leveren van beschermende en functionele oppervlakteoplossingen aan sectoren zoals de bouw, consumentenproducten, industrie en transport. PPG committeert zich op dit moment uitsluitend aan emissiereductiedoelstellingen voor 2030. Hoewel deze doelstellingen extern gevalideerd zijn door het Science Based Targets initiative en in lijn met het 1,5-gradenscenario uit het klimaatakkoord van Parijs, ontbreken concrete langetermijndoelstellingen. Daarnaast maakt PPG's rapportage niet inzichtelijk hoe de gestelde reductiedoelstellingen behaald zullen worden en welke investeringen daarvoor nodig zijn. In onze engagement met PPG zullen we de onderneming daarom vragen om langetermijndoelstellingen te formuleren en helder te rapporteren over de plannen voor deze doelen. In december 2025 hebben wij een brief naar PPG Industries gestuurd met het verzoek tot het opstarten van een dialoog over de klimaattransitie. We hebben een bevestiging ontvangen van het bedrijf en plannen een gesprek in voor februari 2026.

PPG Industries

PPG Industries is een Amerikaanse onderneming en een van 's werelds grootste leveranciers van coatings en verven. Het bedrijf rapporteert haar activiteiten over 3 bedrijfssegmenten: architectonische coatings, prestatiecoatings en industriële coatings. Via deze segmenten verkoopt PPG een breed scala aan producten, variërend van bekende consumentenmerken Sigma en Histor tot geavanceerde coatings voor de lucht- en ruimtevaart en de automobiellindustrie. Het concern is actief in meer dan 70 landen en richt zich op het leveren van beschermende en functionele oppervlakteoplossingen aan sectoren zoals de bouw, consumentenproducten, industrie en transport. PPG committeert zich op dit moment uitsluitend aan emissiereductiedoelstellingen voor 2030. Hoewel deze doelstellingen extern gevalideerd zijn door het Science Based Targets initiative en in lijn met het 1,5-gradenscenario uit het klimaatakkoord van Parijs,

ontbreken concrete langetermijndoelstellingen. Daarnaast maakt PPG's rapportage niet inzichtelijk hoe de gestelde reductiedoelstellingen behaald zullen worden en welke investeringen daarvoor nodig zijn. In onze engagement met PPG zullen we de onderneming daarom vragen om langetermijndoelstellingen te formuleren en helder te rapporteren over de plannen voor deze doelen. In december 2025 hebben wij een brief naar PPG Industries gestuurd met het verzoek tot het opstarten van een dialoog over de klimaattransitie. We hebben een bevestiging ontvangen van het bedrijf en plannen een gesprek in voor februari 2026.

Vervolg

Begin 2026 willen we alle engagementbrieven uitgestuurd hebben en met alle ondernemingen een eerste gesprek voeren.

5.8.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 5.8.2.1 MIJLPALLEN KLIMAATTRANSITIE CHEMIE

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Ecolab Inc.	Verenigde Staten	Chemicaliën	5,45						
2 Linde PLC	Verenigd Koninkrijk	Chemicaliën	4,46						
3 Dow Inc	Verenigde Staten	Chemicaliën	4,62						
4 Nitto Denko Corp.	Japan	Chemicaliën	5,59						
5 Givaudan SA	Zwitserland	Chemicaliën	5,90						
6 PPG Industries, Inc.	Verenigde Staten	Chemicaliën	5,58						

¹ De MSCI Low Carbon Transition Score meet de mate van afstemming van een onderneming met de 'Low Carbon Transition'. Ondernemingen met een hogere score zijn meer in lijn met de 'Low Carbon Transition' in vergelijking met ondernemingen met lagere scores. (Score: 0-10)

LEGENDA MIJLPALLEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

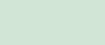

5.8.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geïdentificeerd aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een andere.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 5.8.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 5.8.3.2 EVALUATIE

KPI	Toelichting	Doelstellingen			
	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	67%	nee
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

5.9. Thematisch: Mensenrechten & Governance

Het thema mensenrechten staat volop in de belangstelling. In Nederland heeft het IMVB-convenant een belangrijke rol gespeeld om het onderwerp structureel op de agenda te krijgen. Toch zijn er nog verschillende onderwerpen waar zowel ondernemingen als institutionele beleggers stappen kunnen zetten, zeker als het gaat om de preventie van mensenrechtenschendingen. Voorbeelden zijn de onderwerpen Herstel & Verhaal, 'Due Diligence' en hoe ondernemingen om kunnen gaan met het opereren in en/of hun blootstelling aan conflictgebieden of gebieden waar mensenrechten structureel worden geschonden. In ons normatieve engagementprogramma voeren we engagement met ondernemingen die betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen met als doel deze te verhelpen. Er zijn echter ook veel stappen die ondernemingen met een hoge blootstelling aan mensenrechtenrisico's kunnen nemen om mensenrechtenschendingen te voorkomen. Dit engagementthema richt zich daarom op het verbeteren van de aanpak van mensenrechtenrisico's. Voor dit thema zijn drie sectoren geselecteerd die aansluiten bij de 'Corporate Human Rights Benchmark' (CHRB)⁷: grondstoffen, telecom en elektronica. De ondernemingen zijn vervolgens geselecteerd op basis van aanwezigheid in de beleggingsportefeuille, diverse data (onder andere MSCI, CHRB en 'The 2022 Telco Giants Scorecard') en onze analyse van de ondernemingen.

5.9.1. Introductie thema

Doel van het thema

TABEL 5.9.1.1 DOELSTELLINGEN MENSENRECHTEN & GOVERNANCE

Doelstelling	Toelichting
Governance	De onderneming heeft het onderwerp mensenrechten op gedegen wijze bij het bestuur belegd. Er wordt gestructureerd dialoog gevoerd met experts en stakeholders op dit thema.
Beleid	De onderneming heeft gedegen beleid ontwikkeld op het onderwerp mensenrechten. Ook is er een gedegen uitwerking van de voor de onderneming relevante sub-onderwerpen bijvoorbeeld landrechten, arbeidsrechten, omgaan met conflictgebieden en herstel & verhaal.
Implementatie & monitoring	De onderneming implementeert haar beleid in haar eigen bedrijfsvoering en zet hierin concrete stappen. De onderneming monitort actief het eigen beleid en heeft een klachtenmechanisme opgezet.
Samenwerking in de keten	De onderneming werkt samen met andere partijen, waaronder andere ondernemingen in de toeleveringsketens, met sectorgenoten en andere stakeholders op dit thema.
Transparantie	De onderneming is transparant richting investeerders en andere belanghebbenden en rapporteert over de rol van het bestuur m.b.t. dit thema, haar beleid, de implementatie en de monitoring. Denk bijvoorbeeld aan het rapporteren over uitkomsten van due diligence en klachtenmechanismen en eventuele genomen acties naar aanleiding hiervan.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 4: Kwaliteitsonderwijs (1.4, 1.5)
- SDG 8: Eerlijk werk en economische groei (8.7, 8.8)
- SDG 16: Vrede, justitie en sterke publieke diensten (16.1, 16.2, 16.5)

Conclusie

AT&T

In maart 2025 vond ons afsluitende gesprek met AT&T plaats. Er is gesproken over wet- en regelgeving zoals de EU CSRD en de EU CSDDD en hoe AT&T zich hieraan aanpast en op voorbereid. Hoewel AT&T, dat haar hoofdkantoor in de VS heeft, voorlopig niet hoeft te voldoen aan deze EU-wetgeving, bereidt het zich hier al wel op voor. Verder gaf AT&T aan voorzichtiger te zullen zijn met rapportage omtrent diversiteit, gelijkheid en inclusie als gevolg van het presidentiële decreet dat dergelijk beleid in de VS beperkt.

Om due diligence in de waardeketen te verbeteren, heeft AT&T haar betrokkenheid bij het audit-samenwerkingsinitiatief 'Joint Audit Committee' (JAC) vergroot en zit het nu in de raad van bestuur van de organisatie. Het aantal door JAC uitgevoerde audits is de afgelopen twee jaar fors toegenomen. Op het gebied van herstel & verhaal gaf AT&T aan het aanwezige klokkenluidersmechanisme voor medewerkers ook open te gaan stellen voor werknemers in de toeleveringsketen. AT&T zet hiermee een belangrijke stap. Tot slot kondigde AT&T een evaluatie van haar mensenrechtenaanpak aan. De onderneming wil hier eind 2025 mee starten. AT&T heeft toegezegd om de resultaten van deze beoordeling te publiceren, waarmee het aan onze engagementverwachtingen op dit onderwerp voldoet. Met deze toezegging ronden we de dialoog met AT&T positief af.

Eni

Ons engagement met Eni richtte zich de afgelopen jaren onder andere op de betrokkenheid bij milieuvervuiling in Nigeria via het minderheidsbelang in de Shell Petroleum Development Company of Nigeria Joint Venture (SPDC JV). In 2025 blijft

⁷ De CHRB benchmark ontwikkeld door het toonaangevende instituut 'World Benchmarking Alliance'

de situatie in de Nigerdelta complex, met aanhoudende zorgen over olielekken, milieuschade en trage sanering. Shell voltooide de verkoop van haar onshore activiteiten in Nigeria via dochteronderneming SPDC aan Renaissance, maar Eni behield haar belang van 5 procent in de SPDC JV. Hoewel Eni stelt slechts een niet-operationele partner te zijn, blijft het via commissies en ad-hocoverleg betrokken bij besluitvorming binnen de joint venture. Wij zetten de dialoog met Eni over dit onderwerp voort via het normatieve engagementprogramma.

Daarnaast hebben wij tijdens het engagement benadrukt dat meer gedetailleerde informatie over de uitkomsten van leveranciersbeoordelingen gewenst is. We moedigden Eni aan om transparanter te rapporteren over trends in compliance-issues binnen de toeleveringsketen. Hoewel Eni openstond voor de dialoog, sluiten we dit engagement af zonder concrete toezeggingen of beleidswijzigingen.

General Electric Company

De dialoog met General Electric is sinds de opsplitsing in drie afzonderlijke, beursgenoteerde bedrijven (GE Aerospace, GE Vernova en GE HealthCare) in april 2024 niet meer op gang gekomen. Op basis van portefeuilleblootstelling en de materialiteit van mensenrechten richtten wij ons na de opsplitsing op GE Vernova, dat zich specialiseert in energieopwekking, -transmissie en -distributie. Voor dit traject sloten wij ons aan bij een gezamenlijke engagementinspanning onder leiding van de Investor Alliance for Human Rights.

GE Vernova liet in reactie op onze gezamenlijke engagementbrief echter weten op dat moment onvoldoende capaciteit te hebben om de dialoog aan te gaan. Daarom sluiten wij dit engagementtraject onsuccesvol af.

Nokia

In mei 2025 vond het afsluitende gesprek met Nokia plaats. De CSRD kwam uitgebreid aan bod. Als een van de eerste rapporterende bedrijven beschouwde Nokia het proces als leerzaam maar intensief. Ze zijn tevreden met het resultaat en onderzoeken verbeterpunten, onder andere via best practices. De dubbele materialiteitsanalyse bracht meer focus in de rapportage.

Komend jaar wil Nokia het mensenrechtenbeleid actualiseren om dit beter af te stemmen op de CSRD. Ook stakeholder engagement werd besproken, met aandacht voor moeilijk bereikbare groepen, die ze proberen te betrekken via lokale initiatieven. Nokia steunt de CSDDD en blijft zich hierop voorbereiden, ondanks geopolitieke onzekerheden. Er is sprake van continue monitoring, capaciteitsuitbreiding en aangescherpte due diligence vanwege wereldwijde conflicten. Mensenrechten krijgen bestuurlijke aandacht, al ontbreekt specifieke training. Complexe onderwerpen worden besproken in het audit committee. We benadrukten het belang van kwalitatieve toelichting bij cijfers over klachten en incidenten, en stuurden Nokia voorbeelden ter inspiratie.

Eerder in september 2024, spraken we met Nokia over belangrijke aardmetalen, waaronder mica. We vroegen hen destijds de risico's in kaart brengen en due diligence uit te voeren. In juni 2025 gaf Nokia aan mica recent als belangrijk aardmetaal te hebben geïdentificeerd en een samenwerking te zijn gestart om risico's in de keten aan te pakken. Gezien deze beleidswijziging sluiten we de dialoog met Nokia succesvol af.

Proximus

In 2024 spraken voor het laatst met Proximus. Dit ging over het klokkenluidersbeleid en de rapportage daarover. Zoals toegezegd heeft Proximus in het meest recente jaarverslag gerapporteerd over de in 2024 ontvangen klokkenluidersmeldingen en de door de onderneming genomen herstelmaatregelen. Daarnaast heeft de onderneming de klokkenluidersprocedure geactualiseerd en de werkwijze voor de gehele Proximus Groep geharmoniseerd. Wij verwelkomen deze beleidswijziging, die meer inzicht biedt in meldingen bij dochterondernemingen van Proximus waar mensenrechten sneller in het gedrang kunnen komen. Wij sluiten de dialoog daarom succesvol af.

Siemens

In april 2025 vond ook het afsluitende gesprek met Siemens plaats. Er is gesproken over de door Siemens in 2024 uitgevoerde dubbele materialiteitsanalyse ter voorbereiding van de EU CSRD rapportage. Specifiek voor mensenrechten heeft de dubbele materialiteitsanalyse niet tot wijzigingen geleid. Dit thema was altijd al belangrijk voor Siemens en haar stakeholders. In Duitsland geldt er bovendien al een due diligence wet die verregaande eisen aan bedrijven stelt. Daarom is het de verwachting dat Siemens goed voorbereid is voor wat er gevraagd gaat worden door de EU CSDDD. Met betrekking tot due diligence bij de leveranciers herhaalde Siemens dat haar beleid steunt op 3 pilaren: preventie, detectie en reactie. Siemens legt geen specifieke richtlijnen op die voor alle leveranciers gelden. Op bepaalde punten hanteert Siemens een 'zero tolerance' aanpak maar met betrekking tot andere onderwerpen zijn herstelmaatregelen beter op zijn plek. Siemens hanteert ook een risicogerichte ten aanzien van haar leveranciers. We hebben Siemens verzocht om meer informatie op te nemen in de rapportage over geïdentificeerde issues en meldingen in de toeleveringsketen. Ze gaven aan hiernaar te zullen kijken.

Siemens is een onderneming die op het gebied van mensenrechten haar beleid, processen en de rapportage goed op orde heeft. De dialoog wordt echter afgesloten zonder concrete toezeggingen of beleidswijzigingen die wij aan ons engagement kunnen koppelen.

Sony

De dialoog met Sony kwam pas in juli 2024 op gang, nadat we via onze deelname aan de Collective Impact Coalition for Ethical AI – een collectief engagementinitiatief van de World Benchmarking Alliance (WBA) – in contact kwamen met de onderneming. Dit onderwerp past goed in het Mensenrechten & Governance thema, aangezien AI als een van de meest

materiële mensenrechtenrisico's voor technologiebedrijven wordt gezien.

Sony beschikt over ethische richtlijnen omtrent AI en heeft een AI Ethics Committee. Daarnaast is er AI-expertise aanwezig binnen het bestuur van de onderneming. Gezichtsherkenning en andere identificatiesystemen worden door Sony benoemd als de meest materiële onderwerpen op het gebied van ethische AI. Wij verwachten echter dat Sony keuzes rondom gevoelige AI-casussen inzichtelijk maakt en een AI-mensenrechtenbeleid ontwikkelt dat verder gaat dan de huidige basisprincipes.

Hoewel er schriftelijk contact is geweest met de onderneming, houdt Sony een tweede gesprek af. Daarom sluiten we de dialoog zonder succes af.

Vodafone

In april 2025 vond ons afrondende gesprek met Vodafone plaats. We spraken over de uitkomsten van de door Vodafone uitgevoerde dubbele materialiteitsanalyse en de jaarlijkse 'Investor & Analyst Perception Study' waaraan wij deelnamen. Er was een gelijke trend zichtbaar als voorgaande jaren. AI en cyber security zijn onderwerpen waarvoor de belangstelling groeit. In 2026 moet Vodafone rapporteren volgens de EU CSRD. Ze zijn hierop voorbereid en hebben hiervoor een speciaal team opgezet. Vodafone heeft bovendien een bestuurslid verantwoordelijk gemaakt voor de EU CSRD rapportage. Vodafone monitort de ontwikkelingen op het gebied van de Europese duurzaamheidsregelgeving die zijn aangekondigd in het Omnibusvoorstel maar brengt op dit moment geen wijzigingen aan in de planning. Met betrekking tot de leveranciers heeft Vodafone een programma opgezet om leveranciers te helpen bij het verbeteren van hun duurzaamheidsprestaties. Ook op het gebied van mensenrechten. Vodafone maakt hierbij gebruik van de diensten van EcoVadis en werkt samen met sectorgenoten op het gebied van audits in de toeleveringsketen. In de loop van 2025 zal Vodafone hierover een voortgangsrapport publiceren. We hebben aangegeven dat we ook meer transparantie in de rapportage zouden willen zien over de uitkomsten van klokkenluidersmechanismen. Vodafone geeft aan dat ze hier de balans zoeken tussen transparantie en het waarborgen van anonimiteit, maar zei toe in meer detail te zullen rapporteren. We hebben na afloop een paar goede voorbeelden opgestuurd. We sluiten de dialoog met Vodafone succesvol af met de toezegging om meer transparantie te geven omtrent klokkenluidersmeldingen.

5.9.2. Voortgang thema

Per eind juni 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 5.9.2.1 MIJLPALEN KLIMAATTRANSITIE CHEMIE

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Eni SpA	Italië	Olie, gas en brandstoffen	A						
2 Nokia Oyj	Finland	Communicatie-apparatuur	AA						
3 Proximus SA de droit public	België	Telecommunicatie divers	BBB						
4 Sony Group Corporation	Japan	Producenten van huishoudelijke apparatuur	AAA						
5 Siemens AG	Duitsland	Industriële Conglomeraten	BB						
6 General Electric Company	Verenigde Staten	Industriële Conglomeraten	BB						
7 Vodafone Group Plc	Verenigd Koninkrijk	Mobiele telecommunicatie	AA						
8 AT&T Inc.	Verenigde Staten	Telecommunicatie divers	BBB						

¹ MSCI ESG score

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

TABEL 5.9.2.2 TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
AT&T	<ul style="list-style-type: none">Implementatie & monitoring: De onderneming monitort actief het eigen beleid.	<ul style="list-style-type: none">AT&T zal in 2025 haar mensenrechtenaanpak beoordelen en heeft toegezegd de uitkomsten te rapporteren.
Nokia	<ul style="list-style-type: none">Samenwerking in de keten: De onderneming werkt samen met andere partijen, waaronder andere ondernemingen in de toeleveringsketens, met sectorgenoten en andere stakeholders op dit thema.	<ul style="list-style-type: none">Nokia heeft haar due diligence ten aanzien van aardmetalen verbeterd en is een samenwerking gestart om risico's in de keten aan te pakken.
Proximus	<ul style="list-style-type: none">Implementatie & monitoring: De onderneming heeft een klachtenmechanisme opgezet.	<ul style="list-style-type: none">Proximus heeft haar klokkenluidersprocedure geüpdatet en de werkwijze voor de hele Proximus Groep geharmoniseerd. Daarnaast rapporteerde de onderneming in het jaarverslag over 2024 voor het eerst over klokkenluidersmeldingen en de genomen herstelmaatregelen.
Vodafone	<ul style="list-style-type: none">Transparantie: De onderneming is transparant richting investeerders en andere belanghebbenden.	<ul style="list-style-type: none">Vodafone heeft toegezegd meer transparantie te geven in de rapportage omtrent de uitkomsten van haar klokkenluidersmechanisme.

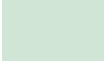

5.9.3. Eindevaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 5.9.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 5.9.3.2 EVALUATIE

KPI	Toelichting		Doelstellingen		
	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	88%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	50%	nee

Kwalitatieve duiding

- Ondernemingen tonen een toenemende bereidheid om mensenrechtenrisico's structureel aan te pakken, mede onder invloed van nieuwe regelgeving zoals de EU CSRD en CSDDD. Ondernemingen die vroegtijdig aan deze nieuwe standaarden voldoen laten zien dat dubbele materialiteitsanalyses bijdragen aan meer gerichte verslaglegging en beleidsontwikkeling.
- Due diligence in de toeleveringsketen blijft een uitdaging. Enkele telecombedrijven werken samen met branchegenoten via gezamenlijke auditprogramma's, maar in andere sectoren zien we dit nog nauwelijks. Daarnaast is transparantie over geïdentificeerde issues en meldingen in de keten vaak beperkt.
- Klokkeluidersmechanismen worden in toenemende mate geprofessionaliseerd. Ondernemingen bereiden hun mechanismes uit naar leveranciers en andere externe belanghebbenden en rapporteren in sommige gevallen gedetailleerd over meldingen en de genomen herstelmaatregelen.
- AI-gerelateerde mensenrechtenrisico's krijgen steeds meer aandacht, met name bij technologiebedrijven. Voorlopers hebben ethische richtlijnen en commissies opgezet, maar AI-impactassessments en transparantie over AI-gebruik blijven aandachtspunten.

5.10. Thematisch: Nature Action

De natuur en uit de natuur voortkomende producten en diensten zijn van grote waarde. Meer dan de helft van het mondiale bruto binnenlands product is afhankelijk van de natuur en haar diensten. De schade die de afgelopen decennia aan de natuur is toegebracht brengt ook de beschikbaarheid van producten en diensten uit de natuur in gevaar. De biodiversiteit, de veelheid van soorten planten en dieren, is van groot belang voor het in gezonde toestand houden van ecosystemen. Bij de afname van biodiversiteit komt het functioneren van ecosystemen in gevaar. Hierdoor kan de beschikbaarheid van vruchtbare grond, de natuurlijke zuivering van water en de bestuiving van gewassen verminderen. Omdat veel ondernemingen voor hun producten en diensten afhankelijk zijn van genoemde ecosysteemdiensten, is verlies van biodiversiteit een materieel risico voor die ondernemingen en ook voor de beleggers in deze ondernemingen. Voor beleggers is het van groot belang de risico's rond het verlies van biodiversiteit te kennen en daar actie op te ondernemen.

Zo kunnen beleggers de dialoog aangaan met de ondernemingen waarin zij beleggen over welke risico's deze ondernemingen zien en welke stappen zij kunnen zetten om de impact op verlies van biodiversiteit te beperken. Het internationale investor engagement programma 'Nature Action 100' biedt de mogelijkheid om in samenwerking met andere beleggers, het gesprek over biodiversiteitsrisico's aan te gaan met ondernemingen in de beleggingsportefeuille.

Nature Action 100 heeft tot doel om ondernemingen aan te sporen om het verlies van natuur en biodiversiteit te beperken en waar mogelijk het verlies te herstellen. Dit om de financiële risico's te reduceren en de economische belangen van investeerders op langetermijn te beschermen.

5.10.1. Overzicht

Het beschermen van natuur en biodiversiteit staat in dit engagementthema centraal. Met het Global Biodiversity Framework als leidraad is het hoofddoel van het engagement: behoud van biodiversiteit, in 6 onderdelen uitgewerkt, zoals beschreven in de tabel doelstellingen biodiversiteit hieronder. We hebben ons voor dit thema aangesloten bij het internationale engagement programma 'Nature Action 100' (NA-100) en stellen daarom ook de gezamenlijk gestelde doelen

van NA-100 centraal. Met behulp van deze doelen worden de ondernemingen aangespoord om een systematische, op de lange- termijn gerichte aanpak te ontwikkelen om de risico's rond verlies van biodiversiteit aan te pakken. Met het werken aan die doelen kunnen ondernemingen bijdragen aan het realiseren van de internationale beleidsdoelen ten aanzien van behoud en herstel van biodiversiteit⁹.

Doel van het thema

De volgende engagementdoelen zijn opgesteld voor dit thema:

TABEL 5.10.1.1 DOELSTELLINGEN NATURE ACTION

Categorie ¹	Indicatoren
Governance	<ul style="list-style-type: none">Het bestuur van de onderneming heeft een duidelijke rol bij het analyseren, beoordelen en beheren van natuur-gerelateerde afhankelijkheid, impact, risico's en kansen.
Ambitie	<ul style="list-style-type: none">De onderneming committeert zich publiekelijk aan het beperken van verlies van biodiversiteit en aan het bijdragen aan herstel van biodiversiteit².
Analyse	<ul style="list-style-type: none">De onderneming maakt een analyse van de impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteitsverlies en daaraan verbonden risico's en kansen in de hele waardeketen.De onderneming maakt deze analyse openbaar.
Doelen stellen	<ul style="list-style-type: none">De onderneming stelt tijdsgebonden, context-specifieke, wetenschappelijk onderbouwde doelen vast, gebaseerd op de impact en afhankelijkheidsanalyse.De onderneming rapporteert jaarlijks over de voortgang ten opzichte van deze doelen.
Implementatie	<ul style="list-style-type: none">De onderneming ontwikkelt een plan van aanpak om de doelen te bereiken.De onderneming maakt dit plan ook bekend in de jaarlijkse rapportage.
Samenwerking	<ul style="list-style-type: none">De onderneming werkt samen met relevante externe partijen in de hele waardeketen, zoals sectororganisaties, beleidsmakers, maatschappelijke organisaties en vertegenwoordigers van lokale gemeenschappen.

¹ Deze doelen zijn een vereenvoudigde vertaling van de NA-100 doelen: Investor Expectations – Nature Action 100

² Het bijdragen aan behoud en herstel van ecosystemen betreft de doelstelling van het Global Biodiversity Framework om uiterlijk in 2030 het verlies van biodiversiteit te stoppen en te werken aan herstel.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2, 12.6)
- SDG 14: Leven in het water (14.1)

⁹ Zie voor de internationale doelen het Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (cbd.int)

- SDG 15: Leven op het land (15.2, 15.5)

Geselecteerde ondernemingen

De uitvoerende organisaties van het Nature Action 100 programma hebben voor dit engagementprogramma 100 ondernemingen geselecteerd die grote impact hebben op het verlies van biodiversiteit⁹. Hiertoe hebben ze gebruik gemaakt van de gegevens van een aantal biodiversiteitsimpact-data specialisten¹⁰. Achmea IM heeft bij aanmelding voor deelname aan het programma de voorkeur opgegeven voor een aantal ondernemingen die voorkomen in de beleggingsportefeuille. Daarvan zijn in eerste instantie de volgende ondernemingen aan ons toegewezen: **Corteva**, **FMC Corp.**, **Marubeni**, **Mitsui Co.**, **Nutrien** en **WH Group**. Vanaf de tweede helft van 2024 nemen we ook deel aan de dialogen met **Target Corp.** en **PepsiCo**.

Samenwerking

Ook in de tweede helft van 2025 vonden weer een aantal gesprekken plaats in het kader van het Nature Action 100 programma. In oktober publiceerde Nature Action 100 het eerste voortgangsrapport¹¹. En in November werkten we samen met de vermogensbeheerders Green Century en Allianz Global Investors (Allianz GI) rond het indienen van een aandeelhoudersresolutie bij PepsiCo. Green Century diende een resolutie in die de onderneming vraagt om een onderzoek te doen en te publiceren naar impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteitsverlies. Achmea IM en Allianz GI steunden de resolutie als mede-indieners (co-filers). Een gesprek met PepsiCo over de resolutie en voorwaarden voor het eventueel intrekken van de resolutie heeft inmiddels plaatsgevonden en de onderneming toonde zich bereid om stappen in de gewenste richting te overwegen. Een definitief voorstel moet nog volgen.

Voortgang thema

In de tweede helft van 2025 hebben we weer een aantal ondernemingen gesproken. Hieronder een kort verslag van de gesprekken en relevante ontwikkelingen.

Corteva

In juli hadden we een derde gesprek met Corteva. We spraken over het maken van een materialiteitsanalyse en welke data bruikbaar zijn voor analyse van de impact op biodiversiteit. We benadrukten nogmaals het belang van een impact analyse, omdat steeds meer beleggers zo'n analyse verwachten. Voor Corteva is de transitie naar productie van zogenaamde bio-control middelen ofwel biologische bestrijdingsmiddelen, een belangrijke manier om de negatieve impact op de natuur te reduceren. Dit zijn producten die gebruikmaken van natuurlijke vijanden van plagen, zoals bacteriën, schimmels, virussen, of insecten. In oktober kondigde Corteva aan de onderneming te gaan splitsen in een deel (new Corteva) dat bestrijdingsmiddelen produceert, en een nieuwe onderneming die zich richt op de productie en ontwikkeling van zaden. Welke

naam het zaadbedrijf krijgt is nog niet bekend. Wat de splitsing betekent voor de duurzaamheidsstrategie en impact willen we in een volgend gesprek bespreken.

FMC

In de voorbereiding van het volgende gesprek met FMC, gepland voor juli 2025, stelden we vast dat FMC verbeteringen heeft gerealiseerd in de duurzaamheidsrapportage. Zo rapporteert FMC de resultaten van een eerste dubbele materialiteitsanalyse, waarin impact op - maar ook financiële afhankelijkheid van biodiversiteit nadrukkelijk naar voren komen. Ook erkent de onderneming het Kunming Montreal Global Biodiversity Framework (GBF). FMC kondigt in de rapportage ook aan meer details te gaan rapporteren over de impact van de onderneming op de biodiversiteit, in lijn met de aanbevelingen van de TNFD. Aangezien we in eerdere gesprekken het belang van een referentie aan het GBF hadden benoemd en ook hadden gevraagd om uitgebreide analyse van de impact op de biodiversiteit, noteren we een eerste mijlpaal voor implementatie van voorgestelde verbeteringen.

Marubeni

We spraken voor de derde keer met Marubeni, in oktober. De onderneming heeft een eerste TNFD-analyse uitgevoerd om de impact op natuur en afhankelijkheden in kaart te brengen. De belangrijkste veroorzakers van verlies van biodiversiteit zijn broeikasgasemissies en invasieve soorten. Marubeni werkt aan het integreren van natuur- en klimaatdoelen in de bedrijfsstrategie, maar concrete meetbare doelen ontbreken nog. De onderneming wil de komende 1-2 jaar meer concrete doelen ontwikkelen. Marubeni benoemde dat er al wel beleid is voor duurzame inkoop van onder andere rundvlees, koffie, soja en palmolie. We bespraken ook specifiek onze zorg over de nog beperkte doelen van Marubeni voor CO₂-reductie. De onderneming gaf aan te werken aan uitbreiding van de scope 3 emissiereductiedoelen en betere afstemming met internationale standaarden daarvoor. Ook erkende de onderneming het belang van verdere transparantie en verbetering van beleid rond ontbossing.

Mitsui

In juli spraken we voor de derde keer met Mitsui. We bespraken de eerste inzichten en resultaten van de biodiversiteitsimpact analyse, waarvoor Mitsui de aanpak van de TNFD gebruikt. Mitsui paste de analyse toe op de agrochemische activiteiten. In het verlengde van deze analyse vroegen we om een toelichting op standaarden en KPI's voor regeneratieve landbouw en de aansluiting met de agrochemiestrategie. In volgende gesprekken willen we daar nader op ingaan. Tot slot vroegen we hoe Mitsui haar klimaatdoelen, inclusief scope 3-emissies, wil aanscherpen richting een 'Paris Aligned' pad. Gezien de omvang van de activiteiten in de energiesector, is voor Mitsui het reduceren van CO₂-emissies van groot belang omdat klimaatverandering ook een belangrijke oorzaak

⁹ www.natureaction100.org/companies

¹⁰ Met behulp van de impactdata is gestreefd naar de selectie van de 100 ondernemingen met 'de meeste negatieve impact'. Omdat deze impact data nog nieuw en volop in ontwikkeling zijn, is deze claim wellicht niet geheel 'absoluut'. Vast staat wel dat het gaat om 100 ondernemingen die allen een heel grote impact hebben en daarom heel relevant voor dit engagement programma.

¹¹ www.natureaction100.org/nature-action-100-releases-its-first-status-report-showcasing-initiative-progress-and-investor-insights

is voor verlies van biodiversiteit. We noteren een mijlpaal implementatie vanwege de eerste stappen op gebied van TNFD analyse en rapportage daarover.

Nutrien

We spraken Nutrien weer in april. We bespraken het nieuwste duurzaamheidsverslag, de ontwikkelingen in beleid en concrete plannen om verlies van biodiversiteit te beperken. Nutrien werkt aan een biodiversiteitsimpact - en afhankelijkheidsanalyse maar kon daar in het duurzaamheidsverslag nog weinig concrete inzichten over delen. We hebben nogmaals benadrukt dat in de impactanalyse ook de impact van het gebruik van Nutrien's producten (scope 3) meegerekend moet worden. Voor Nutrien, dat zowel kunstmest als bestrijdingsmiddelen verkoopt, is het ontwikkelen van een consistente aanpak van klimaat - en biodiversiteitsrisico's van groot belang. We hebben Nutrien ook gevraagd om aan te geven hoe het de eigen biodiversiteitsstrategie ziet in de context van de doelen van het GBF.

PepsiCo

In november spraken we voor de tweede keer met PepsiCo. De onderneming heeft een nieuwe "nature page" toegevoegd aan hun ESG-rapportage en hanteert een risk-based aanpak voor natuur- en duurzaamheidsdoelen. De onderneming bereidt zich voor op Europese CSRD-wetgeving en stemt duurzaamheidsdoelen af op veranderende regelgeving. Op het gebied van regeneratieve landbouw werkt PepsiCo samen met sectorgenoten en leveranciers. Ook werkt PepsiCo aan betere traceerbaarheid van grondstoffen. Echter, de onderneming wilde in het gesprek nog geen concrete toezeggingen doen ten aanzien van het uitvoeren van - en rapporteren over - een biodiversiteitsrisico- en impact analyse. Daarom hebben we, zoals hierboven onder 'samenwerking' al genoemd, eind november als mede-indiener een aandeelhoudersresolutie ingediend bij Pepsi, die de onderneming vraagt om een dergelijke impact en risico-analyse uit te voeren en daarover verslag uit te brengen.

WH Group

In mei spraken we nogmaals met WH Group. Deze producent van met name varkensvlees toont zich nog niet voldoende bewust van de urgentie van verlies van biodiversiteit. In de materialiteitsanalyse staat vooral de aanpak van klimaatrisico's centraal en mist nog een consistente analyse van impact en risico's op gebied van biodiversiteit. Wel werkt WH group bijvoorbeeld al aan de reductie van watervervuiling en van het totale watergebruik. In het gesprek hebben we de onderneming nogmaals aangemoedigd om een uitgebreide biodiversiteitsimpactanalyse uit te voeren en op basis daarvan de prioriteiten voor beleid vast te stellen. In een volgend gesprek willen we daar verder op ingaan. Ook willen we met WH Group spreken over verdere aanscherping van het beleid om ontbossing te stoppen en over de inzet op verduurzaming van de landbouw en gebruik van lokaal geproduceerd veevoer.

In november stuurden we een email aan WG Group met een korte samenvatting van onze verwachtingen

voor het versterken van de inzet op de reductie van biodiversiteitsverlies. We vroegen de onderneming om hun natuur-impact - en risico analyse te verbeteren volgens internationale kaders zoals TNFD en de EU CSRD-regelgeving inclusief een dubbele materialiteitsanalyse en een uitgebreide beoordeling van natuurimpact en afhankelijkheden. Verder verwachten we meer transparantie over de herkomst van diervoeder, inclusief risico's op ontbossing, en om de jaarlijkse vragenlijst van het CDP in te vullen over ontbossing en biodiversiteit. De huidige ESG-rapportage mist concrete toezeggingen op het gebied van biodiversiteit en ecosysteemherstel, en bevat geen details over ecologisch gevoelige locaties of afhankelijkheden. In een volgend gesprek willen we horen wat de onderneming met deze suggesties heeft gedaan.

Vervolg

In de eerste helft van 2026 willen we opnieuw met een aantal ondernemingen spreken. En met PepsiCo wordt het gesprek voortgezet over de ingediende aandeelhoudersresolutie.

5.10.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 5.10.2.1 MIJLPALLEN NATURE ACTION

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Corteva agriscience	Verenigde Staten	Chemicaliën	BBB						
2 FMC Corporation	Verenigde Staten	Chemicaliën	A						
3 Marubeni Corporation	Japan	Handelsbedrijven & Distributeurs	AAA						
4 Mitsui & Co.,Ltd	Japan	Handelsbedrijven & Distributeurs	AA						
5 Nutrien Ltd.	Canada	Chemicaliën	AA						
6 WH Group Ltd. (HK)	Hong Kong	Voedselproducten	A						
7 PepsiCo, Inc.	Verenigde Staten	Dranken	BBB						
8 Target Corporation	Verenigde Staten	Consumentengoederen Distributie & Retail	AA						

¹ MSCI ESG score

LEGENDA MIJLPALLEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

TABEL 5.10.2.2 TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
FMC	<ul style="list-style-type: none"> Analyse: De onderneming maakt een analyse van de impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteitsverlies en daaraan verbonden risico's en kansen in de hele waardeketen 	<ul style="list-style-type: none"> In het nieuwste duurzaamheidsverlag erkent FMC het Global Biodiversity Framework en toont ook de resultaten van de eerste dubbele materialiteitsanalyse. Biodiversiteit wordt in die analyse als prioriteit genoemd. Dit is een mooie eerste stap in de richting van onze engagement doelen.
Mitsui	<ul style="list-style-type: none"> Analyse: De onderneming maakt een analyse van de impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteitsverlies en daaraan verbonden risico's en kansen in de hele waardeketen. 	<ul style="list-style-type: none"> Mitsui heeft een eerste op de TNFD aanpak gebaseerde natuur impact analyse gepubliceerd.

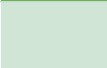

5.10.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben ondernemingen ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geïdentificeerd aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een andere.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 5.10.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 5.10.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	88%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	50%	nee

5.11. Thematisch: Preventie Mensenrechtenrisico's

Mensenrechten staan al geruime tijd volop in de belangstelling. In Nederland heeft het IMVB-convenant voor de pensioenfondsen een belangrijke rol gespeeld bij het structureel agenderen van dit onderwerp. Toch zijn er nog diverse gebieden waarop zowel ondernemingen als institutionele beleggers verdere stappen kunnen zetten. Voorbeelden hiervan zijn landrechten van lokale gemeenschappen, vakbondsvrijheid en veiligheid op de werkvloer. In ons normatieve engagementprogramma voeren we engagement met ondernemingen die betrokken zijn bij mensenrechtencontroverses met als doel deze controverses te verhelpen. Er zijn echter ook veel stappen op gebied van preventie, die ondernemingen met een hoge blootstelling aan mensenrechtenrisico's kunnen nemen om daadwerkelijke betrokkenheid bij mensenrechtencontroverses te voorkomen. Dit engagementthema richt zich daarom op het verbeteren van preventie van mensenrechtenrisico's. Daarbij nemen we ook arbeidsrechten expliciet mee, aangezien arbeidsrechten onlosmakelijk verbonden zijn met mensenrechten. In dit engagement gaan we de dialoog aan met bedrijven om ervoor te zorgen dat het onderwerp mensenrechten stevig op de agenda staan. Het doel is dat bedrijven beter inzicht krijgen in de risico's op dit gebied en passende maatregelen nemen om controverses te voorkomen.

5.11.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 5.11.1.1 DOELSTELLINGEN PREVENTIE MENSENRECHTENRISICO'S

Categorie	Indicatoren
Governance	<ul style="list-style-type: none">De onderneming belegt verantwoordelijkheid voor mensenrechten op bestuursniveau.Beloningsbeleid voor bestuurders is gekoppeld aan het behalen van aan mensenrechten gerelateerde doelen.
Beleid	<ul style="list-style-type: none">De onderneming integreert mensenrechtenrisico's in haar bredere risicomanagementsystemen.De onderneming selecteert en monitort haar zakelijke relaties met aandacht voor hun mensenrechtenprestaties.De onderneming implementeert verantwoord inkoopbeleid en houdt rekening met mensenrechten in de contractvoorwaarden.
Samenwerking	<ul style="list-style-type: none">De onderneming communiceert de eisen en verwachtingen van haar mensenrechtenbeleid met werknemers, leveranciers en andere stakeholders.De onderneming biedt training over mensenrechten aan werknemers en zakelijke relaties.De onderneming voert collectieve onderhandelingen met werknemers in goed vertrouwen, waarbij zij tijdig informatie uitwisselt, regelmatige onderhandelingssessies organiseert en streeft naar een voor beide partijen aanvaardbare overeenkomst.
Monitoring & Transparantie	<ul style="list-style-type: none">De onderneming monitort de implementatie van haar mensenrechtenbeleid en neemt waar nodig corrigerende acties, met betrokkenheid van werknemers.De onderneming brengt haar toeleveringsketen in kaart en maakt deze openbaar, inclusief leveranciers tot op bron- of productieniveau en belangrijke locaties.

Samenwerking

Via de Dutch Engagement Coalition (DEC)¹² gaan we de samenwerking aan met onze Nederlandse branchegenoten. Dat doen we binnen dit thema in de dialogen met bedrijven die door alle deelnemende beleggers zijn geïdentificeerd als structureel betrokken bij mensenrechten- en arbeidsrechtencontroverses. In alle dialogen nemen we een actieve rol. Dit kan, zoals bepaald in de 'Terms of Reference' van de DEC als "Lead" of "Active supporting investor". Daarnaast delen we best-practices met elkaar en ontwikkelen we gezamenlijke engagementverwachtingen.

Daarnaast gaan we ook de samenwerking aan met internationale branchegenoten via onze deelname aan de Investor Alliance for Human Rights (IAHR), een initiatief van het Interfaith Center on Corporate Responsibility (ICCR). IAHR coördineert onder andere in samenwerking met WBA

engagement met bedrijven die voorkomen in de Corporate Human Rights Benchmark 2.0 (CHRB 2.0)³.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 8: Waardig werk en economische groei (8.5, 8.7, 8.8)
- SDG 10: Ongelijkheid verminderen (10.2, 10.3)
- SDG 16: Vrede, justitie en sterke publieke diensten (16.3, 16.6, 16.10)

Voortgang

Amazon.com

Amazon.com Inc. is een Amerikaanse multinational en een van 's werelds grootste technologie- en e-commercebedrijven. Het bedrijf, met hoofdkantoor in Seattle, richt zich op online detailhandel, cloudcomputing,

¹² De Dutch Engagement Coalition (DEC) is een groep gelijkgestemde Nederlandse investeerders bestaande uit Achmea IM, APG, a.s.r. asset management, MN, Pensioenfonds Rail & OV, PGGM en Van Lanschot Kempen.

digitale content en logistieke dienstverlening. De activiteiten zijn ondergebracht in segmenten zoals Online Stores, Amazon Web Services (AWS), abonnementen en advertentiediensten. Amazon is wereldwijd actief in tientallen landen, waaronder Nederland. Het bedrijf bedient zowel consumenten als bedrijven en speelt een centrale rol in de mondiale digitale economie. Samen met andere Nederlandse vermogensbeheerders uit de Dutch Engagement Coalition gaan wij in dialoog met Amazon over arbeidsomstandigheden. In deze dialoog treden wij op als 'lead investor'. Hoewel we de verbeteringen op dit terrein van de afgelopen jaren waarderen, zien we blijvende mensenrechten- en financiële risico's door herhaaldelijke controverses rondom werkdruk, veiligheid en vrijheid van vereniging in distributiecentra. Daarom gaan wij het gesprek aan om de wereldwijde implementatie van het arbeidsrechtenbeleid verder te bevorderen. In november 2025 hebben wij een brief naar Amazon gestuurd met het verzoek tot het starten van een dialoog. Amazon heeft de ontvangst van de brief bevestigd en er staat een eerste gesprek gepland voor april 2026.

Banco Santander

Banco Santander is een Spaanse bank en een van 's werelds grootste financiële instellingen. Het bedrijf, met hoofdkantoor in Madrid, biedt een breed pakket aan financiële diensten, waaronder retail- en zakelijk bankieren, corporate & investment banking, vermogensbeheer en betalingsdiensten. Santander is actief in Europa, Noord- en Zuid-Amerika en bedient wereldwijd miljoenen particuliere, zakelijke en institutionele klanten via fysieke vestigingen en digitale platforms. Samen met andere Nederlandse vermogensbeheerders uit de Dutch Engagement Coalition gaan wij in dialoog met Banco Santander over mensenrechtenrisico's rond projectfinanciering, met speciale aandacht voor landrechten. In deze dialoog treden wij op als 'supporting investor'. Wij zien risico's op landonteigening, gedwongen verhuizing en beperkte toegang tot herstel, zoals blijkt uit controverses rond onder andere de Jadar-mijn in Servië en het Ituango-project in Colombia. Als beleggers verwachten wij dat gefinancierde projecten voldoen aan internationale normen zoals de UNGP's en OECD-richtlijnen. Daarom gaan wij in gesprek met Banco Santander over hoe dit wordt geborgd via beleid, due-diligenceprocessen en monitoring in hoogrisico-gebieden. In oktober 2025 hebben wij een brief aan Banco Santander gestuurd met het verzoek tot het starten van een dialoog. Het bedrijf heeft de ontvangst van de brief nog niet bevestigd. We hebben daarom een herinnering verstuurd.

Honda Motor

Het Japanse Honda is een van 's werelds grootste fabrikanten van motorvoertuigen en aandrijftechnologieën. Het bedrijf, met hoofdkantoor in Tokio, ontwikkelt en produceert een breed scala aan producten, waaronder auto's, motorfietsen, scooters, buitenboordmotoren en industriële motoren. Honda is wereldwijd actief in Azië, Europa, Noord- en Zuid-Amerika en bedient miljoenen particuliere en zakelijke klanten met mobiliteitsoplossingen. Samen met andere beleggers uit de Investor Alliance for Human Rights (IAHR) gaan wij in dialoog

met Honda over het belang van een sterk mensenrechtenbeleid en transparante due-diligenceprocessen. In deze dialoog treden wij op als 'lead investor'. Dit doen wij aan de hand van de uitkomsten van de Corporate Human Rights Benchmark 2.0 (CHRB 2.0) van de World Benchmarking Alliance (WBA) die begin 2026 zal worden gepubliceerd. De bij IAHR betrokken beleggers verwachten van bedrijven dat zij duidelijke en publiek toegankelijke mensenrechtencommitments publiceren, inzicht geven in robuuste processen voor mensenrechten due diligence, en transparante mechanismen bieden die herstel van mensenrechtencontroverses mogelijk maken. In oktober 2025 hebben wij een brief aan Honda gestuurd waarin wij hen vroegen gebruik te maken van de feedbackperiode voor CHRB 2.0 die WBA biedt. Honda heeft niet gereageerd op deze brief. Na publicatie van CHRB 2.0 zullen wij de onderneming een verzoek sturen tot het starten van een dialoog.

Inditex

Inditex is een Spaanse modegroep en een van 's werelds grootste spelers in de kledingretail. Het concern ontwerpt, produceert en verkoopt mode voor verschillende doelgroepen via bekende merken zoals Zara, Pull&Bear, Massimo Dutti, Bershka, Stradivarius en Oysho. Inditex is actief in tientallen landen wereldwijd en bereikt miljoenen klanten via een uitgebreid netwerk van fysieke winkels en digitale verkoopkanalen. Samen met andere beleggers uit de Investor Alliance for Human Rights (IAHR) gaan wij in dialoog met Inditex over het belang van een sterk mensenrechtenbeleid en transparante due-diligenceprocessen. In deze dialoog treden wij op als 'lead investor'. Dit doen wij aan de hand van de uitkomsten van de Corporate Human Rights Benchmark 2.0 (CHRB 2.0) van de World Benchmarking Alliance (WBA) die begin 2026 zal worden gepubliceerd. De bij IAHR betrokken beleggers verwachten van bedrijven dat zij duidelijke en publiek toegankelijke mensenrechtencommitments publiceren, inzicht geven in robuuste processen voor mensenrechten due diligence, en transparante mechanismen bieden die herstel van mensenrechtencontroverses mogelijk maken. In oktober 2025 is er vanuit de IAHR een brief verstuurd aan Inditex waarin de onderneming werd gevraagd gebruik te maken van de feedbackperiode voor CHRB 2.0 die WBA biedt. Inditex heeft niet gereageerd op deze brief. Na publicatie van CHRB 2.0 zullen wij de onderneming een verzoek sturen tot het starten van een dialoog.

McDonald's

McDonald's is een Amerikaanse multinationale fastfoodketen en een van 's werelds bekendste horecamerken. Het bedrijf exploiteert restaurants die een breed assortiment aan maaltijden en dranken aanbieden, waaronder hamburgers, friet, ontbijtproducten en desserts. McDonald's is actief in meer dan honderd landen en bedient dagelijks miljoenen consumenten via een wereldwijd netwerk van restaurants, drive-thru's en digitale bestelkanalen. Samen met andere Nederlandse vermogensbeheerders uit de Dutch Engagement Coalition gaan wij in dialoog met McDonald's over arbeidsomstandigheden en arbeidsrechten. Onze analyse wijst op herhaaldelijke controverses, waaronder zorgen rond gezondheid en veiligheid van werknemers, discriminatie,

diversiteit, en vrijheid van vereniging en collectieve onderhandeling. Ook zijn er ernstige aantijgingen van seksuele intimidatie, genderdiscriminatie en onbetaalde overuren in meerdere landen. Hoewel McDonald's relevante beleidskaders heeft opgesteld en zich conformeert aan internationale standaarden zoals de UNGP's, zien wij aanhoudende mensenrechten- en financiële risico's. Daarom gaan wij het gesprek aan om de wereldwijde implementatie van het arbeidsrechtenbeleid verder te bevorderen. In december 2025 hebben wij een brief aan McDonald's gestuurd met het verzoek tot het starten van een dialoog. McDonald's heeft de brief nog niet bevestigd.

Starbucks

Starbucks is een Amerikaanse koffiehuisketen en een van 's werelds grootste spelers in de koffiesector. Het bedrijf, met hoofdkantoor in Seattle, is gespecialiseerd in de inkoop, branding en verkoop van koffie, thee en aanverwante producten. Starbucks is wereldwijd actief en bedient miljoenen klanten via een uitgebreid netwerk van vestigingen, aangevuld met digitale platforms en retailproducten voor thuisgebruik. Samen met andere Nederlandse vermogensbeheerders uit de Dutch Engagement Coalition gaan wij in dialoog met Starbucks over arbeidsverhoudingen en arbeidsrechten. Onze analyse vond meer dan honderd zaken over oneerlijke arbeidspraktijken bij de Amerikaanse toezichthouder voor arbeidsverhoudingen, werknemersacties, stakingen en protesten. In december 2025 werd er in 130 Amerikaanse steden door Starbucks medewerkers gestaakt. 3 jaar na de eerste succesvolle vakbondsverkiezing in de Verenigde Staten is er nog steeds geen collectieve overeenkomst bereikt, wat wijst op aanhoudende spanningen in de arbeidsverhoudingen. Hoewel Starbucks stappen heeft gezet—zoals een onafhankelijke beoordeling van werkomstandigheden en een nationaal arbeidsverhoudingen team—blijven de uitdagingen in de Verenigde Staten groot. Daarom gaan wij het gesprek aan om Starbucks ertoe te bewegen haar toezeggingen op het gebied van goede arbeidsverhoudingen wereldwijd in de praktijk te brengen. In december 2025 hebben wij een brief aan Starbucks gestuurd met het verzoek tot het starten van een dialoog. Starbucks heeft de brief nog niet bevestigd.

Uber Technologies

Uber is een Amerikaans technologiebedrijf en aanbieder van online platforms voor mobiliteits- en bezorgingsdiensten. Het bedrijf, met hoofdkantoor in San Francisco, ontwikkelt digitale platforms waarmee consumenten ritten, maaltijden en andere diensten kunnen bestellen. Uber is wereldwijd actief en verbindt via zijn apps chauffeurs en bezorgers met klanten, waarbij het opereert op het snijvlak van technologie, transport en dienstverlening. In 2023 en 2024 diende Achmea Investment Management een aandeelhoudersvoorstel in bij Uber, waarin het bedrijf werd gevraagd de veiligheidsrisico's voor chauffeurs beter in kaart te brengen en deze vervolgens effectiever aan te pakken. In het hieropvolgende jaar heeft Uber verschillende verbeteringen doorgevoerd in de veiligheidsrapportage en in functies binnen de app die de veiligheid van chauffeurs moeten vergroten. Desondanks

wordt Uber nog steeds beschuldigd van ondermaatse veiligheidsmaatregelen en is het bedrijf regelmatig onderwerp van rechtszaken en negatieve media-aandacht. Samen met andere beleggers die zijn aangesloten bij het Interfaith Center for Corporate Responsibility hervatten wij daarom de dialoog met Uber over het belang van robuuste rapportage en een effectieve aanpak van veiligheidsrisico's voor chauffeurs. In deze dialoog treden wij op als 'lead investor'. In november 2025 hebben wij een brief aan Uber gestuurd met het verzoek tot het starten van een dialoog. Uber heeft de ontvangst van de brief bevestigd maar er moet nog een gesprek worden gepland.

Vervolg

Begin 2026 willen we alle engagementbrieven uitgestuurd hebben en met alle ondernemingen een eerste gesprek voeren.

5.11.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 5.11.2.1 MIJLPALLEN PREVENTIE MENSENRECHTENRISICO'S

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Banco Santander S.A.	Spanje	Gediversifieerde banken	AA						
2 McDonald's Corp.	Verenigde Staten	Fastfoodrestaurants	A						
3 Starbucks Corporation	Verenigde Staten	Fastfoodrestaurants	A						
4 Uber Technologies, Inc.	Verenigde Staten	Ritdelen & mobiliteitsdiensten	AA						
5 Industria de Diseno Textil, S.A.	Spanje	Kledingdetailhandel	AA						
6 Honda Motor Co., Ltd.	Japan	Automobielfabrikanten	A						
7 Amazon.com, Inc.	Verenigde Staten	E-commerce	BBB						

¹ MSCI ESG score

LEGENDA MIJLPALLEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

5.11.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geïdentificeerd aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een andere.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 5.11.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 5.11.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	86%	nee
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

5.12. Thematisch: Reductie CO₂-uitstoot (PLUS)

In het Klimaatakkoord van Parijs spraken 196 landen af de opwarming van de aarde te zullen beperken tot ruim onder de 2 graden Celsius, met het streven om de opwarming beneden de 1,5 graad Celsius te houden. Het CO₂-budget dat de mensheid heeft om catastrofale opwarming van de aarde te voorkomen zal binnen 10 jaar gebruikt worden als de uitstoot niet teruggedrongen wordt. Daarom is het noodzakelijk om de bestaande infrastructuur voor fossiele brandstoffen zoveel mogelijk uit te faseren en te werken aan een zo goed mogelijke integratie van duurzame energie en infrastructuur. Tijdens de dialoog Reductie CO₂-uitstoot gaan we met ondernemingen in gesprek over de gevolgen van een te hoge CO₂-uitstoot en de risico's die dat met zich meebrengt, maar ook over de kansen die de transitie naar duurzame energiebronnen biedt. Het gesprek richt zich op de strategie die ondernemingen kiezen en de mate waarin ze zijn voorbereid op veranderingen die in diverse klimaatscenario's worden geschetst. Voor dit thema is met behulp van CO₂-EVIC cijfers en gespecialiseerde bronnen zoals Transition Pathway Initiative (TPI) het beleggingsuniversum getoetst. Aan de hand van de uitkomst zijn ondernemingen geselecteerd met relatief de hoogste emissies en weinig aandacht in hun beleid voor de transitie naar een klimaatvriendelijk bedrijfsmodel.

5.12.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 5.12.1.1 DOELSTELLINGEN REDUCTIE CO₂-UITSTOOT

Categorie	Indicatoren
Governance	<ul style="list-style-type: none">De onderneming stelt een bestuurder of bestuurscommissie aan met de verantwoordelijkheid voor het toezicht op het klimaatbeleidDe onderneming neemt aan CO₂-reductie gerelateerde KPI's op in de beloning van bestuurdersDe onderneming is transparant over haar betrokkenheid bij belangenorganisaties en zorgt ervoor dat de doelen in lijn zijn met haar eigen klimaatbeleid
Strategie	<ul style="list-style-type: none">De onderneming stelt 'science-based targets' en laat deze extern validerenDe onderneming committeert zich aan een netto-nul uitstoot ambitie
Risicomanagement	<ul style="list-style-type: none">De onderneming rapporteert over klimaatrisico's en -kansen in lijn met TCFDDe onderneming stelt een klimaatscenario-analyse op
Transparantie	<ul style="list-style-type: none">De onderneming rapporteert scope 1 en 2-emissiedata en laat deze extern validerenDe onderneming rapporteert aan 'CDP climate change'

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie (7.2)
- SDG 13: Klimaatactie (13.2)

Voortgang regulier thema

Hydro One

Ondanks meerdere escalatiemaatregelen, waaronder een engagementbrief aan de CEO en het meermaals stemmen tegen de benoeming van de Chair, heeft Hydro One nooit op onze contactverzoeken gereageerd. We sluiten de dialoog daarom onsuccesvol af.

Nucor

Ons laatste gesprek met staalproducent Nucor vond plaats naar aanleiding van een brief die wij samen met PGGM en a.s.r. aan de onderneming stuurden. In deze brief verzochten wij de onderneming om hun klimaattransitieplan in lijn te brengen met onze gezamenlijke engagementverwachtingen. Wij vroegen Nucor onder andere om een concreet financieringsplan te publiceren ter ondersteuning van de door de onderneming gestelde klimaatdoelstellingen en om meer duidelijkheid te

verschaffen over de strategie voor het terugbrengen van emissies van leveranciers. In het hierop volgende gesprek lichtten wij onze verwachtingen aan de onderneming toe en spraken we over de gevolgen van het snel veranderende politieke klimaat in de Verenigde Staten. De subsidies waar Nucor van afhankelijk is voor emissiereductie-projecten, zoals de projecten voor het afvangen van CO₂, zijn wettelijk vastgelegd en zullen niet worden geraakt door verandering in het Amerikaanse klimaatbeleid. Verder kondigde Nucor aan in het aankomend rapport te zullen rapporteren over scope 3-emissiedata en haar strategie om deze emissies te verlagen.

Aangezien Nucor begin 2024 aan onze engagementverwachtingen voldeed door extern gevalideerde emissiedoelstellingen te stellen in lijn met een 1,5 graden reductiepad, ronden wij de dialoog succesvol af.

Steel Dynamics

Ons laatste gesprek met staalproducent Steel Dynamics vond plaats naar aanleiding van een brief die wij samen met MN, NN Groep en Cardano aan de onderneming stuurden. In deze brief verzochten wij de onderneming om hun klimaattransitieplan in lijn te brengen met onze gezamenlijke verwachtingen. Wij vroegen Steel Dynamics onder andere om een concreet

financieringsplan te publiceren ter ondersteuning van de door de onderneming gestelde klimaatdoelstellingen en om meer duidelijkheid te verschaffen over de strategie voor het terugbrengen van emissies van leveranciers. Na het gesprek stuurden wij de onderneming een aantal goede voorbeelden ter verduidelijking van onze verwachtingen.

Aangezien Steel Dynamics begin 2024 aan onze engagementverwachtingen voldeed door extern gevalideerde emissiedoelstellingen te stellen in lijn met een 1,5 graden reductiepad, ronden wij de dialoog succesvol af.

Umicore

In ons laatste gesprek met de Belgische chemicaliënproducent Umicore, reflecteerden we op het eerste jaarrapport dat de onderneming in lijn met de EU CSRD heeft uitgebracht. Umicore is een groot voorstander van de standaardisering van duurzaamheidsrapportages en daarmee van de EU CSRD. Wij gaven aan dat we toegevoegde waarde zien in meer kwantitatieve informatie over de verschillende emissiereductiemaatregelen waarmee de klimaatdoelstellingen van Umicore behaald moeten worden. Deze informatie ontbreekt momenteel. Daarnaast spraken we over de impact van Amerikaanse importheffingen en onzekerheden rondom Amerikaanse subsidies voor klimaatmaatregelen. Umicore verwacht baat te hebben bij haar strategie om waardeketens zo lokaal mogelijk te houden, waardoor het relatief goed beschermd is tegen importheffingen. Bovendien is de klimaatstrategie van de onderneming beperkt afhankelijk van Amerikaanse klimaatsubsidies. Tot slot spraken we over 'science-based' emissiedoelstellingen die Umicore binnenkort zal moeten laten hervalideren door het 'Science Based Targets initiative' (SBTi). Wij herhaalden onze steun voor SBTi als de meest legitieme en best vergelijkbare methode voor de validatie van klimaatdoelstellingen.

Aangezien Umicore door het publiceren van een gedetailleerde klimaattransitie al sinds 2024 voldoet aan onze engagementverwachtingen op dit gebied, ronden wij de dialoog succesvol af.

Valero Energy

In 2024 plaatsten wij brandstofproducent Valero Energy op de escalatielijst. De onderneming, die zich voornamelijk richt op de raffinage van fossiele brandstoffen, heeft niet kunnen aantonen dat zij een geloofwaardige transitiestrategie heeft. Daarom stemden wij bij de aandeelhoudersvergadering van 2025 tegen de benoeming van de bestuurders. In ons engagement voorafgaand aan de aandeelhoudersvergadering lichtten wij deze escalatiemaatregelen toe. Wij wezen daarbij op het gebrek aan rapportage over scope 3-uitstoot. Deze uitstoot, veroorzaakt door de verbranding van de fossiele brandstoffen die Valero produceert, wordt geschat op ruim 90 procent van alle aan Valero gerelateerde uitstoot. Daarnaast wezen we erop dat de klimaatstrategie en doelen van Valero zich, in tegenstelling tot die van sectorgenoten, uitsluitend richten op scope 1 en 2-emissies, de uitstoot die vrijkomt tijdens het raffinageproces.

Hoewel Valero meewerkte aan het engagement, sluiten we de dialoog onsuccesvol af vanwege het gebrek aan een geloofwaardige transitiestrategie en voortgang op dit thema.

Voortgang PLUS thema

CF industries

In de eerste helft van 2025 deelden wij met CF Industries enkele verbeterpunten over hun klimaattransitiestrategie. De onderneming heeft ambitieuze doelstellingen gesteld: 25 procent reductie van scope 1 emissie-intensiteit tegen 2030 en netto-nul emissies tegen 2050. CF Industries boekt goede voortgang met koolstofafvang-projecten in Louisiana en Mississippi, een grootschalige electrolyser voor groene ammoniakproductie en een joint venture met JERA en Mitsui. Wij hebben de onderneming echter aangemoedigd om een kwantificering te publiceren van de verwachte bijdrage van de verschillende emissiereductie-instrumenten in hun klimaatstrategie. Daarnaast adviseerden wij CF Industries om hun rapportage over kapitaalinvesteringen in de energietransitie uit te breiden met investeringen in koolstofafvang en uit te leggen hoe hun plannen voor kapitaalinvesteringen aansluiten bij een 1,5 graden scenario. Ook bespraken wij hoe de onderneming haar klimaatscenario-planning verder kan verbeteren door de belangrijkste aannames publiek te maken en te rapporteren over risico's en kansen. Andere belangrijke aandachtspunten blijven de significante onzekerheden rond scope 3-emissiecijfers en de uitwerking van fysieke klimaatrisico's voor kustfaciliteiten. In het volgende gesprek zullen wij de voortgang op deze punten evalueren en doorvragen naar concrete implementatieplannen.

In oktober spraken we voor de derde keer met CF Industries. Het bedrijf zet stappen, zoals CO₂-afvang en -opslag bij de Donaldsonville-fabriek in Louisiana (tot 2 miljoen ton per jaar) en de geplande bouw van 's werelds grootste en efficiëntste 'blauwe' ammoniakfabriek in 2029, samen met Japanse partners. Hoewel voor 'blauwe' ammoniak nog fossiele brandstoffen nodig zijn, wordt de vrijkomende CO₂ grotendeels afgevangen. Ondanks tijdelijke emissiestijgingen door operationele verstoringen verwacht CF Industries haar klimaatdoelen voor 2030 en de netto-nuldoelstelling voor 2050 (scope 1 en 2) te behalen. Daarnaast werkt het bedrijf met brancheorganisaties aan betere methoden voor het meten en verifiëren van scope 3-emissies. Tot slot bespraken we de recente klimaatscenario-analyse, die in 2026 wordt gepubliceerd. Wij verwelkomen deze stap, waarvoor we eerder – meest recent in een brief uit maart 2025 – hebben aangedrongen en zullen na publicatie indien nodig feedback geven.

CK Hutchison

In december 2025 spraken we voor de derde keer met CK Hutchison Holdings. Het bedrijf laat duidelijke vooruitgang zien, onder meer door het uitfaseren van kolencentrales in Hongkong en investeringen in hernieuwbare energie. Tegelijkertijd blijven er uitdagingen rond scope 3-emissies en de implementatie van klimaatgerelateerde KPI's op groepsniveau. De voortgang verschilt sterk per divisie:

Retail, Telecom en Havens hebben hun klimaatdoelstellingen inmiddels extern laten valideren door het Science Based Targets initiative (SBTi). Voor de Infrastructuurdivisie – waaronder ook oil & gas-activiteiten vallen – is de relevante SBTi-methodologie nog in ontwikkeling, al hebben onderdelen zoals UK Power Networks en Hongkong Electric wel gevalideerde doelen. Ook bespraken we de op groepsniveau geconsolideerde ‘CDP climate change’ rapportage die CK Hutchison inmiddels publiceert. Wij verwelkomen deze beleidsverbetering, die we in eerdere gesprekken hebben aangemoedigd. Daarnaast is de onderneming bezig met het door ontwikkelen van de klimaatscenario-analyses op divisieniveau, die het op termijn geconsolideerd zullen worden op groepsniveau. In 2026 gaan we verder in gesprek met de Infrastructuurdivisie, die verantwoordelijk is voor meer dan 70% van de klimaatimpact.

Continental

In oktober voerden we ons derde gesprek met Continental AG. We bespraken de impact van de recente chiptekorten in de auto-industrie. Continental gaf aan dat deze beperkt is, omdat slechts een kwart van de verkoop naar nieuwe voertuigen gaat en het grootste deel naar de vervangingsmarkt. Ook spraken we over de recente herstructurering, inclusief afsplitsingen, en de gevolgen daarvan voor de interne klimaatdoelstellingen. Continental past deze doelen momenteel aan en onderzoekt welk validatieraamwerk het meest geschikt is; wij benadrukten onze voorkeur voor het Science Based Targets initiative. Daarnaast bespraken we de uitdagingen rond het meten en sturen op scope 3-emissies. Continental werkt aan het verbeteren van de datakwaliteit en zegde toe de komende 2 jaar gedetailleerder te rapporteren over ketenemissies en actiegerichte KPI's om deze te verminderen. Tot slot onderstreepten wij het belang van een transparante, kwantitatieve klimaatscenario-analyse.

Evonik Industries

In de tweede helft van 2025 voerden wij ons derde gesprek met Evonik Industries. Tijdens dit overleg gaf Evonik een uitgebreide update over de voortgang van hun ESG-doelstellingen en de integratie hiervan in de bedrijfsstrategie. De onderneming ligt op schema om de reductiedoelstellingen voor 2030 te behalen, mede dankzij de succesvolle omschakeling van steenkool naar gas als energiebron, wat heeft geleid tot een aanzienlijke afname in emissies. Evonik erkent het belang van forse reducties in scope 3, maar benadrukt ook de uitdagingen die gepaard gaan met het reduceren van emissies in de complexe keten van de chemische industrie. Hoewel de jaar-op-jaar uitstoot fluctueert door uitdagende marktomstandigheden en lagere productievolumes, blijft het langetermijnperspectief positief. Daarnaast bespraken we de geplande investeringen voor het behalen van de reductiedoelstellingen, waarbij Evonik aangaf hier substantieel in te investeren de komende jaren. Tot slot benadrukten wij het belang van transparante rapportage over de klimaat gerelateerde lobbyactiviteiten van brancheorganisatie waar Evonik aan deelneemt.

Heidelberg Materials

In het tweede kwartaal van 2025 spraken we voor de derde keer met Heidelberg Materials over haar klimaatstrategie. Begin 2025 werd de doelstelling van de onderneming voor netto-nul uitstoot in 2050 goedgekeurd door het Science Based Targets initiative (SBTi). Door zich publiekelijk te committeren aan deze langetermijnambitie, waar wij tijdens onze eerdere gesprekken om hebben gevraagd, voldoet de onderneming aan onze engagementverwachtingen op dit gebied. Gevraagd naar de impact van door de Verenigde Staten opgelegde importheffingen en onzekerheden rond belastingvoordelen voor groene projecten, verzekerde Heidelberg Materials dat het haar klimaatdoelstellingen hierdoor nog niet heeft hoeven herzien. Tot slot vroegen we de onderneming meer inzicht te bieden in de benodigde investeringen voor het behalen van haar klimaatdoelstellingen voor 2030.

Linde Plc

Linde toont in 2025 vooruitgang met een 6,2 procent reductie van absolute broeikasgasemissies ten opzichte van 2021, waarmee de onderneming op koers ligt voor zijn door Science Based Targets initiative (SBTi) gevalideerde doelstelling van 35 procent emissiereductie in 2035. De onderneming heeft haar duurzame elektriciteitsverbruik verhoogd naar 47 procent. Linde heeft een formeel Klimaattransitieplan gepubliceerd en streeft naar klimaatneutraliteit in 2050. Een belangrijk aandachtspunt voor het vervolg van onze dialoog betreft scope 3-emissiedoelstellingen. De onderneming geeft aan dat deze minder relevant zouden zijn, terwijl externe bronnen suggereren dat scope 3-emissies meer dan de helft van de totale koolstofvoetafdruk bij Linde kunnen uitmaken. Hoewel de onderneming heeft aangekondigd dat scope 3-doelstellingen in 2026 zullen volgen, betekent dit wel enige vertraging ten opzichte van eerdere aankondigingen. Daarnaast bieden de rapporten van Linde nog beperkte informatie over fysieke klimaatrisico's en concrete adaptatiemaatregelen.

Mitsui Chemicals

In samenwerking met NN spraken wij dit jaar met een afvaardiging van Mitsui Chemicals. Wij drongen eerder aan bij de onderneming om de gehele CO₂ voetafdruk te meten en doelen te stellen op het reduceren van de uitstoot op zowel de directe als indirecte uitstoot (scope 1,2 en 3). Met name de scope 3-uitstoot, die gerelateerd is aan de gehele waardeketen, valt nog niet binnen de huidige klimaatdoelstellingen van Mitsui Chemicals. Wij wezen de onderneming opnieuw op het belang van het beperken van deze uitstoot, wat bijvoorbeeld zou kunnen door samenwerking met partners in de waardeketen. Bovendien herhaalden wij ons verzoek om beter in kaart te brengen in welke mate men in lijn met de Parijse klimaatafspraken handelt en of de doelstellingen hier ook binnen blijven. De onderneming gaf aan te verwachten vanaf 2026 ook scope 3-emissies in doelstellingen te kunnen opnemen, waarmee het aan onze verwachtingen ten aanzien van transparantie voldoet.

Solvay

Ons tweede gesprek met Solvay vond fysiek op het hoofdkantoor van de onderneming in Brussel plaats. Sinds onze eerste meeting heeft Solvay haar speciaalchemie tak afgestoten. Ondanks deze grote verandering, houdt de onderneming vast aan haar doelstellingen voor scope 1 en 2-emissies, die in lijn zijn met een 2-graden reductiepad. In haar recente strategie-update, heeft Solvay haar transitieplan verder geconcretiseerd, door onder andere de benodigde investeringen uit te werken. Wij herhaalde onze verwachting aan de onderneming om ook haar doelstelling voor scope 3-emissies in lijn te brengen met een 1,5 of 2-graden reductiepad en dit extern te laten valideren. Daarnaast rapporteerde Solvay in april voor het eerst in lijn met de EU CSRD. Het nieuwe jaarrapport van de onderneming bevat onder andere een uitgebreide analyse van klimaat en transitie gerelateerde risico's en kansen, waarmee de onderneming voldoet aan onze engagementverwachtingen ten aanzien van risicobeheersing.

United Parcel Service

Hoewel United Parcel Service (UPS) geen nieuwe klimaatdoelstellingen heeft aangekondigd, stelden wij in de eerste maanden van 2025 belangrijke vooruitgang vast in hun transitie naar koolstofneutraliteit in 2050. UPS heeft concrete resultaten geboekt nu 28,8 procent van hun grondoperaties alternatieve brandstoffen gebruiken, wat een belangrijke stap is in hun klimaatstrategie. De onderneming heeft daarnaast 34,2 miljoen bomen geplant als onderdeel van haar natuurgebaseerde klimaatoplossingen. Deze operationele verbeteringen worden ondersteund door voortdurende investeringen in alternatieve brandstoffen en hernieuwbare elektriciteit. UPS heeft verder haar transparantie verbeterd door rapportage volgens GRI, SASB en TCFD-standaarden, wat duidt op een serieuze benadering van klimaatgerelateerde financiële risico's. Deze vorderingen tonen aan dat de onderneming concrete stappen zet, hoewel het ontbreken van specifieke tussentijdse doelstellingen voor 2030 en gedetailleerde reductiepercentages voor alle scopes belangrijke aandachtspunten blijven voor onze toekomstige gesprekken met de onderneming.

Volkswagen

Eind 2025 spraken we voor de derde keer met Volkswagen over de strategische koers en klimaatdoelstellingen van het bedrijf. De transitie naar elektrische voertuigen van Volkswagen verloopt trager dan eerder verwacht, met name in Europa en Noord-Amerika. Toch blijft Volkswagen vasthouden aan de elektrificatiestrategie, waarbij vanaf 2026 goedkopere elektrische modellen op de markt komen. Investerings in traditionele verbrandingsmotoren worden afgebouwd, terwijl hybride modellen tijdelijk een brug vormen in de overgangsfase. Wat betreft klimaatdoelstellingen blijft Volkswagen streven naar een reductie van 90% van de scope 1 en 2 emissies in 2040, waarbij de resterende 10% via compensatie wordt gerealiseerd. De focus van deze publieke doelstellingen ligt vooral op de gebruiksfase van voertuigen, terwijl andere emissiecategorieën intern worden gevolgd.

Vervolg

Eind 2026 wordt ook het engagement Reductie CO₂-uitstoot PLUS afgerond. We willen met alle ondernemingen ten minste 1 afsluitend gesprek voeren.

5.12.2. Mijlpalen regulier thema

Per eind juni 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 5.12.2.1 MIJLPALEN REDUCTIE CO₂-UITSTOOT PLUS

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Valero Energy Corporation	Verenigde Staten	Olie, gas en brandstoffen	2,22						
2 Nucor Corporation	Verenigde Staten	Metaal en Mijnbouw	5,49						
3 Steel Dynamics, Inc.	Verenigde Staten	Metaal en Mijnbouw	5,73						
4 ONEOK, Inc.	Verenigde Staten	Olie, gas en brandstoffen	2,08						
5 Umicore	België	Chemicaliën	5,49						
6 Hydro One Ltd.	Canada	Elektriciteitsbedrijven	8,29						

¹ De MSCI Low Carbon Transition Score meet de mate van afstemming van een onderneming met de 'Low Carbon Transition'. Ondernemingen met een hogere score zijn meer in lijn met de 'Low Carbon Transition' in vergelijking met ondernemingen met lagere scores. (Score: 0-10)

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

TABEL 5.12.2.2 TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
Nucor	<ul style="list-style-type: none"> Strategie: De onderneming stelt 'science based targets' en laat deze extern valideren. 	<ul style="list-style-type: none"> Steel Dynamics heeft 'Global Steel Climate Council' (GSCC) gevalideerde 'science-based targets' gesteld voor scope 1-3-emissies.
Steel Dynamics	<ul style="list-style-type: none"> Strategie: De onderneming stelt 'science based targets' en laat deze extern valideren. 	<ul style="list-style-type: none"> Steel Dynamics heeft 'Global Steel Climate Council' (GSCC) gevalideerde 'science-based targets' gesteld voor scope 1, 2 en 3-emissies.

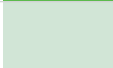

5.12.3. Eindevaluatie regulier thema

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van drie onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we vier kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 5.12.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 5.12.3.2 EVALUATIE

KPI	Toelichting		Doelstellingen		
	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	100%	ja
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	50%	nee

Kwalitatieve duiding

- Er vindt een duidelijke professionalisering van klimaatrapportages plaats. Steeds meer ondernemingen voldoen aan de EU CSRD-standaarden, wat leidt tot transparantere monitoring van voortgang.
- Het in kaart brengen en reduceren van scope 3-emissies blijft echter een grote uitdaging: hoewel erkend wordt dat deze emissies vaak het grootste deel van de koolstofvoetafdruk vormen, ontbreken regelmatig betrouwbare data en concrete doelstellingen.
- SBTi-validatie wordt gezien als bewijs van geloofwaardige transitiepaden, maar de implementatie loopt vertraging op door gebrek aan sectorbrede consensus over wat een eerlijke bijdrage inhoudt.
- Geplande klimaatmaatregelen staan onder druk door onzekerheden rond subsidies, met name als gevolg van politieke veranderingen in de Verenigde Staten.
- Technologische oplossingen zoals koolstofafvang en waterstof spelen een centrale rol in reductiestrategieën, maar roepen vragen op over uitvoerbaarheid, afhankelijkheid van externe partijen en schaalbaarheid.

5.12.4. Mijlpalen PLUS thema

Per eind december 2025 laten het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 5.12.4.1 MIJLPALLEN REDUCTIE CO₂-UITSTOOT PLUS

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Linde PLC	Verenigd Koninkrijk	Chemicaliën	4,4						
2 Solvay SA	België	Chemicaliën	4,64						
3 United Parcel Service, Inc.	Verenigde Staten	Luchttransport en Logistiek	6,18						
4 Heidelberg Materials	Duitsland	Bouwmaterialen	3,8						
5 CK Hutchison Holdings Ltd	Hong Kong	Industriële Conglomeraten	5,14						
6 Continental AG	Duitsland	Automobiel Componenten	5,14						
7 Volkswagen AG	Duitsland	Automobielen	5						
8 CF Industries Holdings, Inc.	Verenigde Staten	Chemicaliën	2,89						
9 Mitsui Chemicals, Inc.	Japan	Chemicaliën	5,07						

¹ De MSCI Low Carbon Transition Score meet de mate van afstemming van een onderneming met de 'Low Carbon Transition'. Ondernemingen met een hogere score zijn meer in lijn met de 'Low Carbon Transition' in vergelijking met ondernemingen met lagere scores. (Score: 0-10)

Symbol status ongewijzigd	Symbol statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

TABEL 5.12.4.2 TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
Continental AG	Transparantie: Ondernemingen zijn transparant over de voortgang en resultaten van genomen maatregelen.	Continental deed de toezegging de komende 2 jaar gedetailleerder te zullen rapporteren over emissies in de keten en over actiegerichte KPI's om deze te verminderen.
CK Hutchison	Transparantie: De onderneming rapporteert aan 'CDP climate change'.	CK Hutchison rapporteert op groepsniveau aan 'CDP climate change'.
CF Industries	Risicomanagement: De onderneming stelt een klimaatscenario-analyse op.	CF Industries zegt toe in 2026 te zullen rapporteren over de uitgebreide klimaatscenario-analyse die het eind 2025 heeft uitgevoerd.
Heidelberg Materials	Strategie: De onderneming stelt 'science based targets' en laat deze extern valideren.	Heidelberg Materials heeft haar doelstelling voor netto-nul uitstoot in 2050 laten valideren door het Science Based Targets initiative (SBTi).
Mitsui Chemicals	Transparantie: De ondernemingen zijn transparant over de voortgang en resultaten van genomen maatregelen.	De onderneming heeft aangegeven dat scope 3-emissies vanaf 2026 kunnen worden opgenomen in formele doelstellingen.
Solvay	Risicomanagement: De ondernemingen bereiden zich voor op de gevolgen van de klimaattransitie en maken kansen en risico's inzichtelijk.	Solvay heeft een analyse van klimaat en transitie gerelateerde risico's en kansen uitgevoerd en rapporteert uitgebreid over de uitkomsten.

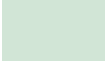

5.12.5. Tussentijdse evaluatie PLUS thema

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten gedeeld aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 5.12.5.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 5.12.5.2 EVALUATIE

KPI	Toelichting		Doelstellingen		
	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	100%	ja
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	67%	ja

5.13. Thematisch: Waterimpact en -afhankelijkheid

Waterbeheer is een steeds belangrijker thema binnen duurzaam ondernemingsbeleid. Bedrijven erkennen water inmiddels als materieel onderwerp en stellen doelen, zoals het realiseren van duurzaam waterbeheer op alle productielocaties in gebieden met waterschaarste. Toch blijkt uit onderzoek met onder andere WWF en Deltares dat de vertaling van beleid naar concrete resultaten in lokale stroomgebieden nog in de kinderschoenen staat¹³. Ook activiteiten dichtbij huis, zoals in het stroomgebied van de Rijn, vragen om een aanpak die verder gaat dan generieke doelstellingen. Hoewel veel ondernemingen kwantitatieve doelen formuleren voor hun eigen operaties, blijft het aspect van waterkwaliteit vaak onderbelicht. Ook het gebruik van toekomstgerichte scenario's om watergerelateerde risico's te beoordelen is nog beperkt. Effectief waterbeheer vereist daarom een lokale benadering, waarbij bedrijven niet alleen hun eigen impact in kaart brengen, maar ook samenwerken met andere gebruikers binnen het stroomgebied. Dit vraagt om betrokkenheid bij lokaal waterbestuur, gezamenlijke monitoring van waterkwaliteit en transparante rapportage over voortgang en uitdagingen. Door zo'n context-specifieke aanpak kunnen bedrijven bijdragen aan het behoud van vitale watersystemen en tegelijkertijd hun eigen operationele risico's beperken.

5.13.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 5.13.1.1 DOELSTELLINGEN WATERIMPACT EN -AFHANKELIJKHEID

Categorie	Indicatoren
Governance	Aantoonbaar bespreken van watermanagement in het bestuur en integratie van het thema in het risicomanagement. In het bijzonder met aandacht voor: <ul style="list-style-type: none">• lokale stakeholders;• klimaatscenario's;• de toeleveringsketen;• het in kaart brengen van waterrisico's voor de meest belangrijke stroomgebieden.
Beleid	Formuleren van contextuele doelen voor duurzaam waterbeheer, met aandacht voor: <ul style="list-style-type: none">• de problematiek in lokale stroomgebieden;• waterkwantiteit;• waterkwaliteit;• meenemen van toekomstgerichte scenario's voor risicobeoordeling;• zowel de impact en de afhankelijkheden van de onderneming ten aanzien van water.
Implementatie & monitoring	<ul style="list-style-type: none">• Vertalen van beleid naar concrete, lokaal relevante acties in de meest relevante stroomgebieden.• Het regelmatig monitoren van voortgang en uitdagingen op locatie, ook in eigen bedrijfsvoering.
Samenwerking in de keten	Actief samenwerken met andere watergebruikers binnen a) stroomgebieden en b) de toeleveringsketen om waterrisico's te beperken en vitale watersystemen te behouden.
Transparantie	Transparant rapporteren over: <ul style="list-style-type: none">• waterdoelen en hun voortgang• de uitkomsten van scenarioanalyses• de belangrijkste stroomgebieden voor de onderneming• de samenwerking met lokale overheden, stakeholders en de toeleveringsketen

Sustainable Development Goals

Dit engagementthema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 6: Schoon water en sanitair (6.3, 6.4, 6.5 en 6.6)
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.4)
- SDG 13: Klimaatactie (13.2, 13.3)
- SDG 14: Leven in het water (14.a)

Samenwerking

In deze engagement werken we nauw samen met NN Group bij de uitvoering van de engagement en bundelen van kennis. Daarnaast werken we nauw samen met het Valuing Water Finance Initiative¹⁴. Zo sluiten we aan bij de doelstellingen van dit initiatief en trekken we samen op met de internationale investeerders uit dit netwerk op om het thema water op de kaart te zetten.

¹³ Nieuw rapport over watergerelateerde aanbevelingen voor verantwoord beleggen: <https://www.achmeainvestmentmanagement.nl/institutioneel/artikelen/nieuws/2024/09/nieuw-rapport-over-watergerelateerde-aanbevelingen-voor-verantwoord-beleggen>

¹⁴ <https://www.ceres.org/water/valuing-water-finance-initiative>

Selectie ondernemingen

Voor de selectie van ondernemingen hebben we een screening uitgevoerd. In deze screening is gekeken naar relevante sectoren, ondernemingen in de portefeuille en de prestaties van deze ondernemingen op het thema water. Ook hebben we onderzocht welke onderneming in belangrijke stroomgebieden, zoals de Rijn, activiteiten hebben. Op basis van deze screening hebben we de hieronder besproken ondernemingen geselecteerd. In deze selectie is de nadruk gelegd op de chemische industrie, en aanverwante sectoren. We zien dat deze ondernemingen een belangrijke impact op het gebied van water hebben en ook zeer van water afhankelijk zijn voor hun productieprocessen.

Voortgang

BASF

BASF uit Duitsland is de werelds grootste chemieconcern dat een breed scala aan producten ontwikkelt, van basischemicaliën tot innovatieve materialen voor sectoren zoals automotive, landbouw en consumentengoederen. In de eerste helft van 2025 hadden wij een nuttig gesprek met BASF over hun watermanagementstrategie. BASF heeft goede voortgang geboekt op hun doelstelling om duurzaam watermanagement te implementeren op alle productielocaties in gebieden van watergestress tegen 2030, waarbij ze al 70 procent van dit doel hebben bereikt. De onderneming scoort een A- rating bij CDP Water Security en maakt gebruik van gevestigde risico-evaluatie instrumenten zoals WWF Risk Filter en WRI Aqueduct. Desondanks blijven er belangrijke aandachtspunten voor vervolgspraken. BASF rapporteert voornamelijk op geaggregeerd niveau, terwijl stroomgebiedspecifieke doelstellingen en rapportage, met name voor de Rijn, nog onderontwikkeld zijn. Ook blijkt uit het gesprek dat samenwerking met lokale stakeholders in gedeelde stroomgebieden nog beperkt is gedocumenteerd, evenals de integratie van watermanagement in de toeleveringsketen. In het volgende gesprek willen wij dieper ingaan op hun scenario-analyses voor klimaatverandering op stroomgebiedniveau, concrete samenwerkingsinitiatieven met andere watergebruikers, en de balans tussen waterefficiëntie en waterkwaliteitsdoelstellingen.

In de eerste helft van 2025 hadden wij een nuttig gesprek met BASF over hun watermanagementstrategie. BASF heeft voortgang geboekt op hun doelstelling om op alle relevante locaties duurzaam watermanagement te implementeren. In 2023 lag de implementatiegraad op 70%, maar door de update naar Aqueduct 4 kwamen er circa 20 nieuwe waterstresslocaties bij, waardoor de huidige voortgang rond 65% ligt. BASF maakt gebruik van gevestigde risicobeoordelingsinstrumenten zoals WRI Aqueduct om waterstress wereldwijd in kaart te brengen. Desondanks blijven belangrijke aandachtspunten bestaan. BASF rapporteert voornamelijk op geaggregeerd niveau en publiceert slechts 1 geïdentificeerd risicobekken (Ludwigshafen/Rijn). Stroomgebiedspecifieke doelstellingen en rapportage zijn dus nog beperkt ontwikkeld. Ook blijkt uit ons gesprek dat samenwerking met lokale stakeholders wel plaatsvindt, maar beperkt systematisch wordt vastgelegd,

evenals de integratie van watermanagement in de toeleveringsketen. In het volgende gesprek willen wij dieper ingaan op hun scenario-analyses voor klimaatverandering op stroomgebiedniveau, concrete samenwerkingsinitiatieven met andere watergebruikers, en de balans tussen waterefficiëntie en waterkwaliteitsdoelstellingen.

Ecolab

Ecolab (Verenigde Staten) richt zich als multinational op water-, hygiëne- en energieoplossingen en biedt gespecialiseerde diensten aan industrieën zoals horeca, gezondheidszorg en productie. In de eerste helft van 2025 namen wij contact op met Ecolab om in gesprek te gaan over de watergerelateerde impact en afhankelijkheden binnen de bedrijfsvoering en dienstverlening. Ecolab vervult via het Water for Climate-programma een voortrekkersrol en levert via slimme wateroplossingen een bijdrage aan duurzaamheid bij klanten wereldwijd. De combinatie van operationele expertise en digitale innovaties biedt een sterke basis voor impact. Tegelijkertijd zien wij kansen om deze leidende positie verder te vertalen naar meetbare resultaten op stroomgebiedsniveau en ook voor andere ondernemingen van betekenis te kunnen zijn. Voor ons als Nederlandse beleggers zijn met name de activiteiten in Europese industriële regio's van belang, maar wij zijn ook benieuwd hoe Ecolab in andere waterstressgevoelige gebieden samenwerkt met stakeholders aan gedeelde wateruitdagingen. Wij moedigen Ecolab aan om haar strategie verder te verankeren in lokale contexten, met aandacht voor waterkwaliteit, transparantie over impact, en samenwerking binnen stroomgebieden. In een vervolgsprek leren wij graag van Ecolab, mede aan de hand van onze verwachtingen op het gebied van contextuele doelstellingen, ketenintegratie en gezamenlijke weerbaarheidsplanning.

De onderneming neemt uitgebreide stappen op het thema water en heeft zich ten doel gesteld om klanten tegen 2030 te helpen 300 miljard gallon water per jaar te besparen. Hoewel Ecolab gebruik maakt van WRI Aqueduct tools voor waterrisicobeoordelingen en AWS-certificering heeft behaald op verschillende locaties, ontbreekt het aan gedetailleerde, stroomgebied-specifieke risicorapportage. De huidige rapportage focust op geaggregeerde waterbesparingen maar mist een geprioriteerde lijst van stroomgebieden gerangschikt naar waterstress of risicoconcentratie. Dit beperkt de mogelijkheid voor investeerders om geografische concentratierisico's te beoordelen en te verifiëren of waterbesparingsinitiatieven aansluiten bij gebieden met de hoogste schaarste. Daarom zullen wij bij een vervolgspraak in gaan op de ontwikkeling van een "Watershed risk dashboard" tegen de rapportagecyclus van 2026, inclusief een gerangschikte lijst van de top 10 prioritaire stroomgebieden met WRI Aqueduct stress scores, baseline water withdrawal data en contextspecifieke doelstellingen. Daarnaast zal worden gevraagd om meer transparantie over specifieke multi-stakeholder partnerships en meetbare resultaten van governance-rollen in waterstress-gebieden.

Givaudan

Het Zwitserse Givaudan staat bekend als wereldleider in de productie van geuren en smaken, waarbij het bedrijf essentiële ingrediënten levert aan de parfum-, cosmetica- en voedingsmiddelenindustrie. In de eerste helft van 2025 hebben wij Givaudan benaderd met een uitnodiging tot dialoog over de watergerelateerde risico's en afhankelijkheden binnen de bedrijfsvoering. Wij erkennen de voortrekkersrol die Givaudan vervult op dit vlak, onder meer zichtbaar in de significante reductie van wateronttrekking sinds 2020 en de erkenning door CDP voor waterveiligheid. Ook de inzet van medewerkers op locatie en het gebruik van het CDP Water-framework getuigen van een doordachte aanpak. Tegelijkertijd zien wij kansen voor verdere versterking, met name in de toepassing van het beleid op stroomgebiedsniveau. Voor ons als Nederlandse institutionele beleggers zijn de activiteiten in Europese landbouwgebieden, zoals het Middellandse Zeegebied en de Alpenregio, van bijzonder belang. Daarnaast zijn wij benieuwd hoe het Sourcing4Good-programma inspeelt op waterrisico's in andere kwetsbare regio's. Wij moedigen Givaudan aan om haar strategie verder te verankeren in de lokale context, met specifieke aandacht voor waterkwaliteit, samenwerking met andere belanghebbenden en gezamenlijke initiatieven binnen stroomgebieden. In een vervolgesprek gaan wij hier graag dieper op in, mede aan de hand van onze verwachtingen op het gebied van transparantie, contextuele doelstellingen en collectieve actie.

De stappen die de onderneming neemt op het thema water zijn zowel gericht op het terugbrengen van watergebruik bij haar eigen productielocaties als op duurzaam waterbeheer in de belangrijkste waterbekkens waar Givaudan actief is. Givaudan streeft naar verantwoord watergebruik, vooral in gebieden met hoge waterrisico's, en implementeert wereldwijd lokale initiatieven om waterverbruik te optimaliseren door hergebruik van water en monitoring van gebruik. Givaudan gaf tijdens ons gesprek aan dat hun water footprint voornamelijk uit de supply chain komt, en dat ze in 2023 een uitgebreide analyse hebben uitgevoerd. Watermanagement is een strategisch speerpunt voor de onderneming, met targets tot 2030. De focus ligt op water-efficiëntie, vooral op locaties in water-stressed gebieden, die werden geïdentificeerd via externe methodes zoals van het World Resources Institute. Recent zijn 2 nieuwe sites toegevoegd aan deze lijst: 1 in Spanje en 1 in Vietnam. De doelstelling van 25% efficiëntieverbetering is al overtroffen (27%). Ook op locaties zonder waterstress worden verbeteringen doorgevoerd, zoals in het VK waar het waterverbruik met 32% is verminderd in 2 jaar. Elke site heeft een business continuity plan dat regelmatig wordt getest, met extra aandacht voor waterstress. Givaudan werkt samen met lokale overheden en industrie om waterstress te beheersen. De supply chain wordt actief betrokken via het 'Sourcing for Good'-programma en het 'Windmill'-risicobeoordelingsproces. Diversificatie van leveranciers is een streven, maar bij bepaalde grondstoffen is vervanging lastig. Samenwerking met leveranciers en verbetering staan centraal. Givaudan onderzoekt hoe ze hun waterdoelstellingen kunnen afstemmen op SBTN (Science Based Targets for Nature), maar details en tijdstip zijn nog niet bekend. De nieuwe

bedrijfsstrategie voor 2030 start in januari. Rapportage over klimaatrisico's en scenario's is al in het jaarverslag opgenomen, maar financiële impact van waterrisico's wordt nog niet gemodelleerd. Het zijn onderwerpen voor een vervolgesprek met Givaudan.

PPG Industries

PPG is een Amerikaans producent van coatings en verf, met wereldwijd 26 locaties met hoog watergebruik. In ons eerste, verkennende, gesprek vroegen we hoe de onderneming waterkwaliteit en lokaal waterbeheer meeneemt in risicobeoordelingen en doelstellingen, en of er samenwerking is met lokale waterautoriteiten, bijvoorbeeld in Duitsland. Ook bespraken we hoe PPG klimaatmodellen inzet om toekomstige waterrisico's te beheersen, en hoe deze inzichten worden verwerkt in het risicomangement. Daarnaast vroegen we naar het beheer van waterrisico's in de toeleveringsketen, welke stappen leveranciers in waterschaarse gebieden zetten en of PPG overweegt het Alliance for Water Stewardship (AWS)-kader te implementeren op locaties met een hoog watergebruik.

In juni 2025 spraken we met PPG Industries. Op basis van onze dialoog met PPG komt een genuanceerd beeld naar voren van een onderneming die duidelijke stappen zet in waterbeheer, maar zich tegelijk bewust is van waar verdere verdieping mogelijk en wenselijk is. Het gesprek onderstreepte dat PPG vooruitgang boekt in het verminderen van waterintensiteit en het managen van risico's op locaties met waterstress, maar dat juist in de keten nog kansen liggen om risico's structureler en toekomstgericht in kaart te brengen. Daarnaast bleek dat de waarde en toepasbaarheid van de 'Alliance for Water Stewardship'-standaard nog onvoldoende verkend is, wat ruimte biedt om aansluiting te zoeken bij internationale best practices. Ook het versterken van samenwerking op basin-niveau, waar watergebruik, lokale gemeenschappen en ecosystemen samenkomen, kan PPG helpen om de stap te zetten naar bredere water-stewardship. In het vervolg van onze engagement richten we ons daarom graag op de onderwerpen: verdere verdieping van ketenrisico's, verkenning van de meerwaarde van AWS-certificering en het identificeren van kansen voor gezamenlijke actie binnen prioritaire stroomgebieden.

Toray Industries

Toray is een onderneming in de chemische sector die in Japan gevestigd is. De onderneming heeft per e-mail gereageerd op onze brief. De onderneming bedankte ons voor de brief, maar liet weten dat een gesprek nog te vroeg kwam. De onderneming neemt al uitgebreide stappen op het thema water, die zowel gericht zijn op het terugbrengen van watergebruik bij haar eigen productielocaties als op het leveren van waterbehandelingstechniek. Toray stelde zich eerder ten doel om tegen 2030 het watergebruik met 30% te verminderen ten opzichte van 2013, een doelstelling die al in 2022 werd behaald. Het bedrijf gebruikt de Aqueduct Water Risk Atlas van het World Resources Institute om waterrisico's te identificeren en monitort jaarlijks het watergebruik op alle locaties wereldwijd. Interessant is dat Toray Industries

een wereldleider is in waterzuiveringsmembraantechnologie waarmee het bijdraagt aan het oplossen van wereldwijde waterschaarste. Tijdens onze dialoog vragen wij de onderneming om specifiek te rapporteren over de effecten in de belangrijkste waterstroomgebieden en hoe dit mogelijk ook in de waardeketen in kaart gebracht kan worden. Dit hebben wij Toray in onze initiële brief aangegeven. In de eerste maanden van het nieuw jaar zullen wij opnieuw contact zoeken met de onderneming en verzoeken om een gesprek.

Vervolg

In 2026 willen we weer met alle ondernemingen spreken. Bij de planning van gesprekken houden we onder andere rekening met publicatie van het nieuwe duurzaamheidsverslag van de onderneming.

5.13.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 5.13.2.1 MIJLPALLEN WATERIMPACT EN -AFHANKELIJKHEID

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 PPG Industries, Inc.	Verenigde Staten	Chemicaliën	5,9						
2 BASF SE	Duitsland	Chemicaliën	5						
3 Givaudan SA	Zwitserland	Chemicaliën	6,3						
4 Toray Industries, Inc.	Japan	Chemicaliën	5,4						
5 Ecolab Inc.	Verenigde Staten	Chemicaliën	6,6						

¹ De MSCI Water Stress Score geeft weer in hoeverre waterschaarste een risico vormt voor de onderneming en hoe de onderneming water gerelateerde risico's en kansen oppakt. De score is op een schaal van 0 tot 10, waarbij een lage score aantoont dat de onderneming geen robuuste strategie heeft om haar watergebruik te beheren en verminderen

LEGENDA MIJLPALLEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

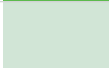

5.13.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geïdentificeerd aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een andere.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 5.13.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 5.13.3.2 EVALUATIE

KPI	Toelichting		Doelstellingen		
	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

5.14. ESG dialoog Nederland

Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen hebben de speciale aandacht van Nederlandse institutionele beleggers, vanwege de directe sociaaleconomische belangen die de ondernemingsactiviteiten met zich mee brengen. Belangrijke strategische besluiten van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen, zoals fusies en overnames, kunnen significante effecten hebben op lokale werkgelegenheid, de concurrentiepositie van de onderneming en duurzame langetermijnwaardecreatie. Ook beloningsvoorstellen of (her)benoemingen van bestuurders leiden regelmatig tot maatschappelijke discussie. Wij hechten er dan ook grote waarde aan om op structurele wijze de dialoog te voeren met Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen waar we in belegd zijn. Bij het voeren van de dialogen trekken wij zoveel mogelijk op in collectief verband, verenigd in Eumedion. ESG Nederland bestaat uit deze dialogen.

5.14.1. Achtergrond

Overzicht dialogen

In 2025 is Achmea IM in Eumedion verband de dialoog aangegaan met de hieronder genoemde Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Deze dialogen vonden plaats binnen het Eumedion verband.

TABEL 5.14.1.1 DIALOGEN MET NEDERLANDSE BEURSGENOTEERDE ONDERNEMINGEN H2 2025

Onderneming	Besproken onderwerpen
Ahold-Delhaize	Beloningsbeleid, geopolitieke ontwikkelingen, governance, duurzaamheid, klimaat en strategie.
ASM International	Beloning, duurzame langetermijnwaardecreatie, strategie.
DSM - Firmenich	Beloning, klimaat en natuur, wet- en regelgeving.
Heineken	Beloningsbeleid, klimaat, mensenrechten, water en wet- en regelgeving.
ING	Beloningsbeleid, biodiversiteit, diversiteit, klimaat en wet- en regelgeving.
Unilever	Duurzaamheid, klimaat, plastics en strategie.
KPN	Duurzame langetermijnwaardecreatie, duurzaamheid, governance, strategie en wet- en regelgeving.
Wolters Kluwer	Beloning, klimaat en wet- en regelgeving.

Ahold Delhaize

Tijdens de dialoog met Ahold Delhaize in de eerste helft van 2025 zijn diverse onderwerpen besproken op het gebied van governance, duurzaamheid en strategie. Ahold Delhaize gaf aan dat 2024 een transitiejaar is wat betreft het beloningsbeleid. Er zijn dit jaar geen structurele wijzigingen doorgevoerd. Wel heeft de onderneming een tijdelijke aanpassing gedaan aan de vergoeding voor de Raad van Commissarissen. In de loop van 2025 volgt een volledige herziening van het beloningsbeleid. Als onderdeel van het klimaatbeleid werkt de onderneming aan het opstellen van merk-specifieke scope 3-CO₂-reductieplannen, met als doel om uiteindelijk tot een overkoepelend reductiedoel te komen dat in lijn is met het Klimaatakkoord van Parijs. Het klimaatplan is nog in consultatie en ook de validatie door het Science Based Targets initiative (SBTi) is nog niet afgerond. De rapportage over duurzaamheidsinformatie

blijft voorlopig onder 'limited assurance'. Ten aanzien van mensenrechten gaf Ahold Delhaize aan dat het vaststellen van een 'living wage' complex is, mede door het ontbreken van schaalbare oplossingen. De onderneming werkt samen met brancheorganisaties om hierin stappen te zetten. Op het gebied van dierenwelzijn wordt voldaan aan wettelijke vereisten en interne standaarden. Tot slot werd besproken dat Bol.com zich onderscheidt door assortiment, klantenservice en marketing, en dat de belangrijkste risico's voor de strategie liggen bij geopolitieke ontwikkelingen, cyberdreigingen en veranderende regelgeving. Ahold Delhaize werkt aan de implementatie van de Verklaring Omtrent Risicobeheersing, zoals vereist door de herziene Nederlandse Corporate Governance Code.

Tijdens het gesprek met Ahold Delhaize in de tweede helft van 2025 is gesproken over de voorgenomen wijzigingen in het beloningsbeleid en de internationale positionering van de onderneming. Ahold Delhaize gaf aan dat het aantrekken van internationaal talent steeds uitdagender wordt en dat het beloningsbeleid hierop moet inspelen. De onderneming werkt aan een herziening van de structuur voor de variabele beloning, waarbij onder meer de opzet van lange-termijnincentives en de samenstelling van de peergroup worden aangepast. Ook is gesproken over de rol van duurzaamheidsdoelstellingen binnen de beloningssystematiek, Ahold Delhaize bevestigde dat klimaat gerelateerde KPI's (Key Performance Indicators) onderdeel blijven van de lange-termijnincentives. Daarnaast kwam de voorgenomen verhoging van de vergoeding voor de Raad van Commissarissen aan de orde. Eumedion heeft aandachtspunten meegegeven over proportionaliteit en governance. Ahold Delhaize heeft toegezegd hier een nadere toelichting op te geven in een volgend gesprek wat zal plaatsvinden in het eerste halfjaar van 2026.

ASM International

Tijdens de jaarlijkse dialoog met ASM International zijn strategische en duurzaamheid gerelateerde thema's besproken. ASM positioneert zich als een toonaangevende speler binnen de halfgeleiderindustrie en werkt actief aan het versterken van haar concurrentiepositie, onder andere door investeringen in de leveranciersketen en talentontwikkeling. Op het gebied van beloning bleef het beleid in 2024 ongewijzigd. De korte termijn variabele beloning (STI) is gebaseerd op financiële en niet-financiële doelstellingen, waaronder veiligheid en klimaatdoelstellingen.

De lange termijn beloning (LTI) is afgestemd op een specifieke peergroup. Transparantie in het beloningsverslag blijft een aandachtspunt, mede vanwege concurrentiegevoeligheid, maar ASM werkt aan een meer geïntegreerde rapportage. De niet-financiële KPI's zijn in het beloningsverslag over 2024 opgenomen. ASM heeft focus op de uitvoering van de in 2023 gepresenteerde strategie. De organisatie introduceerde in de loop van 2024 een nieuw organisatiemodel met dashboards per businessunit om gestructureerde groei te ondersteunen. Duurzaamheid blijft een belangrijk speerpunt. De onderneming boekt voortgang op het gebied van hernieuwbare energie, genderdiversiteit en verantwoorde inkoop. Voor mensenrechten en arbeidsomstandigheden in de keten is een specifieke rol gecreëerd om het HR-perspectief te integreren in leveranciersaudits.

DSM-Firmenich

Tijdens de jaarlijkse dialoog met DSM-Firmenich is gesproken over de implementatie van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de uitdagingen bij het vertalen van sectorspecifieke thema's naar de European Sustainability Reporting Standards (ESRS). De onderneming werkt aan verdere verbetering van de rapportagestructuur en materialiteitsanalyse, met een bredere stakeholderbetrokkenheid in 2025. De validatie van de net-zero doelstellingen door het Science Based Targets initiative (SBTi) is afgerond. Daarnaast wordt gewerkt aan een biodiversiteitsstrategie, waarbij elementen uit het raamwerk van de Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD) mogelijk worden meegenomen. Op het gebied van scope 3 CO₂-emissies wordt samengewerkt met leveranciers om specifieke emissiefactoren te ontwikkelen. In het beloningsverslag is meer transparantie geboden over de korte termijn doelstellingen. Verdere verbeteringen worden overwogen, met oog voor concurrentiegevoeligheid. De assurance op duurzaamheidsinformatie is in de rapportage over 2024 beperkt gebleven, mede vanwege de complexiteit van de nieuwe rapportage-eisen.

Heineken

Tijdens de dialoog met Heineken in de eerste helft van 2025 is gesproken over de dubbele materialiteitsanalyse in het kader van de CSRD. Enkele uitkomsten, zoals het ontbreken van 'aantrekken van talent' en 'zakelijk gedrag' als materiële onderwerpen, riepen vragen op. Heineken gaf toelichting op het proces en benadrukte dat deze thema's wel degelijk relevant blijven, ondanks hun classificatie. De net-zero doelstellingen van Heineken zijn inmiddels goedgekeurd door het SBTi. Waterbeheer is een materieel thema voor de onderneming, met specifieke doelstellingen voor watergebruik in gebieden waar water schaars is. Ook leveranciers worden hierbij betrokken via screenings en samenwerkingsprogramma's. Ten aanzien van mensenrechten werd gesproken over de joint venture in China. Heineken rapporteerde vooruitgang, onder meer door samenwerking met een nieuwe dienstverlener voor due diligence en de publicatie van een leverancierscode door China Resources Beer. De onderneming blijft inzetten op verantwoord ketenbeheer, ook in complexe markten.

Tijdens het gesprek met Heineken in de tweede helft van 2025 is gesproken over de voorgenomen wijzigingen in het beloningsbeleid. De onderneming werkt aan een herziening van de structuur voor de variabele beloning om deze beter te laten aansluiten bij de EverGreen2030-strategie. Daarbij worden onder meer een kapitaal-efficiëntie indicator (Return on Invested Capital, ROIC) en aanpassingen in de weging van ESG-doelstellingen geïntroduceerd. Heineken benadrukte dat duurzaamheid en inclusie onderdeel blijven van het beloningsbeleid, ondanks een lichte verschuiving in de verdeling van prestatiecriteria. Ook is gesproken over de verhoging van het maximum voor lange-termijnincentives en over de samenstelling van de internationale peergroup. Heineken gaf aan dat flexibiliteit nodig is om talent aan te trekken, maar dat transparantie en consistentie in de rapportage behouden blijven.

ING

Tijdens de dialoog met ING in de eerste helft van 2025 is gesproken over de implementatie van de CSRD en de bijbehorende dubbele materialiteitsanalyse. ING gaf aan dat het rapportageproces structuur brengt, maar dat de strategische waarde nog beperkt is door datakwaliteit en onduidelijkheden in de regelgeving. De onderneming verwacht dat verdere ontwikkeling van de standaarden hier verbetering in zal brengen. ING's klimaatdoelstellingen zijn inmiddels gevalideerd door het SBTi. Er is gesproken over de mogelijkheid om een CO₂-reductiedoelstelling (inclusief scope 1, 2 en 3) op te nemen in de variabele beloning. ING gaf aan dit onderwerp mee te nemen in de verdere ontwikkeling van het beloningsbeleid. Ook werd stilgestaan bij de mogelijke klimaatzaak van Milieudefensie en de uitdagingen in de vastgoedportefeuille, waar aanvullende maatregelen worden overwogen. Ten aanzien van biodiversiteit heeft ING een eerste analyse uitgevoerd om sectoren met verhoogd risico op natuurverlies te identificeren. Ontbossing is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Op het gebied van diversiteit en inclusie zijn er vooralsnog geen aanpassingen nodig in de VS, ondanks recente politieke ontwikkelingen.

Tijdens het gesprek met ING in de tweede helft van 2025 is gesproken over het beloningsbeleid van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen. ING gaf aan dat het huidige beleid, ingevoerd in 2023, leidt tot een toenemende beloningskloof ten opzichte van de internationale peergroup. Het concern wil deze kloof in 4 jaar stapsgewijs verkleinen, met een positie net onder het mediaan als doel. Voor financiële instellingen geldt een wettelijke beperking op variabele beloning, waardoor verhogingen voornamelijk via vaste beloning moeten plaatsvinden. De grootste kloof betreft de CEO-positie. ING verwacht de komende 2 jaar substantiële verhogingen door te voeren, waarbij minimaal 50% van de stijging in aandelen wordt toegekend met een holdingperiode van 5 jaar. Formele richtlijnen voor aandelenbezit bestaan nog niet, ING acht dergelijke vereisten, zoals een verplicht minimum aandelenbezit (bijvoorbeeld een vast percentage of een veelvoud van het vaste salaris) dat bestuurders moeten aanhouden, momenteel niet haalbaar en wenselijk. Ook de

beloning van commissarissen kwam aan bod. ING zal begin 2026 een update geven over eventuele wijzigingen.

KPN

Tijdens de jaarlijkse dialoog met KPN is gesproken over de voortgang op het gebied van duurzaamheid, strategie en governance. KPN gaf aan dat de implementatie van de CSRD niet slechts een nalevingsoefening is geweest, maar daadwerkelijk heeft bijgedragen aan het verstevigen van het beleid en het formuleren van nieuwe kritieke prestatie-indicatoren (KPI's). De rapportage wordt breed gedragen binnen de organisatie. KPN heeft voor het duurzaamheidsverslag en de land-voor-land belastingrapportage (country-by-country reporting) gekozen voor een redelijke mate van zekerheid (reasonable assurance). Cybersecurity blijft een belangrijk aandachtspunt voor KPN. De onderneming investeert structureel in de bescherming van haar systemen en biedt ook basisbeveiliging aan voor klanten. De samenwerking met de overheid wordt als goed ervaren. KPN ziet zichzelf als een stabiele, lange termijn investeringsoptie en blijft investeren in infrastructuur, onder andere via het glasvezelprogramma. Op het gebied van diversiteit in het senior management is nog niet aan alle doelstellingen voldaan. KPN blijft inzetten op verbetering en onderzoekt welke doelstellingen het meest effectief zijn. De niet-financiële prestatie-indicatoren voor de korte-termijnbonus (short-term incentive, STI), zoals de Net Promoter Score (NPS) en het aantal breedbandlijnen, zijn niet gehaald. KPN blijft echter vasthouden aan haar strategie als kwaliteitsspeler en stuurt op lange-termijn klanttevredenheid. Tot slot is gesproken over de herbenoeming van een commissaris en de voorbereiding op de nieuwe Verklaring Omtrent Risicobeheersing (VOR). KPN benadrukte het belang van zorgvuldigheid en transparantie in dit proces.

Unilever

We spraken met Unilever in de eerste helft van 2025 over de recente aanpassing van de strategie. Daarbij werd gesignaleerd dat de onderneming mogelijk een verschuiving maakt van een stakeholdergerichte naar een meer aandeelhoudersgerichte benadering. Zo is het gewicht van duurzaamheid in de beloningsstructuur verlaagd en zijn ambities op bepaalde ESG-thema's bijgesteld. Unilever gaf aan dit niet te zien als een afweging tussen rendement en duurzaamheid, maar als een tijdelijke vertraging tussen inspanningen en het zichtbaar worden van de resultaten. De doelstellingen op het gebied van plastic zijn aangepast om beter aan te sluiten bij wat volgens Unilever realistisch en haalbaar is. Volgens de onderneming heeft dit geen gevolgen voor het behalen van de klimaatdoelstellingen. De strategie en duurzaamheidsambities zouden nu beter op elkaar zijn afgestemd. Ondanks deze toelichting zijn zorgen over de

koerswijziging blijven bestaan. We blijven hierover in gesprek met de onderneming.

Tijdens het gesprek met Unilever in de tweede helft van 2025 is gesproken over de voortgang op duurzaamheidsdoelstellingen en recente aanpassingen in de duurzaamheidsambities. De onderneming gaf aan dat het verlagen van het reductiedoel voor virgin plastics (nieuwe plastics uit fossiele brandstoffen) van 50% naar 30% voortkomt uit de complexiteit en kosten van recycling. Unilever benadrukte daarbij dat de doelstellingen nog steeds ambitieus zijn. Ook blijft de onderneming zich inzetten voor een circulaire economie. Dit toont Unilever bijvoorbeeld met de steun voor internationale en nationale regelgeving rond plastic verpakking en het UN Global Plastics Treaty. Daarnaast kwamen klimaat- en natuurdoelstellingen aan bod, waaronder het implementeren van regeneratieve landbouwpraktijken en het beschermen van ecosystemen. Ook werd gesproken over het realiseren van een leefbaar loon in de keten. Unilever gaf aan dat het behalen van het doel dat 50% van de leveranciers zich committeert aan het betalen van leefbare lonen uitdagend blijft. Ten slotte is stilgestaan bij overige maatschappelijke thema's zoals diversiteit en inclusie, geopolitieke risico's en mensenrechten. Unilever bevestigde dat het beleid op deze gebieden wordt voortgezet, met aandacht voor veranderende externe omstandigheden in politieke context.

Wolters Kluwer

In het gesprek met Wolters Kluwer is onder meer gesproken over de aanpassing van de niet-financiële prestatie-indicatoren in de korte-termijnbeloning. De doelstelling met betrekking tot het buiten gebruik stellen van servers is vervangen door een doelstelling gericht op het verminderen van de ecologische voetafdruk van kantoren (scope 1 en 2). Volgens Wolters Kluwer is met de serverontmanteling al veel bereikt, waardoor het tijd was voor een nieuwe focus. Voor scope 3 is het volgens de onderneming nog te vroeg om concrete doelen te formuleren; eerst is meer inzicht nodig. De voortgang zal worden gemonitord. Ook is gesproken over de implementatie van de CSRD. Wolters Kluwer heeft een dubbele materialiteitsanalyse uitgevoerd en benadrukt dat het rapportageproces niet als afvinkoefening wordt benaderd. Er worden verdiepende analyses uitgevoerd om relevante thema's beter te begrijpen. In het jaarverslag is over alle materiële milieu- en klimaatthema's gerapporteerd. Voor mensenrechten is meer dataverzameling nodig. Tot slot werd besproken dat de onderneming werkt aan een beter begrip van scope 3-emissies in de toeleveringsketen, onder andere via een nieuw leveranciersbeoordelingsinstrument. De haalbaarheid van de reductiedoelstelling voor 2030 wordt nog geëvalueerd.

5.15. Collectieve Initiatieven

BPL Pensioen is aangesloten bij een aantal (inter)nationale samenwerkingsverbanden ter bevordering, ontwikkeling of uitdraging van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Daarnaast is BPL Pensioen ondertekenaar van een aantal initiatieven, waaronder investor statements, die belangrijk zijn voor de identiteit van de eigen organisatie of die van onze klanten. Ten slotte trekt BPL Pensioen op met andere institutionele beleggers, bijvoorbeeld waar de collectieve dialoog effectiever is dan de individuele.

TABEL 5.15.1 OVERZICHT LOPENDE COLLECTIEVE ACTIVITEITEN BPL PENSIOEN

Initiatief	Rol	Speerpunt	Samenwerking	Sinds
Chemscore: engagementprogramma chemische producten	Collectieve dialoog	Natuur & Milieu	Aviva	H2 2022
Dutch Climate Coalition	Collectieve dialoog	Klimaat	Dutch Climate Coalition	H2 2022
Access to Nutrition Initiative	Deelnemer	Gezondheid	Access to nutrition	H1 2018
Climate Action 100+	Deelnemer	Klimaat	IGCC, UN PRI, AIGCC, Ceres	H2 2017

5.16. Normatief: Mensenrechten

Wij hebben in het tweede halfjaar van 2025 met 26 ondernemingen een dialoog (op)nieuw geïnitieerd over een (vermeende) mensenrechtencontroverse.

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle mensenrechtencasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en (op)nieuw geïnitieerde dialogen¹⁵. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

TABEL 5.16.1 MIJLPALLEN MENSENRECHTEN

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats controverse	1	2	3	4
Cencora, Inc.	8	15-1-2020	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
PG&E Corporation	4	17-10-2022	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Robinhood Markets, Inc.	7	15-7-2024	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Cardinal Health, Inc.	8	17-2-2025	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
McKesson Corp.	8	17-2-2025	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Teva Pharmaceutical Industries Ltd.	8	17-2-2025	Israel	Verenigde Staten				
Sociedad Quimica y Minera de Chile S.A. (SQM)	8	17-2-2025	Chili	Chili				
Marriott International, Inc.	8	17-2-2025	Verenigde Staten					
CVS Health Corporation	8	17-2-2025	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
JSW Steel Limited	8	17-2-2025	India	India				
Medibank Private Ltd.	8	17-2-2025	Australië	Australië				
NHPC Limited	8	17-2-2025	India	India				
Singapore Telecommunications Limited	8	17-2-2025	Singapore	Australië				
Snowflake Inc.	6	17-2-2025	Verenigde Staten					
Walgreens Boots Alliance Inc	8	17-2-2025	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
LG Chem Ltd.	8	15-4-2025	Zuid-Korea	India				
Woolworths Ltd	5	15-10-24	Australië	Australië				
Clariane SE	6	15-07-25	Frankrijk	Frankrijk				
Exxon Mobil Corp.	9	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Deutsche Telekom AG	8	15-07-25	Duitsland	Verenigde Staten				
T-Mobile US, Inc.	8	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				

¹⁵ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats controversie	1	2	3	4
Wells Fargo & Company	8	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Edison International	8	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Sotera Health Company	8	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Iberdrola SA	7	15-10-25	Spanje	Brazilië				
The GEO Group, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
UBS Group AG	7	15-10-25	Zwitserland	Frankrijk				
Albemarle Corporation	8	15-10-25	Verenigde Staten	Chili				
Amgen Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Amazon.com, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Italië				

	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beëindiging van controversie	Gewijzigde mijlpaal in rapportageperiode
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd					
Er zijn maatregelen geïnitieerd					
Er is een toezegging gedaan					
Er zijn geen maatregelen genomen					

Afgesloten dialogen

PG&E Corporation

Sinds 2017 worden PG&E Corporation en dochteronderneming Pacific Gas and Electric Company verantwoordelijk gehouden voor meerdere dodelijke natuurbranden in Californië. Als reactie hierop trof de onderneming herstelmaatregelen, zoals preventieve stroomonderbrekingen en verbeterde inspectieprocedures. In januari 2024 stemde de Californische toezichthouder in met een schikking, inclusief een boete van 45 miljoen dollar. Ook werd de overgang naar digitale inspectiegegevens verplicht gesteld. Volgens het Wildfire Mitigation Plan van februari 2025 voert PG&E verdere verbeteringen door in apparatuurbeheer en vegetatiecontrole. Op basis hiervan werd het normatieve oordeel opgevaardeerd van Oranje naar Groen en het engagement afgesloten.

Woolworth Group Limited

Woolworths Group Limited stond de afgelopen jaren onder toezicht vanwege beschuldigingen van misleidende en

frauduleuze praktijken in Australië. Deze controversie betrof vermeende misleiding van consumenten tussen september 2021 en mei 2023. Reguliere prijzen van veelgebruikte supermarktproducten bleven voor langere tijd onveranderd, werden vervolgens met ten minste 15% verhoogd, en daarna opnieuw als kortingsaanbiedingen gepresenteerd, terwijl deze zogenoemde promotieprijzen gelijk waren aan of hoger dan de oorspronkelijke prijzen. In november 2024 startte de Australische consumentenautoriteit (ACCC) een rechtszaak tegen het bedrijf. De ACCC vorderde financiële sancties, proceskosten en andere maatregelen, en spande een collectieve vordering aan met als doel om terugbetalingen te verkrijgen voor gedupeerde klanten. In september 2025 werd de rechtszaak tijdelijk opgeschort in afwachting van het oordeel van de ACCC over de aansprakelijkheid. Woolworths liet in de media weten dat het de claims van de ACCC zorgvuldig zal beoordelen en het gesprek met de toezichthouder zal aangaan. Woolworths weigerde commentaar te geven op de collectieve vordering. ISS ESG heeft het engagement inmiddels afgesloten, nadat de het normatief oordeel heeft opgevaardeerd van Oranje naar Groen.

5.17. Normatief: Arbeidsnormen

Wij hebben in het tweede halfjaar van 2025 met 13 ondernemingen een dialoog (op)nieuw geïnitieerd over een (vermeende) arbeidsnormcontroverse.

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle arbeidsnormencasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en alle (op)nieuw geïnitieerde dialogen¹⁶. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

TABEL 5.17.1 MIJLPALEN ARBEIDSNORMEN

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats controverse	1	2	3	4
CMOC Group Ltd.	8	15-4-2022	China	Congo (Democratische Republiek)				
Pegatron Corp	8	15-10-2024	Taiwan	China				
Carrefour SA	6	15-10-2024	Frankrijk	China				
Target Corporation	6	15-10-2024	Verenigde Staten	China				
Samsung Electronics Co., Ltd.	7	17-2-2025	Zuid-Korea	Zuid-Korea				
Alphabet Inc.	7	17-2-2025	Verenigde Staten	Frankrijk				
FAST RETAILING CO., LTD.	6	17-2-2025	Japan	China				
Alphabet Inc.	8	17-2-2025	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
PT Indofood Sukses Makmur Tbk	7	15-4-2025	Indonesië	Indonesië				
Accenture Plc	8	15-4-2025	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Tyson Foods, Inc.	8	15-4-2025	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Amazon.com, Inc.	9	15-01-19	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
The Coca-Cola Company	5	17-10-22	Verenigde Staten	Filipijnen				
The Coca-Cola Company	2	17-10-22	Verenigde Staten	Indonesië				
Apple Inc.	8	15-10-24	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Loomis AB	8	15-07-25	Zweden	Turkije				
Deutsche Telekom AG	7	15-07-25	Duitsland	Verenigde Staten				
T-Mobile US, Inc.	7	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
The Brinks Company	8	15-07-25	United States	Columbia				
Amazon.com, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Duitsland				

¹⁶ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats controversie	1	2	3	4
The GEO Group, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Amazon.com, Inc.	9	15-10-25	Verenigde Staten	Italië				
Amazon.com, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Spanje				
Amazon.com, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigd Koninkrijk				
Starbucks Corporation	9	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Amazon.com, Inc.	9	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Amazon.com, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Italië				

	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beëindiging van controversie	Gewijzigde mijlpaal in rapportageperiode
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd					
Er zijn maatregelen geïnitieerd					
Er is een toezegging gedaan					
Er zijn geen maatregelen genomen					

Afgesloten dialogen

The Coca-Cola Company (1)

The Coca-Cola Company verleent merkrechten aan de Coca-cola Europacific Partners plc (CCEP). CCEP is de afgelopen jaren in verband gebracht met beschuldigingen van het schenden van vakbondsrechten in Indonesië bij hun dochterondernemingen Coca-Cola Europacific Partners API Pty Ltd. en PT Coca-Cola Bottling Indonesia. Deze betroffen onder meer vermeende inmenging in onafhankelijke vakbonden, het ontslaan van vakbondsleiders, het weigeren van collectieve onderhandelingen en het onder druk zetten van werknemers om een nationale collectieve arbeidsovereenkomst te ondertekenen die werd gesteund door het management gecontroleerde vakbonden. De International Union of Food Workers (IUF) meldde in 2023 echter dat deze kwesties succesvol waren opgelost bij de dochterondernemingen. CCEP heeft in maart 2024 aangegeven dat het 2 overeenkomsten heeft ondertekend met IUF, waaronder afspraken over regelmatige consultatie met het IUF. Aangezien er geen nieuwe beschuldigingen naar boven zijn gekomen en de getroffen herstelmaatregelen geloofwaardig worden bevonden, heeft ISS ESG het engagement afgesloten.

The Coca-Cola Company (2)

The Coca-Cola Company werd de afgelopen jaren in de gaten gehouden door ISS ESG vanwege beschuldigingen van het

schenden van vakbondsrechten bij zijn voormalige Filipijnse dochteronderneming Coca-Cola Beverages Philippines Inc. (CCBPI). De International Union of Food Workers (IUF) meldde dat CCBPI sinds 2019 vakbondsactiviteiten zou hebben ondermijnd, onder meer door vermeend misbruik van de in de Filipijnen wijdverbreide praktijk van 'red-tagging'. Hierbij worden vakbondsleiders en -leden in verband gebracht met staatsvijandige groepen. Deze beschuldigingen zijn in januari 2023 ook gerapporteerd aan de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO). Intussen heeft The Coca-Cola Company het bedrijf verkocht aan de Coca-cola Europacific partners (CCEP). Hoewel IUF erkent dat de overname van CCBPI een goede gelegenheid biedt om deze kwesties op te lossen, legde de vakbond in maart 2024 aan ISS ESG uit dat CCBPI naar verluidt heeft nagelaten om in december 2023 en januari 2024 in gesprek te gaan met vakbondsvertegenwoordigers over de verkoop en de oplossing van openstaande kwesties rond vakbondsrechten. IUF gaf verder aan dat er geen concrete maatregelen zijn genomen sinds de vakbond deze beschuldigingen tijdens een bijeenkomst met The Coca-Cola Company in december 2023 heeft voorgelegd. Wegens de verkoop van CCBPI aan CCEP heeft ISS ESG dit engagement afgesloten.

5.18. Normatief: Milieu

Wij hebben in het tweede halfjaar van 2025 met 10 ondernemingen een dialoog (op)nieuw geïnitieerd over een (vermeende) milieunormcontroverse.

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle milieucasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en alle (op)nieuw geïnitieerde dialogen¹⁷. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

TABEL 5.18.1 MIJLPALLEN MILIEU

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats controverse	1	2	3	4
TotalEnergies SE	9	15-7-2022	Frankrijk	Nigeria				
Eni SpA	9	16-10-2023	Italië	Nigeria				
Sumitomo Chemical Co., Ltd.	9	15-2-2024	Japan	Meerdere landen				
NextEra Energy, Inc.	8	15-10-2024	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Toyota Motor Corp.	7	17-2-2025	Japan	Japan				
Hino Motors, Ltd.	7	17-2-2025	Japan	Japan				
Nippon Steel & Sumitomo Metal Corp.	8	17-2-2025	Japan	Canada				
Sociedad Quimica y Minera de Chile S.A. (SQM)	8	17-2-2025	Chili	Chili				
First Quantum Minerals Ltd.	8	15-4-2025	Canada	Panama				
Volkswagen AG	7	15-4-2025	Duitsland	Duitsland				
AltaGas Ltd.	8	15-4-2025	Canada	Verenigde Staten				
Eni SpA	2	16-10-23	Italië	Australië				
Consolidated Edison, Inc.	8	15-04-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Stora Enso Oyj	7	15-04-25	Finland	Finland				
Exxon Mobil Corp.	8	15-07-25	Verenigde Staten	Canada				
Exxon Mobil Corp.	8	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Exxon Mobil Corp.	8	15-07-25	Verenigde Staten	Australië				
Albemarle Corporation	8	15-10-25	Verenigde Staten	Chili				
Iberdrola SA	8	15-10-25	Spanje	Brazilië				

¹⁷ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beëindiging van controverses	Gewijzigde mijlpaal in rapportageperiode
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd					
Er zijn maatregelen geïnitieerd					
Er is een toezegging gedaan					
Er zijn geen maatregelen genomen					

Afgesloten dialogen

Eni SpA

Een dochterbedrijf van Eni SPA, Saipem SpA (Saipem), heeft de werkzaamheden voltooid die het in januari 2022 toegewezen kreeg van Eni SPA. Deze werkzaamheden omvatten onder meer de installatie van een subsea-pijpleiding die de offshore-activiteiten op het Scarborough-gasveld verbindt met de tweede productielijn van het Pluto LNG-project in West-Australië. Deze uitbreiding wordt door diverse lokale

NGO's bekritiseerd vanwege de (waarschijnlijk) aanzienlijke bijdrage aan klimaatverandering. In haar communicatie in 2024 en 2025 bevestigde Eni SpA dat het contract van Saipem, inclusief de aanleg van een 400 kilometer lange pijpleiding, in 2024 is afgerond. Tevens meldde projectoperator Woodside Energy Group Ltd. in augustus 2024 dat de milieuvergunning is verkregen en dat de activiteiten in 2026 van start zullen gaan. Gezien de voltooiing van de werkzaamheden door Saipem concludeert ISS ESG dat de controverses voor Eni SpA niet langer actueel is.

5.19. Normatief: Anti-corruptie

Wij hebben in het tweede halfjaar van 2025 met 5 ondernemingen een dialoog (op)nieuw geïnitieerd over (vermeende) corruptie.

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle anti-corruptiecasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en alle (op)nieuw geïnitieerde dialogen¹⁸. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

TABEL 5.19.1 MIJLPALEN ANTI-CORRUPTIE

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats controversie	1	2	3	4
ABB Ltd.	4	17-4-2023	Zwitserland	Zuid-Afrika				
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	5	16-10-2023	Zweden	Irak				
Apple Inc.	7	15-10-2024	Verenigde Staten					
Alphabet Inc.	9	17-2-2025	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Toronto-Dominion Bank	7	17-2-2025	Canada	Verenigde Staten				
Booking.com	7	15-4-2025	Verenigde Staten	Spanje				
Amazon.com, Inc.	9	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
United Parcel Service, Inc.	7	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				

	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beëindiging van controversie	Gewijzigde mijlpaal in rapportageperiode
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd					
Er zijn maatregelen geïnitieerd					
Er is een toezegging gedaan					
Er zijn geen maatregelen genomen					

Afgesloten dialogen

ABB Ltd.

In december 2022 ging ABB Ltd. een driejarig 'Deferred Prosecution Agreement' aan met de Amerikaanse autoriteiten, vanwege beschuldigingen van omkoping in Zuid-Afrika. De onderneming zou 37 miljoen dollar hebben betaald aan een derde partij, deels bedoeld als steekpenningen aan een hoge ambtenaar van het staatsenergiebedrijf Eskom. ABB erkende schuld en stemde in met een boete en terugbetaling van

in totaal 327 miljoen dollar. In communicatie met ISS ESG in december 2022 en januari 2024 verklaarde ABB dat het de geldboete heeft betaald, betrokken medewerkers heeft ontslagen en interne controlemechanismen, compliance en aanbestedingsprocedures heeft aangescherpt. De onderneming blijft tot eind 2025 voortgangsrapportages indienen bij de Amerikaanse beursautoriteit. ISS ESG heeft het normatief oordeel opgehoogd van Oranje naar Groen en het engagement afgesloten.

¹⁸ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

Telefonaktiebolaget LM Ericsson

In juni 2024 maakte Ericsson bekend dat het toezichtstraject door een onafhankelijke compliance-monitor succesvol is afgerond. Dit traject volgde op een schikkingsovereenkomst met het Amerikaanse ministerie van Justitie, naar aanleiding van beschuldigingen van corruptie in Irak tussen 2011 en 2019. In 2022 erkende Ericsson dat een intern onderzoek uit 2019 ernstige compliance-schendingen had blootgelegd, waaronder het gebruik van geheime geldreserves, buitenlandse reizen voor Iraakse defensiefunctionarissen en betalingen via tussenpersonen aan bedrijfsleiders en mogelijk aan terroristische groeperingen. De bevindingen werden pas openbaar nadat media hierover berichtten. In maart 2023 pleitte Ericsson schuldig en betaalde een boete van 206,7 miljoen dollar. Na afronding van het toezichtstraject en bevestiging dat het anti-corruptieprogramma effectief functioneert, heeft ISS ESG het normatieve oordeel opgewaardeerd van Oranje naar Groen en het engagement afgesloten.

5.20. Escalatieoverzicht

Geëscaleerde dialogen

De onderstaande tabel geeft de escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) weer die in 2025 zijn genomen in zowel thematische als normatieve dialogen. De eerste helft van het jaar, waarin de meeste aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen in Europa, Japan en de Verenigde Staten

plaatsvinden, is de drukste stemperiode. In het derde kwartaal vindt het laagste aantal aandeelhoudersvergaderingen plaats. Hoofdzakelijk staan er tussentijdse benoemingen van bestuurders of goedkeuringen van overnames geagendeerd. In het 4 de kwartaal vind in Australië en Nieuw-Zeeland de piek van het aandeelhoudersvergaderingen seizoen plaats. In de overige regio's is het een rustig kwartaal qua stemmen.

TABEL 5.20.1 OVERZICHT GEËSCALEERDE DIALOGEN

Onderneming	Reden van escalatie	Genomen maatregel ¹
Eni SpA	Geverifieerde schending Milieunormen. Vermeende schendingen Milieunormen en Arbeidsnormen.	Tegen 'financial statements and reports' gestemd.
Hydro One	Thematisch, niet responsief in het thema "Reductie CO ₂ -uitstoot".	Tegen herbenoeming Chair gestemd.
Levi Strauss & Co.	Vermeende schending Arbeidsnormen.	Tegen herbenoeming bestuurder gestemd.
PepsiCo	Onvoldoende voortgang engagementthema Nature Action.	Indienen aandeelhoudersresolutie.
Starbucks Corporation	Geverifieerde schending Arbeidsnormen.	Tegen herbenoeming bestuurder gestemd.
The Coca-Cola Company	Thematisch, niet genoeg voortgang in het afgesloten thema "Goede Voeding".	Aandeelhoudersresolutie over suikervervangers ingediend voor AVA 2025.
Uber Technologies, Inc.	Vermeende schendingen Arbeidsnormen (2x) en Mensenrechten.	Tegen herbenoeming Chair gestemd.
Valero Energy	Thematisch, niet responsief in het thema "Reductie CO ₂ -uitstoot".	Tegen herbenoeming bestuurder gestemd.

¹ Zie voor verdere duiding tegenstem het 'Voting Disclosure Systeem'

Uitgelichte escalaties

PepsiCo

Hoewel PepsiCo verschillende stappen zet op het gebied van biodiversiteit deed de onderneming geen toezeggingen ten aanzien van het uitvoeren van – en rapporteren over – een biodiversiteitsrisico- en impact analyse. Daarom hebben we eind november als mede-indiener een aandeelhoudersresolutie ingediend bij Pepsi, in samenwerking met Green Century en Allianz GI. De resolutie vraagt de onderneming om een dergelijke impact en risico-analyse uit te voeren en daarover verslag uit te brengen. Een gesprek met PepsiCo over de resolutie en voorwaarden voor het eventueel intrekken van de resolutie heeft inmiddels plaatsgevonden en de onderneming toonde zich bereid om stappen in de gewenste richting te overwegen. Een definitief voorstel moet nog volgen.

The Coca-Cola Company

The Coca-Cola Company hebben we in samenwerking met een brede coalitie van institutionele beleggers een brief gestuurd naar aanleiding van de uitkomsten van de Access to Nutrition Index. Deze index laat zien dat er bij Coca-Cola enige vooruitgang is qua gezondheid van de productenportefeuille. Maar ook blijkt dat de onderneming nog vele stappen kan zetten om goede voeding beter in haar strategie en governance te integreren. Naar aanleiding van deze brief hebben we in mei een gesprek gehad met de onderneming. Dit gesprek was teleurstellend, onder andere, omdat in het nieuwe jaarverslag de transparantie over het thema gezonde voeding was verminderd. Tijdens het gesprek leek het dat dit een

direct gevolg was van de politieke ontwikkelingen in de VS. Dit was een belangrijke reden om onze engagement kracht bij te zetten door het indienen van een resolutie voor de aandeelhoudersvergadering. Deze resolutie richtte zich op het beter inzicht krijgen in de gezondheidseffecten van suikervervangers. Deze resolutie kreeg 11,3 procent van de stemmen, wat in het huidige klimaat een goede score is.

Valero Energy

In 2024 plaatsten wij brandstofproducent Valero Energy op de escalatielijst. De onderneming, die zich voornamelijk richt op de raffinage van fossiele brandstoffen, heeft niet kunnen aantonen dat zij een geloofwaardige transitiestrategie heeft. Daarom stemden wij bij de aandeelhoudersvergadering van 2025 tegen de benoeming van de bestuurders. In ons engagement voorafgaand aan de aandeelhoudersvergadering lichtten wij deze escalatiemaatregelen toe. Wij wezen daarbij op het gebrek aan rapportage over scope 3-uitstoot. Deze uitstoot, veroorzaakt door de verbranding van de fossiele brandstoffen die Valero produceert, wordt geschat op ruim 90 procent van alle aan Valero gerelateerde uitstoot. Daarnaast wezen we erop dat de klimaatstrategie en doelen van Valero zich, in tegenstelling tot die van sectorgenoten, uitsluitend richten op scope 1 en 2-emissies, de uitstoot die vrijkomt tijdens het raffinageproces.

Te escalaren dialogen

Alle thematische en normatieve dialogen die in aanmerking komen voor escalatie zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

TABEL 5.20.2 OVERZICHT TE ESCALAREN DIALOGEN

Onderneming	Reden van escalatie
Alphabet Inc.	Geverifieerde controverse Corruptie. Vermeende controverses Arbeidsnormen en Mensenrechten.
Amazon.com, Inc.	Geverifieerde controverse Corruptie en Arbeidsnormen. Vermeende controverses Arbeidsnormen (4x) en Corruptie.
Companhia de Saneamento do Parana	Geverifieerde controverse Milieunormen.
Eni SpA	Geverifieerde controverse Milieunormen. Vermeende controverses Milieunormen en Arbeidsnormen.
Expeditors International of Washington, Inc.	Onvoldoende voortgang engagementthema Klimaattransitie Luchtvaart.
Exxon Mobil Corporation	Geverifieerde controverse Mensenrechten. Geverifieerde controverses Milieunormen (3x).
Sony Group Corporation	Onvoldoende voortgang engagementthema Mensenrechten en Governance.
Starbucks Corporation	Geverifieerde controverse Arbeidsnormen.
Sumitomo Chemical Co., Ltd.	Geverifieerde controverse Milieunormen.

6. Collectief engagement

BPL Pensioen is in samenwerking met zijn fiduciaire manager betrokken bij andere vormen van engagement. Met andere beleggers worden dan bijvoorbeeld de krachten gebundeld voor een collectief engagement. Deze dialogen zijn vaker gericht op sectoren, bepaalde onderwerpen (bijvoorbeeld CO₂-uitstoot) of overheden en andere regelgevende instanties.

6.1. Op deze wijze participeert BPL Pensioen (in)direct in de volgende collectieve initiatieven:

Carbon Disclosure Project

Gegevens over klimaatverandering vormen in toenemende mate een belangrijk element bij besluitvorming over investeringen. Betrouwbare, bruikbare en vergelijkbare klimaatgegevens spelen hierbij een essentiële rol. Daarom hecht BPL Pensioen belang aan het Carbon Disclosure Project (CDP). Dit project stuurt jaarlijks een vragenlijst uit naar ondernemingen waarin wordt gevraagd naar relevante informatie over de uitstoot van broeikasgassen, de voorbereiding op klimaatverandering, en corporate governance en de strategie om te reageren op klimaatproblematiek.

Gecoördineerd vanuit de *Principles for Responsible Investment* (PRI) ondersteunen investeerders jaarlijks via een collectief engagement de vragenlijst van het CDP. Hierbij wordt de vragenlijst extra onder de aandacht gebracht bij alle aangeschreven ondernemingen en benadrukken de investeerders het belang van betrouwbare gegevens voor het beleggingsproces. Op basis van de beschikbare gegevens stelt het CDP de Carbon Disclosure Leadership Index (CDLI) samen.

In afwachting van de nieuwe CDP onderzoeksgegevens worden voor dit collectief engagement momenteel geen werkzaamheden verricht.

6.2. BPL Pensioen is als supporting investor aangesloten bij onderstaande initiatieven:

1. PRI engagement: methaan uitstoot en risico's
2. RE100: gebruik van hernieuwbare energie
3. Climate Action 100+
4. Engagement met Europese technologiebedrijven omtrent hun uitstoot van broeikasgassen
5. Decarbonisatie initiatief van investeerders – update

PRI engagement: methaan uitstoot en risico's

Wereldwijd initiatief over de risico's verbonden aan de uitstoot van broeikasgas methaan door olie- en gasbedrijven en elektriciteitsbedrijven. Omdat het weglekken van methaan in alle fases van de aardgas waardeketen plaats kan vinden wordt het engagement gericht op zowel producenten van aardolie en -gas als distributeurs en elektriciteitsbedrijven. Het belangrijkste doel zal zijn om te leren wat ondernemingen doen om hun methaanemissies te meten en welke middelen kunnen worden ingezet om deze ongewenste uitstoot tot een minimum te beperken. Beleggers nemen zo kennis van de best practices omtrent het beperken van de methaanuitstoot en kunnen deze kennis delen met andere bedrijven. Bedrijven worden aangespoord om werk te

maken van hun uitstoot van broeikasgassen. Deze engagement geeft invulling aan de ambitie van BPL Pensioen om als betrokken aandeelhouder bedrijven te stimuleren om de uitstoot van broeikasgassen uit de eigen bedrijfsvoering terug te dringen.

RE100: gebruik van hernieuwbare energie

Bedrijven worden aangeschreven en opgeroepen om zich te committeren aan de verduurzaming van ingekochte energie. Het initiatief vraagt om te streven naar 100% gebruik van hernieuwbare energie per een af te spreken datum. Namens beleggers worden de grootste ondernemingen ter wereld aangesproken om zich aan het doel van RE100 te verbinden en daarmee een reductie van uitstoot te realiseren.

Het vervangen van energie uit fossiele bronnen door hernieuwbare energie leidt direct tot een lagere absolute uitstoot van broeikasgassen. Dit initiatief past daarmee bij de keuze van BPL Pensioen om de uitstoot van ondernemingen uit de eigen bedrijfsvoering te verminderen.

Climate Action 100+

Climate Action 100+ is een nieuw initiatief dat is opgericht door een diverse groep van investeerders om bedrijven met de grootste CO₂-uitstoot aan te sporen 1) de CO₂-uitstoot te verminderen, 2) transparanter te zijn over klimaatbeleid en -doelstellingen en 3) de governance op klimaatveranderingsvlak te verbeteren. Achmea IM heeft namens BPL Pensioen actief bijgedragen aan de ontwikkeling van het initiatief en zal in 2018 deelnemen aan dialogen met geselecteerde bedrijven.

Engagement met Europese technologiebedrijven omtrent hun uitstoot van broeikasgassen

Een van de belangrijkste oorzaken van temperatuurstijgingen is de uitstoot van broeikasgassen. De technologiesector is verantwoordelijk voor 2 tot 3% van de wereldwijde uitstoot. Echter, wordt deze sector vaak over het hoofd gezien bij engagement. Om deze reden koos de initiatiefnemer Arabesque Asset Management om engagementbrieven te sturen naar zes ondernemingen in de technologiesector, waaronder SAP SE, SimCorp SE en AMS. Deze brieven moedigen de ondernemingen aan om hun rapportage op gebied van uitstoot van broeikasgassen te verhogen en geven advies over de verbeteringen die nodig zijn. Uitgebreide rapportages over de uitstoot van broeikasgassen van een onderneming zijn van cruciaal belang om klimaatrisico's in te schatten. Gebrek aan bedrijfsinformatie leidt tot gaten in ESG-gegevens en -modellen, die vaak de ruggengraat vormen voor duurzame beleggingen. Dit is dan ook de reden geweest voor BPL Pensioen om deze engagementbrieven te steunen.

7. Corporate Governance en stemmen

Corporate governance, of goed ondernemingsbestuur, heeft betrekking op de verhoudingen tussen de verschillende actoren van een onderneming zoals de Raad van Bestuur (RvB), de Raad van Commissarissen (RvC), aandeelhouders en andere belanghebbenden. Rekenschap, transparantie en toezicht spelen hierbij een centrale rol. BPL Pensioen belegt in aandelen van beursgenoteerde ondernemingen en heeft hierdoor aandeelhoudersrechten. Door actief gebruik te maken van aandeelhoudersrechten kan BPL Pensioen invloed uitoefenen op de onderneming. Bijvoorbeeld bij het benoemen van bestuurders, het goedkeuren van jaarstukken en het goedkeuren van het beloningsbeleid. Door deel te nemen aan de besluitvorming op een aandeelhoudersvergadering (stemmen) vervult BPL Pensioen actief de aandeelhoudersrechten.

7.1. BPL als betrokken aandeelhouder

De Nederlandse Corporate Governance Code schrijft voor dat institutionele beleggers zoals pensioenfondsen een beleid moeten hebben ten aanzien van stemmen op aandeelhoudersvergaderingen van beursgenoteerde ondernemingen waarin wordt belegd. Daarbij wordt van de institutionele belegger verwacht dat er minstens eenmaal per jaar wordt aangegeven hoe invulling is gegeven aan het stembeleid.

Daarnaast stelt de Corporate Governance Code dat de institutionele belegger minimaal eenmaal per kwartaal moet aangeven hoe hij stemde op de aandeelhoudersvergaderingen. In bijlage 2 vindt u de volledige tekst van de relevante bepalingen voor institutionele beleggers van de Nederlandse Corporate Governance code.

BPL Pensioen voldoet aan de bepalingen van de Corporate Governance Code. Op de website www.bplpensioen.nl zijn de volgende documenten te vinden:

1. Stembeleid
2. Stemverslag van de voorgaande kwartalen en het afgelopen halfjaar
3. Rapportagetool waarbij gerapporteerd wordt hoe gestemd is per aandeelhoudersvergadering

De BPL Pensioen aandelenportefeuilles zijn sterk internationaal georiënteerd. Het is daarom niet mogelijk om alle aandeelhoudersvergaderingen in persoon te bezoeken. Om het stemrecht toch volledig te benutten stemt BPL Pensioen op afstand via volmachten (proxy voting). BPL Pensioen maakt bij het uitoefenen van stemrechten gebruik van stemanalyses en stemadviezen van Institutional

Shareholder Services (ISS). De uiteindelijke steminstructie is gebaseerd op criteria die BPL Pensioen heeft vastgelegd in zijn eigen stembeleid. De striktere criteria in het eigen stembeleid leiden met name bij controversiële agendapunten en ten aanzien van beloningsbeleid tot een afwijking van de gangbare steminstructies van ISS.

7.2. Stemgedrag BPL Pensioen

Achtergrond

De eerste helft van het jaar is de drukste periode qua stemmen. De meeste aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen in Europa, Japan en de Verenigde Staten vinden namelijk in de eerste helft van het jaar plaats. De tweede helft van het jaar is altijd een rustige stemperiode. In het vierde kwartaal vindt in Australië en Nieuw-Zeeland de piek van het aandeelhoudersvergaderingen seizoen plaats.

Aandeelhoudersvoorstellen en ESG-trends

Het aantal Environmental & Social (E&S) gerelateerde aandeelhoudersvoorstellen daalde dit half jaar aanzienlijk. Deze daling is deels te verklaren door de herziene richtlijnen van de Amerikaanse toezichthouder de Securities and Exchange Commission (SEC), die het voor ondernemingen makkelijker maakten om voorstellen te weren¹⁹. Tegelijkertijd nam het aandeel 'anti-ESG' voorstellen verder toe, met name in de Verenigde Staten. Deze voorstellen zijn vaak zodanig geformuleerd dat het niet direct duidelijk is of ze pro- of anti-ESG zijn. Op basis van ons stembeleid wordt er tegen dit soort anti-ESG voorstellen gestemd. De gemiddelde steun voor klimaatgerelateerde voorstellen daalde verder.

Voorstellen met betrekking tot kunstmatige intelligentie (AI) en datagebruik namen toe, hoewel de steun nog beperkt is. Wel groeit de aandacht voor toezicht door de raad van bestuur

¹⁹ SLB 14M: SLB 14M is een Staff Legal Bulletin van de Amerikaanse toezichthouder SEC, gepubliceerd in februari 2025. Het bulletin herstelt een case-by-case benadering voor het uitsluiten van aandeelhoudersvoorstellen onder Rule 14a-8. Hierdoor kunnen voorstellen met sociale of ethische thema's worden uitgesloten, tenzij ze een significante impact hebben op de bedrijfsvoering. SLB 14M vervangt de eerdere, ruimere interpretatie uit SLB 14L (2021) en heeft geleid tot een toename van het aantal succesvolle no-action verzoeken.

op AI-gerelateerde risico's, wat mogelijk een structureel thema wordt in toekomstige stemseizoenen. We houden ontwikkelingen in de gaten.

Verloop aandeelhoudersvergaderingen

Ondanks dat activistische acties tijdens aandeelhoudersvergaderingen ook dit jaar plaatsvonden, waren ondernemingen beter voorbereid op verstoringen. Door aangescherpte procedures konden vergaderingen na korte onderbrekingen worden voortgezet. Wel leidde dit tot complexere aanmeldprocessen en strakkere deadlines voor steminleg, wat operationele druk gaf binnen de toch al krappe tijdslijnen.

Beloningsvoorstellen en aandeelhoudersactivisme

In zowel de Verenigde Staten als Europa steeg de CEO-beloning, wat leidde tot meer tegen stemmen, vooral bij onvoldoende onderbouwing. Transparantie en eenvoud in beloningsstructuren blijven belangrijke criteria bij de beoordeling. Daarnaast was er een toename van 'vote-no' campagnes²⁰, waarbij aandeelhouders hun ongenoegen uiten zonder een volledige 'proxy fight' te starten²¹. Deze vorm van activisme vraagt om alertheid bij agendavoorbereiding en engagement.

Politieke en juridische context

De politieke druk op ESG-initiatieven nam verder toe. In de Verenigde Staten leidde dit in de eerste helft van het jaar tot juridische stappen tegen grote vermogensbeheerders en een terugtrekking van diverse partijen uit netwerken zoals de Net Zero Asset Managers Initiative. Tegelijkertijd pasten veel ondernemingen hun taalgebruik aan: termen als "diversiteit" en "inclusie" maken plaats voor neutralere formuleringen zoals "ondersteuning van alle medewerkers". In de dialogen gaven ondernemingen aan diversiteit van belang te vinden en dit intern te blijven nastreven. Dit zullen we monitoren.

In de tweede helft van 2025 kwam in de Verenigde Staten extra aandacht voor de regels rond *proxy voting*. In december 2025 publiceerde de Amerikaanse overheid een Executive Order die toezichthouders oproept het toezicht op *proxy advisors* te herzien, met nadruk op transparantie, het voorkomen van belangenconflicten en de rol van ESG-factoren. De verdere uitwerking volgt nog via de toezichthouders. Er is op dit moment geen directe impact op het stemproces.

Daarnaast kondigde de Securities and Exchange Commission (SEC) aan dat zij voor het komende proxyseizoen afziet van de actieve behandeling van bepaalde *no-action requests*²² van ondernemingen.

Parallel hieraan lopen in de VS voorstellen en discussies die de invloed van aandeelhouders kunnen beperken. Denk aan hogere drempels voor indiening of herindiening

²⁰ Vote-no campagne: Aandeelhoudersactivisme waarbij wordt opgeroepen om tegen zittende bestuurders te stemmen, zonder alternatieve kandidaten voor te dragen.

²¹ Proxy fight: Een intensieve campagne waarbij aandeelhouders via stemming proberen bestuursleden te vervangen of strategische koerswijzigingen af te dwingen.

²² Een no-action request is een verzoek van een onderneming aan de SEC om te bevestigen dat de toezichthouder geen handhavingsactie zal ondernemen als een aandeelhoudersvoorstel wordt uitgesloten van de agenda. Het tijdelijk niet actief behandelen van bepaalde verzoeken kan ertoe leiden dat ondernemingen zelf vaker voorstellen uitsluiten, de gevolgen in de praktijk zijn nog onzeker.

van voorstellen, en signalen uit Delaware over mogelijke aanpassingen in het ondernemingsrecht. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwgezet, omdat wijzigingen in het Amerikaanse kader het stemrecht en de agendavorming op termijn kunnen beïnvloeden.

Proxy advisors, waaronder ISS, reageren met aanpassingen in hun methodologie en met educatieve initiatieven, zoals de herlancering van **Protect the Voice of Shareholders**, om misverstanden over hun rol weg te nemen.

Zolang de beleidsmatige uitwerking in de VS nog loopt, blijft de impact op de uitvoering van stemmingen beperkt. Tegelijkertijd benadrukken deze ontwikkelingen het belang van een stabiel, transparant en consistent stemkader in een veranderend geopolitiek landschap. Wij hanteren een eigen stembeleid dat leidend is voor onze steminstructies. Dit garandeert onafhankelijkheid en consistentie, ondanks de vele ontwikkelingen en onzekerheden.

Stemgedrag BPL Pensioen

BPL Pensioen stemde in 2025 voor **4.086 vergaderingen** op **47.354 agendapunten**. Er wordt niet altijd met het management van de onderneming meegestemd. Er is **22% tegen het management gestemd**. Zie onderstaande tabel voor een overzicht van de managementvoorstellen en de regionale verdeling van vergaderingen over 2025.

De meeste voorstellen betroffen (her)benoemingen. Relatief gezien is het percentage 'tegen' stemmen het hoogst bij klimaat, dit omvat klimaattransitieplannen van de onderneming die niet aan de verwachtingen voldeden. Ook is er een hoog percentage 'tegen' stemmen bij de categorie beloning. De tegenstemmen bij beloningen betroffen met name beloningsstructuren die als excessief, onvoldoende toegelicht en niet transparant genoeg beoordeeld worden, of waar een link met de prestaties van de onderneming ontbreekt. Dit kwam zowel terug in beloningsbeleid als beloningsverslagen. De categorie 'procedureel' omvat de oude categorie 'geen research', dit betreft grotendeels onderwerpen die te laat voor de agenda zijn aangemeld en waar geen onderliggende informatie voor aanwezig is die beoordeeld kon worden. Dit leidt er toe dat het percentage 'tegen' stemmen hier ook zeer hoog, zo niet 100%, zal zijn.

TABEL 7.2.1 MANAGEMENTVOORSTELLEN H 2025

	Managementvoorstellen	
	Totaal	% Tegen
Audit gerelateerd	3251	12%
Aandelen gerelateerd	2814	11%
Statuten gerelateerd	615	6%
Beloning	6317	32%
Benoemingen	25072	27%
Bestuurders gerelateerd	3725	10%
Duurzaamheid	123	0%
Klimaat	19	74%
Overig	101	8%
Niet-routinematig	141	19%
Procedureel	299	100%
Routine	3605	4%
Sociaal	127	0%
Strategische transacties	297	5%
Overname gerelateerd	433	7%

TABEL 7.2.2 REGIONALE VERDELING H 2025

Land	Aantal
Australia	191
Austria	18
Belgium	39
Bermuda	47
Canada	189
Cayman Islands	45
Cyprus	2
Denmark	34
Faroe Islands	1
Finland	24
France	92
Germany	97
Guernsey	4
Hong Kong	18
Ireland	33
Isle of Man	1
Israel	114
Italy	67

Japan	762
Jersey	14
Luxembourg	16
Marshall Isl	2
Netherlands	72
New Zealand	15
Norway	36
Poland	4
Portugal	11
Puerto Rico	3
Singapore	58
Spain	44
Sweden	126
Switzerland	81
USA	1.574
United Kingdom	249
Virgin Isl (UK)	3

Het BPL stembeleid is op de website te vinden en wordt doorlopend geactualiseerd op basis van wereldwijde trends op het gebied van corporate governance, ons stemgedrag bij controversiële agendapunten en overige actualiteiten. Voordat een definitieve stem wordt uitgebracht, besteden we extra aandacht aan controversiële agendapunten. Het uiteindelijke besluit wordt genomen op basis van de specifieke feiten en omstandigheden van het agendapunt.

7.3. Agenderingsrecht aandeelhouders

Op aandeelhoudersvergaderingen kunnen aandeelhouders een voorstel agenderen, mits wordt voldaan aan de voorwaarden van het lokaal geldende agenderingsrecht. Deze aandeelhoudersresoluties kunnen betrekking hebben op de thema's klimaat, biodiversiteit, gezondheid, arbeidsrechten, mensenrechten of goed bestuur enzovoort. In het afgelopen jaar hebben wij **883 aandeelhoudersresoluties** beoordeeld en onze stem uitgebracht. In onderstaande tabel staat een overzicht opgenomen van het aantal aandeelhoudersvoorstellen verdeeld per thema en het % 'tegen' stemmen.

Wij toetsen de afzonderlijke aandeelhoudersvoorstellen op inhoud, wenselijkheid, werkbaarheid en effect. Wij zullen niet in alle gevallen voor een aandeelhoudersresolutie stemmen, ook al past deze binnen onze speerpunthema's. Wanneer een aandeelhoudersvoorstel onvoldoende is onderbouwd, te voorschrijvend is of onevenredig belastend zullen wij tegen stemmen.

TABEL 7.3.1 AANDEELHOUDERSVOORSTELLEN H 2025

	Aandeelhoudersvoorstellen ¹	
	Totaal	% Tegen
Audit gerelateerd	43	44%
Aandelen gerelateerd	7	0%
Statuten gerelateerd	23	87%
Beloning	63	43%
Corporate Governance	67	25%
Benoemingen	155	59%
Bestuurders gerelateerd	124	28%
Duurzaamheid	54	67%
Klimaat	92	13%
Overig	55	55%
Niet-routinematig	43	56%
Routine	57	77%
Sociaal	100	9%

1 Zie de bijlagen voor een verdere beschrijving van de type voorstellen.

Relevante stemmingen

Inleiding

Onderstaand worden meerdere relevante stemmingen besproken die in 2025 op de agenda stonden bij ondernemingen waarin BPL was belegd. Een deel van deze voorstellen is uiteindelijk door de indienende aandeelhouders teruggetrokken voor de fysieke aandeelhoudersvergadering. Dat gebeurt doorgaans alleen wanneer de betrokken onderneming voldoende toezeggingen heeft gedaan op het onderwerp dat in het voorstel wordt aangesneden.

Ondernemingen maken dergelijke toezeggingen meestal niet openbaar. Dat is gebruikelijk, omdat zij willen voorkomen dat er een precedent ontstaat voor toekomstige aandeelhoudersvoorstellen of dat toezeggingen als formeel beleid worden gezien voordat deze volledig zijn uitgewerkt of geïmplementeerd. Ook indieners publiceren de inhoud van deze afspraken doorgaans niet, zeker wanneer het gaat om vertrouwelijke engagementgesprekken.

Hoewel de precieze afspraken dus niet zichtbaar zijn voor buitenstaanders, is een terugtrekking van een aandeelhoudersvoorstel in de praktijk een positief signaal. Het betekent dat de indieners voldoende vertrouwen hebben in de door de onderneming aangekondigde vervolgstappen, waardoor een formele stemming niet meer nodig is. Dit is zeer relevant, het laat zien dat aandeelhoudersdialogo daadwerkelijk leidt tot beweging op diverse ESG-thema's.

Klimaat

Alphabet – Aandeelhoudersvoorstel: duidelijkheid over haalbaarheid klimaatdoelen

Trillium ESG Global Equity Fund en medeondertekenaars dienden een voorstel in bij Alphabet met het verzoek om aanvullende informatie over de haalbaarheid van de klimaatdoelen voor 2030. De indieners maken zich zorgen over de toename van broeikasgasuitstoot door het groeiende energieverbruik van AI-toepassingen en vragen om scenarioanalyses, stresstests van de strategie en een inschatting van de impact van afzonderlijke maatregelen.

Alphabet geeft aan al veel te rapporteren over de klimaatstrategie (onder andere in het jaarlijkse Environmental Report) en erkent dat AI het behalen van de doelen complexer maakt. Tegelijkertijd stelt de onderneming dat het beleid voortdurend wordt aangepast aan nieuwe inzichten en regels.

Het voorstel helpt aandeelhouders beter te begrijpen hoe haalbaar de doelen zijn en of het huidige beleid effectief is. Op basis van het stembeleid is vóór het voorstel gestemd. Het voorstel kreeg 8,2% van de stemmen en is daarmee verworpen.

General Mills Inc. – Openheid over regeneratieve landbouwpraktijken

Het aandeelhoudersvoorstel verzocht General Mills om meer openheid te geven over de vermindering van pesticiden in de toeleveringsketen als gevolg van regeneratieve landbouwpraktijken. De indieners wezen erop dat de onderneming wel de ambitie heeft om uiterlijk in 2030 één miljoen acres (ongeveer 404.700 hectare) regeneratief te bewerken, maar niet toelicht wat dit betekent voor het daadwerkelijke gebruik van pesticiden. Volgens hen is dit inzicht noodzakelijk om milieu- en gezondheidseffecten goed te kunnen beoordelen.

Het bestuur adviseerde tegen het voorstel. Het stelde dat verplicht rapporteren door boeren extra administratieve lasten met zich meebrengt en niet past bij de brede, niet-voorschrijvende benadering van het regeneratieprogramma. De onderneming wees op bestaande initiatieven rond bodemgezondheid, biodiversiteit en samenwerking met boeren, maar concrete gegevens over pesticidevermindering worden niet gedeeld.

Op basis van het eigen stembeleid heeft BPL voor dit voorstel gestemd. Verdere openheid over pesticidegebruik is belangrijk om te beoordelen of General Mills haar duurzaamheidsdoelen realiseert en risico's in de keten beheerst. Deze informatie is relevant voor beleggers om claims van schijn duurzaamheid te voorkomen en om voortgang objectief te volgen.

Het voorstel kreeg steun van 28,1% van de aandeelhouders. Dit is een betekenisvol signaal, zeker gezien het negatieve stemadvies van het bestuur. De uitkomst laat zien dat een substantiële groep beleggers vindt dat betere rapportage

wenselijk is om inzicht te krijgen in de milieu-impact van de keten.

Westpac Banking Corp. – Transparantie over transitieplannen

Het aandeelhoudersvoorstel vroeg Westpac om duidelijk toe te lichten hoe het nieuwe vierdelige beoordelingskader voor klimaattransitieplannen zich verhoudt tot de klimaatdoelen van het Akkoord van Parijs. De indieners wilden bevestiging dat klanten met een score A, B of C worden gezien als Parijs-consistent, omdat onder het nieuwe beleid alleen klanten met score D worden uitgesloten van nieuwe of vernieuwde financiering. Voorafgaand aan de vergadering is het voorstel ingetrokken en niet in stemming gebracht.

Het bestuur adviseerde tegen het voorstel. Het vond het bestaande klimaatbeleid en het nieuwe beoordelingskader voldoende helder. Nadere vastlegging zou volgens het bestuur de benodigde beoordelingsvrijheid beperken en onvoldoende recht doen aan sectorspecifieke verschillen. Ook stelde het bestuur dat het beleid al waarborgen bevat om te beoordelen of klanten passen binnen de klimaatambities van de bank.

BPL heeft het voorstel gesteund vanwege afgenomen transparantie na recente beleidswijzigingen. De eerdere eis voor een geloofwaardig 1,5°C-consistent transitieplan is vervangen door een breder en minder concreet beoordelingskader. Hierdoor is onduidelijk hoe de bank bepaalt welke klanten in lijn zijn met haar klimaatdoelen en hoe dat wordt vertaald naar financieringsbeslissingen. Extra toelichting over de interpretatie van de scores A, B en C is daarom van groot belang voor beleggers.

Biodiversiteit

The Home Depot – Aandeelhoudersvoorstel: inzicht in biodiversiteitsbeleid

Domini Impact Equity Fund verzocht Home Depot om een beoordeling te publiceren van de impact en afhankelijkheid van biodiversiteit over de hele waardeketen. Volgens de indiener loopt de onderneming risico's door verlies aan biodiversiteit, bijvoorbeeld door ontbossing in de toeleveringsketen, en ontbreekt een duidelijke analyse van deze risico's waardoor beleggers onvoldoende zicht hebben op de aanpak.

Het bestuur adviseerde tegen en wees op bestaand beleid en rapportages, waaronder het Sustainable Forestry Report en de Wood Purchasing Policy. Ook beantwoordt de onderneming vragen van het CDP en werkt zij met leveranciers aan duurzame houtinkoop.

Het voorstel biedt aandeelhouders beter zicht op de afhankelijkheid van biodiversiteit en de wijze waarop deze risico's worden beheerd. Op basis van het stembeleid is vóór het voorstel gestemd. Het voorstel is verworpen met 16,6% steun.

Woolworths Group Limited – Duurzaamheidsrisico's in de toeleveringsketen

Tijdens de vergadering brachten aandeelhouders drie voorstellen in gerelateerd aan duurzame ketens voor zeevruchten en rundvlees: (1) aanvullende rapportage over gekweekte zeevruchten, (2) aanscherping van het beleid voor inkoop van zeeproducten en (3) de classificatie van rundvlees als hoog-risico-product.

Op basis van de duurzaamheidsanalyse heeft BPL deze voorstellen gesteund. De thema's raken aan belangrijke risico's voor biodiversiteit en milieu en zijn van belang voor verbeterde openheid en risicobeheersing.

De indieners trokken de voorstellen in voordat er werd gestemd, vermoedelijk omdat zij voldoende vertrouwen hadden in de aangekondigde verbeteringen van de onderneming. Dit wordt gezien als een positieve uitkomst. Het laat zien dat de inzet van de indieners effect heeft gehad, zonder dat een formele stemming nodig was. Voor ons bevestigt dit dat dergelijke aandeelhoudersvoorstellen een waardevol instrument zijn om duurzaamheidsrisico's onder de aandacht te brengen en beweging te creëren bij ondernemingen.

Plastics

PepsiCo, Inc. – Aandeelhoudersvoorstel: rapport over plasticvervuiling

As You Sow verzocht PepsiCo om te rapporteren over vervuiling door flexibele plastic verpakkingen en om doelstellingen te formuleren voor het verminderen van het totale gebruik van plastic verpakkingen. De indiener stelt dat de onderneming achterloopt op eigen reductiedoelen en dat flexibele verpakkingen moeilijk te hergebruiken zijn, wat extra openheid noodzakelijk maakt.

Het bestuur adviseerde tegen en wees op lopende inspanningen richting circulaire verpakkingso oplossingen. Volgens de onderneming voegt het voorstel weinig toe en is het te smal van opzet.

Het voorstel geeft aandeelhouders inzicht in de bijdrage aan plasticvervuiling en de effectiviteit van maatregelen. Op basis van het stembeleid is vóór het voorstel gestemd. Het voorstel kreeg 15,6% van de stemmen en is verworpen.

Procter & Gamble – Rapportage over vermindering van flexibel plastic

Aandeelhouders verzochten P&G om een aanvullende rapportage over mogelijkheden om flexibel plastic verpakkingsmateriaal te verminderen, mede gebaseerd op inzichten uit *Breaking the Plastic Wave*. Zij wezen op toenemende regelgeving, milieurisico's en het feit dat circa 19% van de verpakkingen van P&G uit flexibel plastic bestaat.

Het bestuur adviseerde tegen, wijzend op voordelen van flexibel plastic voor veiligheid en transport, en op innovaties op het gebied van recycling en circulaire ketens. De onderneming meldde dat 80% van de verpakkingen recyclebaar of

herbruikbaar is ontworpen en dat het gebruik van virgin petroleumplastic per eenheid met 21% is verminderd.

BPL heeft voor het voorstel gestemd omdat extra openheid nodig is om te beoordelen of P&G haar duurzaamheidsdoelen haalt en om risico's rond plastics beter te duiden.

13,9% van de aandeelhouders steunde het voorstel. Dit is een duidelijk signaal dat meer inzicht gewenst is.

AI

Apple Inc. – Aandeelhoudersvoorstel: transparantie over AI-datagebruik

Het National Legal and Policy Center verzocht Apple jaarlijks te rapporteren over risico's bij het gebruik van externe data voor AI, inclusief de maatregelen om deze risico's te beperken en hoe de effectiviteit daarvan wordt beoordeeld. De indiener heeft zorgen over mogelijke spanningen tussen privacy en AI-samenwerkingen met partijen zoals OpenAI en Meta en vraagt daarom om meer openheid over datagebruik en ethiek.

Het bestuur adviseerde tegen en wees op bestaande rapportages en waarborgen. Apple stelt dat AI-modellen worden getraind op gelicentieerde en openbare data en niet op persoonlijke gegevens; voor het delen van data met ChatGPT vraagt Apple toestemming. Ook zijn er technische maatregelen zoals Private Cloud Compute.

Het voorstel geeft extra inzicht in risico's van AI-data. Op basis van het stembeleid is vóór het voorstel gestemd. Het voorstel kreeg 11,6% van de stemmen en is daarmee verworpen; dit percentage is opvallend gezien de nieuwheid van dit soort voorstellen.

Gezondheid

The Coca-Cola Company – Aandeelhoudersvoorstel: onderzoek naar veiligheid van zoetstoffen

CommonSpirit Health en mede-indieners verzochten Coca-Cola de gezondheidsrisico's van niet-suikerzoetstoffen te laten onderzoeken en transparant te rapporteren over de wijze van beoordeling, geraadpleegde externe bronnen en eventuele financiële betrokkenheid bij onderzoek of adviesorganen. De indieners verwijzen naar zorgen van WHO en IARC over bepaalde zoetstoffen, zoals aspartaam, en naar mogelijke reputatierisico's.

Het bestuur adviseerde tegen en wijst erop dat Coca-Cola alleen zoetstoffen gebruikt die zijn goedgekeurd door autoriteiten zoals de FDA en de Europese Voedselveiligheidsautoriteit. De onderneming stelt transparant te zijn over beleid en investeringen in onderzoek en dat NSS helpen om het suikergehalte in producten te verlagen.

Het voorstel geeft aandeelhouders inzicht in risico's en aanpak. Op basis van het stembeleid is vóór het voorstel gestemd. Het voorstel kreeg 11,3% van de stemmen en is verworpen.

Arbeidsnormen

Deere & Company – Aandeelhoudersvoorstel: rapport over aanwervingen

Het National Legal and Policy Center verzocht Deere jaarlijks te rapporteren over verschillen in aanwervingen op basis van geslacht en etniciteit, inclusief mogelijke risico's zoals reputatieschade of problemen bij het aantrekken van personeel. De indieners uiten zorgen over de nadruk op diversiteit en inclusie (DEI) en willen dat de onderneming laat zien dat aanwervingen plaatsvinden op basis van geschiktheid.

Het bestuur adviseerde tegen en wijst op bestaande rapportages over personeelsopbouw (o.a. in het Business Impact Report en het EEO-1-rapport). Een extra rapport zou volgens het bestuur weinig toevoegen en onnodige kosten veroorzaken.

Het voorstel heeft een anti-ESG-insteek en suggereert dat diversiteitsbeleid schadelijk is; dat past niet bij het uitgangspunt van gelijke kansen. Daarom is, op basis van het stembeleid, tegen het voorstel gestemd. Het voorstel kreeg 1,3% van de stemmen en is verworpen.

Sociaal

Merck & Co, Inc. – Aandeelhoudersvoorstel: mensenrechtenimpactanalyse (HRIA)

Mercy Investment Services verzocht Merck een mensenrechtenimpactanalyse (Human Rights Impact Assessment, HRIA) te publiceren over activiteiten, producten en zakelijke relaties, met specifieke aandacht voor het recht op gezondheid en toegang tot medicijnen. De indiener vindt dat Merck te weinig laat zien van de impact op mensenrechten en verwijst onder meer naar juridische stappen tegen wetgeving die medicijnen betaalbaarder moet maken.

Het bestuur adviseerde tegen en wijst op een reeds uitgebreid mensenrechtenbeleid en een interne beoordeling die in 2023 is uitgevoerd; volgens Merck is het gevraagde daarom niet nodig.

Het voorstel helpt aandeelhouders beter te begrijpen hoe Merck omgaat met mensenrechtenverantwoordelijkheden. Op basis van het stembeleid is vóór het voorstel gestemd. Het voorstel kreeg 15,4% van de stemmen en is verworpen.

Marks & Spencer Group – Rapportage over Human Capital Management

Het voorstel vroeg om een afzonderlijk rapport over personeelsbeleid, waaronder loonstructuren, aantal medewerkers onder de Real Living Wage, personeelsverloop en andere elementen die bijdragen aan een eerlijke werkomgeving. De indieners vonden deze informatie belangrijk om risico's en kansen rond personeel beter te beoordelen.

Het bestuur adviseerde tegen en verwees naar bestaande rapportages en sectorpraktijk.

BPL heeft voor gestemd, omdat meer openheid nodig is voor een goede beoordeling van sociale risico's en aansluit bij verwachtingen van institutionele beleggers.

30,7% van de aandeelhouders steunde het voorstel. Dit is een duidelijk signaal voor verbetering.

Microsoft Corporation

Twee sociale aandeelhoudersvoorstellen ingediend bij Microsoft vroegen om meer openheid over mensenrechtenrisico's in de onderneming haar activiteiten. BPL heeft deze voorstellen gesteund.

Risico's van opereren in landen met mensenrechtzorgen

Aandeelhouders verzochten Microsoft te rapporteren over risico's rond datacenters in landen met significante mensenrechtenproblemen, zoals Saoedi-Arabië. Ondanks tegenadvies van het bestuur stemde 27,5% vóór. Dit toont dat veel beleggers meer duidelijkheid willen over risicobeoordeling in hoog-risicolanden.

Effectiviteit van mensenrechten-due-diligence

Een tweede voorstel vroeg om een rapport over de effectiviteit van Microsofts processen om misbruik van AI- en cloudproducten te voorkomen, mede naar aanleiding van berichten over mogelijk misbruik van Azure-technologie door de Israëliische defensie. Het voorstel kreeg 26,3% steun, wederom een substantieel signaal.

Conclusie

Hoewel beide voorstellen zijn verworpen, laat de steun zien dat meer dan een kwart van de aandeelhouders aandringt op grotere transparantie over mensenrechtenrisico's. De onderwerpen raken essentiële reputatie-, operationele en juridische risico's en zullen waarschijnlijk terugkomen in toekomstige vergaderingen.

8. Bijlagen

8.1. Thematische dialoog

Het aangaan van de dialoog met ondernemingen in de beleggingsportefeuille is een belangrijk instrument om financiële-, sociale en milieu risico's te beheersen, kansen te benutten en daarnaast positieve maatschappelijke impact te behalen. Daarom heeft de thematische dialoog een centrale plek binnen het MVB-beleid. De thematische dialoog wordt gericht op het beheersen van risico's en het benutten van kansen op specifieke thematiek die binnen een sector of een keten speelt. Beter beleid, transparantie en optimalisatie van bedrijfsprocessen worden rondom specifieke thema's centraal gesteld.

Wat maakt engagement effectief?

Uit onderzoek blijkt dat meerdere factoren bepalend zijn voor het effectief uitvoeren van engagement. De resultaten uit deze onderzoeken zijn geïntegreerd in de engagementstrategie:

Een gedegen voorbereiding is cruciaal voor een effectieve dialoog

Een gedegen vooronderzoek en voorbereiding per onderneming is het vertrekpunt van ons proces. Daarnaast wordt er voor een beperkt aantal thema's gekozen, deze focus verhoogt de effectiviteit van de inzet.

Een goede relatie met het bedrijf maakt de dialoog effectiever

Relatiebeheer vraagt geduld. Daarom nemen we de tijd en duurt een dialoog ongeveer 3 jaar, vanaf het eerste onderzoek, tot de laatste gesprekken en evaluatie van het resultaat. Daarnaast houden we bij de selectie van de ondernemingen ook rekening met de openheid van een onderneming en eventuele cultuurverschillen.

Maak de verbinding met financiële materialiteit en actuele thema's binnen de onderneming

Bij de voorbereiding van de dialoog onderzoeken we niet alleen hoe onderneming presteert op het thema van de dialoog maar onderzoeken we ook hoe de onderneming er financieel voorstaat en hoe 'materieel' het onderwerp van de dialoog is voor de onderneming. Met die 'materialiteit' onderstrepen we het belang van het betreffende thema voor ons als belegger en laten we de onderneming zien dat verbeteringen ook kunnen bijdragen aan het succes van de onderneming.

Doelstellingen sluiten zoveel mogelijk aan

De hoofddoelstelling van thematische dialogen is om binnen het MVB-beleid concrete invulling te geven aan de strategie van onze klanten en het speerpuntenbeleid. Dit is weergegeven in onderstaande tabel. Deze speerpunten zijn een logisch startpunt voor de samenstelling en ordening van het totale thematische engagementprogramma. Ook sluiten we waar mogelijk ook aan bij de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties (VN).

TABEL 8.1.1 SPEERPUNTENBELEID¹

Thema	Symbool
Klimaat	
Mensenrechten	
Gezondheid	
Arbeidsnormen	
Natuur & Milieu	

¹ Bron: Achmea Investment Management

Sustainable Development Goals (hierna: SDG's)

Binnen het engagementprogramma -op het niveau van individuele thema's- stellen wij doelen op. Wij hechten er belang aan om onze doelstellingen daar waar mogelijk en relevant te koppelen aan de SDG's. Deze duurzame ontwikkelingsdoelstellingen zijn in 2015 door de VN vastgesteld en hebben als doel om in 2030 belangrijke mondiale kwesties op 17 uiteenlopende aandachtsgebieden te hebben opgelost. De kwesties variëren van armoedebestrijding tot klimaatverandering en van duurzame consumptie tot gendergelijkheid. Voortgang op de verschillende SDG's wordt gemeten aan de hand van 169 onderliggende doelstellingen. Deze doelstellingen worden elk weer gemeten op basis van 232 vooraf vastgestelde indicatoren. Het idee achter de SDG's is dat verschillende actoren in de samenleving binnen de eigen invloedssfeer bijdragen aan behalen van de doelen. Nationale staten hebben in veel gevallen een belangrijke bijdrage te leveren, maar ook het bedrijfsleven en institutionele beleggers kunnen binnen de eigen invloedssfeer een bijdrage leveren aan het behalen van de doelstellingen.

TABEL 8.1.2 LOPENDE ENGAGEMENTTHEMA'S

Thema			
Klimaattransitie Luchtvaart			
Waterimpact en -afhankelijkheid			
Reductie CO ₂ - uitstoot (PLUS)			
Goede Voeding			
Aanpak Ontbossing			

TABEL 8.1.3 LOPENDE ENGAGEMENTTHEMA'S VERVOLG

Thema			
Nature Action			
Just Transition			
Preventie Mensen- rechtenrisico's			
Klimaattransitie Chemie			
Afbouw plastic in verpakking van consumentengoede			
Mensenrechten & Governance			

Engagementproces

Ons thematisch engagementproces kent 5 fases, zoals weergegeven in de volgende figuur.

FIGUUR 8.1.1 PROCES THEMATISCH ENGAGEMENT

Definiëren

Binnen de speerpuntthema's identificeert het MVB team van Achmea IM in samenspraak met klanten en beleggers de engagementthema's. Dit leidt tot een engagement long-list die potentiële thema's bevat voor opname in het thematische engagementprogramma. Belangrijke input voor definiëring van thema's zijn ESG-analyses van onze beleggers en externe onderzoeksbureaus, actuele en relevante maatschappelijke thema's en wetenschappelijke onderzoeken.

Selectie

Op basis van verder vooronderzoek en met oog voor een goede verdeling van thema's over de 5 speerpunten kunnen thema's op de short-list komen. Op basis van klantwensen en de inhoudelijke analyses van ondernemingen in de beleggingsportefeuilles maken wij een selectie van subthema's en ondernemingen die in het programma worden opgenomen. Hierbij identificeren wij met name ondernemingen die nog stappen kunnen maken om te voldoen aan best-practices die in de sector of keten gelden en ondernemingen waarvan we verwachten dat ze open staan voor engagement.

Uitvoering

Het MVB team van Achmea IM start de dialogen en voert ze uit. De start van de dialoog verloopt veelal via brief of email. Hierin introduceren wij onszelf en onze klanten, alsmede het onderwerp dat wij zullen bespreken. Het vervolg van de dialoog bestaat doorgaans uit meerdere conference calls of bezoeken aan de onderneming.

Escalatie

Indien een onderneming niet (goed) reageert proberen we via andere wegen het contact tot stand te brengen en escaleren wij indien noodzakelijk. Bijvoorbeeld door samen te werken met andere investeerders, het stembelied aan te passen of een aandeelhoudersresolutie te overwegen.

Evaluatie

Wij evalueren de dialogen, doelen en de samenstelling van het engagementprogramma elk halfjaar. Op basis daarvan stellen wij ondernemingsdoelstellingen scherper wanneer wenselijk en kunnen we de selectie wijzigen afhankelijk van de voortgang. Elk engagementprogramma wordt bij afronding nadrukkelijk geëvalueerd.

Communicatie

Over de omvang, doelstellingen en voortgang van de dialogen rapporteren wij op halfjaarbasis in dit verslag. Daarnaast lichten wij indien gewenst mondeling de voortgang van de dialogen toe.

Reikwijdte van engagementbeleid

Beleggers kunnen bedrijven financieren als aandeelhouder en als obligatiehouder. Wij vinden het dan ook relevant om de mogelijkheid te hebben ondernemingen vanuit beide perspectieven aan te kunnen spreken. Dat betekent dat we zowel beoordelen welke aandelenholdings als bedrijfsobligatieholdings onze klanten hebben in de onderneming. Mede op basis van deze analyse komen ondernemingen in aanmerking voor opname in het engagementprogramma.

Capaciteit en team

Het MVB-team van Achmea IM bestaat uit 13 medewerkers die allen bijdragen leveren aan de verschillende fasen van het engagementproces. Binnen ons team zijn 5 specialisten dagelijks met thematische dialogen bezig. Ten slotte werken wij daar waar relevant en opportuun in meerdere samenwerkingsverbanden samen met andere institutionele beleggers of andere (inter)nationale samenwerkingsverbanden. Op deze manier kunnen wij een gedegen invulling geven aan het thematisch engagementprogramma voor onze klanten.

Toelichting voortgang thema's

Om doelgericht en gestructureerd te werk te gaan worden alle thematische engagement mijlpalen gebruikt voor het meten

en het rapporteren van de voortgang. De onderstaande tabel toont een gedetailleerd overzicht. Deze mijlpalen geven aan welke voortgang er per thema en per onderneming is geboekt.

TABEL 8.1.4 STAPPEN DIALOOG¹

	Mijlpaal	Uitleg	Indicator
1	Analyse van het bedrijf	Bij het opstarten van een nieuwe thematische dialoog wordt bepaald welke ondernemingen in het programma worden opgenomen. Per onderneming wordt een nulmeting uitgevoerd op basis van publieke informatie en ESG-analyses in relatie tot het thema. De nulmeting geeft aan in welke fase de onderneming zich bevindt ten aanzien van het thema.	Afgerond/ gestart
2	Initiëren dialoog	Wij initiëren de dialoog veelal door een inleidende brief of e-mail te sturen, wanneer nodig gevolgd door een follow-up telefoongesprek. Dit vormt de start van een meerjarig dialoogtraject.	Brief verzonden en ontvangst bevestigd / brief verzonden
3	Voeren van dialoog	Wanneer de onderneming bevestigt dat zij in gesprek willen wordt er een bijeenkomst of een telefonische vergadering opgezet. Tijdens het eerste gesprek worden o.a. de bevindingen van het vooronderzoek voorgelegd en de stappen die de onderneming op dit thema zet besproken.	Gesprekken ingepland of gevoerd / gesprekken nog niet ingepland / gesprek afgewezen
4	Toezegging onderneming	De wijze waarop de onderneming aangeeft zich in te willen spannen om zaken verder te onderzoeken, ontwikkelen en uitvoeren documenteren wij als toezeggingen. Deze kunnen kwalitatief hoogwaardig zijn (positief), of nog niet volledig voldoen aan de door ons gestelde ambities (neutraal), of kunnen uitblijven (geen toezegging).	Toezegging beleidswijziging/ toezegging beleidswijziging nog niet voldoende
5	Aanpassen beleid & proces	De mate waarin de gedane toezeggingen daadwerkelijk worden vertaald in stappen door de onderneming. Bijvoorbeeld door het beleid te vernieuwen, zaken te onderzoeken of processen aan te passen.	Beleidswijziging doorgevoerd / beleidswijziging nog niet voldoende / beleidswijziging wordt niet doorgevoerd
6	Afronden dialoog	Wanneer de onderneming aantoonbaar de gewenste stappen heeft gezet ten aanzien van de doelstellingen kan de dialoog worden afgesloten. Indien dit niet het geval is binnen de gestelde termijn voor het engagementtraject wordt de dialoog niet succesvol afgerond.	Dialoog succesvol afgerond / dialoog onsuccesvol afgerond / dialoog tussentijds beëindigd

¹ Bron: Achmea Investment Management

8.2. Normatieve dialoog

8.2.1. De basis voor onze normatieve dialoog

Wij hanteren de uitgangspunten van diverse internationale breed gedragen richtlijnen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen als minimale norm waar ondernemingen zich aan moeten houden. Voorbeelden zijn de 10 principes van het VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, de conventies van de ILO (Internationale Arbeidsorganisatie) en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Daarnaast toetsen we hoe onze normatieve dialogen bijdragen aan de 'Sustainable Development Goals' (SDGs) van de Verenigde Naties, de 17 internationaal overeengekomen duurzame ontwikkelingsdoelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030.

Er zijn 4 hoofdthema's te onderscheiden waar het gedrag van ondernemingen op kan worden beoordeeld, namelijk Mensenrechten, Arbeidsnormen, Milieunormen en Anti-corruptie. Institutionele beleggers kunnen als kapitaalverschaffers van ondernemingen een belangrijke rol spelen bij het aanspreken van ondernemingen als principes binnen deze hoofdthema's geschonden worden. Dit geldt niet alleen voor controverses die binnen de onderneming worden vastgesteld, maar ook voor controverses in de toeleveranciersketen.

Institutionele beleggers kunnen er bij ondernemingen op aandringen dat:

- ✓ de controverses worden opgeheven;
- ✓ het ondernemingsbeleid wordt aangepast;
- ✓ soortgelijke controverses zich niet meer voordoen;
- ✓ waar relevant herstel en verhaal mogelijk wordt gemaakt.

Het aangaan van de dialoog over de controverses is dan ook een belangrijk middel voor de institutionele belegger om financiële-, reputatie-, sociale- of milieu schade te beheersen.

Door het screenen van bedrijven die de internationale normen schenden identificeren we ondernemingen die daadwerkelijk of potentiële negatieve impact hebben op de samenleving en milieu. Dit is een belangrijk onderdeel in het OESO due diligence traject.

Hierbij wordt naast de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu ook naar de **ernst**, **schaal** en **onomkeerbaarheid** van de controverses gekeken:

- Ernst verwijst naar de heftigheid van de negatieve impact.
- Met schaal wordt het bereik van het gevolg bedoeld, bijvoorbeeld het aantal mensen dat wordt getroffen, kan worden getroffen of de omvang van de milieuschade.

- Onomkeerbaarheid verwijst naar de grenzen aan de mogelijkheden om de situatie van de getroffen personen of het milieu te herstellen zodat deze overeenkomt met de situatie die voortvloeit uit de negatieve impact.

Door middel van het Normatieve engagementprogramma spreken we ondernemingen aan op hun gedrag om zo de (potentiële) negatieve impact te voorkomen of te verminderen. Over het monitoren van voortgang en de resultaten van dialoog rapporteren we in deze halfjaarlijkse voortgangsrapportage. Wanneer een onderneming schade heeft veroorzaakt aan samenleving of milieu zal Achmea IM de onderneming nadrukkelijk oproepen tot herstel- en verhaalmogelijkheden voor degene die schade hebben geleden.

In de volgende pagina's gaan wij dieper in op de 4 hoofdthema's waarop wij onze normatieve dialoog voeren en de relevante internationale richtlijnen.

De OESO-richtlijnen worden onderschreven door 46 landen

9 thema's

Mensenrechten

Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen

Milieu

Bestrijding van corruptie, omkopingsverzoeken en afpersing

Consumentenbelangen

Wetenschap en technologie

Mededinging

Belastingen

Transparantie

Opgericht in 2000 De OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen zijn aangenomen in 1971. Het beschrijft wat 46 landen van bedrijven, inclusief institutionele beleggers, verwachten bij het internationaal zakendoen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO).

8.2.1.1. Mensenrechtenkwesies en internationale verdragen

De 'rechten van de mens' vormen 1 van de 4 hoofdthema's van het Global Compact en worden geadresseerd door de eerste 2 principes. Deze principes staan echter niet op zichzelf en zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen. Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele controverses van mensenrechten.

In de *UN Guiding Principles on Business & Human Rights* (UNGPs), staat specifiek beschreven hoe bedrijven met deze

richtlijnen en verdragen dienen om te gaan en wat hun verantwoordelijkheden zijn. Of zoals de opsteller van de UNGPs, Professor John Ruggie stelt:

"The Guiding Principles' normative contribution lies not in the creation of new international law obligations but in elaborating the implications of existing standards and practices for states and businesses; integrating them within a single, logically coherent and comprehensive template; and identifying where the current regime falls short and how it could be improved".

In de praktijk hebben mensenrechtencontroverses in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Beperking van het recht op zelfbeschikking
- ✓ Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht
- ✓ Het niet respecteren van rechten van inheemse volken
- ✓ Beperking van vrijheid van meningsuiting

TABEL 8.2.1.1.1 PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MENSENRECHTEN

Thema	VN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Mensenrechten	Principe 1	Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren.	IV. Mensenrechten	Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.
			V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	De VN-verklaring over de rechten van inheemse volkeren.
	VIII. Consumentenbelangen	ILO conventie 169 betreffende inheemse en in stamverband levende volken in onafhankelijke landen. Tripartite ILO-verklaring inzake multinationale ondernemingen en sociaal beleid. Geneefse conventie. Haagse conventie.		
	Principe 2	Bedrijven dienen ervoor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.	IV. Mensenrechten	Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht

Ten aanzien van de kwestie 'Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht' is het van belang dat ondernemingen ten aanzien van degenen die gevolgen van hun activiteiten ondervinden internationaal erkende mensenrechten respecteren. De '*UN Guiding Principles on Business & Human Rights*', die zijn geïntegreerd in de OESO-richtlijnen, bieden voor bedrijven een hanteerbaar beleidskader over de toepassing van mensenrechten en de Global Compact principes. Specifiek voor de activiteiten van bedrijven die te maken hebben met oorlogen of bezettingen biedt ook de Geneefse conventie een geschikt raamwerk.

Het niet respecteren van rechten van inheemse volken

De VN aanvaardden in 2007 een '*Verklaring over de rechten van inheemse volken*'. De rechten van inheemse volken zijn daarmee pas in recente jaren formeel erkend. In de '*VN-*

richtlijnen voor mensenrechten ten behoeve van bedrijven' wordt gewezen op de landrechten en andere rechten van inheemse volken. Enkele landen met belangrijke inheemse minderheden stemden tegen de verklaring, waaronder de VS, Canada, Nieuw Zeeland en Australië. Het belangrijkste verdrag is de ILO conventie (no. 169) over inheemse en tribale volken in onafhankelijke landen.

Voor deze toetsing is de bepaling dat ondernemingen 'de mensenrechten van personen die tot specifieke (bevolkings-)groepen horen die bijzondere aandacht vereisen' dienen te respecteren, indien zij een ongunstig effect op de mensenrechten van die personen kunnen hebben.

Beperking van vrijheid van meningsuiting

Vrijheid van meningsuiting is de vrijheid van burgers om hun overtuigingen kenbaar te maken, zonder voor vervolging door de staat te hoeven vrezen. Vrijheid van meningsuiting wordt vaak beschouwd als een integraal concept in democratieën maar is soms minder evident bij andere staatsvormen. De vrijheid om zonder angst voor vervolging je mening te kunnen uiten staat expliciet vermeld in de 'Universele Verklaring van de Rechten van de Mens'.

8.2.1.2. Arbeidsnormenkwesies en internationale verdragen

Het respecteren van arbeidsnormen is 1 van de 4 hoofdthema's van het Global Compact en wordt geadresseerd

door de principes 3,4,5 en 6. Deze principes zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen (zie de volgende tabel). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele arbeidsnormcontroverses.

Naast de Global Compact principes over arbeidsnormen zijn de internationale afspraken over minimale arbeidsnormen die zijn vastgelegd in Conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie van de Verenigde Naties van belang: de ILO-Conventies. Deze bieden een internationaal breed geaccepteerd raamwerk om bedrijven te beoordelen. Ook de 'UN Guiding Principles on Business & Human Rights' bieden een praktisch raamwerk om te beoordelen waar de verantwoordelijkheden van bedrijven bij arbeidsrechten beginnen en eindigen.

In de praktijk hebben arbeidsnormencontroverses in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Beperking van vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen
- ✓ Gebruik van dwangarbeid in de toeleveringsketen
- ✓ Kinderarbeid in de toeleveringsketen
- ✓ Discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep
- ✓ Veiligheid van werknemers

TABEL 8.2.1.2.1 PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA ARBEIDSRECHTEN

Thema	VN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Arbeidsrechten	Principe 3	Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 87 betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht. ILO conventie 98 betreffende Toepassing van het recht van organisatie en collectieve onderhandeling.
	Principe 4	Bedrijven dienen alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 29 over dwangarbeid. ILO conventie 105 betreffende de afschaffing van dwangarbeid.
	Principe 5	Bedrijven dienen zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 138 betreffende de minimumleeftijd voor arbeid. ILO conventie 182 betreffende het effectief afschaffen van kinderarbeid. UN Verdrag over de rechten van het kind.
	Principe 6	Bedrijven dienen discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 100 betreffende gelijke beloning. ILO conventie 111 betreffende discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep.

Beperking van vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen

Vakbondsvrijheid in het bijzonder wordt genoemd in de derde richtlijn van het Global Compact. Deze luidt: "Businesses should uphold the freedom of association and the effective

recognition of the right to collective bargaining." De ILO-conventies 87 en 98 stellen dat vakbonden ongestoord moeten kunnen onderhandelen met werkgevers over arbeidsvoorwaarden en dat vrijheid van organisatie en daarmee het recht om lid te worden van een vakbond tot

de fundamentele mensenrechten behoort. Nederland heeft beide verdragen geratificeerd.

Gebruik van dwangarbeid in de toeleveringsketen

Het 4 de principe van het Global Compact behandelt verplichte en gedwongen arbeid. Deze worden geadresseerd in de ILO conventies 29 en 105 en hierin wordt onder andere gesteld dat bedrijven niet mogen profiteren van dwangarbeid of slavernij.

Kinderarbeid in de toeleveringsketen

Het vijfde principe uit het Global Compact stelt dat bedrijven zich dienen in te spannen om kinderarbeid uit te bannen. Ook is kinderarbeid in strijd met richtlijn van de OESO-richtlijnen voor internationale ondernemingen en met de International Labour Organisation (ILO) conventies ten aanzien van 'de fundamentele principes en rechten op het werk' en het 'effectief afschaffen van kinderarbeid' (ILO-verdragen 138 en 182).

Discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep

Het 6 de principe van het Global Compact gaat over het voorkomen van discriminatie in relatie tot werk en beroep. De ILO conventies 100 en 111 en de OESO-richtlijnen bieden een kader voor bedrijven.

Veiligheid van werknemers

Niet expliciet genoemd in de principes van het Global Compact rond arbeidsrechten, maar vanzelfsprekend wel gelieerd aan de principes 1 en 2 op het gebied van mensenrechten, is de veiligheid van werknemers op de werkvloer. De OESO-richtlijnen bieden bedrijven handvaten om hier invulling aan te geven.

8.2.1.3. Milieunormenkwesities en internationale verdragen

Het milieu is het derde hoofdthema van het Global Compact en wordt geadresseerd door de principes 7, 8 en 9. Deze principes zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen (zie de volgende tabel). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele milieunormcontroverses.

De richtlijnen van het Global Compact betreffende het milieu zijn afgeleid van de 'Rio verklaring inzake milieu en ontwikkeling' en luiden: "Business should support a precautionary approach to environmental challenges", "Business should undertake initiatives to promote greater environmental responsibility" en "Business

should encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies." In de praktijk hebben milieunormcontroverses in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Milieuvervuiling – grond, of watervervuiling
- ✓ Milieuvervuiling – bedreigen biodiversiteit

Milieuvervuiling – grond, of watervervuiling en bedreigen biodiversiteit

Het preventie- en voorzichtigheidsbeginsel, samen met het beginsel dat de vervuiler betaalt, zijn terug te vinden in de Rio Verklaring en vormen de basis van het referentiekader. Een strikter referentiekader wordt geboden door het *Kyoto Protocol*, het *Verdrag van Bazel* (gericht op gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan) en het *Biodiversiteitsverdrag van Rio de Janeiro*. Deze specifieke en internationaal breed gedragen verdragen en conventies verwoorden welke verantwoordelijkheden ondernemingen hebben voor de effecten van hun activiteiten op lucht, water, bodem, klimaat, ecosystemen, biodiversiteit en gezondheid.

TABEL 8.2.1.3.1 PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MILIEU

Thema	VN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Milieunormen	Principe 7	Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties.	VI. Milieu	Verdrag van Bazel inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan. Verdrag van Rio de Janeiro inzake biodiversiteit. Rio verklaring over milieu en ontwikkeling.
	Principe 8	Bedrijven dienen initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen.	VI. Milieu	Kyoto Protocol. VN Raamwerk verdrag over klimaatverandering. Akkoord van Parijs.
	Principe 9	Bedrijven dienen de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.	VI. Milieu	Rio verklaring over milieu en ontwikkeling. Agenda 21.

Klimaatverandering

De richtlijnen die we hanteren m.b.t. het klimaat betreffen het VN Raamwerk verdrag over klimaatverandering en het Akkoord van Parijs. Controverses ten aanzien hiervan betreffen:

1. het falen om de impact van klimaatverandering te mitigeren door activiteiten of producten van bedrijven, en ook bedrijven die boetes en rechtszaken tegen zich hebben lopen voor bv het schenden van greenhouse gas standaarden.
2. tegenstand tegen mitigatie van klimaatverandering, bijvoorbeeld door lobby of rechtszaken.

Daarnaast nemen wij additionele maatregelen om klimaatverandering te beperken.

8.2.1.4. anti-corruptiekwesties en internationale verdragen

Anti-corruptiebeleid is het 4 de hoofdthema van het Global Compact en wordt geadresseerd door principe 10. Dit principe is gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen (zie de volgende tabel). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op het naleven van anti-corruptienormen.

Principe 10 van het Global Compact betreft anti-corruptie en is afgeleid van de 'VN Conventie tegen corruptie' en de 'VN Conventie tegen internationale georganiseerde criminaliteit' en luidt: "Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery."

Het tiende principe uit het Global Compact stelt dat bedrijven alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping,

dienen te voorkomen en te bestrijden. In de praktijk hebben anti-corruptiecontroverses in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Omkopingspraktijken
- ✓ Afpersingspraktijken

TABEL 8.2.1.4.1 PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MILIEU

Thema	VN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Anti-corruptie	Principe 10	Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.	III. Informatieverstrekking	VN conventie tegen corruptie
			VII. Bestrijding van corruptie, omkopingsverzoeken, en afpersing	VN conventie tegen internationale georganiseerde criminaliteit
			X. Mededinging	
			XI. Belastingen	

8.2.2. Het normatieve engagementproces

Het beleggingsuniversum wordt doorlopend gescreend op ondernemingen die betrokken zijn bij controverses ten aanzien van internationale normen. Dit gebeurt door onderzoeksbureau ISS ESG. Bij vermoedens van een dreigende controversie start ISS ESG een dialoog met de onderneming om zo verdere escalatie te voorkomen. Ook bij een vastgestelde controversie start ISS ESG een dialoog met deze ondernemingen met als doel de controversie zo snel mogelijk op te heffen en nieuwe controverses in de toekomst te voorkomen. Achmea IM spreekt ISS ESG halfjaarlijks over de lopende dialogen om de voortgang van het engagementprogramma te monitoren.

ISS ESG screent potentiële betrokkenheid van ondernemingen bij het niet naleven van internationale normen en standaarden. Het volgt meer dan 23.000 uitgevende instellingen in de grote wereldwijde indices (large, mid en small cap).

Het filteren en beoordelen van vermeende controverses wordt gedaan met behulp van digitaal onderzoek, waarbij wereldwijd in 12 talen meer dan 4.400 mediabronnen en nog eens 200 deskundige bronnen van belanghebbenden worden gesorteerd, verwerkt en geanalyseerd. Onder mediabronnen vallen commerciële kranten, nieuwsbrieven, blogs en andere bronnen op internet. Onder bronnen van belanghebbenden valt informatie van overheidsinstanties en gezaghebbende internationale instellingen, Non Governmental Organisations (NGOs)'s en vakbonden. Omdat de bronnen van belanghebbenden vaak veel relevante informatie bevatten,

beoordelen de analisten van ISS ESG deze zonder tussenkomst van een filter.

De onderzoeksmethodologie die ISS ESG gebruikt bij het onderzoeken van potentiële controverses is kwalitatief. De methodologie doorloopt 5 stappen, in wisselende volgorde:

1. Bepalen of de vermeende controversie betrekking heeft op het niet naleven van internationale normen en standaarden;
2. Bepalen van de relatie van de onderneming met de vermeende controversie;
3. Beoordeling van de ernst, geloofwaardigheid en omvang van de vermeende controversie. Hierbij wordt ook meegewogen of de vermeende controversie incidenteel of structureel van aard is;
4. Beoordeling van herstelmaatregelen;
5. Bepalen of de beschuldigingen zijn geverifieerd door een gezaghebbende bron.

De scores Rood, Oranje en Groen

Op basis van de onderzoeksmethode onderscheiden analisten de gevonden vermeende controverses naar beoordelingscategorieën, waar scores bij horen. Op basis van deze scores krijgt de casussen de status Rood, Oranje of Groen. De score 10 leidt tot de status Rood, scores 6 tot en met 9 leiden tot de status Oranje en scores 1 tot 5 leiden tot de status Groen. Voor een gedetailleerde omschrijving van de verschillende scores en bijbehorende beoordelingscategorieën verwijzen wij naar de onderstaande tabel.

TABEL 8.2.2.1 GEDETAILLEERDE OMSCHRIJVING VAN DE VERSCHILLENDE SCORES EN BIJBEHORENDE BEOORDELINGSCATEGORIEËN

Beoordelingssignaal	Score	Beoordelingscategorie	Uitleg beoordelingscategorie
Rood	10	Geverifieerde zeer ernstige controverse ten aanzien van internationale normen	De controverse is geverifieerd door een gezaghebbende instantie. De onderneming heeft de controverse niet geadresseerd. De controverse wordt geclassificeerd als zeer ernstig.
Oranje	9	Geverifieerde ernstige controverse ten aanzien van internationale normen	De controverse is geverifieerd door een gezaghebbende instantie. De onderneming heeft de controverse niet geadresseerd. De controverse wordt geclassificeerd als ernstig.
Oranje	8	Vermeende controverse ten aanzien van internationale normen	Er zijn geloofwaardige, maar niet geverifieerde beschuldigingen dat een onderneming betrokken is bij een controverse ten aanzien van internationale normen.
Oranje	7	Geverifieerde controverse ten aanzien van internationale normen gevolgd door adequate maatregelen van de onderneming.	De controverse is geverifieerd door een gezaghebbende instantie. De onderneming heeft de controverse echter adequaat geadresseerd en is bezig de maatregelen te adresseren.
Oranje	6	Gefragmenteerde informatievoorziening	De beschuldigingen en risico's zijn geloofwaardig, maar de betrokkenheid van de onderneming bij de vermeende controverse is onduidelijk.
Groen	5	Onder observatie	Er zijn beschuldigingen dat een onderneming betrokken is bij een controverse van internationale normen. Er is echter onvoldoende informatie beschikbaar om de ernst van de situatie of de betrokkenheid van de onderneming te kunnen beoordelen.
Groen	4	De controverse wordt geadresseerd	De controverse is nog niet hersteld, maar niet heel ernstig. De onderneming is responsief en neemt adequate maatregelen of heeft toegezegd dat te zullen doen.
Groen	3	Onvoldoende betrokkenheid	De onderneming is onvoldoende betrokken bevonden bij de vermeende of geverifieerde controverse.
Groen	2	Historische betrokkenheid	De betrokkenheid van de onderneming is niet langer relevant doordat maatregelen doeltreffend genomen zijn of de controverse lang geleden plaats vond.
Groen	1	Geen beschuldiging	

Bij een **Rode** of **Oranje** beoordelingen wordt engagement opgestart met de onderneming. De dialoog heeft dan 3 mogelijke doelen:

1. Het opheffen van de controverse.
2. Het voorkomen van toekomstige controverses.
3. Het beheersen van reputatie- en financiële schade voor onderneming en belegger.

Engagement

Het versturen van een initiatiebrief markeert de start van de dialoog. Afhankelijk van de urgentie en aard van de controverse zal de dialoog zich daarna per conference call, bezoek op kantoor, e-mail of brief verder ontwikkelen. De doorlooptijd van deze normatieve dialogen kan erg verschillen, afhankelijk van de complexiteit van de controverse en de bereidheid van een bedrijf om mee te werken. Tijdens de dialoog krijgt de onderneming de controverse voorgelegd en de gelegenheid om zijn standpunt uiteen te zetten. Deze dialoog wordt voortgezet zolang ISS ESG de onderneming in onderzoek houdt. Voorafgaand aan de publicatie van de onderzoeksresultaten krijgt de onderneming de mogelijkheid om het conceptrapport te beoordelen en feedback te geven.

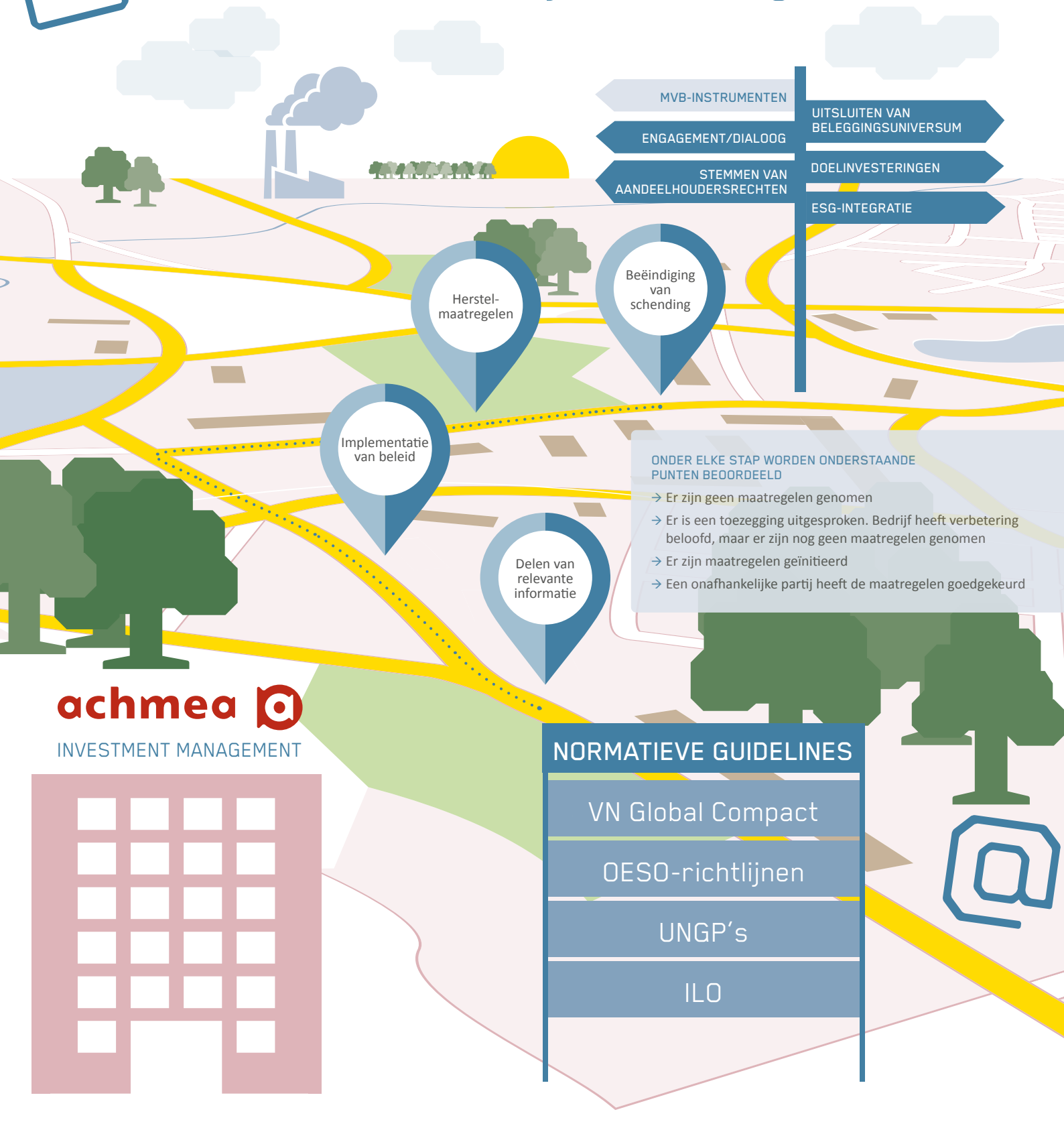
Om toch doelgericht en gestructureerd te werk te gaan worden bij alle dialogen mijlpalen gebruikt voor het meten van en het rapporteren over de voortgang. Deze mijlpalen geven de voortgang aan per thema en per casus en deze spelen tevens een belangrijke rol in de volgende hoofdstukken van dit rapport. Als bij een controverse geen ontwikkelingen plaatsvinden, geen nieuwe informatie beschikbaar komt en er tevens geen berichten zijn van mogelijke schade dan wordt de volgende uitfasering gevolgd.

▪3 jaar Rood → 2 jaar Oranje → Groen

▪2 jaar Oranje → Groen

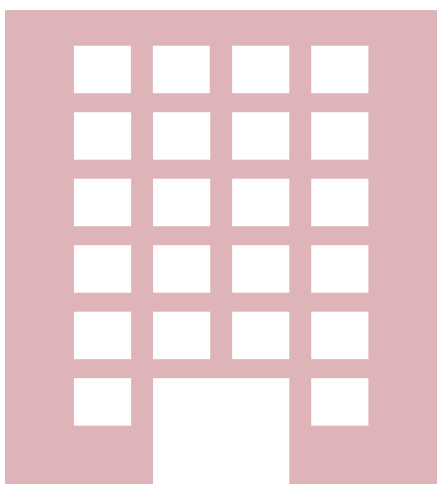
NORMATIEVE DIALOOG

Hoe voeren wij de dialoog?

achmea

INVESTMENT MANAGEMENT

EINDDOELEN

OPHEFFING SCHENDING

VOORKOMEN TOEKOMSTIGE SCHENDING

BEHEERSEN REPUTATIE-SCHADE & FINANCIËLE SCHADE BELEGGER

HERSTEL EN VERHAAL

8.3. Lijst van ondernemingen

8.3.1. Thematische Dialogen

	Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
1	Amazon.com, Inc.	E-commerce	Verenigde Staten	Preventie Mensenrechtenrisico's
2	Anheuser-Busch InBev	Dranken	België	Goede Voeding
3	Associated British Foods plc	Voedselproducten	Verenigd Koninkrijk	Goede Voeding
4	Banco Santander S.A.	Gediversifieerde banken	Spanje	Preventie Mensenrechtenrisico's
5	BASF SE	Chemicaliën	Duitsland	Water impact en afhankelijkheid
6	BMW	Automobielen	Duitsland	Just Transition
7	Bunge Global SA	Voedselproducten	Verenigde Staten	Ontbossing
8	Bunzl plc	Handelsbedrijven & Distributeurs	Verenigd Koninkrijk	Ontbossing
9	C.H. Robinson Worldwide, Inc.	Luchttransport & Logistiek	Verenigde Staten	Klimaattransitie Luchtvaart
10	CF Industries Holdings, Inc.	Chemicaliën	Verenigde Staten	Reductie CO2 uitstoot PLUS
11	CK Hutchison Holdings Ltd	Industriële Conglomeraten	Hong Kong	Reductie CO2 uitstoot PLUS
12	Clorox Company	Huishoudelijke producten	Verenigde Staten	Ontbossing
13	Coles Group Ltd	Consumentengoederen Distributie & Retail	Australië	Ontbossing
14	Compass Group PLC	Hotels, restuarants en vrije tijd	Verenigd Koninkrijk	Ontbossing
15	Continental AG	Automobiel Componenten	Duitsland	Reductie CO2 uitstoot PLUS
16	Corteva agriscience	Chemicaliën	Verenigde Staten	Nature Action
17	Deutsche Post AG	Luchttransport & Logistiek	Duitsland	Klimaattransitie Luchtvaart
18	Dollar General Corporation	Consumentengoederen Distributie & Retail	Verenigde Staten	Ontbossing
19	Domino's Pizza, Inc.	Hotels, restaurants en vrije tijd	Verenigde Staten	Goede Voeding
20	Dow Inc	Chemicaliën	Verenigde Staten	Klimaattransitie Chemie
21	DSV A/S	Luchttransport & Logistiek	Denemarken	Klimaattransitie Luchtvaart
22	Ecolab Inc.	Chemicaliën	Verenigde Staten	Klimaattransitie Chemie
	Ecolab Inc.	Chemicaliën	Verenigde Staten	Water impact en afhankelijkheid
23	Expeditors International of Washington, Inc.	Luchttransport & Logistiek	Verenigde Staten	Klimaattransitie Luchtvaart
24	FedEx Corporation	Luchttransport & Logistiek	Verenigde Staten	Klimaattransitie Luchtvaart
25	FMC Corporation	Chemicaliën	Verenigde Staten	Nature Action
26	Ford Motor Company	Automobielen	Verenigde Staten	Just Transition
27	Givaudan SA	Chemicaliën	Zwitserland	Klimaattransitie Chemie
	Givaudan SA	Chemicaliën	Zwitserland	Water impact en afhankelijkheid
28	Heidelberg Materials	Bouwmaterialen	Duitsland	Reductie CO2 uitstoot PLUS
29	Honda Motor Co., Ltd.	Automobielfabrikanten	Japan	Preventie Mensenrechtenrisico's

Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
30 Industria de Diseno Textil, S.A.	Kledingdetailhandel	Spanje	Preventie Mensenrechtenrisico's
31 Kraft Heinz Company	Voedselproducten	Verenigde Staten	Ontbossing
32 Linde PLC	Chemicaliën	Verenigd Koninkrijk	Klimaattransitie Chemie
Linde PLC	Chemicaliën	Verenigd Koninkrijk	Reductie CO2 uitstoot PLUS
33 Marubeni Corporation	Handelsbedrijven & Distributeurs	Japan	Nature Action
34 McDonald's Corp.	Hotels, restaurants en vrije tijd	Verenigde Staten	Goede Voeding
McDonald's Corp.	Hotels, restaurants en vrije tijd	Verenigde Staten	Preventie Mensenrechtenrisico's
35 Mitsui & Co.,Ltd	Handelsbedrijven & Distributeurs	Japan	Nature Action
36 Mitsui Chemicals, Inc.	Chemicaliën	Japan	Reductie CO2 uitstoot PLUS
37 Nitto Denko Corp.	Chemicaliën	Japan	Klimaattransitie Chemie
38 Nutrien Ltd.	Chemicaliën	Canada	Nature Action
39 PepsiCo, Inc.	Dranken	Verenigde Staten	Goede Voeding
PepsiCo, Inc.	Dranken	Verenigde Staten	Nature Action
40 PPG Industries, Inc.	Chemicaliën	Verenigde Staten	Klimaattransitie Chemie
PPG Industries, Inc.	Chemicaliën	Verenigde Staten	Water impact en afhankelijkheid
41 Qantas Airways Limited	Luchtvaartmaatschappijen	Australië	Klimaattransitie Luchtvaart
42 Renault SA	Automobielen	Frankrijk	Just Transition
43 Rio Tinto Limited	Metaal & Mijnbouw	Australië	Just Transition
44 Solvay SA	Chemicaliën	België	Reductie CO2 uitstoot PLUS
45 Starbucks Corporation	Fastfoodrestaurants	Verenigde Staten	Preventie Mensenrechtenrisico's
46 Stellantis NV	Automobielen	Nederland	Just Transition
47 Target Corporation	Consumentengoederen Distributie & Retail	Verenigde Staten	Nature Action
48 The Coca-Cola Company	Dranken	Verenigde Staten	Goede Voeding
49 Toray Industries, Inc.	Chemicaliën	Japan	Water impact en afhankelijkheid
50 Uber Technologies, Inc.	Ritdelen & mobiliteitsdiensten	Verenigde Staten	Preventie Mensenrechtenrisico's
51 United Parcel Service, Inc.	Luchttransport en Logistiek	Verenigde Staten	Reductie CO2 uitstoot PLUS
52 UPM-Kymmene Oyj	Papier- en hout-producten	Finland	Ontbossing
53 Volkswagen AG	Automobielen	Duitsland	Reductie CO2 uitstoot PLUS
54 Wesfarmers Limited	Algemene detailhandel	Australië	Ontbossing
55 WH Group Ltd. (HK)	Voedselproducten	Hong Kong	Nature Action
56 Woolworths Ltd	Consumentengoederen Distributie & Retail	Australië	Goede Voeding

8.3.2. Normatieve Dialogen

Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
1 Accenture Plc	15-04-25	Arbeidsnormen

	Onderneming	Dialog geïnitieerd	Normschending
2	Aecon Group Inc		01-04-24 Mensenrechten
	Aecon Group Inc		01-04-24 Milieu
3	Aker Solutions ASA		15-07-24 Milieu
4	Albemarle Corporation		15-10-25 Mensenrechten
	Albemarle Corporation		15-10-25 Milieu
5	Alphabet Inc.		17-02-25 Arbeidsnormen
	Alphabet Inc.		17-02-25 Corruptie
	Alphabet Inc.		17-02-25 Mensenrechten
6	AltaGas Ltd.		15-04-25 Milieu
7	Amazon.com, Inc.		15-01-19 Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.		15-07-22 Corruptie
	Amazon.com, Inc.		15-10-25 Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.		15-10-25 Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.		15-10-25 Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.		15-10-25 Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.		15-10-25 Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.		15-10-25 Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.		15-10-25 Mensenrechten
8	Amgen Inc.		15-10-25 Mensenrechten
9	Anheuser-Busch InBev		15-10-24 Arbeidsnormen
10	Apple Inc.		15-10-24 Arbeidsnormen
	Apple Inc.		15-10-24 Corruptie
	Apple Inc.		15-10-24 Mensenrechten
11	Baker Hughes, a GE Company Class A		16-10-23 Milieu
12	Bank of America Corporation		01-04-24 Mensenrechten
13	BlackRock, Inc.		15-07-24 Mensenrechten
14	Booking.com		15-04-25 Corruptie
15	Bunge Limited		17-04-23 Milieu
16	Cardinal Health, Inc.		17-02-25 Mensenrechten
17	Carrefour SA		15-10-24 Arbeidsnormen
18	Cencora, Inc.		15-04-25 Mensenrechten
19	Chevron Corporation		15-02-23 Arbeidsnormen
	Chevron Corporation		15-02-23 Milieu
20	Clariane SE		15-07-25 Mensenrechten
21	Compagnie de l'Odet SE		15-02-24 Arbeidsnormen
	Compagnie de l'Odet SE		15-02-24 Mensenrechten
	Compagnie de l'Odet SE		15-02-24 Mensenrechten
	Compagnie de l'Odet SE		15-02-24 Mensenrechten
22	Consolidated Edison, Inc.		15-04-25 Milieu

	Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
23	CoreCivic, Inc.	15-07-22	Arbeidsnormen
	CoreCivic, Inc.	15-07-22	Mensenrechten
24	CVS Health Corporation	17-02-25	Mensenrechten
25	Deutsche Telekom AG	15-07-25	Arbeidsnormen
	Deutsche Telekom AG	15-07-25	Mensenrechten
26	Edison International	15-07-25	Mensenrechten
27	Electricite de France SA	15-02-23	Milieu
	Electricite de France SA	15-02-23	Milieu
28	Enel SpA	16-10-23	Mensenrechten
29	ENEOS Holdings, Inc.	15-07-24	Milieu
30	ENGIE SA	15-02-24	Milieu
31	Eni SpA	16-10-23	Arbeidsnormen
	Eni SpA	16-10-23	Milieu
	Eni SpA	16-10-23	Milieu
32	Equitrans Midstream Corporation	17-04-23	Milieu
33	Eskom Holdings SOC Ltd.	15-04-18	Milieu
34	EXOR N.V.	15-07-24	Corruptie
35	Exxon Mobil Corp.	15-07-25	Mensenrechten
	Exxon Mobil Corp.	15-07-25	Milieu
	Exxon Mobil Corp.	15-07-25	Milieu
	Exxon Mobil Corp.	15-07-25	Milieu
36	Fortescue Metals Group Ltd.	15-02-23	Arbeidsnormen
37	G-III Apparel Group Ltd	15-07-22	Arbeidsnormen
38	Hino Motors, Ltd.	17-02-25	Milieu
39	Hochtief AG	15-01-21	Mensenrechten
	Hochtief AG	15-01-21	Mensenrechten
40	HUGO BOSS AG	15-07-24	Arbeidsnormen
	HUGO BOSS AG	15-07-24	Arbeidsnormen
41	Iberdrola SA	15-10-25	Mensenrechten
	Iberdrola SA	15-10-25	Milieu
42	Johnson & Johnson	15-01-20	Corruptie
43	Juventus Football Club SpA	15-07-24	Corruptie
44	Kinross Gold Corporation	01-04-24	Milieu
45	Kohl's Corporation	15-10-24	Arbeidsnormen
46	Lands' End Inc	15-07-22	Arbeidsnormen
47	Levi Strauss & Co.	15-07-24	Arbeidsnormen
48	Loomis AB	15-07-25	Arbeidsnormen
49	Lundin Mining Corporation	16-10-23	Milieu
50	Lyft, Inc.	15-02-24	Arbeidsnormen

	Onderneming	Dialog geïnitieerd	Normschending
51	Macy's Inc	15-10-24	Arbeidsnormen
52	Marubeni Corporation	15-02-24	Mensenrechten
53	Mattel, Inc.	16-10-23	Mensenrechten
54	MAXIMUS, Inc.	17-02-25	Arbeidsnormen
55	McDonald's Corp.	17-07-23	Arbeidsnormen
56	McKesson Corp.	17-02-25	Mensenrechten
57	Medibank Private Ltd.	17-02-25	Mensenrechten
58	Mercedes-Benz Group AG	17-07-23	Milieu
	Mercedes-Benz Group AG	17-07-23	Milieu
59	Microsoft Corporation	15-07-24	Arbeidsnormen
60	Mitsubishi Corporation	15-02-24	Mensenrechten
	Mitsubishi Corporation	15-02-24	Milieu
61	Mitsui & Co.,Ltd	15-02-24	Milieu
62	NextEra Energy, Inc.	15-10-24	Milieu
63	Nippon Steel & Sumitomo Metal Corp.	17-02-25	Milieu
64	Osaka Gas Co., Ltd.	01-04-24	Milieu
65	Pan American Silver Corp.	16-10-23	Mensenrechten
66	Paramount Global	17-10-22	Arbeidsnormen
67	Petroleos Mexicanos SA	15-10-21	Milieu
68	Petróleos Mexicanos SA	15-10-21	Milieu
69	Petroperu SA	15-04-22	Milieu
70	PVH Corp.	15-04-22	Arbeidsnormen
71	Renault SA	15-10-22	Milieu
72	Rio Tinto plc	15-02-23	Mensenrechten
	Rio Tinto plc	15-10-24	Arbeidsnormen
	Rio Tinto plc	15-10-24	Mensenrechten
	Rio Tinto plc	15-10-24	Milieu
	Rio Tinto plc	15-10-24	Milieu
73	Royal Philips NV	16-10-23	Mensenrechten
74	Securitas AB	01-04-24	Mensenrechten
75	Singapore Telecommunications Limited	17-02-25	Mensenrechten
76	SNC-Lavalin Group, Inc.	15-01-21	Mensenrechten
	SNC-Lavalin Group, Inc.	15-01-21	Milieu
77	Sojitz Corp.	15-10-24	Milieu
78	Sony Group Corporation	15-10-22	Arbeidsnormen
79	Sotera Health Company	15-07-25	Mensenrechten
80	Starbucks Corporation	15-10-25	Arbeidsnormen
81	Stellantis NV	15-07-24	Milieu
82	Stora Enso Oyj	15-04-25	Milieu

Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
83 Subsea 7 S.A.	16-10-23	Milieu
84 Sumitomo Chemical Co., Ltd.	15-02-24	Milieu
85 Sumitomo Corporation	15-02-24	Arbeidsnormen
86 Target Corporation	15-10-24	Arbeidsnormen
87 Telefonaktiebolaget LM Ericsson	16-10-23	Corruptie
88 Teva Pharmaceutical Industries Ltd.	17-02-25	Mensenrechten
89 Texhong Textile Group Ltd	15-10-24	Arbeidsnormen
90 The Brinks Company	15-07-25	Arbeidsnormen
91 The Coca-Cola Company	17-10-22	Arbeidsnormen
The Coca-Cola Company	17-10-22	Arbeidsnormen
92 The GEO Group, Inc.	15-10-25	Arbeidsnormen
The GEO Group, Inc.	15-10-25	Mensenrechten
93 The Star Entertainment Group Limited	15-02-23	Corruptie
94 T-Mobile US, Inc.	15-07-25	Arbeidsnormen
T-Mobile US, Inc.	15-07-25	Mensenrechten
95 Toronto-Dominion Bank	17-02-25	Corruptie
96 Total SA	15-07-20	Arbeidsnormen
97 Toyota Motor Corp.	17-02-25	Milieu
98 Tyson Foods, Inc.	15-04-25	Arbeidsnormen
99 Uber Technologies, Inc.	15-07-21	Mensenrechten
Uber Technologies, Inc.	15-07-24	Arbeidsnormen
Uber Technologies, Inc.	15-07-24	Arbeidsnormen
100 Ubisoft Entertainment SA	16-10-23	Arbeidsnormen
Ubisoft Entertainment SA	16-10-23	Arbeidsnormen
101 UBS AG	15-10-21	Mensenrechten
102 UBS Group AG	15-10-25	Mensenrechten
103 UGI Corporation	01-04-24	Mensenrechten
104 United Parcel Service, Inc.	15-07-25	Corruptie
105 Urban Outfitters	15-10-24	Arbeidsnormen
106 Verizon Communications, Inc.	15-10-22	Arbeidsnormen
107 Vestas Wind Systems A/S	15-07-21	Arbeidsnormen
108 Volkswagen AG	15-04-25	Milieu
109 Walgreens Boots Alliance Inc	17-02-25	Mensenrechten
110 Wal-Mart Stores, Inc.	15-10-19	Arbeidsnormen
Wal-Mart Stores, Inc.	16-10-23	Arbeidsnormen
Wal-Mart Stores, Inc.	16-10-23	Arbeidsnormen
111 Wells Fargo & Company	15-07-25	Mensenrechten
112 Wilmar International Limited	15-07-24	Milieu
113 Woolworths Ltd	15-10-24	Mensenrechten

8.4. Afkortingenlijst

Afkorting	Uitgeschreven afkorting	Toelichting
AVA	Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders	Stemmen op de AVA is voor actieve aandeelhouders een manier om de corporate governance of de activiteiten van een onderneming te beïnvloeden. De resultaten van stemmingen tijdens AVA's worden openbaar gemaakt. Als aandeelhouders tegen een voorstel stemmen, moet een onderneming maatregelen nemen.
CCS	Carbon capture and storage	CCS houdt in dat bij de verbranding van fossiele brandstoffen koolstofdioxide wordt afgevangen en vervolgens ondergronds geïnjecteerd en opgeslagen. Op die manier wordt voorkomen dat dit vervuilende broeikasgas de atmosfeer binnendringt.
CDP	Carbon Disclosure Project	De CDP is een organisatie die bedrijven en steden ondersteunt om de milieu-impact van grote bedrijven bekend te maken. Het doel is om van milieupapportage en risicobeheer een bedrijfsnorm te maken en openbaarmaking, inzicht en actie naar een duurzame economie te stimuleren.
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive	Europese richtlijn die ondernemingen verplicht om te rapporteren over duurzaamheidsaspecten zoals milieu, sociale kwesties en governance. De CSRD stelt eisen aan transparantie, dubbele materialiteit en externe assurance, en vervangt de eerdere Non-Financial Reporting Directive (NFRD).
CSDDD	Corporate Sustainability Due Diligence Directive	Europese richtlijn die ondernemingen verplicht om gepaste zorgvuldigheid toe te passen in hun waardeketen op het gebied van mensenrechten en milieu. De CSDDD vereist identificatie, preventie en mitigatie van negatieve impacts, en legt ook rapportageverplichtingen op.
CHRB	Corporate Human Rights Benchmark	In 2017 opgerichte benchmark vergelijkt zo'n 100 bedrijven op hun mensenrechtenbeleid.
ESG	Environmental Social Governance	Criteria op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur die worden gebruikt binnen verantwoord beleggen om ondernemingen te analyseren en beoordelen.
GRI	Global Reporting Initiative	GRI is een internationale organisatie die richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving opstelt. In een duurzaamheidsverslag communiceert een organisatie publiekelijk over haar economische, milieu- en sociale prestaties.
ICCR	Interfaith Center on Corporate Responsibility	ICCR is een coalitie van geloof- en waarden gedreven investeerders die betrokken aandeelhouderschap en 'engagement' met ondernemingen zien als een krachtige katalysator voor verandering.
KPI	Key Performance Indicators	Key Performance Indicators (KPI's) zijn meetbare indicatoren die aantonen hoe de onderneming presteert en of het organisatorische doelstellingen gaat halen. Organisaties gebruiken KPI's op alle niveaus van de organisatie om prestaties en resultaten te evalueren. KPI's helpen de aandacht te richten op zaken die belangrijk zijn.
OESO Richtlijnen/ 'OECD Guidelines'	Richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling	De OESO richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen zijn één van de belangrijkste internationaal erkende richtlijnen voor Corporate Social Responsibility, alle 34 OESO lidstaten en 10 andere landen hebben deze richtlijnen geaccepteerd. De OESO-richtlijnen bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie.
PRI	Principles for Responsible Investing	Mondiale vereniging van pensioenfondsen, vermogensbeheerders en ondernemingen die verantwoord beleggen willen bevorderen.
SBT's	Science Based Targets	SBT's zijn de wetenschappelijke kaders of doelstellingen, die nodig zijn om een transitie naar een koolstofarme economie te maken, waarin binnen de 1,5 graad (maximaal 2 graden) opwarming van de aarde wordt gebleven. De ambitie van de dat ondernemingen deze SBT's onderdeel maken van hun korte- of langetermijn klimaatstrategie.
SDG	Sustainable Development Goal	Een reeks duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, in 2015 opgesteld door de Verenigde Naties ter vervanging van de Millenniumdoelstellingen. 193 landen hebben samen afgesproken de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen te realiseren vóór 2030. De doelen zijn gericht op het aanpakken van maatschappelijke en milieu-uitdagingen, zoals klimaatverandering, het stimuleren van schone energie, extreme armoede, gendergelijkheid en duurzame landbouw. De doelen doen een beroep op zowel de publieke als de private sector om nauw samen te werken met de overheden van de landen die hebben ondertekend.
TCFD	Task Force on Climate-related Financial Disclosures	TCFD is een vrijwillige en consistente rapportagemethode voor ondernemingen over klimaatgerelateerde financiële risico's. De taskforce structureert haar aanbevelingen rond 4 thema's: bestuur, strategie, risicobeheer en doelstellingen. TCFD is ontwikkeld door de Raad voor Financiële Stabiliteit. Ondernemingen kunnen deze aanbevelingen gebruiken om investeerders, kredietverstrekkers, verzekeraars en andere belanghebbenden van relevante informatie te voorzien.
TPI	Transition Pathway Initiative	Een initiatief van investeerders die de transitie naar een koolstofarme economie monitoren.

8.5. Bijlage: Uitgangspunten van de Global Compact van de Verenigde Naties

Het VN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen. Bedrijven die het VN Global Compact initiatief onderschrijven, verbinden zich ertoe de onderstaande doelstellingen en waarden te steunen bij het uitvoeren van hun activiteiten:

Mensenrechten

1e principe: Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren; en

Colofon

Deze halfjaarrapportage Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is een uitgave van Achmea Investment Management.

Disclaimer

Achmea Investment Management B.V. ('Achmea IM') heeft de informatie in dit document met zorg samengesteld. De informatie is alleen bestemd voor gekwalificeerde beleggers en/of professionele beleggers zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht (Wft). Dit document is of bevat (i) geen aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen, te verkopen of te verhandelen, (ii) geen beleggingsaanbeveling of beleggingsadvies, (iii) geen juridisch, fiscaal of ander advies. Achmea IM raadt u af een (beleggings)beslissing uitsluitend te baseren op de informatie in dit document. Raadpleeg in voorkomende gevallen een juridisch, fiscaal of andere adviseur. Achmea IM is niet aansprakelijk voor schade die het gevolg is van zo'n (beleggings)beslissing. De informatie in dit document is (mede) gebaseerd op informatie die Achmea IM van betrouwbaar geachte informatiebronnen heeft verkregen. Achmea IM garandeert niet de betrouwbaarheid van die bronnen en de juistheid en volledigheid van de van die bronnen verkregen informatie. De informatie in dit document is puur informatief en u kunt daaraan geen rechten ontleen. Alle informatie is een momentopname, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven. Het verstrekken van dit document na de oorspronkelijke publicatiedatum is geen garantie dat de hierin opgenomen informatie op die latere datum nog juist en volledig is. Achmea IM heeft het recht om deze informatie zonder aankondiging te wijzigen. Het noemen van rendementen op beleggingen in dit document dient uitsluitend als uitleg en toelichting. Achmea IM spreekt daarmee geen verwachting uit over het rendement of koersverloop van die beleggingen. De waarde van uw belegging kan fluctueren en in het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. U mag de informatie in dit document alleen voor eigen persoonlijk gebruik kopiëren. U mag de informatie niet overnemen, vermenigvuldigen, distribueren of openbaren zonder schriftelijke toestemming van Achmea IM. Alle informatie (teksten, foto's, illustraties, grafisch materiaal, handelsnamen, logo's, woord en beeldmerken) blijft eigendom van of in licentie bij Achmea IM en wordt beschermd door auteursrecht, merkenrecht en/of intellectueel eigendomsrecht. Er worden geen rechten of licenties overgedragen bij gebruik van of toegang tot deze informatie. Achmea Investment Management B.V. is statutair gevestigd en houdt kantoor in Zeist (Handelsregister nr. 18059537). Achmea IM is als beheerder van beleggingsinstellingen, zoals bedoeld in artikel 2:65a Wft, geregistreerd bij de Autoriteit Financiële Markten ("AFM") in Amsterdam (AFM registratie 15001209).

Disclaimer bij het uitsluitingsproces

Uitsluitingslijsten worden jaarlijks of tweejaarlijks opgesteld. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van ESG-informatie van onafhankelijke dataleveranciers zoals ISS ESG en MSCI ESG-Research. Om tot een uitsluitingslijst te komen worden de door ons gebruikte marktbrede benchmarks gescreend op naleving dan wel overtreding van de ESG-normen zoals opgenomen in het MVB-beleid. Voldoet een land of ondernemingen op basis van de beschikbare ESG-informatie niet aan onze ESG-normen, dan komt deze in aanmerking voor uitsluiting van het beleggingsuniversum van de Achmea IM beleggingsfondsen. Zowel interne als externe portefeuille beheerders worden gevraagd te controleren of er posities in deze landen of ondernemingen in hun beleggingsportefeuilles voorkomen. Indien dit het geval is, worden zij gevraagd deze binnen een redelijke termijn te verkopen. Mutaties in de beleggingsportefeuilles, door bijvoorbeeld corporate actions, beleggingen buiten de reguliere benchmark of wijzigingen in de benchmark, worden tussentijds niet aan de uitsluitingslijsten getoetst. Ook wordt de beschikbare ESG-informatie niet getoetst op volledigheid. Hierdoor is het mogelijk dat er wordt belegd in landen en ondernemingen die op de uitsluitingslijst staan of die conform de in het MVB-beleid opgenomen ESG-normen, uitgesloten hadden moeten worden. Op het eerst volgende moment van het opstellen van de uitsluitingslijst wordt het proces, zoals hierboven geschetst weer gevolgd. Achmea IM kan geen garanties geven over de volledigheid en juistheid bij de vaststelling en implementatie van de uitsluitingenlijsten. Wij aanvaarden daarvoor geen aansprakelijkheid.

2e principe: er voor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

Arbeidsnormen

3e principe: Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;

4e principe: alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;

5e principe: zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid; en

6e principe: discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.

Milieu

7e principe: Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties;

8e principe: initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen; en

9e principe: de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

Anticorruptie

10e principe: Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.

De principes van het Global Compact zijn gebaseerd op internationale verdragen, onder andere afgeleid van de Universele verklaring van de rechten van de mens, de verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) inzake de fundamentele arbeidsrechten, en van de verklaring van Rio met betrekking tot milieu en ontwikkeling.

8.6. Bijlage: Bepalingen Nederlandse Corporate Governance Code

Bepalingen Nederlandse Corporate Governance Code

IV.4 Verantwoordelijkheid institutionele beleggers

Principe Institutionele beleggers handelen primair in het belang van hun achterliggende begunstigen of beleggers en hebben een verantwoordelijkheid jegens hun achterliggende begunstigen of beleggers en de vennootschappen waarin zij beleggen om op zorgvuldige en transparante wijze te beoordelen of zij gebruik willen maken van hun rechten als aandeelhouder van beursvennootschappen.

Best practice bepalingen

IV.4.1 Institutionele beleggers (pensioenfondsen, verzekeraars, beleggingsinstellingen, vermogensbeheerders) publiceren jaarlijks in ieder geval op hun website hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht op aandelen die zij houden in beursvennootschappen.

IV.4.2 Institutionele beleggers doen jaarlijks op hun website en/of in hun jaarverslag verslag van de uitvoering van hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht in het betreffende boekjaar.

IV.4.3 Institutionele beleggers brengen ten minste eenmaal per kwartaal op hun website verslag uit of en hoe zij als aandeelhouders hebben gestemd op de algemene vergaderingen van aandeelhouders.

Verantwoordelijkheid van aandeelhouders

Principe Aandeelhouders gedragen zich ten opzichte van de vennootschap, haar organen en hun medeaandeelhouders naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid. Hieronder valt de bereidheid om een dialoog met de vennootschap en medeaandeelhouders aan te gaan.

Best practice bepaling

IV.4.4. Een aandeelhouder oefent het agenderingsrecht slechts uit nadat hij daaromtrent in overleg is getreden met het bestuur. Wanneer een of meer aandeelhouders het voornemen heeft de agendering te verzoeken van een onderwerp dat kan leiden tot wijziging van de strategie van de vennootschap, bijvoorbeeld door het ontslag van één of meer bestuurders of commissarissen, wordt het bestuur in de gelegenheid gesteld een redelijke termijn in te roepen om hierop te reageren (de responstijd). Dit geldt ook voor een voornemen als hiervoor bedoeld dat strekt tot rechterlijke machtiging voor het bijeenroepen van een

algemene vergadering op grond van artikel 2:110 BW. De betreffende aandeelhouder respecteert de door het bestuur ingeroepen responstijd in de zin van best practice bepaling II.1.9.

IV.4.5. Een aandeelhouder stemt naar zijn eigen inzicht. Van een aandeelhouder die gebruikt maakt van stemadviezen van derden wordt verwacht dat hij zich een eigen oordeel vormt over het stembelief van deze stemadviseur en de door deze verstrekte stemadviezen.

IV.5.5. Indien een aandeelhouder een onderwerp op de agenda heeft laten plaatsen, licht hij dit ter vergadering toe en beantwoordt hij indien nodig vragen hierover.

Colofon

Deze halfjaarrapportage Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is opgesteld door Achmea Investment Management.

8.7. Categorieën voorstellen aandeelhoudersvergaderingen

TABEL 8.7.1

Categorie	Toelichting
Aandelen gerelateerd	O.a. uitgifte aandelen, speciale rechten, share classes
Audit gerelateerd	O.a. benoeming accountants, accountant fees
Beleggingsfondsen	Bepalingen omtrent beleggingsfondsen
Beloning	O.a. beloningsbeleid, beloning zelf, say on pay enz
Benoemingen	O.a. benoeming RvB, RvC
Bestuurders gerelateerd	O.a. benoeming commissies, beloning commissies, aanpassen termijn bestuurders, enz
Corporate Governance	O.a. aanpassen aandeelhoudersrechten, stembepalingen
Duurzaamheid	O.a. duurzaamheidsonderwerpen zoals rapportages, verantwoordelijkheid. Met name aandeelhoudersvoorstellen op het gebied van duurzaamheid bevat zowel klimaat als sociaal mix.
Klimaat	Say on Climate en aandeelhoudersvoorstellen op het gebied van klimaat
Niet-routinematig	O.a. proxy contest kosten, speciale rapporten, additionele allocatie
Overig	
Geen research	Agendapunten waar geen onderliggende documentatie voor aanwezig is vanuit de onderneming
Overname gerelateerd	O.a. Aanpassen statuten tegen overname, supermajority vote instellen, control shares
Routine	O.a. AGM bepalingen, dividend, belasting
Sociaal	O.a. goedkeuring donaties goede doelen, politieke donaties en aandeelhoudersvoorstellen op het gebied van Sociaal
Statuten gerelateerd	O.a. aanpassen van de statuten
Strategische transacties	O.a. fusie overeenkomst, verkoop van assets

Disclaimer

Achmea Investment Management B.V. ('Achmea IM') heeft de informatie in dit document met zorg samengesteld. De informatie is alleen bestemd voor gekwalificeerde beleggers en/of professionele beleggers zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht (Wft). Dit document is of bevat (i) geen aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen, te verkopen of te verhandelen, (ii) geen beleggingsaanbeveling of beleggingsadvies, (iii) geen juridisch, fiscaal of ander advies. Achmea IM raadt u af een (beleggings)beslissing uitsluitend te baseren op de informatie in dit document. Raadpleeg in voorkomende gevallen een juridisch, fiscaal of andere adviseur. Achmea IM is niet aansprakelijk voor schade die het gevolg is van zo'n (beleggings)beslissing. De informatie in dit document is (mede) gebaseerd op informatie die Achmea IM van betrouwbaar geachte informatiebronnen heeft verkregen. Achmea IM garandeert niet de betrouwbaarheid van die bronnen en de juistheid en volledigheid van de van die bronnen verkregen informatie. De informatie in dit document is puur informatief en u kunt daaraan geen rechten ontleen. Alle informatie is een momentopname, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven. Het verstrekken van dit document na de oorspronkelijke publicatiedatum is geen garantie dat de hierin opgenomen informatie op die latere datum nog juist en volledig is. Achmea IM heeft het recht om deze informatie zonder aankondiging te wijzigen. Het noemen van rendementen op beleggingen in dit document dient uitsluitend als uitleg en toelichting. Achmea IM spreekt daarmee geen verwachting uit over het rendement of koersverloop van die beleggingen. De waarde van uw belegging kan fluctueren en in het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. U mag de informatie in dit document alleen voor eigen persoonlijk gebruik kopiëren.

U mag de informatie niet overnemen, vermenigvuldigen, distribueren of openbaren zonder schriftelijke toestemming van Achmea IM. Alle informatie (teksten, foto's, illustraties, grafisch materiaal, handelsnamen, logo's, woord en beeldmerken) blijft eigendom van of in licentie bij Achmea IM en wordt beschermd door auteursrecht, merkenrecht en/of intellectueel eigendomsrecht. Er worden geen rechten of licenties overgedragen bij gebruik van of toegang tot deze informatie. Achmea Investment Management B.V., statutair gevestigd te Zeist (KvK 18059537), beschikt over een vergunning als beheerder van beleggingsinstellingen zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht. Achmea Investment Management B.V. is ingeschreven in het register van de Stichting Autoriteit Financiële Markten onder nummer 15001209.

Disclaimer uitsluiting

Uitsluitingslijsten worden jaarlijks opgesteld. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van ESG-informatie van onafhankelijke dataleveranciers zoals ISS ESG en MSCI ESG-Research. Om tot een uitsluitingslijst te komen worden de door ons gebruikte marktbrede benchmarks gescreend op naleving dan wel overtreding van de ESG-normen zoals opgenomen in het MVB-beleid. Voldoet een land of ondernemingen op basis van de beschikbare ESG-informatie niet aan onze ESG-normen, dan komt deze in aanmerking voor uitsluiting van het beleggingsuniversum. Zowel interne als externe portefeuille beheerders worden gevraagd te controleren of er posities in deze landen of ondernemingen in hun beleggingsportefeuilles voorkomen. Indien dit het geval is, worden zij gevraagd deze binnen een redelijke termijn te verkopen. Mutaties in de beleggingsportefeuilles, door bijvoorbeeld corporate actions, beleggingen buiten de reguliere benchmark of wijzigingen in de benchmark, worden tussentijds niet aan de uitsluitingslijsten getoetst. Ook wordt de beschikbare ESG-informatie niet getoetst op volledigheid. Hierdoor is het mogelijk dat er wordt belegd in landen en ondernemingen die op de uitsluitingslijst staan of die conform de in het MVB-beleid opgenomen ESG-normen, uitgesloten hadden moeten worden. Op het eerst volgende moment van het opstellen van de uitsluitingslijst wordt het proces, zoals hierboven geschetst weer gevolgd. Achmea IM kan geen garanties geven over de volledigheid en juistheid bij de vaststelling en implementatie van de uitsluitingslijsten. Wij aanvaarden daarvoor geen aansprakelijkheid. Achmea IM kan geen garanties geven over de volledigheid en juistheid bij de vaststelling en implementatie van de uitsluitingslijsten. Wij aanvaarden daarvoor geen aansprakelijkheid.